

CONSTANTIN GHEORGHE

MILIANA ȘERBU

**Miniștrii de interne
(1862 – 2007)**

– mică enciclopedie –

Editura Ministerului Internelor și Reformei Administrative

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GHEORGHE CONSTANTIN, ȘERBU MILIANA

Demnitari ai Ordinii/Constantin Gheorghe, Miliana Șerbu – București: Editura
Ministerului Internelor și Reformei Administrative, 2007

ISBN

*„Simțul de datorie e cea mai frumoasă
dovadă de sănătate a unui suflet.“*

Nicolae Iorga

S U M A R

<i>Notă</i>	9
Ministerul de Interne și modelul european (argumente istorice)	11
BARBU CATARGIU	22
APOSTOL ARSACHE	26
NICOLAE KRETZULESCU	30
MIHAIL KOGĂLNICEANU	34
CONSTANTIN BOSIANU	38
General IOAN EMANOIL FLORESCU	42
DIMITRIE GR. GHICA	46
LASCĂR CATARGIU	50
ION GHICA	54
ION C. BRĂTIANU	58
ȘTEFAN GOLESCU	62
ANTON I. ARION	66
ALEXANDRU G. GOLESCU	70
MANOLACHE COSTACHE EPUREANU	74
GEORGE D. VERNESCU	78
CONSTANTIN A. ROSETTI	82
ANASTASE STOLOJAN	86
ALEXANDRU TERIACHIU	90

EUGENIU STĂTESCU	94
GHEORGHE CHIȚU	98
General RADU MIHAI	102
CONSTANTIN NACU	106
THEODOR ROSETTI	110
ALEXANDRU B. ȘTIRBEI	114
General GHEORGHE MANU	118
NICOLAE FLEVA	122
DIMITRIE A. STURDZA	126
VASILE LASCĂR	130
MIHAIL PHEREKYDE	134
GEORGE GR. CANTACUZINO	138
CONSTANTIN P. OLĂNESCU	142
PETRE S. AURELIAN	146
GEORGE D. PALLADE	150
SPIRU HARET	154
ION I.C. BRĂTIANU	158
ALEXANDRU MARGHILOMAN	162
CONSTANTIN C. ARION	166
TAKE IONESCU	170
VASILE G. MORȚUN	174
ALEXANDRU C. CONSTANTINESCU	178
CONSTANTIN SĂRĂȚEANU	182
General ARTHUR VĂITOIANU	186
GEORGE G. MÂRZESCU	190
General ALEXANDRU AVERESCU	194
AUREL VLAD	198
Dr. NICOLAE LUPU	202
CONSTANTIN ARGETOIANU	206

ION CĂMĂRĂȘESCU	210
OCTAVIAN GOGA	214
BARBU ȘTIRBEI	218
ION G. DUCA	222
ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD	226
MIHAI POPOVICI	230
ION MIHALACHE	234
NICOLAE IORGA	238
GHEORGHE GH. MIRONESCU	242
ION INCULEȚ	246
DUMITRU IUCA	250
GHEORGHE TĂTĂRESCU	254
RICHARD FRANASOVICI	258
ARMAND CĂLINESCU	262
General GABRIEL MARINESCU	266
NICOLAE OTTESCU	270
MIHAIL GHELMEGEANU	274
General DAVID POPESCU	278
General CONSTANTIN PETROVICESCU	282
General DUMITRU I. POPESCU	286
General AUREL ALDEA	290
NICOLAE PENESCU	294
General CONSTANTIN SĂNĂTESCU	298
General NICOLAE RĂDESCU	302
TEOHARI GEORGESCU	306
ALEXANDRU DRĂGHICI	310
PAVEL ȘTEFAN	314
CORNEL ONESCU	318
ION STĂNESCU	322

EMIL BOBU	326
TEODOR COMAN	330
GEORGE HOMOȘTEAN	334
TUDOR POSTELNICU	338
General MIHAI CHIȚAC	342
DORU VIOREL URSU	346
VICTOR BABIUC	350
General GEORGE IOAN DĂNESCU	354
DORU IOAN TĂRĂCILĂ	358
GAVRIL DEJEU	362
CONSTANTIN DUDU IONESCU	366
IOAN RUS	370
MARIAN SĂNIUȚĂ	374
VASILE BLAGA	378
CRISTIAN DAVID	382
Summary	387

NOTĂ

Lucrarea prezintă cititorilor din Ministerul Internelor și Reformei Administrative, biografii ale celor care s-au aflat, de-a lungul timpului, în fruntea uneia dintre cele mai importante instituții ale societății românești.

Am ales această perspectivă, aceea de a privi instituția de ordine publică și siguranță națională prin prisma personalităților care au ocupat demnitatea de ministru, pentru a sublinia permanenta dorință a acestora de a organiza și conduce activitatea Internelor potrivit normelor europene, dar mai ales a celor specifice „pământului românesc“.

De aici și prima caracteristică a studiilor despre miniștrii de interne: europenismul lor.

*Cartea nu apare pe un teren gol. Am „exersat“ subiectul în anul 2001, prin tipărirea unui volum intitulat **Miniștrii de interne ai României (1862–2001)** și, în același an, a unei Agende a Ministerului de Interne. De asemenea, în anul 2004 s-a tipărit volumul **Miniștrii de interne în Parlamentul României**, în care, în afara discursurilor, au mai fost inserate mici biografii ale celor care au îndeplinit funcții în Senat și în Adunarea Deputaților. În 2006, a mai apărut lucrarea **Din istoria Poliției Române**, de Florin Șinca, în care au fost incluse și unele date despre miniștrii de interne, fără să-și propună explicit acest demers, așa cum mărturisește autorul.*

*În redactarea acestui volum, au fost folosite cărți cu caracter general, sinteze, dar și unele care stabilesc date biografice: Ion Mamina, Ion Bulei, **Guverne și guvernanți (1866–1916)**, Ion Mamina, Ioan Scurtu, **Guverne și guvernanți (1916–1938)**, Alesandru Duțu, Florica Dobre, **Drama generalilor români (1944–1964)**, Nicolae C. Nicolescu, **Enciclopedia șefilor de guvern ai României. 1862–2006**, Marin Nedelea, **Prim-miniștrii României. 1859–1918. Ideile politice**, Marin Nedelea, **Prim-miniștrii României Mari. Ideile politice**, Dan Petre, **Președinții Adunării Deputaților și ai Senatului României (1862–2004)**, Florica Dobre (coord.), **Membrii C.C. al P.C.R., 1945–1989**, Dicționar, C.N.S.A.S., Neagoe, Stelian. **Oameni politici români. Enciclopedie.***

*Datele istorice ale mandatelor de miniștri au fost adoptate după lucrarea **Enciclopedia de istorie a României** de Ioan Scurtu; Ion Alexandrescu; Ion Bulei; Ion Mamina, pe care am considerat-o ca reper cronologic în domeniu.*

Tuturor acestor cercetători, precum și editurilor care i-au găzduit, le mulțumim și îi încredințăm de respectul nostru deosebit.

Am încercat, pe măsura posibilităților și, desigur, folosind cercetările unor istorici pe care i-am menționat în scurta bibliografie adăugată fiecărei personalități, să adunăm date, întâmplări, opinii, declarații care să creioneze istoria Internelor în perioada respectivă.

Dificultățile întâmpinate aici sunt înțelese de orice iubitor de istorie. Mai întâi, este știut că o măsură, o lege își poate vedea efectul mai târziu, atunci când personalitatea care a inițiat-o nu se mai află în fotoliul Ministerului. Apoi, dimensiunea, în timp, foarte diferită a mandatului ne-a creat probleme în redactare. Oricum, ne-am străduit ca personajele să ocupe un spațiu egal în economia volumului.

Deoarece nu avem cunoștință de existența unei lucrări care să sintetizeze datele exacte ale deputaților și senatorilor validați în Parlament și nici nu am întreprins un astfel de demers, am marcat, în general, doar anul de început al carierei lor în forul legislativ al țării.

De asemenea, am publicat – s-ar putea să fie în premieră – toate fotografiile miniștrilor de interne, semnăturile olografe, iar într-o casetă am evidențiat câteva funcții mai importante în legislativ și executiv. Aducem mulțumiri, pe această cale, Arhivelor Naționale, Arhivei Diplomatice a Ministerului de Externe, Bibliotecii Naționale, Muzeului de Istorie a României, Agenției Naționale de Presă ROMPRES pentru ajutorul în ilustrarea cărții.

Avem speranțe că acest volum va fi de folos studenților și elevilor din facultățile și școlile Ministerului Internelor și Reformei Administrative, lucrătorilor din această instituție, dar tot la fel celor din societatea civilă, care sunt interesați în cunoașterea unor aspecte din istoria Internelor, în principal a personalităților care s-au perindat în fruntea acesteia.

București, iulie 2007

**Constantin Gheorghe
Miliana Șerbu**

MINISTERUL DE INTERNE ȘI MODELUL EUROPEAN (argumente istorice)

Cel care studiază istoria Internelor este impresionat de faptul că instituția „ordinei“ în ținuturile românești a cunoscut o continuă dezvoltare ținând seama de „realizările“ în domeniu pe plan european pe care, întotdeauna, le-a „acomodat“ specificului național. Și nu numai atât. Demnitarii Internelor au fost personalități de frunte ale vieții politice și culturale românești, puternic ancorată la ideile europene ale timpului.

Faptele lor, ideile exprimate cu diferite ocazii își aveau sorgința în tradițiile și particularitățile vieții politice naționale. Dar, cu toate că studiau la marile universități europene ale timpului, ei nu uitau o clipă specificul național și integrau fapta și gândirea românească în rândul valorilor europene. Preluând mereu din exemplele statelor europene, miniștrii de interne afirmă că munca și legalitatea înseamnă căile permanente de ieșire a României din dezordine, ei raportându-se continuu la interesele generale ale țării și la valorile europene.

Demnitarii Internelor de acum un secol se considerau europeni, ei și nația lor având în spate studiile „intelighenței“ autohtone și istoria milenară a românilor de pavăză a valorilor europene și de obstacol în fața celor care atentau la acestea. „Noi nu ne putem câștiga o pozițiune astăzi în Europa – spunea Ion C. Brătianu, în 1879 – decât arătându-ne că suntem un popor cu viață, unul și nedespărțit, cu aceeași hotărâre. Dar dacă ne vom înfățișa cu discuțiuni și vrajbe, ... **cum voiți să inspirăm încredere Europei și să ne impunem chiar acelor care au un interes să nu existăm ca stat român? ...**“

Plin de optimism și încredere în politica de apărare a intereselor națiunii, economistul român P. S. Aurelian, în același timp și ministru al Internelor, sublinia: „Datoria noastră de cetățean român este de a ne pune la lucru cu toată activitatea de care suntem capabili – afirma el, în 1875 – de a studia cu

maturitate nevoile noastre economice; de a nu ține seamă în întreprinderile noastre decât de interesele țării noastre; de a nu ceda, sub nici un pretext, exigențelor din afară în chestiunile economice de care depinde viitorul nostru; în fine, **de a urma aceeași cale care a condus la fericire atâtor națiuni din Europa**“.

Cu aceeași încredere în națiunea română, Ion C. Brătianu susținea categoric, în 1868: „... **să știe Europa că este aici un popor tare, armat, organizat și care are voința de a-și apăra existența sa**“.

Permanentă comparație cu Europa făcea posibilă exprimarea unor idealuri care nu însemnau naționalism, ci dorința de a fi la înălțimea continentului, de a da viață căilor urmate de europeni. În fapt, miniștrii noștri de interne nu făceau altceva decât, evidențiindu-și înaltul patriotism își doreau din tot sufletul să se alătore marilor națiuni europene.

„Pe câtă vreme ne vom mărgini a rumega ideile și cultura altor popoare, nu vom fi în stare a produce nimic original pe tărâmul gândirii, nu vom justifica prin nimic pretenția de a forma un grup distinct și autonom în marea familie europeană“ – afirma Theodor Rosetti, în 1874. „Până nu vom avea o legislație română, o organizare în stat și comună originală și adaptată trebuințelor noastre, până când nu vom avea o istorie, o limbă, o știință română, nu vom fi un popor, ci cel mult o expresie geografică, ... expusă amestecului fără sfârșit al vecinilor noștri“. În context, Teodor Rosetti, cel care sublinia **„dorul nemărginit și nesocotit de a ne însuși formele civilizației înaintate, de a introduce în viața noastră publică instituțiile popoarelor cele mai culte ...**“, se pronunța împotriva „implantării lor «en bloc» și fără cea mai mică cugetare critică“, deoarece, în opinia sa, „oricât de perfecte ar putea fi, nu corespund nici trebuințelor, nici trecutului, nici simțimentelor intime ale poporului nostru“.

Cel care a fost ministru de interne de mai multe ori, Ion C. Brătianu, unul din artizanii Independenței, se ridica împotriva a ceea ce formula el ca fiind „România fasonată de foarfecile diplomatice europene“ și își încuraja concetățenii ridicând la rangul de postulat „bărbăția noastră“. **„Națiunile au nevoie să se afirme dacă voiesc să figureze în concertul european**“ – afirma el în anul 1877.

Așa cum s-a simțit mereu, în întregul ev mediu, în lumea occidentală a spațiului european, România își afirma pe toate planurile această poziție. **„Lupta românilor din regat și afară din regat a fost, este și va fi alături cu Occidentul ... în contra aspirațiilor cotropitoare ale Răsăritului**“ – declara, în 1890, ministrul de interne D. A. Sturdza. „Românii – continua el

– să nu uite niciodată că nu țarul Rusiei i-a așezat la Dunăre pentru a fi sentinela totdeauna trează a lumii civilizate ... Aceasta este politica românească, o alta nu există și nu poate exista“.

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, în „Raportul Comitetului de delegați“, semnat de G. Voinescu-Boldur, prezentat în dezbaterile Adunării Deputaților, în ședința din 26 ianuarie 1893, referitoare la organizarea Jandarmeriei, se preciza că „se simțea dar de mult nevoia unei gendarmerii creată pe modelul instituțiilor similare care funcționează cu atât succes, în țările mai avansate pe calea civilizațiunii, și a cărei rețea s-ar întinde asupra întregului teritoriu“.

Un moment important a fost marcat de Vasile Lascăr, ministrul care a rămas în istoria Internelor ca fiind „părintele poliției moderne“. „Poliția, care s-a găsit până acum sub nivelul cultural al țării și care n-a avut întotdeauna în vedere numai serviciul ordinii și al siguranței publice, trebuie ridicată la acest nivel“ – opina el în Circulara către prefecți din 18 iunie 1903; „trebuie pusă în poziție de a dobândi autoritatea și prestigiul, fără de care nu poate îndeplini greaua și permanenta misiune ce are în stat; trebuie să ajungă a inspira, tuturor fără deosebire, încrederea cea mai deplină“. Sunt importante, în acest sens, proiecțiile sale pentru a așeza instituția de ordine publică la nivelul celor similare din Europa. Referindu-ne la un fapt mai puțin studiat, amintim că prin Decizia nr. 977 din 12 ianuarie 1903, Vasile Lascăr îl însărcinase pe Romulus Voinescu, șeful Departamentului Siguranței Generale, de a studia organizarea și modul de funcționare a serviciilor de poliție din Franța, Germania și Belgia. După efectuarea unei călătorii în țările menționate, ajutat din plin de ambasadele și legațiile române, el a depus la Cabinetul ministrului un Raport detaliat asupra modalităților de organizare și desfășurare a activității de către polițiile din Paris, Bordeaux, Saintes, Berlin, Bruxelles. Între toate cele observate, înaltul funcționar al Internelor aducea în atenție și problema relațiilor cu presa. Peste doi ani, în 1906, același Romulus P. Voinescu, inspector șef al Serviciului de Siguranță, întocmește un raport care este adresat prefecților în care îi informează despre „noua organizare a acestui serviciu (serviciul relațiilor cu presa. – n. n.), organizare începută de la data de mai sus arătată“(1 martie 1905 – n. n.) și „bazată pe studiul făcut de noi în polițiile din Franța, Germania și Belgia“. În anul 1913, prin Regulamentul de aplicare a Legii pentru organizarea serviciilor administrației centrale a Ministerului de Interne, se adăugau atribuțiilor Biroului Presei și aceea de a „traduce corespondența și actele scrise în limba română“, aliniindu-se și în acest domeniu cerințelor relațiilor europene. Iar pentru

postul de translator – se preciza în Legea pentru organizarea poliției generale a Statutului din 1929 – „**nu se cer alte condițiuni decât cunoașterea mai multor limbi străine europene**, constatată pe examen scris și oral“. „În localitățile cu populație minoritară – se sublinia în același document – numirile în funcțiuni se vor face, de preferință, dintre candidații care cunosc limba minorității respective“. Gândire europeană?

Este impresionant faptul că în publicații, în discursurile celor mai importanți demnitari ai Internelor, „privirea spre Europa“ era o „obsedantă“ conduită – Vasile Lascăr, de pildă, susținea într-un discurs la Senat din 28 ianuarie 1903, referindu-se la faptul că „la noi cuvântul de polițai și de comisar este desconsiderat și e anevoie să facă pe cineva să-l ridice deodată la înălțimea cuvântului de Procuror“, sublinia că „**în alte țări, nu numai că acest cuvânt e respectat, dar oameni însemnați care au ajuns Președinți de Consiliu și Președinți de Cameră și-au început cariera în poliție**“.

Chiar și în comentarii, aparent banale, din publicații, „ochiul spre Europa“ era prezent. În articolul „Conduita jandarmului în și afară de serviciu“ („Revista Jandarmeriei“, anul I, nr. 1/decembrie 1922), se preciza că „**în România ca și în celelalte state moderne, jandarmeria este armata ordinii și siguranței la sate**“. Aceeași publicație susținea înființarea bibliotecilor în unitățile de jandarmi, între altele, cu „**lucrări de literatură, care cuprind pe cei mai buni scriitori ai Europei**“ („Să dăm bibliotecă jandarmilor“).

Iar după Marele Război de Reîntregire Națională, când a început să fie pusă în operă organizarea instituțională la nivelul noului stat național, dr. N. Lupu, ministru de interne, afirma în „Expunerea de motive la legea pentru modificarea Jandarmeriei rurale“, prezentată în ședința Senatului din 8 martie 1920, că „cel mai puternic argument în favoarea unei reorganizări a jandarmeriei, înaintea reformei administrative, este că **atribuțiile poliției rurale nici la noi nu pot fi altele decât în oricare stat apusean**“.

Chiar și în ceea ce privește denumirea unor structuri ale Internelor, se remarcă o evoluție spre Occident. Astfel, „spătăria“ și „agia“ sunt înlocuite cu „Poliția“, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, „Codul Caragea“ (1818) este inspirat din legislația franceză, „Regulamentul Organic“ (1831, 1832) are la bază organizarea statului pe principiul separării puterilor, principiu formulat de francezul Charles L. Montesquieu, crearea Prefecturii Poliției Capitalei, de către Al. I. Cuza, inspirându-se după modelul francez, sunt doar câteva exemple.

Pregătirea de excepție a demnitarilor Internelor i-a condus la inițierea unor proiecte care se ridicau la nivelul cunoscut de ei în Occident.

Institutul Medico-Legal „dr. Mina Minovici“ din București a devenit, în timp, un centru științific în care au activat personalități medicale de înalt prestigiu și au desfășurat o bogată activitate științifică. Reputatul publicist Vasile V. Dașchievici aprecia într-un articol din revista „Paza polițienească, administrativă și socială“ din noiembrie 1924, că **„este unul din institutele de medicină legală cele mai bune din Europa, care corespunde desăvârșit atât cerințelor justiției, cât și învățământului medico-legal“** din România. Cu prilejul inaugurării unor săli de studiu, în 1924, prof. univ. dr. C. Angelescu preciza că „opera științifică a profesorilor dr. Minovici, Marinescu și Babeș dovedesc străinătății că în această țară se muncește și că savanții noștri contribuie cu aportul lor personal la progresul științei universale în interesul umanității“.

Criminaliștii, polițiștii români participau la manifestări în domeniu desfășurate în Europa și se străduiau să ridice realitățile românești la standarde europene. Congresul de criminalistică, cel de poliție, de la Paris, vizitele lui Eugen Cristescu și Gabriel Marinescu la Prefectura poliției orașului Paris pentru documentare în privința modului de organizare a Serviciului circulației, interesul pe care l-au purtat pentru a studia la Berlin (1932) colaborarea dintre pompieri, Crucea Roșie, Poliție și populație în folosirea mijloacelor de apărare împotriva gazelor toxice, se înscriu în aceeași direcție.

Conducerea Ministerului de Interne dădea dovadă de o mare deschidere spre cele mai noi idei ale timpului. După apariția celor două legi din 1929 – Legea Jandarmeriei și Legea Poliției Generale a Statului –, legi care ridicau organizarea instituțiilor de ordine la nivelul României Mari, precum și la cele mai noi idei europene, printr-un ordin circular (nr. 36/24 septembrie 1930) se transmitea în teritoriu Decizia Ministerială nr. 54914 S din 16 septembrie 1930. Potrivit acesteia, „având în vedere noua organizare a Poliției Generale a Statului și Jandarmeriei și necesitatea unității de vedere, de doctrină polițienească și de strânsă colaborare“, precum și necesitatea de a „studia în permanență toate problemele ce interesează Ministerele și ca să poată furniza elemente de documentare, absolut necesare administrației de azi și de viitor a țării, în comparație cu progresele realizate de știință și de alte țări“, **se înființează „Secția de studii, documentare și statistică referitoare la chestiunile de ordine și siguranță a Statului“**, care va funcționa pe lângă Direcțiunea Poliției Generale a Statului.

Între atribuțiile Secției se numără și următoarele: **„să studieze legislațiunile privitoare la organizarea și funcționarea serviciului polițienesc din străinătate**; să studieze toate metodele și mijloacele

moderne tehnice de investigații; să concureze la realizarea unității de vedere și doctrină polițienească pentru ca eforturile tuturor să conveargă către același scop: însumarea iar nu difuzarea lor; să studieze actuala organizare polițienească a țării sub toate raporturile și în toate direcțiunile, culegând material documentar necesar. Să prelucreze, clasifice și sistematizeze acest material pentru a putea informa în permanență pe Ministru, Directorul general al poliției și inspectorul general al Jandarmeriei pentru utilizarea lui la întocmirea diferitelor ante-proiecte de legi, regulamente, instrucțiuni etc.; **întocmește lucrări comparative între instituțiile noastre polițienești și cele din străinătate**; ține contact permanent cu organismele similare din Ministerul de Justiție, Război și celelalte departamente; conduce statistica unică generală polițienească; administrarea bibliotecii și a arhivei privitoare la studiul și documentarea polițienească; întocmirea diferitelor referate și avize referitoare la normele generale și permanente polițienești sau jandarmerești; **ținerea relațiilor cu polițiile străine**“.

Chiar în acei ani, Gabriel Marinescu, unul dintre personajele importante ale instituției de ordine publică din România, se angaja să lucreze „metodic și stăruitor pentru ca prestigiul profesiei de polițist să se ridice mai presus de orice critică serioasă și de bună credință, iar **Prefectura Capitalei să poată cuceri în scurt timp locul de perfectă egalitate ce i se cuvine față de polițiile marilor centre europene**“.

Este extraordinară această privire în viitor, această viziune plină de realism a miniștrilor români de interne. „La Genova (conferință internațională la care se discuta problematica economică europeană după primul război mondial – n. n.) – declara, în 1922, I. I. C. Brătianu – s-au exprimat principii generale, care, aplicate cu înțelepciune și cu rezervele necesare impuse de condițiunile interioare ale fiecărui stat, pot să aibă o influență fericită în opera de restaurare a Europei. **Restaurarea Europei, însă, nu se poate face decât prin munca și restaurarea internă a fiecărui stat.** Mai mult decât oricând, **astăzi, pentru noi, ca să fim buni europeni trebuie să fim buni români. Din puterile care vom ști să le dezvoltăm, din ordinea și munca care vom ști să o asigurăm acestei țări, vom constitui, desigur, factorul cel mai vrednic cu care România poate să contribuie la restaurarea Europei**“.

În raportul de la Senat pentru Legea Poliției din anul 1929, se preciza că „la 1903, legea lui Vasile Lascăr a încercat a pune bazele **poliției române, modernă și demnă de a sta alături de polițiile tuturor statelor europene**“. Iar în Raportul la Legea Jandarmeriei, din 14 martie 1929, se sublinia: „Găsim în acest gest un omagiu față de pătura cea mai numeroasă

și mai neaoș românească a satelor noastre, care a suferit mai mult de pe urma insuficienței jandarmeriilor noastre de până acum“. **„Valoarea acestei legi, care e menită să înzestreze satele noastre cu un așezământ de ordine și de siguranță cu adevărat occidental, va fi un adevărat stâlp de hotar, în evoluția spre libertate și moralitate a națiunii române.“** Același document, referindu-se la legea Jandarmeriei, aprecia că „deși rolul propriu-zis al jandarmului este de a preveni și reprimă infracțiunile și pe infractori, e cert, că în urma contactului des ce-l are cu populația satelor, el poate, fortifică și zdruncină în sufletele țăranilor ideea de drept și dreptate, credință în biruința legii asupra arbitrariului. „Examinând proiectul de lege prezentat deliberării – continuă Raportul – în lumina acestor considerente, trebuie să constatăm că **făuritorii lui au făcut tot ce omeneste este posibil, pentru ca România să se poată înșirui și sub raportul acesta, între Statele civilizate și democratice ale Occidentului“.**

Multe personalități ale Internelor au lucrat și în diplomatie, opiniile lor în forurile internaționale sau cu ocazii diferite exprimând poziții europene fără tăgadă. G. G. Mironescu, fost ministru de interne, se pronunța pentru o largă colaborare internațională, preluând și susținând **ideea creării federației europene**, lansată de ministrul Franței, Aristide Briand. Demnitarul român considera respectiva propunere ca o „mare idee“, fiind **„profund convins de realizarea ei, spre cel mai mare bine al Europei și al întregii omeniri“.** El atrăgea atenția și asupra unor posibile formule, în primul rând **„o organizație cu bază economică“**, ca și asupra unor etape. Viitoarea legătură federală poate începe prin a încerca **„armonizarea intereselor a două, a trei și pe urmă a patru țări și să lărgim în mod continuu cercul“.** Crearea unei „uniuni economice regionale“ se poate aprofunda prin **„legături analoge în domeniul politic“** și astfel „fața lumii va fi schimbată“. **„Pacea va fi pentru totdeauna asigurată și progresul continuu al națiunilor civilizate va fi garantat –** spunea el într-un discurs rostit în anul 1929 la Societatea Națiunilor. Acesta este viitorul de fraternitate și de fericire spre care trebuie să tindem cu toții, rupând pentru totdeauna cu un trecut de izolare, de ură și de război ...“. În fundamentarea acestei idei, G. G. Mironescu analiza **problemele definerii limitelor Europei, noțiunea suveranității naționale, precum și armonizarea intereselor diverselor națiuni.**

Pe lângă alte concepte analizate, cum ar fi „politica păcii“, „era politicii științifice“, Mironescu s-a referit de multe ori la ceea ce numea el a fi „santinela română“, subliniind misiunea istorică a României. „Noi avem în Orient o mare importanță istorică, căci **suntem aici reprezentanții**

civilizației latine și cei ai culturii, în general, în contra valului de barbarie“ – spunea el într-un discurs în anul 1927.

Tot în acest sens, se exprima și Iuliu Maniu, ministru de interne în anul 1934 (atenție la acest text, cu gândul la Uniunea Europeană de astăzi – n. n.): „Viitorul este al unităților mari sociale și economice, fie că ele se numesc state, confederațiuni – în materie politică, cooperative sau tovărășii – în materie economică. **Statul român, mai curând sau mai târziu, va trebui să facă parte din o astfel de unitate mare și rolul lui în această perspectivă va depinde de modul cum a știut să se organizeze și să se conducă până în momentul acelor noi și mari prefaceri. De la destoinicia sa de azi și de la măsura în care va putea să-și câștige autoritatea și prestigiul, încrederea și respectul vecinilor săi și a lumii civilizate în viitor, va depinde dacă statul român va fi un obiect de târguială, ori un factor hotărâtor, dacă va fi un centru al formațiunii grandioase ce va veni, ori își va târî viața umilită – dacă o va mai avea – de pe o zi pe alta, din grația altora și servind pe alții**“.

După cea de-a doua conflagrație mondială, România și implicit instituțiile sale fundamentale (Parlament, Executiv, Justiție), între care și Ministerul de Interne au trebuit să facă față noilor exigențe, **să se acomodeze noilor realități europene**. Țară ocupată și făcând parte din „lagărul socialist“, într-o Europă divizată prin „Cortina de Fier“, România a preluat multe din organizarea instituțională și practicile cuceritorului.

Astfel, la 16 martie 1949, după desființarea Jandarmeriei și Poliției, Ministerul Afacerilor Interne primea o nouă organizare, atât la nivel central, cât și în plan teritorial. Aparatul central primea, în afara serviciilor tradiționale, unele departamente, a căror simplă denumire arată contextul istoric în care începea să funcționeze importantul minister: Direcția Generală a Securității Poporului, Direcția Generală Politică, Direcția Generală a Miliției și altele.

În perioada 1949–1989 s-au produs repetate modificări în structura organizată a Ministerului de Interne, unele departamente componente – îndeosebi unitățile de securitate – intrând în, sau ieșind din subordinea acestuia. Ministerul de Interne căpăta forma și atribuțiile asemănătoare instituțiilor similare din țările socialiste, întrerupându-se astfel colaborarea de multe decenii cu Europa. În ceea ce privește natura atribuțiilor cu care ministerul fusese investit în perioada comunistă, pe lângă cea de menținere a ordinii publice, apărarea drepturilor și libertăților civice, asigurarea securității personale a cetățenilor și apărarea bunurilor materiale, structurile Ministerului de Interne aveau și sarcini politice în contradicție cu menirea lor într-o societate.

După evenimentele din decembrie 1989, activitatea Ministerului de Interne a fost așezată pe principii noi, prima măsură fiind depolitizarea aparatului acestei instituții. Exprimând dorința de integrare în Uniunea Europeană, Ministerul Internelor și Reformei Administrative a desfășurat o activitate de armonizare a legislației și a formulelor organizatorice cu cele ale Uniunii Europene. A fost securizată frontiera estică și sud-estică, parte a frontierei Uniunii Europene, au fost implementate concepte, au fost pregătiți profesional și specializați polițiștii și alți lucrători în diferite domenii, a fost modificată legislația pentru asigurarea liberei circulații a românilor, au fost întemeiate centre de instruire în ordinea publică, având vocație europeană. Structurile și atribuțiile lor au ajuns la un grad mare de europeanizare, astfel că au marcat o contribuție importantă în integrarea României în Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007.

Constantin Gheorghe

MINIȘTRII DE INTERNE

BARBU CATARGIU

**(26 octombrie 1807, București –
8 iunie 1862, București)**

- ministru de interne:	22 ianuarie–8 iunie 1862
- prim-ministru:	22 ianuarie–8 iunie 1862
- deputat:	1862
- vicepreședinte al Adunării Deputaților:	24 ianuarie–8 iunie 1862

Descendent al marelui vornic Ștefan Catargiu și al Tiții (Stanca) Văcărescu – veche familie boierească – Barbu Catargiu s-a născut la 26 octombrie 1807. A studiat la școala grecească din București, iar la Paris, între anii 1825–1834, a urmat cursuri de litere, drept, istorie, filosofie și economie politică.

În 1834 întemeiază, împreună cu alți tineri, „Societatea filarmonică” și este ales deputat în Obșteasca Adunare. În timpul domnitorului Gheorghe Bibescu este numit director al Departamentului Dreptății. A refuzat să sprijine revoluția pașoptistă, călătorește în Austria, Franța, Marea Britanie și alte țări, iar după înăbușirea revoluției ocupă din nou, postul de vornic la Departamentul Dreptății. După ce, la 2 decembrie același an, a făcut parte din Sfatul Visteriei, Barbu Catargiu a fost numit judecător la Înalta Curte, funcție din care demisionează la 7 ianuarie 1856.

Orator, partizan al creării statului român prin îndoita alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, Barbu Catargiu a fost – potrivit aprecierii contemporanului său, Mihail Kogălniceanu – „apărătorul înfocat al proprietății absolute în posesiunea exclusivă a marilor proprietari”, dar și „partizan înfocat al parlamentarismului, pururi consecvent cu sine, și care a murit victima convicțiunilor sale”.

Ministru de finanțe în primul guvern al Țării Românești, după unirea celor două țări românești la 24 ianuarie 1859, Barbu Catargiu a condus, de la 22 ianuarie 1862, primul guvern unic al celor două Principate Române, format după proclamarea unificării administrative (11 decembrie 1861), în urma acordului obținut de la Puterile Europene ale timpului pentru recunoașterea dublei alegeri a domnitorului Unirii.

În timpul său, ca prim-ministru și ministru de interne, au fost luate multe măsuri pentru unificarea administrativă a noului stat care își stabilise o singură capitală și un singur Parlament: desființarea ministerelor din Moldova, instituindu-se în locul lor ca manieră de tranziție, directoratele (7 februarie), aflate „sub ascultarea ministrului de la București; desființarea Comisiei Centrale de la Focșani (26 februarie); mutarea principalelor instituții de la Iași la București; legea vânzării sării, legea urmăririi veniturilor statului.

În martie, același an, se foloseau deja în scrisorile oficiale sintagma „unicul cabinet de interne al României“, iar în ședința Guvernului din 20 martie se afirma clar: „Considerând că atât principiul, cât și interesul desăvârșitei uniri cere a se desființa cu o zi mai curând cancelariile Ministeriale din Iași“, „având în vedere cuvintele Măriei Sale Domnului rostite în discursul Tronului la deschiderea Camerei, în privința soartei funcționarilor de dincolo de Milcov a căror carieră s-ar găsi jignită prin unirea Ministerelor“, guvernul a hotărât să suporte „cheltuielile de drum“ ale celor care vor veni la București și „lefurile pe jumătate“ pentru cei care „vor rămânea fără posturi“.

Cu toate că, în noile condiții se modificase baza electorală, Barbu Catargiu nu a fost de acord să dea o nouă lege electorală, care, așa cum nota „Tribuna Română“ din 28 ianuarie 1862, ar fi dus la „o nouă Cameră“ ce „va avea autoritatea de a legifera reformele necesare“. A fost votată o lege care restrângea libertatea presei și potrivit căreia Poliția presei supraveghea imprimatele „rău famate“ și controla activitatea proprietarilor de chioșchiuri (4 aprilie) și o lege care apăra interesele moșierilor. Catargiu a devenit liderul recunoscut al conservatorilor.

În timpul ministeriatului său, domnitorul Al. I. Cuza a inspectat Prefectura Poliției Capitalei, în timpul căreia a făcut recomandarea de a se da o deosebită atenție „cancelariei de renseignements“ (Serviciul de Informații – n. n.), deci, culegerii de informații secrete.

La 4 aprilie, după o perioadă de 30 de ani, timp în care Arhivele din Țara Românească au aparținut Departamentului de Interne, iar cele din Moldova, Ministerului de Justiție, s-a efectuat o nouă organizare: Arhivele Naționale au trecut la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, pe lângă care au funcționat aproape un secol.

Atașat ideii de unire și de consolidare a statului român, Barbu Cartargiu afirma, în Adunarea Deputaților, că „nu este destul unirea între țările surori“, în opinia sa fiind necesară „unirea între fiii ei. Numai așa vom consolida pentru veacuri marele fapt de astăzi“ – declara el cu prilejul proclamării unirii depline de la 11 decembrie 1861, adăugând îndemnul său la unitate: „cel ce va mai îndrăzni ... a mai arunca tăciunele discordiei între noi, să aibă blestemul nostru și al urmașilor noștri“, prilej cu care el lansa un dicton pe care dorea a-l înscrie pe steag: „Totul pentru țară, nimic pentru noi“.

Preocuparea pentru legalitate și ordine a fost una din profesiunile sale de credință, pe care o evidențiază în discursul din 8 iunie 1862, în aceeași zi în care a fost asasinat: „Pacea și ordinea este scăparea țării, și voi prefera moartea mai înainte de a călca sau a lăsa să se calce vreuna din instituțiile țării“.

El își formulase ca principiu de viață, ca datorie morală, supremația intereselor statului, afirmând în discursurile sale că „dezaprobă toate actele arbitrării, ilegale“ și declarând că profesiunea lui de credință este „legalitatea în toate, adică voi război contra lor, or din ce parte vor veni, fie că vor veni de jos, și atunci se cheamă anarhie, fie că vor veni de sus, și atunci se cheamă despotism“ – declara el la 29 aprilie 1860. Ca și alți oameni politici ai vremii, el se pronunța pentru un progres „treptat, înțelept, moderat“ prin aplicarea Convenției de la Paris și a Regulamentului Organic și nu pentru calea revoluționară franceză.

Era adeptul libertății individuale și respectului proprietății pe care le considera „principii care au venit deodată cu omenirea, când a început să se organizeze în societate“. Era un om al ordinii. Dumnezeu – declara el – a creat „oameni-capete care să gândească, oameni-brațe care să lucreze, oameni-picioare care să alerge“. „Ce ar deveni acea societate ... compusă din mii de capete, toate gândindu-se, ... fără a afla un mădular care să asculte și să execute?“ – întreba Barbu Catargiu.

Potrivit importanței pe care o avea Ministerul de Interne în viața politică a țării, Barbu Catargiu a fost, în același timp, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de interne (22 ianuarie – 8 iunie 1862), procedeu care va fi prezent în foarte multe guverne din România. La 8 iunie 1862, cel care interzisese o adunare convocată în Dealul Filaretului ce-și propusese să exercite o puternică presiune populară în favoarea unei legi rurale, a fost împușcat sub clopotnița Mitropoliei Bucureștilor, după ce ieșise din Parlament. În trăsură, ministrul de interne, care era și prim-ministru, era alături de Prefectul Poliției Capitalei, Nicolae Bibescu. atentatul nu a fost elucidat nici până în prezent. „Moartea lui Catargiu – nota un consul la București – a răpit partidului boierilor principala lui forță“, el cucerindu-și meritul de a fi făcut „din vechii boieri un partid politic compact, puternic“.

Bibliografie: Catargiu, Barbu. *État social des Principautés Danubiennes*. Bruxelles, 1855; Catargiu, Barbu. *Proprietatea în Principatele Moldo-Române*. București, 1857; *Discursurile lui Barbu Catargiu (1859–1862, iunie 8)*. Culese și însoțite de o notiță asupra familiei Katargiu și de o bibliografie a oratorului de Aug. Demetrescu. Tipo-litografia Eduard Wilpand. București, 1866; Nicolescu, C. Nicolae. *Șefii de stat și de guvern ai României (1859–2003)*. Editura Meronia. București, 2003; Giurescu, C. Constantin. *Viața și opera lui Cuza Vodă*. Editura Științifică. București, 1970.

APOSTOL ARSACHE

**(1789, Hotahomo, Epir –
decembrie 1869, București)**

- ministru de interne:	ad-interim 8-23 iunie 1862
- prim-ministru:	8-23 iunie 1862
- deputat:	1862

De origine română, Apostol Arsache s-a născut la Hotahomo, în Epir, în 1789.

Și-a luat doctoratul în medicină în 1812, iar în țară a fost numit medic la spitalele Pantelimon și Colțea din București. Lucrarea sa de doctorat cu titlul „De piscium cerebro et medulla spinali“ (1813) este cea dintâi lucrare românească de anatomie comparată.

A fost consilierul domnitorilor Munteniei de la 1830 până la 1860 și secretar de stat sub Alexandru Ghica (1834-1842).

La 1849, în timpul ocupației rusești, a fost secretarul particular al generalului Duhamel.

A fost un fervent susținător al unirii celor două țări românești: Muntenia și Moldova. În ședința Adunării Elective din Muntenia de la 24 ianuarie 1859, ca reprezentant al majorității, Apostol Arsache a aprobat cu tot sufletul propunerea făcută de Vasile Boerescu. Este vorba de opinia deputatului față de „discordia“ care se instalase între cele două tabere ce doreau să-și impună propriul candidat. „A ne uni asupra principiului Unirii, care fusese proclamat chiar în Divanul ad-hoc, este a ne uni și asupra persoanei ce reprezintă acest principiu – declara Vasile Boerescu. Această persoană este Alexandru Ioan Cuza, domnitorul Moldovei. Să ne unim asupra acestui nume – îndemna el – și posteritatea ne va binecuvânta, țara ne va întinde mâinile și conștiința noastră va fi împăcată, că ne-am îndeplinit o datorie sfântă.“

Față de această propunere, doctorul Arsache a amintit că există un precedent în Europa – Suedia și Norvegia – care aveau unul și același suveran. Alături de alți deputați, între care înșiși fiii lui Știrbei și Bibescu, foștii candidați, el și-a dat asentimentul, semnând actul prin care se obliga să voteze pentru Cuza.

Deputat de mai multe ori, a fost ministru de externe și ad-interim la Control (22 ianuarie-24 martie 1862), rămânând apoi numai ministru de externe (22 ianuarie-23 iunie 1862) în guvernul Barbu Catargiu.

După asasinarea, la 8 iunie 1862, a primului ministru și ministru de interne, Barbu Catargiu, Apostol Arsache a ținut pentru o perioadă scurtă interimatul Internelor (8-23 iunie 1862).

Asasinarea primului ministru și ministrul de interne, Barbu Catargiu a însemnat nu numai încetarea, la foarte scurt interval – circa două săptămâni – a guvernării conservatoare, dar și „înmormântarea“

legii rurale. Într-adevăr, în timpul interimatului lui Apostol Arsache la conducerea guvernului și a Ministerului de Interne, deși proiectul de lege al majorității parlamentare a fost votat, la numai trei zile după asasinat, la 11 iunie, cu 62 voturi pentru și 35 contra, el nu a putut fi aplicat. Alexandru Ioan Cuza era convins că punerea lui în practică ar fi dus la o răscoală generală a țăranilor; dezacordul domnitorului Unirii a fost observat în Mesajul de închidere a Camerei Deputaților din 23 iunie. De aceea, nici nu a sancționat legea.

Așadar, încercarea proprietarilor de pământ de a-și impune punctul de vedere printr-o lege favorabilă, spoliind pe țărani, a eșuat. Problema agrară avea să-și găsească o altă soluție doi ani mai târziu prin acțiunea energică și hotărâtă a domnitorului Al. I. Cuza, ajutat de primul său sfetnic, Mihail Kogălniceanu.

În aceeași ședință a Parlamentului (23 iunie), un grup de 26 deputați prezentau o moțiune în care făceau bilanțul guvernării conservatoare a lui Barbu Catargiu, în care se arăta că în timpul fostului premier nu se dezbătuseră majoritatea proiectelor de legi anunțate în mesajul tronului, nici măcar bugetul și nici nu se aplicase unificarea deplină în diversele sectoare de activitate.

În 1863 începuseră nemulțumirile unei părți a deputaților față de persoana lui Al. I. Cuza. Astfel, chiar în comisia care redacta răspunsul la mesajul tronului la începutul anului subiectul avea să fie amplu discutat înainte de fi supus atenției Camerei. Un amendament („amendamentului Panu“), care critica cei patru ani de domnie, dar viza pe Al. I. Cuza, avea ca puncte de acuzare, între altele, „nerespectarea constituției, în ce privește principiile sau normele guvernării“, „faptul că s-a făcut apel la Puterile garante pentru o nouă lege electorală“ și „starea dezordonată a finanțelor țării“. Amendamentul era semnat de 32 de deputați, între care, alături de I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, Șt. Golescu, D. Ghica, se afla și Apostol Arsache, considerat a fi de dreapta. Dar cel mai virulent atac era cel în legătură cu „chestiunea principelui străin“, precum ceruseră divanurile ad-hoc. „Va sosi ora fericită pentru națiune când vom dobândi un principe străin“ – se susținea cu acest prilej. Se profila, deja, acea opoziție care a rămas în istorie sub numele de „coaliția monstruoasă“. Făcându-se „inventarul“ deficiențelor celor patru ani de domnie, opoziția amintea, în rândul „responsabililor“ pentru aceste nereguli și pe Apostol Arsache. „Toți care ați fost miniștri, declarați-vă de vinovați, și culegeți acum roada păcatelor dumneavoastră; plecați capul sub greutatea lor“ – se afirma în Parlamentul României.

Domnia lui Alexandru Ioan Cuza a fost tot timpul asaltată de propuneri, idei în materie de organizare a unei Bănci a României, fapt ce trezea opinii diferite ale oamenilor politici români. Chiar în cadrul Comisiei Centrale de la Focșani, ideea unei bănci de stat a întâmpinat rezistența îndârjită din partea unor membri ca Apostol Arsache. Iar sub interimatul acestuia, la conducerea guvernului și la Interne, proiectul ministrului de finanțe de a fi încheiată o convenție cu bancari europeni, la 18 iunie 1862, a trezit mari dezbateri.

În ultimii ani de viață nu a mai avut o activitate politică notabilă.

A murit în decembrie 1869.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliana. *Miniștrii de interne ai României (1862–2001)*. Editura Ministerului Administrației și Internelor. București, 2001; Giurescu, C. Constantin. *Viața și opera lui Cuza Vodă*. Editura Științifică. București, 1970.

NICOLAE KRETZULESCU

**(1 martie 1812, București -
26 iunie 1900, Leurdeni, Argeș)**

– ministru de interne:	24 iunie 1862–11 octombrie 1863
– prim-ministru:	24 iunie 1862–11 octombrie 1863
	14 iunie 1865–11 februarie 1866
– senator:	1867
– deputat:	1870
– președinte al Senatului:	13 decembrie 1889–7 noiembrie 1890

Viitorul medic, diplomat și om politic, Nicolae Kretzulescu, s-a născut într-o familie veche boierească, arborele ei genealogic mergând până la Safta Brâncoveanu, fiica voievodului martir Constantin Brâncoveanu. Străbunicul său, vornicul Iordache Kretzulescu a fost ctitorul Bisericii Kretzulescu (1722) din București.

După studii făcute acasă cu profesori greci și francezi, și-a luat bacalaureatul la Paris, apoi a urmat cursurile Facultății de Medicină (1839). Tot în capitala Franței și-a luat doctoratul în medicină și chirurgie (1839) cu tema „Questions sur les diverses branches des sciences médicales; quelles sont les circonstances générales qui ont le plus d’actions sur les appareils“. El a fost „cel dintâi doctor în medicină de națiune român în Muntenia“ (A. D. Xenopol). În țară, a practicat ca medic în București la Spitalul Colțea, unde a deschis o „școală de mică chirurgie“, apoi la Spitalul Pantelimon.

N. Kretzulescu a participat la Revoluția de la 1848 din Țara Românească, ca membru al comisiei de redactare a Constituției Țării Românești și cu misiunea, la Budapesta, de a încheia o înțelegere româno-ungară care să prevină pericolul unei invazii a armatei țariste pentru înăbușirea revoluției. Exilat, după represiunea revoluției, a profesat medicina la spitalul militar Kuleli din Istanbul.

După revenirea din exil (1849) a lucrat la Spitalul Colțea (1851–1854). A sprijinit înființarea de către Carol Davila a Școlii Naționale de Medicină și Farmacie din București și a fondat Societatea Medicală Științifică (1857), al cărei președinte a fost. A inițiat primul recensământ al populației din România și a întemeiat primele Consilii de Igienă și Salubritate.

A fost membru titular (1871) și președinte (1872–1873) al Societății Academice Române, în mai multe rânduri președinte al secției științifice, apoi președinte (1895–1898) al Academiei Române. Membru de onoare al Universității din Petersburg (1885).

A îndeplinit numeroase funcții în administrația statului: director și locțiitor de ministru la Departamentul Treburilor din Lăuntru (1854–1857), ministru de Finanțe al Țării Românești (1857–1858), iar după Unire a fost ministru de Interne (martie–septembrie 1859), ad-interim la

Externe (1–6 septembrie 1859), președinte al Consiliului de Miniștri al Țării Românești, ministru de Interne (6 septembrie–11 octombrie 1859) și ad-interim la Externe (6 septembrie–10 octombrie 1859).

După recunoașterea Unirii de către puterile europene ale timpului, N. Kretzulescu a fost Președinte al Consiliului de Miniștri (24 iunie 1862–11 octombrie 1863; 14 iunie 1865–11 februarie 1866), ministru ad-interim la Lucrări Publice (10–30 decembrie 1862); la Justiție (30 decembrie 1862–14 iunie 1863; 8–15 septembrie 1863); la Președinție, Interne, Agricultură și Lucrări Publice (16–28 august 1864) și ministru la Justiție, Culte și Instrucțiune (19 iulie 1864–21 ianuarie 1865), la Finanțe (14 iunie 1865–30 ianuarie 1866), la Interne, Agricultură și Lucrări Publice (30 ianuarie–11 februarie 1866), ministru al Justiției (11 martie–8 iunie 1871), al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (8 iunie 1871–15 decembrie 1873), ministru al Culturii și Instrucțiunii (11 iulie 1879–22 ianuarie 1880).

A fost agent diplomatic la Berlin (1873–1876), trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Roma (1880–1881), la Sankt Petersburg (1881–1886) și la Paris (1891–1893).

Nicolae Kretzulescu, unul din cei mai apropiați colaboratori ai domnitorului Al. I. Cuza a avut un rol important, în epocă, în opera de unificare a instituțiilor administrative (constituirea Ministerelor de Interne și de Externe, unificarea oficiilor statistice ale Moldovei și Țării Românești, unificarea serviciilor sanitare, ale Poștelor, ale Arhivelor Statului, pregătirea secularizării averilor mănăstirești, legea administrării comunelor rurale și altele și în crearea unor instituții culturale și științifice (înființarea Muzeului de Antichități din București și a Societății culturale „Ateneul Român“, crearea Societății de Științe Naționale și altele).

„Administrația generală a Țării este mai special în atribuțiile Ministerului de Interne“ – preciza ministrul de Interne N. Kretzulescu în vara anului 1862. „Această administrație ca să poată avea toată eficacitatea cerută, urmează a dispune într-un mod imediat de toate ramurile diferitelor servicii ce depind de dânsa. Spre acest sfârșit, centralizarea acestor servicii în Minister este reclamată ca o necesitate cerută de orice bună administrare“ – afirma Kretzulescu. Era motivația pe care a prezentat-o pentru crearea Ministerului de Interne, fapt împlinit la 20 iulie 1862. Atribuțiile ministerului includeau o gamă largă de probleme curente ale societății românești: executarea oricăror feluri de tocmeli și împliniri de datorii administrative; împlinirea de datorii către fisc, strejuirea de noapte, pompieri, vagabonzi, pașapoarte, poliția, stârpirea fiarelor sălbatice, loteriile,

îndestularea orașelor cu hrană, măsuri de curățenie prin orașe și de iluminare a străzilor, alegerea funcționarilor sătești, privegherea asupra presei și altele.

S-a manifestat ca un susținător al bunei administrații și al respectului față de lege ca un „mare iubitor al cinstei și dreptății”. „Faceți să se respecte cu strictețe legile în ființă – spunea N. Kretzulescu –, aplicați cu zel și cu energie pe cele noi; dezvoltăți cea mai mare strășnicie spre a stârpi abuzul, care este gangrena ce ne-a ros și ne roade încă; printr-o conduită dezinteresată și dreaptă, ridicați autoritatea care a căzut; insuflați subalternilor dumneavoastră exemplul de respect de legi și acel devotament patriotic, fără care nu putem realiza nimic; siliți-vă să stingeți în societate dezbinările care contribuie a ne ține pe loc ... căci toți românii nu pot avea altă țintă decât aceea de a vedea patria lor regenerată”.

A scris numeroase articole la „Ateneul Român”, „Le Journal de Bucarest” și a fondat „Curierul Principatelor Unite”.

Nicolae Kretzulescu a fost, așa cum remarca istoricul A. D. Xenopol, „unul dintre sufletele cele mai arzătoare ale generațiunii mărețe care a visat și a îndeplinit unirea Principatelor, punând temelie României de astăzi”. El „respingea despotismul, dar și anarhia și se pleca hotărât către regimul reprezentativ”, spunea același autor. El era adeptul ordinii într-un stat, întotdeauna evitând extremele. În opinia sa, statul român nu trebuie să se ocupe de „conflictele ce se ivesc între puterile cele mari”, rolul său mărgininându-se la „administrațiunea țării în dezvoltarea noastră materială, morală și intelectuală”. „Așadar – spunea el în 1867 – o administrațiune bună, o justiție integră, care să asigure fiecărui locuitor avere și onoarea sa, precum și dezvoltarea bogățiilor naționale, iată toată politica noastră”.

În acest sens, el îl sfătuipe pe Al. I. Cuza să aplice măsuri de mână forte, îndeosebi împotriva „nestatorniciei și provizoratului”. El condamna ambițiile de putere amintind faptul că sprijinind guvernarea lui Cuza, a vrut să „mențină autoritatea legilor, să combată anarhia și să nu lase să cază țara în luptele și pasiunile partidelor extreme”.

Bibliografie: Kretzulescu, Nicolae. *Manual de anatomie discriptivă*. 1843; Kretzulescu, Nicolae. *11/23 februarie 1866*. București, 1866; Kretzulescu, Nicolae. *Capacitățile țării*. Tipografia Națională C.N. Rădulescu. București, 1867; Xenopol, A. D. N. Kretzulescu. *Viața și faptele noi*. București, 1912; Parhon, C. I. *Viața și activitatea doctorului N. Kretzulescu*. București, 1944; Barbu, Gabriel. *N. Kretzulescu*. București, 1964.

MIHAIL KOGĂLNICEANU

**(6 septembrie 1817, Iași –
20 iunie 1891, Paris)**

– ministru de interne:	11 octombrie 1863–19 iulie 1864 19 iulie 1864–26 ianuarie 1865 16 noiembrie 1868–24 ianuarie 1870 ad-interim 17 noiembrie–25 noiembrie 1878 11 iulie 1879–17 aprilie 1880
– prim-ministru:	11 octombrie 1863–26 ianuarie 1865
– deputat:	1862

Mihail Kogălniceanu – aprecia cu două decenii în urmă istoricul Alexandru Zub – „a umplut cu înalta lui personalitate mai bine de 50 de ani din istoria neamului“. El a rămas în conștiința românilor ca un simbol al renașterii naționale și al dezvoltării României moderne, fiind participant la toate marile evenimente ale veacului: revoluția de la 1848, unirea Moldovei cu Țara Românească în 1859, cucerirea independenței statului român în 1877.

Un adevărat enciclopedist, el a fost om politic, istoric, profesor la Academia Mihăileană din Iași, îndrumător cultural, ziarist, scriitor și orator, membru al Academiei Române, președinte al acesteia, prim-ministru (1863–1865), de mai multe ori ministru de interne (1863–1865, 1868–1870, 1879–1880) și de externe (1876, 1877–1878).

Mihail Kogălniceanu s-a născut la Iași, la 6 septembrie 1817, descendent al unei familii boierești menționate documentar încă din secolul al XVII-lea. A studiat în Franța și Germania, începând din 1834. În țară a înființat și condus mai multe publicații („Arhiva Românească“, „Dacia literară“, „Propășirea“, „Steaua Dunării“, care au avut un rol însemnat în lupta pentru realizarea unirii românilor într-un singur stat. A publicat „Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des valaques transdanubiens“, „Letopiseștele Țării Moldovei“, „Cronicele României“.

El a reușit, ca prim sfetnic și colaborator apropiat al domnitorului Unirii, Alexandru Ioan Cuza, să realizeze un vast program de reforme pentru „dezvoltarea și întărirea naționalității“ române: secularizarea averilor mănăstirești (1863) prin care un sfert din teritoriul țării reîntra în circuitul economic național, Legea rurală (1864), grație căreia au fost împrăștiate 511.896 de familii, Legea electorală prin care a fost scăzut censul, ceea ce a dus la creșterea numărului participanților la vot, Legea pentru organizarea puterii armate, Legea pentru starea de asediu, crearea Curții de Conturi, a Consiliului de Stat prin care se întărea puterea executivă, înființarea Universității (1864) etc.

Educat la școlile europene, Mihail Kogălniceanu se exprima, în cel mai bun ton pentru ridicarea națiunii române la nivelul marilor idei

continentale: „Niciodată n-am fost contrar ideilor civilizației străine – declara el. Dimpotrivă, crescut și trăit o mare parte a tinerețelor mele în acele țări care stau în capul Europei, am fost și sunt de ideea că, în secolul al XIX-lea, nu este iertat nici unei nații de a se închide înaintea înrăurilor timpului, de a se mărgini în ce are, fără a se împrumuta și de la străini ... Propășirea este mai puternică decât prejudețele [prejudecățile] popoarelor și nu este zid destul de înalt și de tare care să o poată opri din drumul său. Românii, prin poziția geografică, politică, morală și etnografică, sunt datori mai mult decât orișicare altă națiune de a nu rămâne străini la tot ce face glia și puterea secolului.

Kogălniceanu ajungea la concluzia că „adevărată civilizație este aceea ce o tragem din sânul nostru, reformând și îmbunătățind instituțiile trecutului cu ideile și propășirile timpului de față“, amintind că o astfel de cale a fost urmată chiar de națiunile care se află „în capul luminilor“. „Am adus în țara noastră plante străine, nepotrivite cu clima și pământul nostru și care nu ne vor da niciodată roduri coapte, în loc a ne mărgini a curăța și vultui [altoi] plantele înrădăcinate de sute de ani în țara noastră. Așa am schimbat abuzurile pământestești cu abuzurile străine. Am luat luxul, corupția și formele exterioare a Europei, dar nu și ideile de dreptate și deopotrivă îndrituire, bunăstarea materială și descoperirile geniului care astăzi fac fala secolului“.

Ca și ceilalți fruntași pașoptiști, Kogălniceanu a căutat în istoria neamului argumente politice, juridice și sociale pentru a demonstra ideile sale politice, impuse de realitățile vremii lui. „Eu privesc patria mea toată acea întindere de loc, unde se vorbește românește, și ca istorie națională, istoria Moldovei întregi, înainte de sfâșierea ei, a Valahiei și a fraților din Transilvania“ – spunea Kogălniceanu.

El a militat pentru limitarea abuzurilor poliției și pentru respectul legilor în activitatea lor. „Recomand cu tot dinadinsul – arăta el într-un ordin către prefecți – respectul tuturor libertăților cetățenești, ce sunt casa guvernului nostru constituțional. În opinia sa, poliția este chemată a ocroti lucrurile ce legea le ocrotește mai presus de toate: onoarea, viața și proprietatea“.

Ordinea, în opinia sa, trebuie să se imprime chiar la hotare: „Țării noastre nu-i trebuie la hotar un gard de nuiele – spunea el, ci un gard format din piepturile fiilor săi“. La 24 iulie 1864 s-a dat un Decret-lege prin care s-a constituit Corpul dorobanților, care și-a extins autoritatea pe întreg teritoriul tânărului stat și având în subordine 3 „inspectorii“ (București, Craiova, Iași). Prin același act, Al. I. Cuza a înființat „... în România de peste Milcov grănicerii organizați și administrați întocmai ca cei de dincoace de Milcov. La

inițiativa ministrului de interne Mihail Kogălniceanu au fost desființate biletele de drum care au fost înlocuite prin bilete de identitate, valabile pentru un an și eliberate pentru orice locuitor.

Ministrul de interne Mihail Kogălniceanu a acționat, în ciuda unei puternice opoziții, în octombrie 1879 a fost promulgată modificarea art. 7 din Constituție prin care preciza că „diferența de credințe religioase și confesiuni nu constituie în România o predică spre a dobândi drepturile civile“, pentru soluționarea problemei împământării străinilor, iar după reprimarea brutală a răscoalei țărănești din 1888, el își exprima convingerea că întărirea statului român nu poate fi realizată decât prin emanciparea economică, socială și culturală a țăranilor, care, pentru el, sunt însăși țara.

În 1869 a fost adoptat „Regulamentul pentru uniforma polițiștilor“. Uniforma se asigura gratuit de stat, iar portul ei era obligatoriu.

La 29 iulie 1879, ministrul de interne M. Kogălniceanu releva într-un ordin de zi contribuția Gărzilor Civice la asigurarea ordinii și siguranței publice în orașe în timpul războiului pentru cucerirea independenței naționale: „Garda Cetățenească, prin scopul înființării sale, prin serviciile prețioase ce a oferit totdeauna afacerilor de interes public, și cu deosebire prin serviciile aduse în timpul războiului trecut, a dobândit multe titluri de merit patriotic și puterea ei a devenit o necesitate vădită pentru țară“.

Trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Paris (1880–1881). Membru titular (1868) al Societății Academice Române, vicepreședinte (1886–1887) și președinte (1887–1890) al Academiei Române.

Ca ministru de externe (1869, 1879, 1877–1878) a avut un rol important în cucerirea independenței statului român în 1877.

Kogălniceanu remarca, chiar după înfăptuirea Unirii, că a vrut să facă „din patria noastră un stat european, o societate europeană și democratică“, sau a vrut „a ne europeniza patria“.

A murit, la Paris, la 20 iunie 1891.

Bibliografie: *Acte și documente din corespondența diplomatică a lui Mihail Kogălniceanu relative la războiul Independenței României. 1877–1878.* 2 volume. București, 1893 și 1894; Kogălniceanu, Mihail. *Scrieri sociale.* București, 1947; Kogălniceanu, Mihail. *Discursuri parlamentare din epoca Unirii, publicate de Vladimir Diculescu.* București 1959; Iorga, Nicolae. *Mihail Kogălniceanu, scriitorul, omul politic și românul.* București, f.a.; Al., Zub. *Mihail Kogălniceanu 1817–1891. Bibliografie.* București, 1971; Al., Zub. *Mihail Kogălniceanu istoric.* Iași, 1974.

CONSTANTIN BOSIANU

**(10 februarie 1815, București –
21 martie 1882, București)**

- ministru de interne:	26 ianuarie–14 iunie 1865
- prim-ministru:	26 ianuarie–14 iunie 1865
- senator:	1867
- deputat:	1869
- președinte al Senatului:	29 mai–17 noiembrie 1879

Fiu al paharnicului Andrei Bosianu, Constantin Bosianu a fost licențiat în litere și drept în capitala Franței (1847–1850), unde și-a luat și doctoratul în Drept (1851), fiind unul din primii „doctori în legi” din Principate.

În țară a practicat ca avocat (1852), a funcționat ca director al Eforiei Școalelor (1852), membru al Înaltei Curți de Casație și Justiție (11 februarie– 7 martie 1862, când și-a dat demisia împreună cu Anastasie Panu, N. Kretzulescu, N. Șuțu), profesor la Colegiul „Sf. Sava”, școala unde își făcuse primele studii, profesor de drept roman și decan la Facultatea de Drept a Universității din București (1859–1872). La 25 noiembrie 1859, Al. I. Cuza aprobase înființarea „decanatului” la această facultate, care pe atunci purta numele de „Facultatea științelor juridice și politice” și-l întărise ca decan pe profesorul C. Bosianu. Toate „facultățile unite împreună vor purta numele de Universitatea din București” – se preciza în art. 1 al decretului domnesc din anul 1864. A fost decan al Baroului Ilfov (1871–1873), primar al capitalei României (1–15 decembrie 1878), președinte al Societății pentru Învățătura Poporului Român (martie 1867), al Societății Juridice (1871) și al Societății Corpului Didactic, vicepreședinte al Consiliului de Stat (1864–1866).

Constantin Bosianu s-a numărat printre participanții la mișcarea unionistă: secretar al Divanului ad-hoc al Țării Românești (septembrie–decembrie 1857), director (1856–1857) al Departamentului Dreptății al Țării Românești, deputat în Adunarea Electivă (1859) unde a susținut dubla alegere a lui Al. I. Cuza. Sub domnia lui Cuza, a fost vicepreședinte al Consiliului de Stat, organism nou creat după lovitura de stat din 1864, apoi președinte al Consiliului de Miniștri (26 ianuarie–14 iunie 1865) și ministru al Internelor, Agriculturii și Lucrărilor Publice. El a contribuit la opera de organizare și modernizare a tânărului stat prin mai multe legi, între care, legea organizării judecătorești, a reorganizării serviciului de percepție la orașe, a pensiilor pentru funcționarii civili și pentru gradele militare inferioare, legea lucrărilor publice, legea privind regularizarea și canalizarea Dâmboviței pentru prevenirea inundațiilor.

A făcut parte din comisia specială, alături de Gr. Bengescu și Al. Crețescu, care a lucrat pe proiectul de lege rurală propus de Mihail

Kogălniceanu în 1864. Raportul comisiei a analizat „dreptul săteanului în moșiile unde este așezat“, „dreptul“ stăpânului de moșie, ajungea la concluzia că „proprietatea rurală din România nu este absolută“ și își exprima „deplina încredere în luminile și tactul cu care administrațiunea va conduce executarea acestei mari și mântuitoare reforme“.

De numele său, alături de cel al lui Vasile Boerescu și Petre Poenaru, se leagă Legea învățământului (1864), precum și activitatea de unificare a legislației din cele două țări românești.

În timpul președinției sale la Senat a fost votată, la 23 octombrie 1879, modificarea art. 7 din Constituția de la 1866 (56 voturi pentru, 2 contra, o abținere). S-a pronunțat categoric contra instabilității legislative, considerând-o ca fiind un rău în viața internă a statului român: „Mai bine niște legi rele, decât niște legi bune pe care nu le știm nimeni să le respectăm“ – spunea el în Senat în anul 1867. În context, el afirma că o administrație va funcționa bine dacă va exista un raport corespunzător între descentralizare și conducerea centrală. Descentralizarea – declara el în Senatul României – „este a lăsa ... fiecare comună a-și administra interesele ei cum voiește ..., a emancipa comunele și a nu le ține sub putere. Dară ... prin descentralizare nu se înțelege dezmădularea. Descentralizarea nu s-a înțeles niciodată ca puterile statului să fie risipite în toate părțile; din contra, unitatea administrațiunii cere centralizarea“.

Bosianu se pronunța pentru menținerea doar a calității de român atunci când se punea problema naturalizării rezidenților din afara celor două Principate, pentru dobândirea încrederii capitalului străin în rentabilitatea și securitatea investițiilor în România, pentru supremația proprietății private.

A participat la Ședința Consiliului de Coroană din 14 aprilie 1877, în cadrul căreia, pe principiul neutralității s-a pronunțat pentru acordarea dreptului la liberă trecere a armatelor ruse și otomane, fapt ce ar fi transformat România în teatru de război.

În februarie 1862, Bosianu se pronunța pentru votul public al deputaților în Adunarea legislativă: „Este un principiu necontestabil – argumenta el – că publicitatea este o condiție esențială a regimului parlamentar, pentru că un parlament nu are alt cenzor, alt control decât opiniunea publică“. Continuând aceeași idee, Constantin Bosianu remarcă în Senat, în 1874: „Libertatea opiniunii publice este un resort care face să umble acest ceasornic (regimul constituțional); fără opiniunea publică ... suntem în starea de libertate care nu mai este cea ordinară, garantată de constituțiune“.

În perioada 26 ianuarie–14 iunie 1865, C. Bosianu a ocupat funcția de prim-ministru, ministru al Internelor, Agriculturii și Lucrărilor Publice. Cabinetul său a fost considerat ca fiind unul de tranziție (după patru luni și jumătate a fost înlocuit cu un guvern condus de N. Kretzulescu). Contemporanii săi, cu toate că îi apreciau prestigiul de jurist, considerau că nu avea celelalte însușiri necesare omului de stat, comparându-l cu predecesorul său, M. Kogălniceanu. I se reproșau, între altele, nerealizarea veniturilor statului, lipsa unor măsuri pentru a stăvili inundațiile în București, așa cum fuseseră în anul precedent și în martie 1865, reacția slabă față de opoziția politică în formare care-l privea pe domnitor, atitudinea guvernului Bosianu față de pătrunderea capitalului străin în România, atitudine care va constitui unul din motivele demisiei sale. Constantin Bosianu, ca ministru de interne, senator și deputat, s-a pronunțat împotriva încercărilor de a îngrădi, prin măsuri administrative, libertatea presei, considerând libertatea de opinie ca fiind fundamentală într-un stat de drept. „Presa nu este decât expansiunea opiniei publice“ – afirma el pronunțându-se împotriva unui proiect guvernamental de a aplica arestul preventiv și la delictele de presă.

A fost membru de onoare al Academiei Române (1879).

A murit la 21 martie 1822, în București.

Bibliografie: Bosianu, Constantin. *De l'action paulienne, en droit roumain et en droit français. Thèse ...*. Paris, 1851; Bosianu, Constantin. *Elemente de drept român constituțional*. vol. I. București, 1865; Bosianu, Constantin. *Étude de législation douanière*. 1892; Bosianu, Constantin, *La statistique du commerce extérieur au point de vue de son importance internationale*. 1884; Giurescu, C. Constantin. *Viața și opera lui Cuza vodă*. Editura Științifică. București, 1970; Gheorghe, Constantin. *Miniștrii de interne în Parlamentul României*. Editura Ministerului Administrației și Internelor. București, 2004.

General IOAN EMANOIL FLORESCU

**(7 august 1819, Râmnicu Vâlcea –
9 mai 1893, Paris)**

– ministru de interne:	14 iunie 1865–30 ianuarie 1866 ad-interim 4–26 aprilie 1876
– prim-ministru:	4–26 aprilie 1876 21 februarie–25 noiembrie 1891
– deputat:	1868
– senator:	1876
– președinte al Senatului:	4 noiembrie 1888–17 decembrie 1889 17 noiembrie 1890 – 21 februarie 1891

Fiu al marelui vornic Manolache Florescu (o familie boierească cu vechi tradiții), Ioan Emanoil Florescu, viitor general și om politic conservator, s-a născut la 7 august 1819 și a primit o educație îngrijită în familie: a urmat Colegiul „Sf. Sava“ din București, a studiat la Paris, la Liceul „Louis le Grand“ (1836–1840) și la École d’État Major (1840–1842).

A îmbrățișat cariera militară: ofițer de ordonanță, aghiotant al domnitorului cu grad de căpitan (1843), maior (1845); a fost unul din fondatorii Școlii militare de la București (1847), unde a ținut primul curs de tactică și strategie militară.

În timpul Revoluției pașoptiste a demisionat din armată și a urmat, în exil, pe Gh. Bibescu, iar în 1849 a fost voluntar în armata rusă participantă la înfrângerea revoluției din Transilvania.

În țară, în timpul domniei lui Barbu Știrbei este director al închisorilor.

În 1854 a fost atașat ca ofițer de ordonanță la Cartierul General rus în Războiul Crimeii.

Cariera sa militară include: comandant – șef al armatei române și al Școlii Superioare de Război (1859–1866), cu gradul de general de brigadă (1860), apoi general de divizie (1873).

Deputat în Adunarea Electivă a Țării Românești (ianuarie 1859), Ioan Emanoil Florescu a fost membru în Comisia Centrală de la Focșani. A îndeplinit, în principal, dregătorii pe linie de ordine publică și apărare națională: ministru de război (28 noiembrie 1859 –28 mai 1860; 30 august 1860 –14 aprilie 1861) al Țării Românești și al Moldovei (14 iulie 1860–17 ianuarie 1861; 18 ianuarie–17 aprilie 1861; 18 iulie–22 iulie 1861). În timpul ministeriatului său de la Război s-a realizat unificarea administrativă a celor două ministere de război din Țara Românească și Moldova în septembrie 1862. El releva cu mândrie că „unirea ministerelor de război din ambele principate a fost întâiul pas scris către unirea definitivă a principatelor“. După recunoașterea dublei alegeri a domnitorului Alexandru I. Cuza de puterile europene și,

implicit, a noului stat de pe harta Europei – România, I. E. Florescu a mai fost ministru de Război în perioadele: 30 septembrie 1862–11 octombrie 1863; 14, 15 martie 1871–31 martie 1876.

Carierea sa mai cuprinde funcțiile: ministru de interne, ministru al Agriculturii și Lucrărilor Publice (14 iunie 1865–30 ianuarie 1866), președinte al Consiliului de Miniștri (4–26 aprilie 1876; 21 februarie–25 noiembrie 1891).

A făcut parte din delegația trimisă de Al. I. Cuza în Rusia pentru a obține recunoașterea unirii în plan administrativ a celor două țări românești (1861).

Ca ministru de război în timpul domniei lui Carol I a participat în fruntea unei delegații militare române la manevrele armatei ruse de la Krasnoe Selo (1876), a contribuit la crearea cavaleriei ușoare, a mărit numărul regimentelor de infanterie și a introdus, obligatoriu, instrucția militară la Universitate. Regele Carol I, care-l caracteriza ca fiind „un bărbat energic, a cărui frumoasă înfățișare militară exercitează o atracție dublată de manierele sale elegante“, l-a folosit pe generalul Florescu spre a preîntâmpina eventualele manifestări antidinastice previzibile cu ocazia aniversării a 25 de ani de dinastie.

Este autorul proiectului de lege care asigură ordinea și disciplina (22 noiembrie 1871) și al noii legi de organizare a armatei (29 februarie 1872).

În timpul primului său exercițiu de demnitar al Internelor, a fost adoptat „Regulamentul pentru serviciul Jandarmeriei în oraș“, potrivit căruia Jandarmeria, care rămânea în subordinea Ministerului de Război, răspundea la solicitările Ministerului de Interne pentru îndeplinirea unor misiuni administrative, de pază și ordine publică. Jandarmii – potrivit Regulamentului amintit – „executau serviciul la prefectura poliției, la teatru, concerte, baluri și serbări publice fără a se amesteca cu alte trupe“.

Generalul Florescu a reprimat energic, la 3 august 1866, o răscoală a precupeților din București, organizată de opoziție, în încercarea de a-l răsturna pe Alexandru I. Cuza, cu prilejul vizitei în străinătate a domnitorului.

În opinia generalului Florescu, o caracteristică a „armatelor moderne este apropierea din ce în ce mai mare a elementului militar de cel civil“, iar obiectivul armatei române nu este cel de expansiune și de „a păstra independența țării, obținută cu sângele cel mai prețios al poporului român“.

El era un admirator al forței unității unui popor: „românii – preciza el – se găsesc totdeauna uniți când e vorba de cestiuni mai naționale“.

Era convins, de asemenea, că societatea românească poate evolua „numai prin răspândirea instrucțiunii într-un popor“ și cerea „să ne aducem pururi aminte că decizia strămoșilor noștri se rezumă totdeauna în cuvintele: Biserica și Școala“.

A fost președinte al „Societății române de arme, gimnastică și dare la semn“ (1862), al „Societății pentru Învățătura Poporului Român“ (1867) și membru fondator al „Ateneului Român“, inaugurat în februarie 1888.

A murit, la Paris, la 9 mai 1893.

Bibliografie: Florescu, I. E. *Teoria dării la semn*. București, 1845; Florescu, I. E. *Expunere la îmbunătățirile cele mai însemnătoare introduse în armata Principatelor Unite de la 24 ianuarie 1859–1 iunie 1861*. 1861; *Datoriile ostașului*. București, 1876; Florescu, I. E. *Contingentul armatei*. București, 1877; Florescu, I. E. *Situațiunea*. București, 1878; Florescu, I. E. *Studii și pregătiri militare*. București, 1878; Florescu, I. E. *Instituțiunea militară bazată pe școală*; Florescu, I. E. *Fortificațiile*. București, 1889; Florescu, I. E. *Armatele vechi și moderne*. București, 1890.

DIMITRIE GR. GHICA

**(31 mai 1816 –
15 februarie 1897, București)**

– ministru de interne:	11 februarie–10 mai 1866 24–27 ianuarie 1870
– prim-ministru:	16 noiembrie 1868–27 ianuarie 1870
– senator:	1876
– deputat:	1866
– președinte al Senatului:	17 noiembrie 1879–18 noiembrie 1880 18 noiembrie 1880–18 noiembrie 1881 18 noiembrie 1881–15 noiembrie 1882 15 noiembrie 1882–5 martie 1883 13 mai–16 noiembrie 1883 16 noiembrie 1883–23 septembrie 1884 17 noiembrie 1884–15 noiembrie 1885 15 noiembrie 1885–17 noiembrie 1886 17 noiembrie 1886–16 noiembrie 1887 16 noiembrie 1887–8 septembrie 1888 9 decembrie 1895–16 noiembrie 1896 16 noiembrie 1896–15 februarie 1897 13 mai 1883–23 septembrie 1884 17 noiembrie 1884–8 septembrie 1888 7 decembrie 1895–15 februarie 1897
– președinte al Adunării Deputaților:	26 mai 1871–16 ianuarie 1875 24 mai 1875–17 februarie 1876

Fiu al lui Grigore IV Ghica, primul domn pământean al Țării Românești după lunga perioadă a domniilor fanariote (1714–1821), Dimitrie Grigore Ghica a făcut studii la Școala corpului de cadeti din München (1829–1834), servind apoi cu gradul de maior, în garda imperială a Rusiei (1835–1837). El purta titlul de principe și a fost cunoscut și sub numele de Beizadea Mitică. S-a retras din armată, a făcut numeroase călătorii în Europa și a revenit în țară (1846), unde îl întâlnim ca membru în Comisia de ajutorare a refugiaților transilvăneni (1848).

După Revoluție este numit membru al Curții de Apel (1854), prefect al Poliției Capitalei (1855–1857), primar al Bucureștilor (1857–1861), deputat în Divanul ad-hoc și în Adunarea Electivă a Țării Românești (mai întâi candidat la domnie, apoi s-a pronunțat pentru alegerea lui Al. I. Cuza și în Țara Românească).

După Unire, a fost președinte al Curții de Apel București (1859), din nou primar al Capitalei pe care o va ocupa a patra oară la 26 iunie 1861, ministru al Cultelor și Instrucțiunii (1860), al Finanțelor (1861) în Țara Românească, președinte al Consiliului de Miniștri și

ministru de Interne în guvernul Țării Românești (19 iulie 1861–22 ianuarie 1862).

Dimitrie Gr. Ghica a participat la complotul care a dus la abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, acțiune în care, de partea conspiratorilor au trecut și foști înalți reprezentanți ai poliției, între care colonelul Dimitrie Kretzulescu, fost prefect al Poliției Capitalei, colonelul Nicolae Haralambie, fost șef al Poliției bucureștene și alții.

A fost numit ministru de interne (11 februarie–10 mai 1866) în guvernul provizoriu desemnat de Locotenența Domnească. La 28 februarie, Adunarea Deputaților a adoptat „Legea pentru înființarea guardiei orășenești“, în principalele 10 orașe ale Țării: București, Craiova, Galați, Iași, Brăila, Ploiești, Bârlad etc. Noua lege stabilea drept principala atribuție serviciul de pază în orașe, asigurarea securității persoanelor și proprietăților și menținerea ordinii și liniștii publice, precum și intervenția promptă în caz de tulburări, dezordini, incendii. Garda Civică, care îndeplinea și sarcina de gardă de onoare, era chemată în timp de război să apere orașele țării. În Garda Civică se înrolau orășenii între 20 și 40 de ani cu un anumit venit și nu erau admiși străinii care nu se naturalizaseră, sau cei care erau lipsiți de drepturi politice și civile. Instituția era îndrumată de un Inspectorat General al Gărzilor Civice, aflat în structura Ministerului de Interne și a funcționat până în 1881.

Dimitrie Gr. Ghica era adeptul menținerii ordinii, împotriva salturilor produse de revoluții, el însuși caracterizându-se ca fiind „amic prudent și înțelept al progresului și inamic acelor răsturnări ce dezghină societățile din fundamentele lor“.

Iar pentru instituțiile de ordine, încă din timpul când era prefect al Poliției Capitalei, propunea mărirea salariilor funcționarilor publici pentru a limita mita, recrutarea jandarmilor din trupele militare și nu din rândul celor fără ocupație, înlocuirea paznicilor de noapte cu un corp organizat pe baze militare.

Carierea sa în administrația publică centrală consemnează și funcțiile: președinte al Consiliului de Miniștri (1868–1870), ministru ad-interim la Agricultură, Comerț și Lucrări Publice (1868–1869) și titular la același minister (1869–1870), ministru al Afacerilor Străine (1868–1869), ad-interim la Justiție (1870) și ministru de interne (24–27 ianuarie 1870).

Titu Maiorescu îl descria ca fiind „de o vădită eleganță militară“, „ușor accesibil la lingușire“ și „crezându-se, prin originea sa, mai presus de obișnuitele partide, ... trecea fără multă greutate dintr-un partid în altul“.

Ca om de afaceri, a făcut parte din Comitetul marilor proprietari (1872) care a creat Creditul Funciar Rural, iar în 1875 a înființat și cu capital francez „Banca de București“.

A făcut parte din suita de oameni politici care a însoțit pe domnitorul Carol I în vizita întreprinsă de acesta la Constantinopol (9 octombrie 1866).

A participat la ședința Consiliului de Coroană de la București din 14 aprilie 1877 în care s-a hotărât intrarea României în război împotriva Turciei, alături de Rusia, pentru cucerirea Independenței.

În perioada în care Dimitrie Gr. Ghica a ocupat fotoliul prezidențial al Senatului și Adunării Deputaților, cele două Corpuri Legiuitoare au desfășurat o activitate legislativă deosebită: Legea pentru susținerea chestiunii drumului de fier Strousberg; Legea de organizare a armatei, Legea Sinodului Bisericii Ortodoxe Române, Legea care fixează atribuțiile Ministerului Afacerilor Străine, Legea pentru încurajarea industriei zahărului, Legea creditului funciar, Legea vămirilor (1874), precum și alte legi care se refereau la monopolul tutunului, reorganizarea Curții de Conturi, la taxele de timbru, la modificarea legii învoielilor agricole prin introducerea clauzei manu militari.

Senatul României a votat, la 14 martie 1881, legea prin care România a fost proclamată Regat, iar Carol I a luat titlul de rege pentru sine și urmașii săi. Mandatul său este marcat de marea sărbătoare a studențimii române prilejuită de împlinirea a 400 de ani de la sfințirea mănăstirii Putna (1871), ctitorie a lui Ștefan cel Mare, manifestare a solidarității naționale, reflectând ceea ce sublinia Apelul studenților din Societatea „România Jună“ că „ne unește totuși, aceeași limbă, aceleași obiceiuri, datini, aceeași religie și credință politică și socială de la Tisa pân la Marea Neagră, de la Nistru până la Balcani“. Urmare a acestui eveniment, un Congres al Studențimii române organizat la propunerea lui Mihai Eminescu subliniază necesitatea luptei pentru unitatea culturală a tuturor românilor.

A fost un asiduu colaborator la publicațiile „Revista Dunării“, „Ordinea“, „Alegătorul liber“, „Analele Academiei Române“, „Columna lui Traian“, „Pressa“, „Revista literară și științifică“, „Voința națională“.

Bibliografie: Ghica, D. *Prefectura poliției*. București, 1856; Ghica, D. *Amicilor și inamicilor mei*. București, 1856; Ghica, D. *Quelques pages de ma vie*. București, 1856; *Partidul național-liberal* (în colaborare). București, 1888; Gheorghe, Constantin. *Miniștrii de interne în Parlamentul României*. Editura Ministerului Administrației și Internelor. București, 2004.

LASCĂR CATARGIU

**(1 noiembrie 1823, Iași –
30 martie 1899, București)**

– ministru de interne:	11 mai–13 iulie 1866 11 martie 1871–31 martie 1876 29 martie–3 noiembrie 1889 21 februarie–25 noiembrie 1891 27 noiembrie 1891–3 octombrie 1895
– prim-ministru:	11 mai–13 iulie 1866 11 martie 1871–31 martie 1876 29 martie–3 noiembrie 1889 27 noiembrie 1891– 3 octombrie 1895
– deputat:	1866
– senator:	1876
– președinte al Adunării Deputaților:	7 decembrie 1866–1 noiembrie 1867 10 noiembrie 1888–14 ianuarie 1889

El s-a născut la 1 noiembrie 1823, la Iași, într-o familie de boieri moldoveni și a rămas în conștiința semenilor de la sfârșitul secolului al XIX-lea ca un „român neaș, ... patriot cuminte și dezinteresat până la a refuza un scaun de domn, cunoscând profund țara și lumea ei“. (I. L. Caragiale)

A învățat la pensioane particulare, apoi a ocupat posturi importante în sistemul administrativ al Moldovei: atașat la Departamentul Treburilor Din Lăuntru, locțiitor de ispravnic la Huși (1843–1844), pârcălab (prefect) la Neamț (1845).

Pentru aderarea sa la Petiția-proclamație expusă la începutul mișcării revoluționare de la Iași (martie 1848) a fost surghiunit la moșia lui din Neamț.

În preajma unirii Moldovei cu Muntenia, Lascăr Catargiu a fost pârcălab de Iași (1853), Covurlui (1854) și agă la Poliția Iași (1855–1856). A participat la toate acțiunile care susțineau unirea Principatelor. Unionist convins, deputat în Divanul ad-hoc al Moldovei și în Adunarea Electivă, candidat la domnie, el își retrage candidatura în favoarea lui Al. I. Cuza; a fost membru al Comisiei Centrale de la Focșani și ministru de interne (27 aprilie–10 noiembrie 1859) în guvernul Moldovei.

Fondator (1880) și președinte (1880–1899) al Partidului Conservator.

După urcarea pe tron a domnitorului Carol de Hohenzollern, Lascăr Catargiu a fost președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de interne (11 mai–13 iulie 1866; 11 martie 1871–31 martie 1876; 29 martie–3 noiembrie 1889; 27 noiembrie 1891–3 octombrie 1895); ad-interim la Ministerul Afacerilor Străine (27–28 aprilie 1873;

7 noiembrie 1875–30 ianuarie 1876); ministru de Interne (21 februarie–25 noiembrie 1891); ad-interim la Război (22 februarie–12 iunie 1894).

Lascăr Catargiu, care a condus complotul ce a impus abdicarea domnitorului Al. I. Cuza (11 februarie 1866), a constituit, la 11 mai 1866, primul guvern al domnitorului Carol I, până la 13 iulie 1866, guvern în care deținea și Internele. În urma alegerilor parlamentare desfășurate după noua lege electorală, în toamna aceluiași an, a fost ales președinte al Adunării Deputaților.

A împiedicat abdicarea lui Carol I în urma evenimentelor de la „Sala Slătineanu“ din București, unde colonia germană sărbătorea ziua de naștere a împăratului Wilhelm. Populația Bucureștilor, manifestându-și simpatia față de Franța, atacase cu pietre reprezentanții coloniei germane sub strigătul „Trăiască republica“. Sub imperiul acestor evenimente, Lascăr Catargiu declara în Camera Deputaților la 12 și 13 martie 1871: „vom aplica constituțiunea cu toată sinceritatea, litera și spiritul ei“; „eu nu voi permite ca ulița să ne facă legi“; „nu ne vom abate un singur moment de la calea legilor și a libertății garantată prin buna ordine“. În 1876, deputatul N. Fleva a prezentat în Adunarea Deputaților o moțiune de dare în judecată a cabinetului Catargiu, acuzat de încălcarea Constituției și a libertăților publice, abuz de putere și risipirea banului public.

În timpul primei sale guvernări, când a fost premier și ministru de interne (1866), a fost promulgată noua Constituție care a consacrat unitatea și indivizibilitatea statului român și a stabilit oficial denumirea de România și steagul național; de asemenea, a fost folosită armata pentru înăbușirea răscoalei țăranilor nemulțumiți de aplicarea defectuoasă a reformei agrare, precum și a răscoalei grănicerilor de pe malurile Dunării, provocată de detronarea lui Cuza.

În legislatura care a urmat după alegerile desfășurate potrivit Constituției din 1866, când președinte al Adunării Deputaților era Lascăr Catargiu, au fost votate: Legea privind concesionarea căii ferate București–Giurgiu, Legea pentru fixarea și stabilirea armelor României, Legea pentru organizarea Ministerului de Finanțe, Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți ca și pentru constituirea Sfântului Sinod, Legea pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale, Legea minelor, Legea meseriilor, Legea modificării tocmelilor agricole și altele.

Ca ministru de interne a susținut și s-a adoptat legea pentru înființarea Jandarmeriei rurale (în locul dorobanților), potrivit căreia se înființau 8000 de posturi de jandarmi comunali, 1260 de jandarmi județeni și 69 de ofițeri (practic un jandarm la o sută de

locuitori contribuabili), Legea pentru organizarea comunelor urbane, Legea pentru reînființarea birourilor de pașapoarte (1867).

În ministeriatul său a fost aprobată „Legea pentru organizarea Serviciului Administrației Centrale a Ministerului de Interne“ (1892), s-a înființat Serviciul fotografic – primul serviciu de identificare și poliție tehnică din țară, a fost aprobat „Regulamentul relativ la atribuțiile comisarilor speciali de poliție în găările Căilor Ferate“, „Legea poliției vânatului“ și altele.

Lascăr Catargiu a practicat o politică autoritară, dar menținându-se în limitele legalității. „Am pus prefecti persoane de care să fiu sigur că vor ține liniștea și ordinea. Afirm că am pus în funcțiune astfel de persoane și le voi menține cât voi fi la minister“ – afirma el răspunzând celor care i-au imputat că a numit rude în posturile de prefecti. În context, el se pronunța împotriva acelei prese „care nu conține decât pamflete, nu respectă nici religione, nici constituțiune și nu face decât calomniază“, încercând înăsprirea pedepselor în această direcție. A fost un organizator, un animator, un om politic pragmatic. El își propunea ca „respectând toate drepturile, apărând toate interesele legitime, să întărească credința țării în instituțiile ei, în legalitate și în justiție“. Adept al ordinii în toate sectoarele, el propunea, în 1888, în Camera Deputaților, un proiect de lege contra cumulului de funcții, precizând, între altele, că „nimeni nu poate ocupa, în serviciul statului, județului sau comunei decât o singură funcțiune publică salarizată și nu poate primi ... decât o singură leafă sau diurnă“. Lascăr Catargiu a dezaprobat imoralitatea în politică, interzicând „a lua în arendă“ vreo întreprindere sau moșie, precum și să nu fie membru în comisiile de administrație ale societăților sau băncilor statului.

Ministru rezident (din 25 mai 1879) și trimis extraordinar și ministru plenipotențiar (din 4 martie 1882) al Legației române de la Belgrad.

Era „un om de bun simț, totdeauna demn în purtarea sa, onest și de o neobosită activitate în amănuntele administrației ...“ – aprecia omul politic Titu Maiorescu.

A murit la 30 martie 1899, la București.

Bibliografie: A făcut parte din conducerea publicațiilor „Ordinea“ (1866) și „România“ (1884–1892); *Lui Lascăr Catargiu*. Volum omagial. București, 2 aprilie 1900; *Lascăr Catargiu*. București, 1907; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia, București, 2000.

ION GHICA

**(12 august 1816, București –
22 aprilie 1897, Ghergani, Dâmbovița)**

- ministru de interne:	15 iulie 1866–21 februarie 1867 18 decembrie 1870–11 martie 1871
- prim-ministru:	11 februarie–10 mai 1866 15 iulie 1866–21 februarie 1867 18 decembrie 1870–11 martie 1871
- senator:	1869
- deputat:	1866

Scriitor, economist și om politic, Ion Ghica și-a desăvârșit pregătirea în mediile pariziene: bacalaureatul în litere la Sorbona (ianuarie 1836), Școala de arte și manufacturi (1836–1837), Facultatea de Științe a Universității din Paris la care obține diploma în științe matematice (1838), Școala de mine, Collège de France (economie politică), Conservatorul de Arte și Meserii. „Aptitudini mari – remarca D. A. Sturdza – au ridicat pe Ion Ghica, la poziția unui bărbat de stat de prima ordine și una din căpeteniile marii generațiuni care a înălțat neamul românesc și a făcut posibilă fundațiunea României moderne“.

Își începe cariera universitară, în țară, la Academia Mihăileană din Iași (1842), unde predă primul curs universitar de economie politică („Despre importanța ecumeniei politice“), geometrie descriptivă, geologie și mineralogie. Colaborator la numeroase publicații românești și de peste hotare în care a publicat articole cu subiecte politice, economice și sociale.

A fost un participant activ atât la pregătirea, cât și la desfășurarea Revoluției de la 1848 din Țara Românească. S-a numărat printre cei care au înființat societatea secretă „Frăția“, care au editat publicațiile „Propășirea“ și „Foaie științifică și literară“, precum în rândurile celor care au întemeiat Asociația Literară a României; a fost, de asemenea, președinte al Societății Studenților Români de la Paris (1845).

În timpul evenimentelor din 1848 a fost membru, alături de N. Bălcescu și Al. G. Golescu-Negru, al Comisiei executive aleasă de Comitetul revoluționar și agent al guvernului provizoriu, la Constantinopol. „Deșteptarea de la 1848 – își amintea el – nu a fost opera unui singur om, nici a unui grup sau a unui partid, ...; acea revoluțiune nu putea fi oprită de nimeni ... Cugetătorul și organizatorul a fost națiunea.“ Membru al primului guvern provizoriu din istoria României, Ion Ghica a înființat gărzile orașenești „pentru a priveghea la paza ordinei“.

În exil, este numit de guvernul otoman, guvernator al Insulei Samos, în final primind titlul de bei (prinț) de Samos. În țară (1858)

i se contestă dreptul de a fi ales sau de a alege și trebuie să-și susțină cauza pentru redobândirea drepturilor politice.

După Unire, a fost președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de Interne al Moldovei (8 martie–27 aprilie 1859) și al Țării Românești (11 octombrie 1859–28 mai 1860), deputat în Adunarea Electivă, director la Ministerul Lucrărilor Publice (1861), membru în Consiliul superior al Instrucțiunii Publice (1862) și al Comisiei pentru înființarea de bănci (1863).

A participat la complotul liberalilor radicali și a conservatorilor, care a impus abdicarea domnitorului Al. I. Cuza (1866), a prezidat primul guvern instituit la 11 februarie îndeplinind și funcția de ministru al Afacerilor Străine până la urcarea pe tron a domnitorului Carol (10 mai 1866).

A rămas mulți ani în prim-planul vieții politice românești: președinte al Consiliului de Miniștri și titular al Ministerului de Interne (15 iulie 1866–21 februarie 1867; 18 decembrie 1870–11 martie 1871); director și membru al consiliului de administrație (1872–1875) al Creditului Funciar Rural; primul director al Teatrului Național (1877).

A fost membru fondator al Societății pentru Învățătura Poporului Român.

Membru titular al Societății Academice Române (1874) și președinte al acesteia (1876–1879), președinte al Academiei Române (1879–1882; 1884–1887; 1890–1893; 1894–1895).

Ion Ghica a fost membru fondator al Partidului Național-Liberal, având, în general, o poziție moderată.

Personalitatea sa s-a manifestat în numeroase domenii. A lucrat și în diplomație, fiind trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Londra (august 1881–octombrie 1870). În lumea științifică s-a afirmat cu lucrări, îndeosebi, în domeniul economiei, fiind primele studii aplicate la realitățile românești.

Ministeriatul său este marcat de câteva măsuri: lansarea unui împrumut intern („împrumutul național”), înființarea de gărzi orașenești, Legea pentru executarea silită a tocmelilor agricole.

Pentru a observa criteriile care au stat la baza activității sale ca ministru de interne menționăm o serie de opinii cu privire la viața politică. „O societate – spunea Ion Ghica – nu se poate considera ca intrată pe calea progresului, a civilizațiunii și a libertății decât numai atunci când oamenii care o compun au ajuns a înțelege sfințenia datoriei”; „dacă fiecare nu se gândește decât la drepturi, uitând datoriile, care sunt sorgința lor, acele drepturi devin iluzorii și rămân la discrețiunea celui ce va voi să le spulbere“.

În opinia sa, progresul și libertatea „sunt două idei corelative“, ordinea „fiind produsul libertății“. „Violența – aprecia el – n-a produs niciodată decât opresiune și mizerie“. El sublinia, de asemenea, că în sistemul politic românesc existent, adică „într-o societate înzestrată cu o Constituțiune din cele mai liberale ... vedem abuzul, nedreptatea, violența și apăsarea dând piept voinicește cu dreptatea și cu legea și îngenunchindu-le la pământ“.

La 1 noiembrie 1866, când ministru al Internelor era Ion Ghica este supus aprobării Corpurilor Legiuitoare, proiectul de „Lege asupra Poliției Rurale“, care a fost aprobat de Cameră la 11 mai 1868 și Senat la 25 decembrie 1868. Legea Poliției Rurale, un adevărat cod rural, a fost aplicată vreme de 40 de ani, sistemul de pază la sate creat prin acest normativ, perpetuându-se prin legile de organizare a comunelor rurale din 1904 și 1908. Spre deosebire de legiuirea din 1831, care evidenția principiul responsabilității colective a satului, noua lege prevedea și crearea de păzitori de noapte și zi înarmați. „Poliția câmpenească – se preciza în lege – trebuia să fie pusă sub jurisdicția specială a judecătorilor de plăși și toți cetățenii din mediul rural, între 18 și 70 de ani, împărțiți pe căprării de 10 oameni, să păzească proprietatea și recoltele și să asigure ordinea în comune și sate“.

La vârsta de 73 de ani s-a retras la moșia lui de la Ghergani, în Dâmbovița, unde a încetat din viață.

Bibliografie: Ghica, Ion. *Ion Câmpineanu*. 1880; Ghica, Ion. *Opere complete*. Vol. I–IV. Îngrijire și prefață Petre V. Haneș. 1914–1915; Ghica, Ion. *Scrieri economice*. Vol. I–III. Îngrijire de Ion Veverca, introducere de Victor Slăvescu, 1937; *Ion Ghica către N. Bălcescu*. Îngrijire și introducere G. Zane, 1943; Ghica, Ion. *Opere*. Vol. I–II. Îngrijire și introducere de Ion Roman, 1956; Mamina, Ion; Bulei, Ion. *Guverne și guvernanți (1859–1918)*. Editura Silex, București, 1994; Nicolescu, C. Nicolae. *Șefii de stat și de guvern ai României. 1859–2003*. Editura Meronia. București, 2003.

ION C. BRĂȚIANU

**(2 iunie 1821, Pitești –
4 mai 1891, Florica, Argeș)**

– ministru de interne:	1 martie–4 august 1867 13 noiembrie 1867–29 aprilie 1868 1 mai–12 august 1868 27 ianuarie 1877–26 mai 1878 25 noiembrie 1878–5 iulie 1879 ad-interim 17 aprilie–15 iulie 1880 25 ianuarie–1 august 1882 23 iunie 1884–29 aprilie 1887
– prim-ministru:	24 iulie 1876–25 noiembrie 1878 25 noiembrie 1878–5 iulie 1879 11 iulie 1879–5 aprilie 1881 9 iunie 1881–22 martie 1888
– deputat:	1866
– senator:	1876
– președinte al Adunării Deputaților:	18 noiembrie 1868–29 ianuarie 1869

A fost unul din cei mai de seamă oameni politici ai secolului al XIX-lea, unul din făuritorii României moderne, participant la marile evenimente ale veacului: revoluția din 1848, unirea Moldovei și a Munteniei din 1859 și cucerirea independenței de stat a României în 1877.

Fiu al stolnicului Constantin (Dincă) Brătianu, Ion C. Brătianu, de la care se poate spune că în România începe o adevărată dinastie a politicienilor Brătianu, a studiat la Paris la Școala Politehnică (1841), după ce în țară îmbrățișase cariera militară (iuncăr în miliția națională – 1835, praporcic – 1838). În capitala Franței a audiat cursurile profesorilor Edgar Quinet și Jules Michelet de la Collège de France și s-a aflat în plină efervescentă revoluționară în revoluția pașoptistă (a activat în „Societatea studenților“ – 1845; a contribuit la înființarea societății „Insocierea Lazariană“ – 1847; a fost membru în lojile masonice „L’athénée des Étrangers“ și „La Rose du parfait silence“, ajungând la gradul de maestru.

Revenit în țară (aprilie 1848), Ion C. Brătianu a participat la pregătirea revoluției din Țara Românească, fiind desemnat secretar al Guvernului provizoriu și șef al Poliției Capitalei. După înfrângerea revoluției pașoptiste, s-a refugiat la Paris unde a continuat activitatea în sprijinul cauzei naționale a românilor; a fost arestat și închis de autoritățile franceze pentru complicitate în afacerea atentatului Orsini.

După reîntoarcerea din exil (1857), I. C. Brătianu a fost deputat în Divanul ad-hoc al Țării Românești și în Adunarea Electivă care a proclamat alegerea aceluiași domn în Țara Românească – A. I. Cuza,

dar s-a numărat și în rândul celor care au impus abdicarea domnitorului și a avut un rol important în aducerea principelui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen pe tronul României. Sub conducerea sa, la cârma României s-a remarcat cea mai lungă guvernare din istoria modernă a țării cu realizări remarcabile în toate domeniile.

Opiniile sale reflectau epoca istorică în care a trăit și activat I. C. Brătianu, pentru care afirmarea națiunii române era o problemă fundamentală. „Noi nu putem câștiga o pozițiune astăzi în Europa, decât arătându-ne că suntem un popor cu voință, cu aceeași hotărâre – afirma I. C. Brătianu în Camera Deputaților, în noiembrie 1879. Dar dacă ne vom înfățișa cu discuțiuni și vrajbe, ... cum voiți să inspirăm încredere Europei și să ne impunem chiar acelor care au un interes să nu existăm ca stat român ... În toate chestiunile cele mai mari care se rezolvă în fața Europei și care sunt de interes general, să ne unim cu toții ca români“ – îndemna el manifestându-se pentru apărarea ființei statului român.

În urma mișcării antidinastice de la Ploiești („republica“) din 1870, a fost arestat împreună cu alți fruntași liberali, fiind achitați în același an. În urma inițiativei ministrului de interne I.C. Brătianu, s-a aprobat, în aprilie 1870, „Legea pentru reînființarea birourilor de pașapoarte“, cu scopul de a pune capăt aflului de emigranți ilegali, între care se aflau mulți agenți ruși și austrieci care urmăreau să provoace agitații în folosul statelor lor“.

De asemenea, a apărut „Regulamentul pentru trăsurile publice“ care reglementa staționarea și circulația acestora pe străzile orașelor. A fost creat Serviciul Circulației în cadrul Prefecturii Poliției Capitalei.

În iulie 1867, a fost adoptată de Parlamentul României „Legea privind organizarea puterii armate în România care reușea o îmbinare a sarcinilor Gărzii Civice cu cele ale armatei. Dorobanții și călărașii care aveau o dublă subordonare, sprijineau administrația în menținerea ordinii, participând la executarea mandatelor de arestare, escortarea arestaților, strângerea dărilor, asigurarea pazei și altele.

Ca ministru de interne, în 1867, a ordonat punerea în aplicare a Legii tocmelilor agricole, adoptată în 1866, dar neaplicată de teama frământărilor țărănești.

A îndeplinit în noul regim politic sub conducerea lui Carol I mai multe demnități: prim-ministru, ministru la Finanțe, la Război, Culte și Instrucțiune, Agricultură, Comerț și Lucrări Publice.

A fost ales președinte al Partidului Liberal în urma evenimentului politic cunoscut sub denumirea „Coaliția de la Mazar-Pașa“ (1875), fiind membru fondator al partidului.

A participat la Ședința Consiliului de Coroană din 14 aprilie 1877 unde a propus și susținut semnarea Convenției româno-ruse privind trecerea trupelor rusești pe teritoriul românesc spre teatrul de operațiuni militare din Balcani. Sub cabinetul său, România a cucerit independența de stat prin războiul purtat la Plevna, Grivița, Rahova, Smârdan (1877). „Meritul său – spunea Titu Maiorescu – „rămâne covârșitor. Numele lui este pentru totdeauna împreunat cu cel mai mare eveniment al istoriei noastre contemporane“. Pentru contribuția în război, jandarmii au fost decorați la 8 octombrie 1878 cu 110 medalii. „Apărătorii Independenței“, 12 medalii comemorative rusești și 110 medalii „Crucea Trecerii Dunării“.

În anii care au urmat războiului de independență, ministrul de interne I. C. Brătianu a inițiat și adoptat o serie de ordonanțe referitoare la diferitele aspecte de ordine internă, între care cele privitoare la lăsarea citațiilor și a sentințelor la domiciliu, închiderea și deschiderea localurilor publice, curățirea străzilor și trotuarelor de către proprietari și altele.

Asupra lui s-au comis trei atentate (4 iulie 1878, 19 decembrie 1880 și 15 septembrie 1886).

Membru de onoare al Academiei Române (1885).

A făcut parte din misiunea diplomatică de la Istanbul și în capitalele puterilor garante pentru a convinge guvernele acestora de necesitatea menținerii Unirii și alegerii pe tronul României a unui prinț străin.

Bătrânul șef al Partidului Liberal a murit la 4 mai 1891, la moșia sa de la Florica. El a rămas în istoria națională prin statornicia sa în primordialitatea comandamentelor naționale, a sentimentului național. „În politică – spunea el în 1870 – înainte de toate, să fim români. Politica noastră trebuie să fie națională, adică toate interesele române trebuie dezlegate prin țară, în țară și numai în folosul României, și al nimănui altuia.“

Bibliografie: Brătianu, I. C. *Le panslavisme*. Paris, 1866; Brătianu, I. C. *Mémoire sur la situation de la Moldo-Valachie depuis le Traité de Paris*. 1857; Brătianu, I. C. *La question religieuse en Roumanie*. Paris, 1866; Brătianu, I. C. *Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu. 1821–1891*. București, 1903; Brătianu, I. C. *Discursuri, Scrieri, Acte și Documente*. București, 1912; Brătianu, I. C. *Acte și cuvântări*. 8 volume. București, 1935–1941; Damé, Fr. *Jean C. Brătianu L'ère nouvelle. La dictature*. 1886; Iorga, Nicolae. *Activitatea politică și literară a lui Ion C. Brătianu*. 1922; Sturdza, Dimitrie. *Ion C. Brătianu (1821–1891)*. 1941; Stan, Apostol. *Ion C. Brătianu: un promotor al liberalismului în România*. 1995.

ȘTEFAN GOLESCU

**(1809, Câmpulung, Argeș –
27 august 1874, Nancy, Franța)**

- ministru de interne:	17 august–13 noiembrie 1867
- prim-ministru:	17 august 1867–29 aprilie 1868
- deputat:	1866
- senator:	1868
- președinte al Senatului:	6 septembrie–18 noiembrie 1868

Ștefan Golescu, fiul cel mai mare al cărturarului Constantin (Dinicu) Golescu a studiat la pensionul Rodolphe Töpffer din Geneva (Elveția, 1826–1829), după care, în țară, îmbrățișează cariera militară: aghiotant (1834) al domnitorului Alexandru Dimitrie Ghica, cu gradul de căpitan, apoi maior (1836). Familia sa, considerată a fi „printre cele mai vechi și ilustre familii din România, a dat țării – potrivit aprecierii lui C. Bengescu – oameni de arme, savanți, oameni de stat ... al căror nume a fost întotdeauna identificat cu atitudinea dezinteresată și patriotismul“.

Intrat în dizgrația domnitorului Alexandru Dimitrie Ghica în urma semnalării abuzurilor, corupției, vieții de lux a administrației țării, Ștefan Golescu pleacă la Paris, apoi părăsește armata (1841) pentru unele funcții civile din care demisionează dedicându-se pregătirii revoluției. Este membru fondator al Comitetului revoluționar din Țara Românească, creat la 10 mai 1848, semnatar al „Proclamației de la Izlaz“, membru în primul guvern provizoriu (9 iunie), titular al Departamentului Dreptății în Guvernul provizoriu și a făcut parte din prima locotenentă domnească, ce a înlocuit guvernul provizoriu.

A susținut pe lângă Puterile garante și la Poarta otomană revendicările românilor. El a făcut parte din delegația Țării Românești prezentă la Istanbul pentru a obține aprobarea sultanului.

După Revoluție, a continuat, în exil, în Apus, să lupte pentru crezurile revoluției pașoptiste, în centrul cărora se afla Unirea Principatelor. Revenit în țară (1857), este deputat și secretar al Divanului ad-hoc al Țării Românești, emisar diplomatic pe lângă Conferința reprezentanților Puterilor garante de la Paris, care au recunoscut dubla alegere a domnitorului Al. I. Cuza.

Participant activ la înfăptuirea unirii Moldovei cu Țara Românească, Ștefan Golescu a fost membru al Comisiei Centrale de la Focșani, a cărei principală sarcină era unificarea legislativă și administrativă a celor două țări românești.

A făcut parte, ca toți Goleștii, din tabăra conspiratorilor, participând la detronarea lui Al. I. Cuza (1866).

Prefect de Iași (14 martie–11 aprilie 1866), Ștefan Golescu a fost sub domnia lui Carol I președinte al Consiliului de Miniștri

(17 august 1867–29 aprilie 1868) și ministru al Afacerilor Străine (1 martie–4 august 1867; 13 noiembrie 1867–29 aprilie 1868; ad-interim 1–13 noiembrie 1867).

În timpul guvernării sale a fost concesionată consorțiilor anglo-austriace și prusiene construirea și exploatarea unei rețele de căi ferate în România. De asemenea, la inițiativa sa, parlamentul a votat mai multe legi: Legea pentru pensionari, Legea pentru drumuri și Legea pentru organizarea Poliției rurale, precum și Legea pentru organizarea puterii armate.

A fost inaugurată Societatea Academică Română (1 august 1867), continuatoarea Societății Literare (creată la 1 aprilie 1866).

Ca ministru de interne, el a dat ordin prefectilor prin care se institua obligativitatea țăranilor de a efectua muncile agricole potrivit tocmelilor cu moșierii.

Ștefan Golescu se situa printre elementele cele mai înaintate ale timpului lor. Sensul democrației, de pildă, avea pentru el profunzime și claritate, fiind generat de idealurile de libertate și echitate socială. Pentru el, democrația este „starea perfectă nu însă în cel din urmă grad al societății, căci nu ne este dat a-l cunoaște de acum“, atributele democrației fiind continuu perfectibile. Principiile democratice erau deducții logice din realitatea înconjurătoare: „Prin democrație eu nu înțeleg numai o formă de guvernare mai mult sau mai puțin capabilă de a conduce omenirea la fericirea sa; pentru mine democrația este un principiu, este o deducție a legii ce a presidat la creația omenirii și care nu poate avea drept scop decât progresul în starea fizică, morală și intelectuală a societății ...“

Cu toate că a urmat evoluția clasei politice din vremea lui, Ștefan Golescu a avut o conduită rectiliniu democratică și patriotică în întreaga viață. Adept al rezolvării urgente a problemelor sociale ale țării, Ștefan Golescu afirma că o nouă revoluție, după cea pașoptistă, nu mai este posibilă. „Revoluțiile – preciza el – nu se fac în fiecare zi și de către oricine; ele sunt ca niște meteori care apar la anumite epoci marcate de mâna lui Dumnezeu și destinate să aducă lumii noi lumini“. El s-a pronunțat pentru democrație, considerată de el ca fiind „singurul adevăr, singura logică, singurul inerent naturii noastre inteligente și pe care omul poate să se bazeze pentru a construi solid edificiul social“. Preocuparea lui pentru apărarea democrației este demonstrată și de opiniile sale exprimate la 1 august 1867 la inaugurarea Societății Academice Române, prin care îndemna pe scriitori să creeze opere pe înțelesul celor mulți, pentru a nu despărți „prin limbă pe popor de clasele cele culte, căci limba nu e a unei clase, ci a națiunii“.

Ca ministru de interne, Ștefan Golescu dădea dispoziții prefectilor, la 19 august 1867, pentru a lua măsuri cu privire la o mai bună difuzare a presei și păstrării secretului corespondenței. „Veți da ordine severe – preciza el – ca scrisorile să nu se deschiză de nimeni, sub osânda prevăzută de codul penal cu închisoare până la un an; asemenea, ziarele să nu se scoată de sub bandă și să se citească mai înainte de a le preda adresanților. Am auzit adesea că acest din urmă abuz este foarte răspândit și vă atrag toată atențiunea a pedepsi aspru pe acei ce ar comite asemenea fapte“.

În aceeași calitate, Ștefan Golescu propunea domnitorului Carol în octombrie 1867, ca stema orașului Focșani să cuprindă un desen, înfățișând două țărânci îmbrăcate în costum național, prinse de mână, reprezentând Moldova și Muntenia, iar dedesubt să fie scris: „Unirea face puterea“.

Sunt înregistrate, în epocă, nemulțumirile diplomației franceze față de politica românească de apropiere de Prusia, de creșterea instabilității în Balcani, situație ce putea deveni explozivă prin sprijinul acordat de guvernul român cetelor de revoluționari bulgari cu scopul de a declara o răscoală antiotomană. De asemenea, Austro-Ungaria a încercat să tempereze opinia publică românească care protesta împotriva anexării Transilvaniei la Ungaria, prin crearea Imperiului dualist (februarie 1867), reacționând dur la proiectul de lege contra evreilor (prin care li se interzicea stabilirea la sate, cumpărarea de imobile, arendarea sau exploatarea de moșii, cârciumi, hanuri etc.)

Bibliografie: Golescu, Ștefan. *Un mot sur le manifeste de M. Stirbey, Prince regnant de Valachie*. Paris, 1850; Bengescu, G. *Une famille des boyards lettrés roumains au XIX-ème siècle. Les Golesco*. Paris, Plon; Iordache, Anastasie. *Goleștii. Locul și rolul lor în istoria României*. București, 1979.

ANTON I. ARION
(1824–1897)

- ministru de interne:	ad-interim 12 august-2 noiembrie 1868 2 noiembrie-16 noiembrie 1868
- deputat:	1862

Omul politic Anton I. Arion era fiul vel clucerului Ioniță Arion și al soției sale Ana Merișan. Avea ca frați pe magistratul Constantin Arion și pe Vasile Arion, prefect de Vlașca.

După unirea Munteniei cu Moldova de la 24 ianuarie 1859 este numit prefect în 1861 și apoi ales în Parlamentul din 1862, primul parlament unic întrunit la București după recunoașterea dublei alegeri a lui Al. I. Cuza de către puterile europene.

Era un adept al ideilor liberale, liberal de „extremă stângă“ și făcea „figură de excepție“ în cadrul familiei sale care avea o orientare conservatoare.

De la începutul carierei politice, Anton Arion s-a manifestat ca un apropiat al ideilor pașoptiștilor Dimitrie Brătianu și C. A. Rosetti și era caracterizat în epocă drept un „character ardent“. Activitatea sa politică se desfășura alături de D. Brătianu, C. A. Rosetti, Ștefan și Nicolae Golescu, Cezar Bolliac și făcea parte din gruparea din jurul publicației „Românul“ care organiza cluburi sau comitete cu scopul de a centraliza acțiunile părții cea mai radicală a liberalilor. Propaganda lor se aseamănă cu modelul mazzinian, la modă la jumătatea secolului al XIX-lea.

În 1864 a candidat pentru un loc în Parlament pentru orașul București.

În august, același an, el a primit demnitatea de ministru al Justiției în guvernul lui Ștefan Golescu, guvern instalat după demisia lui Ion C. Brătianu din fruntea guvernului. În această calitate s-a grăbit să destituie o serie de magistrați ostili, măsură pe care o prezenta a fi „reformă“. Deoarece era arbitrară și luată fără știrea celorlalți miniștri, măsura a produs proteste în Parlament, care l-a silit să demisioneze după numai zece zile de exercițiu.

Guvernul din 1867 condus de I. C. Brătianu a ocupat din nou fotoliul Justiției, dar a declanșat iarăși opoziția politicianilor pentru că a refuzat să aplice o decizie a Curții de Casație.

A condus Ministerul Justiției în trei rânduri: 19-29 august 1867; 13 noiembrie 1867-29 aprilie 1868; 1 mai-2 noiembrie 1868.

Face parte din Adunarea Constituantă din 1866.

Din 12 august 1868, continuând să fie ministru al Justiției în timpul guvernării generalului Nicolae Golescu, primește interimatul la Interne, pentru scurtă vreme, apoi chiar portofoliul Internelor în

ultimele două săptămâni ale acestui guvern. Se pune în aplicare „Legea privind organizarea puterii armate în România“, adoptată în iulie 1868. Legea reușea o îmbinare a sarcinilor Gărzii Civice cu cele ale armatei, care trebuia să răspundă nu numai de menținerea ordinii interne ci, la nevoie, să participe activ la apărarea țării. De asemenea, Corpul dorobanților și călărașilor sprijinea administrația, participând la executarea mandatelor de arestare, escortarea arestaților, strângerea dărilor, asigurarea pazei, îndeplinirea tocmelilor agricole.

În luna septembrie 1868 s-a constituit „Comitetul provizoriu pentru subscrierea națională spre a cumpăra arme“, iar în luna octombrie, același an, au fost cumpărate peste 20.000 de arme pentru echiparea Gărzii Civice.

La 8 septembrie 1868 s-a desfășurat în București un concurs de tragere organizat de Societatea română de arme, gimnastică și dare la țință, instituție al cărui președinte era istoricul V. A. Urechia. Festivitatea de premiere s-a desfășurat într-o sală împodobită cu harta Daciei. Concursul era programat în cadrul unor acțiuni menite să pregătească cetățenii pentru utilizarea armelor de foc.

La 2 noiembrie 1868, Anton I. Arion este numit titular la Interne, în locul său la Justiție fiind desemnat Constantin Eraclide.

În urma presiunilor exercitate de Puterile garante, la 16 noiembrie 1868, guvernul din care făcea parte Anton I. Arion, s-a retras.

Nu a fost un ministru „fără personalitate“ – așa cum apreciază cercetătorul Mihai Dim. Sturdza în cartea sa *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească* – și a activat în anii următori în partea cea mai radicală a liberalilor, făcând continuă opoziție oamenilor politici conservatori. S-a situat în grupul liberalilor care, în timpul războiului franco-prusac, contând pe victoria Franței, a organizat așa-numita „republică de la Ploiești“ (august 1870). Lovitura republicană începuse prin asaltul asupra cazarmei dorobanților, iar Candiano Popescu – cel care conducea acțiunea – se autoproclamase prefect al județului Prahova, numise pe Nicolae Golescu regent în locul lui Carol I, iar pe I. C. Brătianu ministru de război. Mișcarea de la Ploiești s-a sfârșit prin restabilirea ordinii de către autoritățile statului și arestarea tuturor „complotiștilor“ între care era și Anton I. Arion. Toți cei arestați au fost achitați grație pledoariei tânărului avocat de mare talent, Nicolae Fleva, el însuși un viitor ministru de interne.

Anton Arion a continuat să se manifeste în plan politic fiind unul din semnatarii adresei redactate de Adunarea Deputaților prin care se cerea lui Carol I să retracteze criticile despre elita conducătoare românească.

Odată cu instaurarea guvernului conservator Lascăr Catargiu, Anton I. Arion a primit în 1872 postul de director al Casei de Depozite și Consemnațiuni, ceea ce i-a atras criticile și inamicia foștilor colegi de partid.

Revenirea la putere a liberalilor, în 1876, a dus la acuzarea lui Anton Arion de afaceri oneroase și s-a dispus arestarea lui. Față de actul de acuzare redactat de Eugen Stănescu, ministru de justiție în exercițiu, Anton I. Arion, părăsit de toți, s-a apărat invocând cei 33 de ani de „muncă și virtute“ în slujba liberalilor. În fapt, el considera că adevăratul motiv al îndepărtării sale este refuzul de a deveni „o mașină pe care Brătianu să o întrebuințeze cum îi va plăcea“ – potrivit opiniei istoricului Mihai Dim. Sturdza.

A murit în 1897, părăsit de toți.

Bibliografie: Arion, Anton. *O datorie de conștiință către patrie și familia mea*. Tipografia Thiel și Weiss. București, 1878; Stan, Apostol; Iosa, Mircea. *Liberalismul politic în România. De la origini până în 1918*. Editura Enciclopedică. București, 1996; Scurtu, Ion; Bulei, Ion. *Guverne și guvernanți. 1866–1916*. Editura Silex. București, 1992; Rădulescu, Mihai Sorin. *Elita liberală românească. 1866–1900*. Editura All. București, 1998; Sturdza, Mihai Dim. *Famiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*. Vol. I. Editura Simetria. București, 2004.

ALEXANDRU G. GOLESCU

**(1819, București -
15 august 1881, Rusănești, Olt)**

– ministru de interne:	2 februarie–30 martie 1870
– prim-ministru:	2 februarie–30 martie 1870
– deputat:	1876
– senator:	1877

Fiu al marelui vornic Iordache Golescu și al Mariei Bălăceanu, Alexandru G. Golescu, supranumit de contemporani „Negru“, s-a născut la București în 1819. A urmat Colegiul „Sf. Sava“ din București, a studiat la Școala Centrală de Arte și Manufacturi din Paris (1834–1839), unde a obținut diploma de inginer. În 1844 s-a reîntors la Paris pentru a studia istoria și economia.

Al. G. Golescu s-a implicat în pregătirea Revoluției de la 1848: a participat la înființarea societății secrete „Frăția“, a fost secretar în guvernul provizoriu pașoptist din Țara Românească și însărcinat al guvernului pentru a obține sprijinul revoluțiilor din alte țări europene. I s-a dat plenipotență pentru Transilvania și pentru toate puterile Europei și acreditare ca agent diplomatic la Paris al guvernului revoluționar de la București.

Al. G. Golescu-Negru elaborase și publicase la Paris lucrarea sa „De l’abolition du servage dans les Principautés danubiennes“ (1856). El demonstra originea dependenței personale în Principate, uzurparea drepturilor țăranimii în timpul domniilor fanariote și Regulamentului Organic, necesitatea emancipării și împroprietăririi țăranilor prin despăgubire.

După șase ani de exil în Franța ce au urmat înfrângerii revoluției române, Al. G. Golescu se regăsește între fruntașii unioniști în calitate de deputat în Divanul ad-hoc și vicepreședinte al Comitetului Central al Unirii.

Avea o poziție moderată; după părerea sa reformele sociale trebuiau făcute în scopul solidarizării tuturor și realizării armoniei sociale. „Este un om foarte inteligent și devenit moderat – scria în raportul său Georges Le Sourd, secretarul comisariatului francez în București; el a urmat în mișcare principalii membri ai familiei sale“, după care a petrecut tot timpul în exil, până în 1857. „Este un om capabil și asupra opiniilor căruia acțiunea moderatoare a timpului pare să fi lucrat“.

Al. G. Golescu semna în 15 martie 1857 un program intitulat „Dorințele românilor exprimate în adunarea Bucureștenilor“, în care erau incluse patru cereri ale poporului român: autonomie, unire, prinț străin și guvern constituțional reprezentativ.

În aceeași calitate, semna „Adresa Comitetului Central al Unirii din București către Comitetul Central al Unirii din Iași“ la 11 martie 1857 în care era salutat programul politic al Moldovei, subliniindu-se ideea principală: Unirea.

După Unirea Moldovei cu Muntenia la 24 ianuarie 1859, Al. G. Golescu a fost numit ministru al instrucțiunii publice și cultelor, iar după detronarea domnitorului Unirii (1866) a fost agent diplomatic al lui Carol la Constantinopol (1866–1868), calitate în care a contribuit la consolidarea Unirii prin activitatea sa diplomatică la curtea Sultanului desfășurată pentru recunoașterea lui Carol I ca demnitar al României. Alte funcții: ministru de finanțe (1868–1870), președinte al Consiliului de Miniștri, ministru de interne și ad-interim al Afacerilor Străine într-un guvern întocmit rapid.

În timpul său, se inaugurează oficial (1870) Monetăria Statului, unde se bat primii bani de aur (20 lei) și de argint (1 leu) – atribut al suveranității – cu efigia lui Carol I și cu legenda „Domnul României“. În martie 1870 a fost promulgată „Legea asupra poliției și exploatării Căilor Ferate Române“, lege care pune bazele Poliției Feroviare. „Comisarii de poliție – se precizează în lege – vor fi special însărcinați cu executarea tuturor măsurilor ce se vor prescrie de minister în acord cu Compania pentru poliție și păstrarea în bună ordine a curților gărilor, stațiunilor și locurilor frecventate de public“.

Al. G. Golescu-Negru, cel mai tânăr dintre Golești, a participat mult la viața politică a țării.

În iunie 1875, când s-a constituit Partidul Național Liberal din România, Al. G. Golescu-Negru a fost printre membrii săi fondatori, ales în Comitetul Executiv alături de I. C. Brătianu, I. I. Câmpineanu, C. A. Rosetti, Ion Ghica, M. Kogălniceanu, D. A. Sturdza.

În același an, la 30 iunie, opoziția din care făcea parte și Al. G. Golescu a demisionat din Cameră în semn de protest față de încheierea Convenției comerciale cu Austro-Ungaria de către guvernul Catargiu, convenție considerată de el ca fiind nefavorabilă României.

Al. G. Golescu a cunoscut, sub raportul ideilor politice, o modificare a pozițiilor exprimate de el de la cele republicane la cele liberale și monarhice, cauza fiind impactul contextului internațional al vremii. El a susținut consecvent eliberarea din iobăgie și împrăștierea țăranilor prin răscumpărare, în opinia sa, aceasta fiind „primordială și le rezuma pe toate, deoarece asigura, prin ea însăși, viitorul politic al țării“.

După Al. G. Golescu, desființarea iobăgiei era „o măsură de justiție pentru bietul plugar, o problemă de salvare pentru patrie, o

sursă de prosperitate pentru toți, o reformă cerută de spiritul secolului“. Acest lucru putea crea „ordine și stabilitate“, după părerea sa „numai populația care nu posedă nimic fiind cea dispusă să-și aplece urechea la instigațiile unor tulburători“.

În ceea ce privește politica externă, ideile sale au vizat cu consecvență apărarea autonomiei țării, reflex politic care a dus la poziții ambigue în 1877, când statul român declarase război pentru cucerirea Independenței.

Temător de perspectiva unei expansiuni țariste în Balcani, Al. G. Golescu a avut o altă atitudine decât cea a guvernului liberal față de participarea României la Războiul de Independență. Astfel, spre deosebire de guvern, care la 1 aprilie se pronunța pentru mobilizare și intrarea în război prin semnarea unei convenții cu Rusia, Al. G. Golescu opina pentru a cere sprijin Austro-Ungariei, iar în cazul încheierii unei convenții cu Rusia, ar fi necesară una și cu Turcia.

A fost deputat în Parlamentul României (1876) și senator (1877), ulterior retrăgându-se din viața politică, fiind preocupat de grijile de familie. Avea 11 copii, 7 băieți și 4 fete.

După moartea lui (15 august 1881, la Rusănești, județul Olt), soția, împreună cu cele trei fete și șapte băieți, s-au stabilit la Paris.

Bibliografie: Mamina, Ion; Bulei, Ion. *Guverne și guvernanți (1866–1916)*. Editura Silex. București, 1994; Iordache, Anastasie. *Goleștii. Locul și rolul lor în istoria României*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1979; Lecca, Octav-George. *Familiile boierești române. Istoric și genealogie*. București, 1899.

MANOLACHE COSTACHE EPUREANU

**(22 august 1820, Iași –
7 septembrie 1880, Wiesbaden, Germania)**

– ministru de interne:	20 aprilie–14 decembrie 1870
– prim-ministru:	20 aprilie–14 decembrie 1870
	27 aprilie–23 iulie 1876
– deputat:	1866
– senator:	1876
– președinte al Adunării Deputaților:	17 decembrie 1865–3 ianuarie 1866
– președinte al Constituantei:	9 mai –6 iulie 1866
– vicepreședinte al Senatului:	1896

Viitorul jurist, om politic și oratorul de mare talent Manolache Costache Epureanu, fiu al vornicului Ioan Epureanu, cu strămoși pomeniți în vremea lui Ștefan cel Mare, și-a desăvârșit studiile superioare la Berlin, Göttingen și Jena, obținând doctoratul în drept în anul 1839.

În țară, a fost numit președinte al Tribunalului Tutova (1844–1846), a participat la mișcarea revoluționară din martie 1848, fiind unul din redactorii Petiției-proclamațiune de la Iași. În urma înfrângerii mișcării a fost exilat în Imperiul Otoman. Cu sprijinul consulului englez din Brăila a ajuns în Transilvania, unde s-a aflat în rândurile participanților la Adunarea Națională de la Blaj (3–5 mai 1848), a semnat programul revoluționar de la Brașov („Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei“), care prevedea abolirea privilegiilor boierești și unirea Moldovei cu Țara Românească „într-un singur stat neatârnat românesc“. A luat parte la constituirea, la Cernăuți, a Comitetului revoluționar moldovean pentru legătura cu frunțașii revoluției din Țara Românească.

Adept al Unirii, a fost desemnat membru în Comitetul Central al Unirii din Iași, deputat în Divanul ad-hoc (1857) și în Adunarea Electivă a Moldovei. În timpul domniei lui Al. I. Cuza a fost membru în Comisia Centrală de la Focșani (aprilie, mai 1859), a condus guverne în cele două Principate, în cadrul cărora a deținut interimatul Internelor.

A fost ministru al Justiției (17 ianuarie–6 martie 1859), președinte al Consiliului de Miniștri al Moldovei și ministru al Justiției (27 aprilie–10 noiembrie 1859) și ad-interim la Finanțe (27 aprilie–4 mai 1859 și 30 iulie–29 august 1859); președinte al Consiliului de Miniștri al Moldovei și ministru de finanțe (10 noiembrie 1859–3 aprilie 1860) și ad-interim la Interne (14 martie–3 aprilie 1860); președinte al Consiliului de Miniștri al Țării Românești și ministru

de finanțe (13 iulie 1860–14 aprilie 1861) și ad-interim la Interne (5 octombrie 1860), la Ministerul Controlului (23 noiembrie–31 decembrie 1860) și la Culte (24 martie 1861).

După detronarea lui Al. I. Cuza, a fost Președinte al Consiliului de Miniștri al României și ministru de interne (20 aprilie–14 decembrie 1870), ministru al Justiției (28 octombrie 1872–31 martie 1873), președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (27 aprilie–23 iulie 1876).

Ministru de interne în anul 1870, Manolache Epureanu a trebuit să facă față unor frământări populare în capitala României, inclusiv la Ploiești (cea condusă de maiorul Al. Candiano Popescu), contra amestecului prusac în politica și economia țării, acestea desfășurându-se în perioada războiului franco-prusac. Mișcările au fost anihilate de autorități. În opinia sa, acțiunile moderate și nu violența dă prestigiu și autoritate unui guvern. „Nu am fost slab – declara el în Parlament în 1870 – am fost moderat, și moderațiunea guvernului nu e un semn de slăbiciune, ci de tărie“ – afirma ministrul de interne Manolache Epureanu referindu-se la evenimentele antidinastice de la Ploiești. „Violența numai este slăbiciune, iar moderațiunea, când este bazată pe lege, dă putere, însuflă încredere tuturor cetățenilor că există un guvern care apără onoarea, familiile și averile cetățenilor“.

El a fost, așa cum îl caracteriza Mihail Kogălniceanu – „un ministru onest în aplicarea regimului nostru constituțional“. El credea în perfectabilitatea societății, a legilor, în necesitatea îndreptării treptate a deficiențelor.

În jurul „Afacerii Mavrogheni“ (ministru de finanțe, în 1875, nevoit să demisioneze în urma unor grave acuzații de luare de mită), Epureanu a combătut cu energie practica unor parlamentari de a derula afaceri cu statul, arătând că este inadmisibil ca acela care este chemat a întrebuința și controla banul public să ia parte în același timp, în mod direct sau indirect, la diferite afaceri care se plătesc din banul public.

Manolache Epureanu își exprima opiniile față de problematica politică a României. Astfel – afirma el încă din 1869 – libertatea presei „este o binefacere, însă această binefacere are efecte mai simțite în acele țări unde cultura poporului este mai întinsă“, pe când „într-o țară în care sunt abia cinci sau zece mii de persoane care știu să citească“, presa nu poate pătrunde și exercita o înrăurire benefică.

Ideea de ordine era văzută de Manolache Epureanu și în ce privește respectul față de lege. Perfectiunea unei legi – afirma el în

Parlamentul României – „nu atârnă de o redacție mai mult sau mai puțin fericită, ci ... de la respectul care avem către acea lege sau constituțiune. Vedem în multe state legi defectuoase, legi care se aplică de veacuri, și ele produc cel mai bun rezultat, fiindcă sunt respectate; din contră, vedem legile cele mai bune care, nefiind respectate, devin literă moartă, iluzorie și chiar pernicioase“.

Manolache Epureanu s-a aflat în fruntea Adunării Deputaților, transformată în Adunare Constituantă când prințul Carol a depus Jurământul de Credință, fiind proclamat domnitor al României (10 mai 1866). În aceeași zi a fost votată legea pentru naturalizarea familiei princiare de Hohenzollern și lista civilă a casei domnitoare în valoare de 2 milioane franci aur pe an (100.000 galbeni). Principele Carol a renunțat, pentru primul an, la suma de 40.000 galbeni din dreptul ce i se cuvenea pentru ca țara să facă față greutăților financiare. De asemenea, statul român îi mai acorda 20.000 franci lunar pentru întreținerea familiei.

În această perioadă, când Manolache Epureanu era în fotoliul forului legislativ, a fost votată noua Constituție (11 iulie 1866), o nouă lege electorală, după care Constituanta s-a autodizolvat (18 iulie 1866).

La începutul anului 1880, când s-a constituit Partidul Conservator, Manolache Epureanu a fost ales președinte al Clubului bucureștean, până la 7 septembrie, același an, când a încetat din viață la Wiesbaden.

Bibliografie: Epureanu, M. C. *Chestia locuitorilor privită din punctul de vedere al Regulamentului Organic și a Constituției*. Iași, 1860; Epureanu, M. C. *Țăranul proprietariu*. Iași, 1864; Epureanu, M. C. *Despre pretinsa răscumpărare a căilor ferate*. București, 1879; Epureanu, M. C. *Constituie evreii o primejdie pentru România?*. București, 1923 (postum); Mamina, Ion; Bulei, Ion. *Guverne și guvernanți (1866–1916)*. Editura Silex, București, 1994.

GEORGE D. VERNESCU

**(1 iulie 1829, București –
3 iulie 1900, București)**

– ministru de interne:	27 aprilie 1876–19 ianuarie 1877
– deputat:	1873

Jurist și om politic român. Și-a făcut studiile la București și Paris. După obținerea, în capitala Franței, a doctoratului în drept (1857), se reîntoarce în țară și începe să practice avocatura, activitate de pe urma căreia va strânge o mare avere.

În timpul domniei lui Cuza îl găsim în primul cabinet al acestuia. În anul 1864 este numit în Consiliul de Stat, iar în 1866 în Constituantă.

Este ministru al Justiției, Cultelor și Instrucțiunii (26 ianuarie–14 iunie 1865).

De la 1873 intră în Cameră, unde se distinge ca energic opozant și bun orator.

Face parte din mișcarea liberală, mișcare al cărei nucleu s-a constituit, încă din 1861, în jurul lui C. A. Rosetti și I. C. Brătianu. Ideologia liberală susținea o guvernare prin care să se dezvolte „puterile politice, economice și sociale” noi, adică cele capitaliste, aflate în formare dar strivite de conservatori. Fruntașii liberali atacau pe conservatori pentru că, prin măsurile lor restrictive, înăbușeau germeii economiei moderne.

Stimat și apreciat de oamenii politici ai vremii, George Vernescu a fost desemnat să fie candidatul opoziției la colegiul I în 1875, când s-a făcut faimoasa coalitie de la Mazar-Pașa (în vederea unificării liberale, fruntașii acesteia se întâlneau într-o casă boierească din București, strada Enei, aparținând maiorului englez Stephen Bartlett Lakeman, fost ofițer în armata turcă în timpul războiului Crimeii sub numele de Mazar-Pașa, căsătorit cu o româncă și devenit liberal). La 24 mai 1875, George Vernescu, alături de Ion C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, A. G. Golescu, Anastase Stolojan ș.a. puneau bazele Partidului Național Liberal printr-un program publicat apoi la 4 iunie 1875 în „Alegătorul liber”. În document se punea accent pe dezvoltarea „bunei stări a claselor muncitoare” prin ocrotirea muncii și avutului acestora, combaterea legii tocmelilor agricole, dezvoltarea învățământului public, autonomie comunală.

Luptele politice între liberali și conservatori se acutizează tot mai mult, numele lui George Vernescu fiind implicat în permanență alături de numele celor mai de seamă dintre liberali.

A fost numit ministru de interne (24 iulie 1876–19 ianuarie 1877) în guvernul Ion C. Brătianu.

În activitatea lui din cadrul ministerului, „mâna dreaptă” i-a fost Pache Protopopescu, devenit prefect al Poliției Capitalei. Pentru

pregătirea alegerilor din vara lui 1876, G. Vernescu, printr-o circulară către prefecți, solicita măsuri pentru asigurarea libertății în exercitarea actului electoral, în așa fel încât „în lupta electorală, toate partidele, toți alegătorii să fie garantați“. Cere astfel să se frâneze violențele și să fie trimiși în fașa justiției toți aceia care vor încerca să comită ilegalități. La 28 mai același an, dispunea ca prefecții să apere drepturile țărânimii de a-și desemna deputați pentru colegiul IV. În opinia sa, delegații trimiși în capitalele de județ trebuia să fie o „realitate“, o expresie „vie și fidelă a locuitorului țăran“, iar nu un ales al primarului, cum se făcea în general.

La 25 februarie 1879 se inaugurează Fabrica de chibrituri de la Filaret, în prezența domnitorului. Printre fondatori se află și George Vernescu, alături de Dimitrie Ghica, V. Boerescu, G. Cantacuzino, gen. I. Florescu, Ion Alexandrescu, D. Gobart, George Filipescu.

Vernescu se desparte de liberali și fondează Partidul Liberalilor Sinceri (1880) și ziarul „Binele public“.

În 1882 chestiunea Dunării revine la ordinea zilei, de astă dată purtând numele de „propunerea Barrère“. De Barrère, delegat al Franței, propunea ca, din comisia mixtă ce urma să gestioneze problema Dunării, ca fluviu liber, să facă parte și Austria, care nu era riverană. Vernescu a fost printre aceia care s-au opus acestei propuneri, împreună cu Al. Lahovary, Carp și Kogălniceanu, considerând că acest amendament încalcă suveranitatea statului român.

Lupta opoziției împotriva lui Ion C. Brătianu – care-și arogase aproape puteri dictatoriale – conduce la unificarea acestora, în anul 1884, într-o formațiune numită Partidul Liberal Conservator (alcătuită din Partidul Conservator, gruparea Liberalilor Sinceri și o parte a liberalilor moldoveni), având ca organ de presă ziarul „România“. În fruntea noii formațiuni sunt aleși L. Catargiu și G. Vernescu. Un manifest către țară motivează unirea liberalilor dizidenți cu conservatorii. Scopul noii organizații politice era dorința de a prelua puterea, înlocuind un partid, care se năvălise mult la ea, și nu la „salvarea țării“. Se manifestă virulent, în luna iunie a anului 1886, cu ocazia depunerii în Cameră a proiectului de convenție consulară cu Germania, de către ministrul de externe de atunci, Mihail Pherekyde.

Nemulțumirile opoziției încep să se îndrepte și împotriva lui Carol I – acuzat că protejează pe șeful liberal, menținându-l la putere – în special prin publicațiile „Lupta“ (unde G. Panu tipărește articolul *Omni periculos*, plin de injurii la adresa suveranului) și „Epoca“. Este publicat un Manifest în care, printre altele, se spunea: „Suveranul căruia țara i-a încredințat destinele sale, știe,

trebuie să mai știe că, dacă nu-i va cruța această dureroasă încercare, poporul român, blând și lung îndurător, va arunca în fine răspunderea nu asupra acelora ce înconjoară Coroana, ci asupra aceluia ce o poartă“. Manifestul era semnat de: L. Catargiu, G. Vernescu, I. Em. Florescu, C. Boerescu, N. Fleva, G. Pallade ș.a.

În 1888, șefii opoziției unite, printre care și Vernescu, reușesc să intre în parlament. În luna martie, luptele politice ajung în stradă. Un an mai târziu, Brătianu își dă demisia.

La 12 noiembrie 1888, George Vernescu revine în guvern întâi pe lista cabinetului lui Theodor Rosetti ca ministru la Justiție și apoi, sub Lascăr Catargiu, la Finanțe.

Din noiembrie 1891 activitatea Partidului Liberal-Conservator încetează, „liberalii sinceri“ ai lui Vernescu apropiindu-se de Partidul Național Liberal, cu care fuzionează în 1892.

George Vernescu a fost și un aprig luptător pentru dezrobirea românilor din Ardeal, colaborând strâns, în acest sens, cu părintele Vasile Lucaci și cu Ioan Rațiu.

Viața politică agitată i-a grăbit sfârșitul, care s-a produs la 2 iulie 1900, la București.

A fost caracterizat de G. D. Nicolescu ca fiind „unul din eminenții reprezentanți ai baroului și strălucit orator parlamentar“.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000; Rădulescu, Sorin Mihai. *Elita liberală românească. 1866–1900*. Editura All. București, 1998; Neagoe, Stelian. *Istoria Guvernelor României*. Editura Machiavelli. București, 1995.

CONSTANTIN A. ROSETTI

**(2 iunie 1816, București –
8 aprilie 1885, București)**

– ministru de interne:	26 mai–16 noiembrie 1878 9 iunie 1881–24 ianuarie 1882
– deputat:	1867; 1871; 1876; 1879; 1883
– senator:	1876

Descendent al boierilor Rosettești moldoveni, C. A. Rosetti era fiul lui Alexandru Rosetti și al Elenei Obedeanu.

După lecții luate acasă cu profesori particulari, urmează cursul de limba franceză al lui J. A. Vaillant de la „Sf. Sava“.

În 1833, abia trecut de 16 ani și cu entuziasmul caracteristic vârstei intră în oștirea națională înființată prin Regulamentul Organic. Este înaintat la gradul de praporgic. Petrece un timp în garnizoana de la Giurgiu (aproape un an). Devine adjutant al domnitorului Alexandru Dim. Ghica și în 1836 demisionează.

Este unul din întemeietorii Societății Filarmonice și ai Teatrului Național, remarcându-se și ca actor.

În 1842 este numit șef al poliției din orașul Pitești, din dorința lui Ghica Vodă de a-l cumiți. La plecare, domnitorul chiar l-a pus să-și tundă faimoasele plete. Drept răzbunare pentru ofensa primită, prima măsură pe care o ia ca șef al poliției este tunderea tuturor „pletoșilor“ din Pitești. Cumițit, este readus în București și numit președinte al Tribunalului comercial.

Contribuie la întemeierea societății secrete „Frăția“ (1843) alături de Ion Ghica, Nicolae Bălcescu și Christian Tell.

Pleacă la Paris, în 1845, atât cu dorința de a-și continua studiile, cât și pentru a intra în contact cu ideile avansate ale timpului său. Sub influența cursurilor de la Collège de France, unde ascultă prelegerile lui Edgar Quinet, Jules Michelet și Adam Mickiewicz, ideile sociale ale lui Rosetti se cristalizează, devenind unul din cei mai radicali analiști ai generației sale.

Întors în țară este implicat în declanșarea Revoluției de la 1848 din Țara Românească. Este ales în Comitetul revoluționar și în Comisia executivă unde, împreună cu N. Bălcescu și Al. G. Golescu, urma să răspundă de organizarea și conducerea mișcării.

Editează, împreună cu E. Winterhalder și Ioan Catina, cel dintâi ziar al revoluției „Pruncul român“. O dată declanșată revoluția, la 11 iunie 1848, C. A. Rosetti este numit prefect al poliției. „Pruncul român“ devine una din principalele surse pentru cunoașterea desfășurării revoluției. Fraza incendiară a lui Rosetti își găsește momentul prielnic: „Frați români din toate clasele, iată aurora libertății, iată ziua fericită, ziua de mult dorită, ziua așteptată cu

atâta înfocare, ziua în care v-ați arătat vrednici de strămoșii noștri, vrednici de numele de români“.

După înăbușirea revoluției, ia drumul exilului, unde își continuă lupta, numele său fiind prezent cu aceeași promptitudine în toate manifestațiile și actele emigrației din Apus. Stabilește legături cu oameni politici și de cultură francezi, în vederea promovării cauzei românești, editează „România viitoare“ și „Republica română“.

În iulie 1857 se întoarce în țară, fiind unul dintre militanții pentru Unirea Principatelor. La 9 august, același an, fondează ziarul „Românul“, ziar ce va fi oglinda evenimentelor istorice ce vor urma.

Este ales deputat și numit secretar în Divanul ad-hoc (1857) și în Adunarea Electivă din Țara Românească (ianuarie 1859). Face parte din delegația munteană care pleacă la Iași spre a-i aduce la cunoștință lui Cuza rezultatul votului și a-l invita să ocupe „tronul lui Mihai Viteazul“, ocazie cu care va rosti un discurs memorabil. „Măria Ta, suntem fericiți că Adunarea electivă din București ne-a onorat cu marea și frumoasa misiune de a depune coroana lui Mihai în mâinile Măriei Tale, căruia frații noștri de aici au încredințat coroana lui Ștefan ... Românii munteni au încoronat în Măria Ta nu un individ, ci marile principii de viață ale naționalității noastre ... Atâta timp cât Tu vei purta stindardul Unirii, al naționalității, al justiției și al libertății, muntenii și moldovenii te vor urma ca un singur om“.

După Unire, la 29 mai 1859 este numit director al Teatrului Național din București și la 28 mai 1860 ajunge ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice în guvernul muntean prezidat de Nicolae Golescu. Ambele funcții publice i-au îngăduit să facă dovada aptitudinilor sale culturale și a unor avansate concepții de organizare a mișcării teatrale și a învățământului.

La 1 decembrie 1860 este ales prim staroste al negustorilor din București. La 10 noiembrie 1861, dovedind o concepție avansată în domeniul economic, Rosetti cere guvernului înființarea unui minister al agriculturii, al comerțului și industriei, precum și a unei Camere de comerț și industrie „care să aibă o acțiune independentă și o autoritate recunoscută spre a putea apăra cu mai multă eficacitate interesele vitale ale tuturor ramurilor din industrie“.

Alături de Ion C. Brătianu, Rosetti devine lider al liberalilor radicali și își expune fățiș opoziția față de domnitorul Al. I. Cuza. Este arestat, iar apariția ziarului „Românul“ este suspendată.

La 11 februarie 1866 se află printre principalii artizani ai loviturii de stat în urma căreia este detronat Cuza.

În calitate de ministru al Instrucțiunii și Cultelor propune înființarea Societății literare române (Academia Română), al cărei

membru devine chiar de la înființare (2 iunie 1867). Este fondator și lider, alături de prietenul său I. C. Brătianu, al Partidului Național Liberal.

Cucerirea independenței de stat a României a fost încă un prilej de intensă activitate politică din partea lui C. A. Rosetti. Prezidează, la 9 mai 1877, ședința de guvern în care este adoptată declarația de independență a României. O dată cu proclamarea independenței s-a înființat și decorația „Steaua României“, domnitorul intenționând să o acorde mai întâi lui I. C. Brătianu, M. Kogălniceanu și C. A. Rosetti. „Acesta din urmă, care toată viața n-a purtat nici o decorație, a rugat însă pe suveran ca în locul său să decoreze pe Nicolae Golescu, care se afla bolnav de doi ani“, menționează o sursă din epocă.

Prestigiul și popularitatea de care se bucura Rosetti au determinat guvernul să-i încredințeze sarcina de primar al Bucureștilor (1877).

Ajunge să ocupe fotoliul de ministru de interne în două rânduri: 26 mai–16 noiembrie 1878 și 9 iunie 1881–24 ianuarie 1882. „Trecerea lui C. A. Rosetti pe la Ministerul de Interne produce agitație. Rosetti vine cu un număr de idei înaintate, toate circulările lui, toate reformele sunt colorate cu acea simțire democratică care încă, la acea epocă, nu era înțeleasă în România“, scrie Constantin Bacalbașa.

Ca ministru de interne a urmărit însănătoșirea administrației județene, în parte corupte. Adresează o serie de circulare prefectilor, prin care face recomandări privind recrutarea unor cadre administrative capabilă să înțeleagă ideile reformatoare. El însuși numește șef de cabinet pe George Panu, prim-procuror al Tribunalului Iași. Adept al ideilor reformatoare promovate de Rosetti, Panu va conduce mai multe anchete în mediul rural, luând partea țăranilor în conflictele cu moșierii sau arendașii: „Pentru toate treptele societății s-au făcut multe îmbunătățiri, prea puține făcurăm pentru săteni. Trebuie dar acum să ne ocupăm de dâșii cu cea mai necurmată activitate, căci știți că ei sunt temelia statului“, menționa Rosetti în Circulara Ministerului de Interne nr. 11.814 din 5 iulie 1881.

A încetat din viață la 8 aprilie 1885, în București, fiind urmat pe ultimul drum de un cortegiu alcătuit din peste 10.000 de oameni veniți din toate colțurile țării.

Bibliografie: Netea, Vasile. *C. A. Rosetti*. Editura Științifică. București, 1970; Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altădată*. Editura Eminescu. 1993; Neagoe, Stelian. *Istoria guvernelor României*. Editura Machiavelli. București, 1995; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996.

ANASTASE STOLOJAN

**(5 august 1836, Craiova –
25 iulie 1902, București)**

– ministru de interne:	ad-interim 15–19 iulie 1880 3 februarie–21 noiembrie 1896
– deputat:	din 1869

Anastase Stolojan provenea dintr-o familie de mici boieri gorjeni din satul eponim Stolojani, fiu al vistierului State Stolojan.

Își face studiile gimnaziale în orașul natal, apoi pleacă la Paris unde își va lua licența în drept și va susține și două examene pentru doctorat (1863).

Sosit în țară, intră în magistratură, la 23 martie 1865, în calitate de procuror la Tribunalul Dolj și, din 12 iulie același an, procuror de secție la Curtea de Apel Craiova.

Activitatea politică a început-o de timpuriu în rândurile partidului liberal, fiind un apropiat al lui C. A. Rosetti. Ajunge primar al Craiovei la 14 martie 1868. A participat, în vara anului 1870, la mișcările liberalilor radicali care, în frunte cu C. A. Rosetti complotau răsturnarea de la putere a lui Carol I. Lovitura fusese fixată în ziua de 8 august și, bazându-se pe adeziunea maselor, urma să îmbrace formele unei largi mișcări revoluționare. Timp de o lună, Eugeniu Carada – redactorul-șef al ziarului „Românul“ – alergase pentru a constitui nuclee de acțiune în orașele Craiova, Turnu Severin, Râmnicu Vâlcea, Ploiești, Buzău, Tecuci. Semnalul trebuia să fie dat de tabăra militară de la Furceni – o comună din apropierea Tecuciului – unde avea să se proclame noua locotenență ce urma să pornească apoi spre București. Complotul însă, din cauza unor neconcordanțe de acțiune, eșuează, fiind descoperit de forțele de ordine. Sunt arestați peste o sută de participanți și trimiși în judecată patruzeci și unu de inculpați. La Craiova, asupra lui Anastase Stolojan și Gheorghe Chițu, s-ar fi găsit scrisori cu îndemnuri compromițătoare primite de la C. A. Rosetti.

Guvernul, fiind informat că jurații de la Ploiești vor da un verdict de achitare, transferă judecarea inculpaților la Curtea cu jurați de la Târgoviște care, însă, urmând calea asentimentului obștei, a pronunțat în unanimitate sentința de achitare. La 24 mai 1875, îl regăsim pe Anastase Stolojan alături de alți politicieni liberali (Ion C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, A. G. Golescu, Gh. Vernescu ș.a.) ca semnatar al programului prin care se puneau bazele Partidului Național Liberal.

A avut o bogată activitate politică legată de cucerirea independenței de stat a României. Împreună cu Al. Candiano-Popescu, Anastase Stolojan redactează un proiect de rezoluție (29 aprilie 1877),

prin care se cerea guvernului să declare starea de război între România și Turcia, să rupă legăturile cu aceasta și să ia măsuri ca, „la viitoarea pace, România să iasă cu o poziție bine definită și națiunea de sine stătătoare să poată împlini misiunea sa istorică“.

După cucerirea independenței, Stolojan ocupă fotoliul de ministru de justiție în perioada 11 iulie 1879–28 iulie 1880 și este numit ad-interim la Interne pentru patru zile (15–19 iulie 1880) în timpul guvernării Ion C. Brătianu. Apoi îl găsim în funcția de ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (2 februarie 1885–16 octombrie 1886) în guvernul prezidat de Ion C. Brătianu.

Ajunge ministru de interne în perioada 3 februarie–21 noiembrie 1896, în cabinetul prezidat de Dimitrie A. Sturdza. În acest an este adoptată o nouă lege pentru modificarea Legii Jandarmeriei rurale (intrată în vigoare la 1 septembrie 1893, prevedea instituirea unui corp de pază și ordine cu caracter militarizat în toate localitățile rurale din țară. Structurile existente nu făceau față noilor cerințe ale unui stat modern). Legii i se aduceau amendamente la un număr de 33 de articole. Printre modificări remarcăm: sporirea atribuțiilor comandanților de companii, plutoane și secții, scăderea gradului funcției inspectorului general de la general la locotenent-colonel, ajutat de doi locțiitori care erau comandanții celor două circumscripții de la Iași și Craiova. O altă modificare stipula că în reședințele de județ nu pot fi concentrate efective de jandarmi pe timpul derulării activităților electorale. Jandarmii care săvârșeau abuzuri și încălcări ale legii vor fi judecați de către poliția administrativă și judiciară în tribunalele ordinare, iar pentru delikte și crime de către tribunalele militare.

Se aduc modificări și în ceea ce privește serviciul jandarmilor, care trebuia să cuprindă: poliție administrativă, poliție a drumurilor, poliție judiciară, transferul arestaților civili și militari și poliție militară.

În intervalul 31 martie–29 ianuarie 1899, în timpul guvernării Dimitrie A. Sturdza, Stolojan este numit ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor.

A fost un distins orator și un om de stat cu vederi largi. În Camera conservatoare (1892–1895) a ținut câteva discursuri de o reală valoare. A combătut din punct de vedere juridic, cu multă competență, Legea minelor din 1895. Prin proiectul elaborat de P. P. Carp, inseparabilitatea proprietății suprafeței de aceea a subsolului în genere era menținută în principiu. Dar pentru bogățiile subsolului (aur, argint, fier ș.a.) legea stabilea că, dacă proprietarul nu era dispus să exploateze minele descoperite pe teritoriul său, atunci

statul avea dreptul să intervină și să le dea el în exploatare. Statul primea și el o redevență de 2%. Minele construite deveneau un bun „distinct de proprietatea suprafeței“. Substanțele bituminoase (petrolul, asfaltul) erau exceptate și lăsate la libera dispoziție a proprietarului suprafeței. Faptul va avea consecințe, căci se deschideau astfel porțile capitalului străin. Legea lovea în ideile, dominante în epocă, despre proprietatea sacră și inviolabilă. Liberalii au sesizat acest aspect și pe această pedală au apăsător în opoziția lor violență la adresa legii, atât în Cameră, cât și la Senat. Anastase Stolojan este unul dintre deputații care s-au retras din Cameră cu ocazia votării acestei legi.

A fost un proprietar activ în domeniul exploatărilor agricole. Stăpânea 25 de pogoane de vie, precum și moșiile Stolojani și Rușina. La 17 iunie 1881, cumpăra moșia Herești (județul Ilfov) de la baronul Mihail Nicolici de Rudna, nepot al principelui Miloș Obrenovici. În 1886 Stolojan apare ca arendaș al moșiei Pungești (județul Gorj).

A deținut o casă somptuoasă pe actuala stradă Henri Coandă (fostă I. C. Frimu), din București, pe care urmașii săi au vândut-o Ambasadei Italiei în anii '20.

Pentru activitatea sa politică a fost decorat cu „Steaua României“ în grad de comandor (27 februarie 1878) și „Coroana României“ în grad de ofițer.

A încetat din viață în vara anului 1901, la București, fiind înmormântat la cimitirul Bellu.

Bibliografie: Netea, Vasile. *C.A. Rosetti*. Editura Științifică. București, 1970; Rădulescu, Mihai Sorin. *Elita liberală-românească. 1866–1900*. Editura All. București, 1998; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți. 1866–1916*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Andreescu, Anghel; Munteanu, Neculai; Burcin, Octavian; Andronie, Viorel. *Istoria Jandarmeriei Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000.

ALEXANDRU TERIACHIU
(1829 – 2 martie 1893, București)

S-a născut la Tecuci în 1829, ca descendent al unei familii boierești din Moldova, despre care „paharnicul C. Sion, izvorul atâtor informații interesante despre contemporanii săi, nota: «Tirichiu – Napasta (...) în spatele Moldovei, pripășit în țară cu domnia lui Alexandru vodă Moruz, un Constantin Tirichiu care luând pe văduva pitarului Ștefan Caracaș, l-au făcut paharnic și ispravnic ...»“.

Aflat la studii la Paris, Alexandru Teriachiu activează în cadrul Societății studenților români de la Paris (1848). Se manifestă ca militant în mișcarea unionistă. Este membru în Comitetul unionist – Tecuci și deputat în Divanul ad-hoc.

Cu toată opoziția caimacamului antiunionist Ștefan Catargi, Teriachiu este numit director la Ministerul de Interne al Moldovei (noiembrie 1858).

După Unire, face parte din guverne ale Moldovei, până la unificarea administrativă, ocupă după cum urmează: Ministerul Cultelor și Instrucțiunii (27 aprilie–10 noiembrie 1859; 10 noiembrie 1859–3 aprilie 1860) și ad-interim la Ministerul Afacerilor Străine (14 martie–3 aprilie 1860).

Este unul din membrii fondatori ai Partidului Național Liberal, frecventând cu regularitate reuniunile liberale de Mazar-Pașa.

Este numit ministru de externe (17 august–1 noiembrie 1867) în cabinetul prezidat de Ștefan Golescu. Era un guvern dominat de liberalii radicali și care avea un caracter de tranziție până când ar fi fost favorabile condițiile revenirii la putere a lui Ion C. Brătianu, aflat, în acel moment într-o perioadă de declin politic.

Deși părea că prin numirea cabinetului criza politică se soluționase, apar divergențe chiar în interiorul guvernului. Anton I. Arion, în calitate de ministru de justiție, destituie o serie de magistrați ostili radicalilor. Alexandru Teriachiu și Ludovic Steege (ministru de finanțe), scandalizați de această situație, amenință cu destituirea dacă decretul de destituire nu sunt retrase. Arion își dă demisia (29 august), fiind înlocuit cu Grigore Arghiropol. Totuși, după 27 octombrie se operează o serie de schimbări și astfel Teriachiu este înlocuit.

Ajunge din nou în guvern după cucerirea independenței, de această dată ocupând fotoliul de ministru de interne (20 iulie 1880–9 aprilie 1881). După recunoașterea independenței de către puterile europene, guvernele României sunt preocupate cu precădere de chestiunile de ordin intern.

Anul 1880 este bogat în astfel de evenimente. Astfel, în februarie, este promulgată și aprobată în Parlament Legea pentru organizarea Dobrogei, prin care toți locuitorii acestui teritoriu primeau cetățenia română. Dobrogea, care fusese cucerită de Imperiul Otoman spre sfârșitul domniei lui Mircea cel Bătrân (secolul XV), a reintrat în componența statului român în urma Războiului de Independență, act confirmat de Puterile Europene prin Pacea de la Berlin (1878). Se acorda prin lege și un răgaz de trei ani în dobândirea acestui drept pentru cei care părăsiseră Dobrogea, dar voiau să se întoarcă. În acest sens, prin legi ulterioare se va încuraja împroprietărirea pământurilor dobrogene (de la 240.000 ha, câte erau în 1884, se va ajunge la peste 800.000 în 1905).

Este sancționată legea de răscumpărare a căilor ferate, prin care statul român prelua exploatarea și administrarea acestora.

Se înființează Banca Națională, principală sursă de credit pentru dezvoltarea industriei și comerțului.

În vederea modernizării generale este și măsura canalizării Dâmboviței, după proiectele inginerului român Grigore Cerchez, lucrări inaugurate la 20 septembrie 1880.

Un eveniment deosebit în această perioadă îl reprezintă organizarea, la București, a Expoziției naționale industriale (1 septembrie 1880–10 ianuarie 1881), la care au participat 351 de expozanți.

Pe durata portofoliului la Interne al lui Alexandru Teriachiu, sub presiunea Rusiei, este promulgată o lege asupra străinilor, votată la 26 martie 1881 în Senat și la 4 aprilie 1881 în Cameră. Potrivit legii, străinii care nu aveau domiciliul stabil în România și prin activitatea lor puneau în pericol siguranța statului, puteau fi expulzați (sau și se stabilea domiciliu forțat).

În plan politic, guvernul s-a preocupat, imediat după recunoașterea independenței țării, de proclamarea României ca regat. Proclamarea regatului a fost fixată pentru 10 mai 1881, apoi pentru 8 aprilie 1881, aniversarea nașterii lui Carol I. În final, regatul este proclamat în unanimitate de Parlament la 14 martie 1881. În raportul Consiliului de Miniștri se sublinia: „România, constituită în Regat, completează și încorporează opera regenerării sale. Ea îi dă un nume, care este în acord cu pozițiunea ce a dobândit ca stat independent“.

Alexandru Teriachiu, în calitate de ministru de interne, este unul dintre semnatarii *Legii prin care România devine Regat, iar Carol I este investit cu titlul de Rege al României și ai Raportului Consiliului Miniștrilor către M. R. S. Domnul*, în care se arăta: „Prin noul nume și titlu, mai bine precizate, mai bine definite, se întăresc

mai mult stabilitatea și ordinea în România. Nu de lauri, nici de aureoli Măria-ta ai trebuință: căci acești lauri și această aureolă ai știut să le câștigi, cu vitejii noștri soldați, pe câmpii de bătaie și să Vă păstrați o pagină ilustră în istoria neamului românesc. Ai reînviat gloria străbună a Domniei române; și, dacă națiunea voiește astăzi a-Ți da titlu de Rege, este că ai știut a câștiga locul și titlul unui suveran independente și a cuceri inimile prin practicarea virtuții și respectarea legalității și a libertății“.

În perioada mai 1886–iulie 1888, Alexandru Teriachiu a activat în diplomatie, fiind trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Atena, precum și delegat în Comisia Europeană a Dunării (27 octombrie 1888–27 aprilie 1889).

A încetat din viață la 2 martie 1893, în București.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000; Neagoe, Stelian. *Istoria guvernelor României*. Editura Machiavelli. București, 1995; Rădulescu, Mihai Sorin. *Elita liberală românească. 1866–1900*. Editura All. 1998; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996.

EUGENIU STĂTESCU

**(25 decembrie 1836, București –
30 decembrie 1905, București)**

- ministru de interne:	10 aprilie–8 iunie 1881
- deputat:	1871; 1876; 1883; 1884; 1888
- senator:	1879; 1883; 1884; 1892; 1895
- președinte al Senatului:	31 martie 1897–16 noiembrie 1897 1901

S-a născut în București, la 25 decembrie 1836, ca fiu al serdarului Nicolae Stătescu și al Ancăi Grigorescu. Provenea dintr-o familie de mici boieri din județul Buzău.

Urmează gimnaziul în București și apoi Facultatea de drept din București și Paris, obținând licența (1836) și doctoratul (1867).

Întors în țară intră în magistratură ca avocat-efor al statului și procuror la Curtea de Apel București.

Practică apoi avocatura, cu mare succes, în cadrul baroului Ilfov.

Atras fiind de ideile liberale, ia parte la întrunirile de la Mazar Pașa. Aceste reuniuni depășeau cadrul unor contacte dintre parlamentarii liberali, vizând crearea unei atmosfere favorabile în opinia publică pentru ca, prin presiune, să se forțeze îndepărtarea conservatorilor de la putere. S-a recurs și la manifestații de stradă astfel că, în grădinile lui Mazar Pașa dar și în alte locuri publice din București, s-au organizat proteste contra „tiraniei boierilor“.

Eugeniu Stătescu se află printre cei 25 de membri care alcătuiau Comitetul director al Partidului Național Liberal, fondat ca atare în 1875 la 24 mai. În lunile iunie și iulie 1875 rețeaua de organizații se diversifică și întinde în întreaga țară.

Eugeniu Stătescu a fost unul dintre colaboratorii apropiați ai lui Ion C. Brătianu. De mai multe ori senator și deputat, precum și președinte al Senatului, a avut o mare influență în lumea politică.

Ocupă de mai multe ori fotoliul de ministru de justiție între anii 1876–1879, 1881–1888, 1895–1896 și 1902–1903.

În 1880, luna ianuarie este votată Legea pentru răscumpărarea căilor ferate române, sancționată de domnitor la 26 ianuarie și publicată în Monitorul Oficial trei zile mai târziu. Prin aceasta, Societatea acționarilor cedează „definitiv și fără reacțiune“ guvernului român exploatarea și administrarea căilor sale ferate cu „toată gestiunea întreprinderii sociale“. Pentru administrarea căilor ferate aparținând statului a fost creată Direcția princiară a Căilor ferate române în frunte cu o primă echipă de trei directori: Ion Kalinderu, Eugeniu Stătescu și Șt. Fălcoianu. Direcția princiară (devenită în 1883 Direcția generală a căilor ferate române) a intrat în posesia căii ferate Roman–Galați–Buzău–București–Pitești–Vârciorova, la 21 aprilie 1880.

La 20 martie 1881, Eugeniu Stătescu propune în Senat o lege asupra străinilor care este promulgată la 6 aprilie 1881 (la presiunile Rusiei). Legea prevedea ca străinilor care nu au domiciliul stabil în România și care prin activitatea lor pot pune în primejdie siguranța statului român sau a altui stat li se va putea fixa domiciliul forțat sau vor putea fi expulzați.

În calitate de ministru de interne (10 aprilie–8 iunie 1881) a fost printre organizatorii și participanții la serbările desfășurate în cinstea proclamării României ca regat (14 martie 1881), serbări ce au avut loc în București, la 10 mai 1881. Început din seara zilei de 9 mai, ceremonialul, stabilit în amănunt dinainte, a fost deosebit de fastuos.

Stătescu ajunge ministru al Afacerilor Străine la 9 iunie 1881 și deține acest portofoliu până în 31 iulie 1882. Constantin Bacalbașa menționează în scrierile sale: „Eugeniu Stătescu, ministru de Externe, creează biourul presei de la ministerul său. E numit în acest post Grigore Ventura, directorul politic al ziarului *l'Indépendance Roumaine*, ziar independent pre vremea aceea“. La 31 iulie 1881, conform documentelor, Ventura a părăsit direcția politică a ziarului menționat pentru a prelua postul de director al Biroului presei din Ministerul Afacerilor Străine. Organizarea unei astfel de structuri la momentul anului 1881 denotă nivelul avansat al gândirii lui Stătescu și deschiderea acestuia spre modernizarea instituțiilor românești.

La 5 iunie 1883, Stătescu participă, la Iași, la inaugurarea statuii lui Ștefan cel Mare, alături de rege și ceilalți miniștri din guvern. Executată de sculptorul francez Emmanuel Frémiet (autorul statuii Ioanei d'Arc din Paris), monumentul merit, să-l cinstească pe marele voievod, a fost amplasat în „piața Palatului Administrativ“, unde poate fi văzut și astăzi.

În 1884, la începutul anului, câștigă un loc de consilier pe lista propusă de Partidul Național Liberal. În urma alegerilor comunale pentru București, Eugeniu Stătescu se află în capul listei, fiind desemnat pentru demnitatea de primar, pe care însă o refuză. În locul lui este ales Nicolae Fleva.

Este unul din susținătorii libertății presei dar, cu următorul amendament: „Delictele de presă se judecă de jurați, afară de acelea care s-ar comite în contra persoanei regelui și a membrilor familiei regale, precum și a suveranilor statelor străine“. Își susține în Senat punctul de vedere (ședința din 5 aprilie 1884): „am făcut ziarelor o situațiune mai bună decât le este în statele cele mai liberale cum este Franța, Belgia și Anglia, unde multe delikte de presă se judecă de justiția ordinară și se pedepsesc foarte sever“. „Noi nu trăim aici

într-o insulă izolată și am zis totdeauna că nu putem noi să facem cei dintâi tot felul de experiențe, căci nu suntem în Australia sau America ...“

În 1885, Stătescu este numit ministru de justiție, la revenirea la putere a Partidului Național Liberal. În scurtul timp pe care îl are la dispoziție până în noiembrie 1896, reformează judecătoriile de ocoale și, prin modificarea introdusă în legea de organizare judecătorească, prin care se interzice funcționarea a două rudenii în aceeași instanță, dă mai multă garanție actului justiției.

Tot de activitatea sa în domeniul legislativ ține și introducerea în legea electorală a dispoziției ca doctorii și licențiații să fie înscriși – și fără cens – între alegătorii colegiului al II-lea de Senat și, după o practică de șase ani, chiar la colegiul I.

Apreat în timpul vieții pentru caracterul și profesionalismul său, Eugeniu Stătescu nu va fi uitat nici după moarte (30 decembrie 1905). În 1910, în „Sala pașilor pierduți“ din Palatul de Justiție se indică un moment dedicat amintirii celui care „a dovedit ce puteri intelectuale și ce caracter de fier se află în sânul clasei orășenești române și nu e deloc nevoie să fie cineva urmaș de al boierimei pentru a fi înzestrat cu toate aptitudinile de a-și însuși cultura europeană până în adâncul înțeleșului ei și de a putea fi om de stat cu adevărat modern. În Eugeniu Stătescu au întâlnit vecinii noștri cei mai puternici, un om pătruns de interesele țării și cu energia trebuitoare pentru a spune la timpul potrivit un răspuns bărbătesc, ca unul ce se simțea în drept a vorbi în numele națiunii“, – scria ziarul „Epoca“ la o zi după moartea sa. A fost înmormântat la cimitirul Bellu din București.

Bibliografie: Botez, Constantin.; Urmă, Dumitru; Saizu, Ion. *Epopaea feroviară românească*. Editura Sport-Turism. București, 1977; Bulei, Ion. *Lumea românească la 1900*. Editura Eminescu. București, 1984; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altădată*. Editura Eminescu. 1993.

GHEORGHE CHIȚU

**(24 august 1828, Oboga, Romanați-
27 octombrie, Mirila, Romanați)**

- ministru de interne:	1 august 1882–22 iunie 1884
- deputat:	1867; 1869; 1870; 1871; 1875; 1876;1879; 1883; 1884
- senator:	1876; 1888

S-a născut la 24 august 1828 la Oboga (fostul județ Romanați). Tatăl său era negustor de cojoace, având însă și cunoștințe de literatură greacă.

Gheorghe Chițu urmează școala primară la Craiova. Protejat fiind de caimacamul Ioan Bibescu, este trimis să-și continue studiile la Colegiul „Sf. Sava“ din București, apoi la Viena, unde obține licența în drept.

Este unul din susținătorii activi ai revoluției de la 1848. Guvernul provizoriu îl numește comisar de propagandă în Oltenia.

Practică avocatura la Craiova și editează gazeta „Vocea Oltului“ (1857–1860).

Intrat în magistratură, ajunge președinte la Tribunalul Dolj și procuror la Curtea de Apel Craiova. Își dă demisia în 1867 și continuă să practice avocatura.

Este ales primar al orașului Craiova. Activitatea sa politică se desfășoară în cadrul Partidului Național-Liberal. La 24 mai 1875, Gheorghe Chițu se află printre fruntașii liberali care pun bazele partidului, semnând programul noii formațiuni.

Ajunge în mai multe rânduri deputat și senator.

Deține, pentru început, portofoliul de ministru la Culte și Instrucțiune (24 iulie 1876–30 octombrie 1878) într-un guvern prezidat de Ion C. Brătianu.

Fondează Școala comercială din Craiova, unde predă dreptul comercial (octombrie 1878–noiembrie 1891).

Este numit ministru de finanțe (1 decembrie 1881-24 ianuarie 1882) și ad-interim la Justiție (30 septembrie–14 noiembrie 1883).

Ia poziție în „chestiunea Dunării“, una din problemele dificile pe care țara noastră a avut-o de rezolvat după cucerirea independenței. Pornind de la prevederile Tratatului de la Berlin, Austro-Ungaria încerca să-și asigure dominația asupra fluviului și în sectorul dintre Galați și până la vărsarea în mare. În cadrul unei întruniri „intime“ a deputaților și senatorilor guvernamentali s-a hotărât ca Petre Grădișteanu să adreseze în Senat o interpelare guvernului în „cestiunea Dunării“, iar Gheorghe Chițu în Adunarea Deputaților, la 26 mai 1881.

Ajunge ministru de interne în perioada 1 august 1882–22 iunie 1884. La 4 noiembrie 1882, printr-o lege specială, se modifică Legea

comunală din 1864, cu următoarele prevederi: primarul comunei putea fi confirmat pentru toate comunele urbane prin decret regal, iar pentru comunele rurale prin ordonanțe ministeriale. Atribuțiile primarului rămăneau aceleași ca și în legea din 1864, în plus, el fiind însărcinat și cu supravegherea poliției și menținerea ordinii publice. În orașele cu o populație de peste 3.000 de locuitori, regele avea dreptul de a încredința supravegherea și menținerea ordinii publice unui anume funcționar de poliție care, în București purta numele de prefect de poliție, iar în celelalte orașe de cap ori comisar de poliție. Primarul era însărcinat cu judecarea contravențiilor simple.

În calitate de ministru de interne, Gheorghe Chițu întocmește un raport prin care aduce o serie de învinuiri Consiliului comunal al orașului București, privind proasta administrare a fondurilor; „Consiliul comunal al Capitalei București, de la constituirea sa până astăzi, printr-o gravă neglijență în administrarea intereselor generale și abătându-se de la datoriile ce legea-i prescria, a dat loc la prejudiciuri simțitoare asupra fondurilor casei comunale care-i sunt încredințate“. El acuză același organism și de incompetență în supravegherea marilor lucrări de modernizare a Capitalei. În urma prezentării raportului la guvern, Consiliul comunal este dizolvat prin decret la 31 octombrie 1883, urmând să se desfășoare alegeri la începutul anului 1884.

Anul 1884 înseamnă și desființarea Gărzii civice. Înființarea acestui organism în urmă cu aproape douăzeci de ani (28 februarie 1866), după abdicarea lui Cuza, presupunea o serie de atribuții, cum ar fi: efectuarea serviciului de pază în interiorul comunei, asigurarea securității persoanelor și proprietăților, menținerea ordinii publice. În timp de război era chemată să apere orașele țării, fiind pusă sub ordinele Comandantului superior al armatei.

Compoziția socială preponderent de masă a gărzilor orășenești și combativitatea manifestată și în anii de după război, au determinat cercurile politice conservatoare să încerce să împiedice activitatea acestora și să acționeze pentru desființarea lor. Astfel, în orașele Roman, Râmnicu Vâlcea, Dorohoi, Bacău, Botoșani, Fălticeni și Huși, primarii conservatori au refuzat să pună la dispoziția Gărzii civice sumele de bani necesare. În 1882, refuzul de constituire a fondurilor bugetare s-a extins. Pe de altă parte, pe plan european apar structuri moderne de ordine publică (poliție de siguranță, servicii de informații etc.), Garda civică nemaifiind o structură corespunzătoare momentului.

Prima parte a anului 1884 este marcată de frământări politice pe tema revizuirii Constituției, ajungând până la mișcări de stradă.

Noul partid liberal-conservator a pus la cale, la 28 aprilie, o întrunire publică în sala Bossel, după care urma să aibă loc o demonstrație de stradă. După relatările lui Constantin Bacalbașa „toată organizația era a prințului Bibescu, care se înscrisese oficial în Partidul Liberal-Conservator și luase comanda acțiunii“. Intervenind armata și poliția, au fost mari dezordini de stradă, manifestații intenționând să invadeze curtea Palatului Regal. G. Bibescu, cum afirmau unii contemporani ai epocii, se și vedea rege, sub numele de Gheorghe I.

Măsurile luate de ministrul de interne Gh. Chițu și de ministrul de justiție, Nicolae Voinov, sub coordonarea lui I. C. Brătianu, au condus la împrăștierea mulțimii și restabilirea ordinii publice.

Gheorghe Chițu a fost primit în Academia Română în 1879 și a fost ales președinte al Societății pentru învățătura poporului român (1887–1888).

A murit la 27 octombrie 1897, la Mirila, județul Romanați.

Bibliografie: *Istoria Parlamentului și a vieții parlamentare din România*. Editura Academiei R.S.R. București, 1983; Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altădată*. Editura Eminescu. 1993; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996.

General RADU MIHAI

(1840 – 8 aprilie 1894, Pădureți, Argeș)

– ministru de interne:	29 aprilie 1887–29 februarie 1888
– deputat:	1869; 1870; 1876; 1888

Militar de carieră, Radu Mihai s-a născut în anul 1840, provenind dintr-o familie de mici boieri moldoveni.

Intră în armată în 1857 cu gradul de cadet. Parcurge toate treptele ierarhiei militare: sublocotenent (1858) și maior (1867). Dar, după doi ani demisionează din armată.

Intră în politică în rândurile Partidului Național Liberal ca membru fondator și este ales deputat.

Este numit prefect al județului Brăila (1876–1877), fiind apreciat în epocă drept „unul dintre cei mai vigilenți și energici prefecți de poliție“.

După proclamarea Independenței de Stat a României, ajunge prefect al Poliției Capitalei în două rânduri: mai 1877–martie 1879 și iulie 1879–februarie 1885.

Este avansat la gradul de general de brigadă (r) în 1884.

A fost unul dintre cei mai de seamă prefecți ai poliției Capitalei. Comandant militar autoritar, dar cu „un admirabil simț al proporțiilor și înzestrat cu calități profesionale specifice muncii de poliție“, Radu Mihai a condus poliția bucureșteană în anii războiului de independență, când alături de mobilizarea armatei și rechiziționările pentru front, asigurarea ordinii publice era la fel de importantă.

S-a confruntat, în anii războiului, cu spionajul inamic și a încercat ulterior să creeze un Serviciu de Siguranță al Capitalei. Cu prilejul vizitei la București a țarului Alexandru al II-lea (27 mai 1877), el a dispus verificarea pașapoartelor tuturor străinilor rezidenți în capitala României, iar persoanele de origine poloneză au fost obligate să părăsească orașul imediat. Era posibilă reacția acestora, având în vedere că o parte a Poloniei se afla sub ocupație rusă, potrivit ultimei împărțiri a acesteia între marile puteri europene. Așa cum afirma C. Bacalbașa, venirea țarului a fost precedată de „o întregă armată de polițiști și spioni, care intră în țară și invadează Bucureștiul“.

La 12 iunie 1878, a fost adoptată Legea pentru autorizarea comunelor urbane de a avea poliție municipală. Potrivit acesteia, toate comunele urbane erau autorizate să aibă o poliție municipală, iar la București se institua o poliție judiciară. De asemenea, se recunoștea calitatea de ofițeri de poliție judiciară primarilor și ajutorilor lor, comisarilor și inspectorilor municipali și chiar agenților comunali.

Ca și ceilalți agenți ai poliției judiciare, aceștia, confruntându-se cu procedura penală, aveau dreptul de a constata contravențiile la

regulamente și ordonanțe pe care „Consiliile comunale sunt îndrituite de lege a le face și trimite pe la contravenienți înaintea justiției competente, spre a-și primi pedeapsa“.

La 1879 s-a creat funcția de inspector de poliție care, mai târziu, s-a transformat în aceea de comisar inspector.

În aprilie 1882 este promulgată Legea pentru organizarea Poliției Capitalei, care fixa de fapt personalul acestei instituții și retribuțiile acestuia. În afară de prefect, personalul Poliției Capitalei mai cuprindea un comisar director; 2 comisari inspectori de clasa a I-a; 3 comisari inspectori de clasa a II-a; câte un șef al celor două servicii ale poliției denumite divizii și anume: divizia de urmărire și informațiuni și divizia administrativă și judiciară; câte 2 capi de birouri pentru cele două divizii; câte un arhivar la fiecare divizie; 3 copişti; 2 registratori; un casier; un camerist; 10 comisari de clasa I-a și 50 de clasa a II-a; 55 subcomisari de clasa a I-a și 110 subcomisari de clasa a II-a, plătiți de comună și primind de la stat numai o diurnă.

La 28 martie 1879, Radu Mihai este transferat ca prefect la Iași. Având în vedere firea sa autoritară, putea asigura ordinea în cazul unor eventuale tulburări provocate de discuțiile referitoare la modificarea art. 7 din Constituție, modificare cerută României după Congresul de la Berlin („problema împământenirii evreilor“).

Constantin Bacalbașa, în cronică sa bucureșteană *Bucureștii de altădată*, face următoarea mențiune referitor la activitatea de prefect al poliției a lui Radu Mihai: „Colonelul Radu Mihai, prefectul de poliție, cel mai vestit prefect al lui Ion Brătianu, voind să reformeze poliția și să-i întinerească cadrele, a numit un număr de studenți în posturile de comisari. Printre aceștia îmi amintesc de unii studenți foarte distinși, precum Teodor Canari, de fel din Bârlad, mai târziu avocat la Iași. Canari era un tânăr foarte simpatic și foarte inteligent. La Iași se înscrișese în portofoliul junimist și ar fi avut un frumos viitor politic, căci avea una din mințile cele mai echilibrate, dar, din nenorocire, o nefrită cu formă gravă l-a omorât prematur“.

Fidel slujitor al politicii lui I. C. Brătianu, Radu Mihai va fi numit ministru al Lucrărilor Publice (2 februarie 1885–28 aprilie 1887) și ministru de interne (29 aprilie 1887–1 martie 1888).

Încă din 1885, generalul Radu Mihai, în calitate de prefect al Poliției Capitalei a elaborat un proiect de lege pentru organizarea Jandarmeriei în întreaga țară. Din cauza divergențelor de opinii, proiectul nu s-a concretizat.

Doi ani mai târziu, în mai 1887, în timp ce ocupă portofoliul Internelor este adoptată Legea comunală (7 mai 1887). În expunerea

de motive, primul-ministru arăta că „gendarmeria comunală rurală va fi mai bună decât poliția rurală de până acum“.

Legea stipula la Art. 82: „printr-o lege specială se va organiza un serviciu de gendarmerie comunală rurală, determinând-se condițiile de numire, grade, uniforme, salariul, atribuțiunile și relațiile de serviciu. Oamenii din serviciul gendarmeriei comunale sunt asimilați militarilor în activitate și se bucură de toate scutirile acordate acestora.

Gendarmeria se va organiza pe despărțituri, cuprinzând o circumscripție la 3–4 comune.

Spesele trebuincioase unei despărțituri se vor repartiza între comunele dintr-o circumscripție și se vor înscrie obligatoriu în buget.“

Lipsa resurselor bănești a întârziat până în anul 1893 materializarea acestei legi.

Generalul Radu Mihai încetează din viață la 8 aprilie 1894, la Pădurești, în județul Argeș. Este înmormântat la cimitirul Bellu din Capitală.

Bibliografie: Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altădată*. Editura Eminescu. 1993; *Îndrumător în Arhivele Statului București*. 1985; Andreescu, Anghel; Munteanu, Neculai; Burcin, Octavian; Andronie, Viorel. *Istoria Jandarmeriei Române*. București, 2000; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Bobocescu, Vasile. *Istoria Poliției Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000.

CONSTANTIN NACU

**(29 iunie 1844, București –
20 februarie 1920, București)**

– ministru de interne:	1-20 martie 1888
– deputat:	1883; 1884; 1888; 1895

Provenind dintr-o familie boierească, Constantin Nacu s-a născut la 20 februarie 1920 în București.

A urmat studii juridice la București, după care își ia doctoratul în drept, la Paris.

Intră în magistratură, fiind procuror general și consilier la Curtea de Apel București, apoi practică avocatura.

Din 1879 este profesor de drept civil la Universitatea București.

Membru în consiliul de administrație al Societății Creditului Funciar Urban din București și al societății de asigurare „Națională“ Censor al Băncii Naționale.

Își începe cariera politică în anul 1880 în cadrul Partidului Național Liberal.

Dorința liberalilor de a slăbi puterea electorală a conservatorilor se materializează prin propuneri de revizuire a Constituției, respectiv a legii electorale. Discuțiile asupra revizuirii începe în rândul parlamentarilor liberali în 1882, oficial propunerea fiind adusă în Cameră și Senat la 22 decembrie 1882. Cu această ocazie urma să se consfințească în Constituție și noul statut al României, acela de regat.

Prima parte a anului 1883 este dominată din punct de vedere politic de atitudini diverse pe marginea proiectului de revizuire. Între 20 aprilie și 2 mai 1883, au loc alegeri pentru camerele de revizuire, Constantin Nacu fiind unul dintre cei aleși.

Prin modificarea Constituției, se modifică Legea electorală: pe baze cenzitare, corpul electoral se împarte în trei colegii pentru Camera Deputaților și două colegii pentru Senat. Prin noua lege sunt întărite pozițiile burgheziei liberale bancare, industriale și comerciale, în detrimentul marilor moșieri conservatori.

În 1884, un puternic incendiu distruge casa lui C. A. Rosetti și o dată cu ea redacția și tipografia ziarului „Românul“, împreună cu biblioteca, arhiva, colecțiile ziarului și corespondența. Alături de alți liberali (V. A. Urechia, D. Gianni, Al. Băicoianu), Constantin Nacu participă la inițiativa de formare a unui comitet care, sub numele de *Recompensă națională*, adresa un apel către țară pentru a contribui printr-o colectă bănească la refacerea casei și a tipografiei mistuite de foc. C. A. Rosetti va refuza această inițiativă, chiar și atunci când colegul său de partid, I. C. Brătianu, invocând pe greci și romani, a declarat că națiunea română dorea să-i înalțe „un templu unde va locui, dacă va voi, pentru gloria lui și a țării care i l-a ridicat“.

C. Nacu s-a afirmat treptat în Partidul Liberal într-un moment în care se desfășura o luptă surdă cu conservatorii pentru putere. În decembrie 1884, într-un discurs ținut în Camera Deputaților el făcea deosebire între cele două partide, acuzându-i pe conservatori de a „nu avea încredere în țară”. Mai târziu, la alegerile din 1895 a învins în Capitală pe generalul Manu cu 1568 voturi contra 235, iar în 1903 îi înfrânge pe junimiști la alegerea de senator din partea Universității bucureștene.

Constantin Nacu este numit ministru de justiție (2 februarie–15 decembrie 1885), după care deține portofoliul Finanțelor de la 13 septembrie 1885 până la 29 februarie 1888.

În acest răstimp este promulgat un proiect de lege pentru impozitul funciar. Se menționa în expunerea de motive: „Numai atunci când se va forma o clasă de proprietari luminați care să locuiască obișnuit la țară și să cultive singuri proprietățile, vom fi în posesiunea unei adevărate descentralizări și vom pune stavilă funcționarismului”. Prin proiect se propunea ca proprietarii care locuiau la țară și nu arendau pământul să plătească un impozit anual de 5% din venitul moșiei, cei care locuiau la țară dar arendau moșiile 6% din venit, iar cei care locuiau în străinătate 15% din venit.

Proiectul va fi votat cu un amendament (12% în loc de 15%). Înlesnirile acordate de parlament moșierimii active, dispuse să se integreze în ritmul economiei capitaliste, vor fi în continuare cuprinse în legi, promulgate între 1885 și 1886, cum ar fi: primele de export pentru fabricanții de spirt din cereale și de coniac din vin sau sprijinul acordat pentru exploatarea apelor minerale.

În noiembrie 1885 este prezentat proiectul de lege pentru stabilirea unui tarif vamal general protecționist, bazat pe următoarele principii: regim vamal protecționist pentru materiile prime existente în țară și pentru produsele care se fabricau sau se puteau fabrica prin întreprinderi autohtone, taxe de import reduse pentru materiile prime și produsele insuficiente sau inexistente în țară, scutiri de taxe la export pentru materiile prime existente în țară în cantități insuficiente nevoilor industriale externe. Legea va intra în vigoare din 17 mai 1886.

În septembrie 1887, este promulgat Codul comercial, întocmit după modelul celui italian.

Constantin Nacu ajunge să ocupe fotoliul de ministru de interne la începutul anului 1888, pentru o scurtă perioadă (1–20 martie) într-un guvern prezidat de Ion C. Brătianu, guvern caracterizat de numeroase remanieri.

În timpul ministeriatului său, opoziția a organizat o întrunire la București (13 martie), cu participarea unor delegați din mai multe orașe, la care s-a adoptat o rezoluție prin care se cerea regelui, pe un ton imperativ, să demită guvernul. Regele, abia întors în țară, „se găsi – așa cum nota N. Iorga – înaintea luptelor de stradă în fața Palatului ... Avântul violent al tânărului conservator N. Filipescu comanda acțiunea de răsturnare“. Jandarmeria și armata au intervenit brutal, încercând să oprească mulțimea, care a reușit să rupă cordoanele. Deputații opoziției, deși intraseră în palat, nu au fost primiți de rege. Potrivit însemnărilor lui C. Gane, „peste cinci minute, deodată se aude un ropot de cai și escadronul de jandarmi călări intra în curte, cu sabia scoasă, șarjând mulțimea“. În semn de protest față de intervenția brutală, opoziția a organizat o nouă manifestație (15 martie) în fața cădirii Parlamentului. Cu toate că armata a ocupat curtea Mitropoliei, neîngăduind decât intrarea deputaților și senatorilor, s-a produs învâlmășeală la care au participat și noi forțe de ordine (jandarmi și roșiori), în urma căreia au fost rănite mai multe persoane din ambele tabere.

Potrivit unor însemnări ale vremii, mișcarea opoziției din martie 1888 viza chiar detronarea lui Carol în favoarea prințului G. Bibescu. Opoziția s-a simțit încurajată de evenimentele din sudul Dunării, unde, în 1886, Aleksandru de Battenberg fusese silit să părăsească tronul. Chiar a doua zi, Vasile Lascăr, viitor ministru de interne, declara în Parlament: „V-ați uitat peste Dunăre, în Bulgaria și ați văzut că acolo, prin forță și violență, prin conspirațiuni, se pot dărâma nu numai instituțiile și guvernele, dar se pot detrona chiar regii și atunci ați zis: de ce nu am face și noi la fel?“.

Izbucnirea, la 20 martie 1888, a răscoalei țăranilor din jurul Capitalei (ulterior a cuprins și județele Ilfov, Prahova, Ialomița, Dâmbovița), a grăbit finalul marilor agitații politice. În aceeași zi, Carol I a cerut lui I. C. Brătianu să demisioneze, terminându-se astfel și mandatul lui Constantin Nacu la Interne.

Constantin Nacu a încetat din viață la 20 februarie 1920, fiind înmormântat la cimitirul Bellu din București.

Bibliografie: *Istoria României în date*. Editura Enciclopedică Română. București, 1972; *Istoria Parlamentului și a vieții parlamentare românești*. Editura Academiei R.S.R. București, 1983; Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altădată*. Editura Eminescu. 1993; Mamina, Ion și Scurtu Ioan, *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Bobocescu, Vasile. *Istoria Poliției Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000.

THEODOR ROSETTI

**(5 mai 1837, Solești, Vaslui –
17 iulie 1923, București)**

– ministru de interne:	23 martie–11 noiembrie 1888
– prim-ministru:	23 martie–11 noiembrie 1888
	12 noiembrie 1888–26 martie 1889
– deputat:	1875
– senator:	1879
– președinte al Senatului:	27 martie–3 iulie 1913

Jurist și om politic conservator, Theodor Rosetti, născut la 5 mai 1837, este fratele mai mic al doamnei Elena Cuza. A studiat liceul la Lemberg (Polonia) și Viena, unde și-a continuat studiile universitare în economie politică, finanțe și științe politice, iar la Paris și-a luat licența în drept.

În țară, a fost judecător la Tribunalul Iași (1861) și prefect de Vaslui (1864–1866) în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. A fost, de asemenea, membru al Curții de Apel Iași (1862–1864), profesor de economie politică și finanțe la Facultatea de Drept a Universității din Iași (mai 1864), consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție (1873–1875; 1876–1879; 1882–1883), guvernator al Băncii Naționale (1890–1895), apoi al Băncii Agricole, președinte al Consiliului Superior al Agriculturii (după 1907), post din care a demisionat, nefiind de acord cu legile agrare adoptate de guvernul liberal după marea răscoală țărănească.

Membru fondator al Clubului conservator (1880), membru al Partidului Constituțional (1891), ministru al Agriculturii, Lucrărilor Publice (7 ianuarie 1875–30 martie 1896), președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de Interne (23 martie–11 noiembrie 1888), președinte al Consiliului de Miniștri (12 noiembrie 1888–22 martie 1889), ministru al Justiției și ad-interim la Culte și Instrucțiune Publică (5 noiembrie 1889–15 noiembrie 1890), ministru la Finanțe (28 martie–14 octombrie 1912).

A fost prim-ministru și ministru de interne într-un cabinet considerat de contemporani ca fiind „înfeudat regelui” și format din „curtezani”. Una din primele misiuni ale guvernului său a fost reprimarea răscoalei țărănești din 1888.

„A stârpi și a preveni proletariatul la sate și orașe este idealul pe care-l urmărim – afirma Theodor Rosetti – și dând săteanului toate înlesnirile putincioase pentru împroprietărire, căutând, pe cât atârnă de guvern, a introduce o mai mare echitate în raporturile dintre proprietari și săteni, procedând la o organizare administrativă care să pună populația la adăpostul abuzurilor birocrăției inferioare.” El a dezaprobat răscoala ca formă de luptă. În opinia sa, aceste

„drepturi și interese“ nu se rezolvă, într-un stat civilizat, „cu parul și cu ciomagul“, ci trebuie dezbătute pe cale legală. De asemenea, Theodor Rosetti considera că țărani au fost manipulați, împinși la răscoală de partide sau socialiști.

Ca ministru al Justiției, a introdus principiul inamovibilității în magistratură.

Un studiu serios asupra scrierilor și discursurilor sale descoperă nu numai o gândire europeană, dar și una autentic națională. „În dorul nemărginit și nesocotit de a ne însuși formele civilizației înaintate, de a introduce în viața noastră publică instituțiile popoarelor cele mai culte, ni s-au rupt ... toate tradițiile vechi, tot șirul dezvoltării istorice – declara el în 1874. În loc de a dezvolta în sens modern datinile și instituțiile strămoșești, în loc de a căuta și găsi formele sub care ideea modernă a statului s-ar fi putut introduce în conștiința poporului, noi am găsit mai lesne de a implanta „en bloc“ și fără cea mai mică cugetare critică formele prelucrate de alte ginți, care oricât de perfecte ar putea fi, nu corespund nici trebuințelor, nici trecutului, nici simțurilor intime ale poporului nostru“.

Același om politic sublinia necesitatea ridicării conaționalilor săi la înțelegerea exactă a locului și rolului unui popor în istorie. Într-o declarație făcută în 1875, înainte ca visul Independenței statului românesc să se înfăptuiască, Theodor Rosetti afirma: „Istoria, ca și natura nu sufăr nici un vacuum și oricine pretinde a ocupa un loc oarecare în această lume, trebuie să fie pururi pregătit de a-l și susține prin punerea în joc a întregii sale existențe. În conflictul de interese ce agită lumea, numai acela se poate menține, care prin valoarea sa intrinsecă răspunde unei trebuințe oarecare a omenirii. Precum natura în procesul ei de selecție înlătură și confundă în noianul uitării formele hibride și tranzitorii, astfel și istoria înlătură popoarele care nu au știut a-și menține intact sâmburele vital care constituie originalitatea lor“.

A desfășurat și o activitate diplomatică: agent diplomatic la Berlin (6 mai 1872–26 noiembrie 1873, perioadă când marele poet național Mihai Eminescu a fost funcționar la Legație); acreditat în același timp și pe lângă Curtea Imperială din Petersburg (până la 24 martie 1874); membru al Curții Permanente de Arbitraj Internațional de la Haga (noiembrie 1906).

Membru fondator al Societății literare „Junimea“ (1863) și membru de onoare al Academiei Române (1891). Sunt deosebit de interesante opiniile sale sociologice și istorice. „Pe câtă vreme ne

vom amăgi în a rumega ideile și cultura altor popoare – declara el – nu vom fi în stare a produce nimic original pe tărâmul gândirii, nu vom justifica ... prin nimic pretenția de a forma un grup distinct și autonom în marea familie europeană. Până nu vom avea o legislație română, o organizare în stat și comună originală și adaptată trebuințelor noastre, până când nu vom avea o istorie, o limbă, o știință română, nu vom fi un popor, ci cel mult o expresie geografică, ... expusă amestecului fără sfârșit al vecinilor noștri.“

A participat la ședințele Consiliului de Coroană din 3 august 1914, unde a susținut neutralitatea României în conflagrația europeană și la cel din 14 august 1916 în care s-a pronunțat pentru intrarea României în război de partea Antantei.

A încetat din viață la 17 iulie 1923, în București, fiind unul din puținii oameni politici contemporani cu cele două Uniri (1859 și 1918).

Bibliografie: A colaborat la „Timpul“, „Revue générale de droit et sciences politiques“, „Convorbiri literare“; Rosetti, Th. *Despre direcția progresului nostru* (1874); Rosetti, Th. *Mișcarea socială la noi* (1885); Rosetti, Th. *Scepticismul la noi* (1892); Th. Rosetti, București, 1909; Rădulescu Pogoneanu, I. *O cuvântare a lui Theodor Rosetti la o masă literară*. București, 1944; Maftai, Ionel. *Personalități ieșene*. Iași, 1978.

ALEXANDRU B. ȘTIRBEI

**(1837, București -
1 martie 1895, București)**

Fiu al domnitorului Barbu Dimitrie Știrbei, Alexandru Știrbei s-a născut în 1837 la București și a studiat la Paris, unde a obținut licența în științe.

A fost membru al Partidului Conservator (apropiat al grupării junimiste). Încă din februarie 1880, 88 de oameni politici între care, alături de I. Em. Florescu, L. Catargiu, M. Costache-Epureanu, T. Maiorescu, s-a numărat și Al. Știrbei au semnat un program și un statut și prin aceasta actul de naștere al Partidului Conservator. De altfel, încă din 1878, în jurul „Timpului“, un grup de conservatori înființaseră „prima organizație conservatoare“, ce-și desfășura activitatea pe baza unui statut. Junimiștii au fost apreciați în epocă drept unul din elementele dizolvante ale partidului, mai întâi prin încercarea de a schimba președintele partidului, Lascăr Catargiu.

Titu Maiorescu considera că după proclamarea Regatului (1881) începea în dezvoltarea României „o eră nouă“ și atunci „părea, cel puțin pentru moment, preferabilă și reprezentarea partidului conservator prin o persoană nouă, indiferent care ar fi fost acea persoană în limitele celor prezentabile din generația mai tânără“. Persoana aleasă pentru a simboliza „era nouă“ era Alexandru Știrbei, pe atunci în vârstă de 45 de ani, fiu de domnitor, dar fără o suprafață politică, așa cum s-a demonstrat când a fost ministru de interne în guvernul „junimist“. Nu a fost acceptat în locul ocupat până atunci de Lascăr Catargiu.

Ruptura junimiștilor de conservatori nu a fost totală niciodată. Alexandru Barbu Știrbei se afla tot timpul în primele rânduri cu toată dezbateră ce avea loc în partid și n-au lipsit încercările comune de reorganizare a partidului. În februarie 1884, de pildă, în casa lui Al. Știrbei se întâlnesc mai mulți lideri care discută reșezarea conducerii partidului în așa fel încât să-i cuprindă și pe junimiști. Contactele, colaborarea dintre junimiști și restul conservatorilor nu au putut estompa realitatea unei despărțiri.

Pentru scurte perioade a fost ministru al Lucrărilor Publice (11 martie–23 noiembrie 1888), al Finanțelor (27 noiembrie–17 decembrie 1891) și al Internelor (12 noiembrie 1888–22 martie 1889). Contemporanii săi îl apreciau ca fiind „leal, muncitor, instruit, exact la datorie“.

A făcut parte dintr-un guvern care și-a propus să găsească soluții economice și de organizare care să încurajeze economia românească. Orientarea unei însemnate părți a comerțului țării

spre Europa Centrală, ca urmare și a Convenției cu Austro-Ungaria (1875), politica obstructionistă a Rusiei la gurile Dunării după războiul din 1877–1878 erau cauze care au dus la soluția redării statutului de porto-franco pentru Brăila și Galați. Dar, reînființarea porturilor france, ca soluție economică de încurajare a exporturilor românești, nu mai era de actualitate. Orientarea unei însemnate părți a comerțului țării spre Europa Centrală, ca urmare a dezvoltării rețelei de căi ferate, orientare puternic accentuată în timpul aplicării Convenției cu Austro-Ungaria, dezorganizarea comercială din anii războiului din 1877–1878, invadarea piețelor europene cu cereale americane și rusești erau tot atâtea cauze care arătau că soluția reînființării porturilor france era neviabilă economic. În această perioadă, statul român a răscumpărat de la concesionari liniile ferate, devenind proprietarul tuturor căilor ferate de pe teritoriul României, în lungime de 1377 km.

Guvernul avea în vedere faptul că în situația în care nu se forța dezvoltarea generală a țării, atunci aceasta avea efect negativ asupra stării sociale și ordinii publice.

Ministeriatul său a trebuit să facă față problematicii economice și sociale înregistrate în România după marile răscoale țărănești din prima jumătate a anului 1888, precum și a primei greve generale a tipografilor din București, încheiate cu satisfacerea unor revendicări ale muncitorilor, între care și fixarea zilei de muncă la nouă ore. Temperarea răscoalelor țărănești și mai ales apărarea proprietății boierești s-a încercat tot în guvernarea conservatoare, dar în cea condusă de „bătrânii conservatori“ în frunte cu Lascăr Catargiu, în aprilie 1885, prin legea pentru vânzarea către țărani (106.714 familii) a 546.593 ha din moșiile statului și răscumpărarea datoriilor.

În februarie 1889, guvernul aducea în discuția Parlamentului proiectul de lege pentru înstrăinarea bunurilor statului, precum și proiectul de lege asupra parohiilor și instrucțiunii publice. În aceeași lună începea dezbaterile și asupra proiectului de lege relativ la pensiile militare. Toate dezbaterile au loc pe un fundal politic în continuă frământare, care evidențiază deosebirile existente între diferitele nuanțe conservatoare.

Pe acest moment al istoriei românilor, în martie 1889, Ferdinand este trecut pe lista membrilor Casei Regale, reglementând statutul prințului moștenitor în viața constituțională. Tânărul principe Ferdinand a creat serioase probleme familiei domnitoare, deoarece voia să se căsătorească cu Elena Văcărescu, domnișoară de onoare a reginei Elisabeta. Acest act nu era îngăduit de Statutul Casei

Regale, care prevedea obligația membrilor acesteia de a se căsători cu persoane aparținând unor familii domnitoare din alte state. Prevederea fusese inclusă cu scopul de a se împiedica aservirea monarhiei unei familii boierești puternice din România și de a evita disputele interne pe această temă. Carol I i-a cerut lui Ferdinand să aleagă între Elena Văcărescu și Tron. Până la urmă, rațiunea de stat a învins sentimentele, fie ele oricât de sincere și curate. La începutul anului 1893, principele Ferdinand s-a căsătorit cu Maria Edimburg.

Alexandru Barbu Știrbei conducea, împreună cu prințul Gh. Bibescu, Așezămintele Brâncovenesti.

A murit la 1 martie 1895, la București.

Bibliografie: Bulei, Ion. *Sistemul politic al României moderne. Partidul Conservator*. Editura Politică. București, 1987; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliana. *Miniștrii de interne ai României (1862–2001)*. Editura Ministerului Administrației și Internelor. București, 2001.

General GHEORGHE MANU

**(24 iulie 1833, București –
16 mai 1911, București)**

– ministru de interne:	5 noiembrie 1889–15 februarie 1891 9 ianuarie–7 iulie 1900
– prim-ministru:	5 noiembrie 1889–15 februarie 1891
– deputat:	1876
– senator:	1879
– președinte al Adunării Deputaților:	26 februarie 1892–24 octombrie 1895

Fiu al marelui vornic Ion Manu, familie de boieri cu vechime în Țara Românească din secolul al XVII-lea, Gheorghe Manu (general și om politic) a făcut studii în Franța și Prusia la Școala de cadeți din Potsdam și a început cariera militară ca sublocotenent în Regimentul 1 de artilerie de gardă din Berlin.

În țară, începând din 1858, el a primit însărcinarea de a organiza artileria și a predat cursul despre această armă la Școala militară din București.

A urmat treptele ierarhiei militare: căpitan (1858), maior (1860), locotenent-colonel (1864), colonel (1866), general de brigadă (1877) și de divizie. În preajma Războiului de Independență a fost ales primar al Capitalei (2 octombrie 1874–24 martie 1877). Participant la război cu gradul de general de brigadă, Gheorghe Manu a fost decorat cu „Steaua României“ în grad de comandor. Comandant al Armatei de operații pe frontul de la Plevna (unde a condus artileria română) și Vidin în timpul Războiului de Independență. A fost primul ofițer român decorat cu „Virtutea militară“ (10 mai 1877). După război a fost inspector general al artileriei.

A părăsit definitiv armata la 11 martie 1883 și a intrat în viața politică. În epocă a fost perceput ca „vrăjmaș neîmpăcat al celor ce nesocotesc ierarhia. Conservator în cuget, dar însuflețit de sentimente liberale, a făcut și face adevărată politică, iar nu revoluție ...“.

Ministru de Război (14 iunie 1869–27 ianuarie 1870; 2 februarie–30 martie 1870; 20 aprilie–14 decembrie 1870; 12 noiembrie 1888–26 martie 1889; 29 martie–3 noiembrie 1889; 22 decembrie 1904–12 martie 1907), președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de interne (5 noiembrie 1889–15 februarie 1891), ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (27 noiembrie–18 decembrie 1891), al Finanțelor (11 aprilie 1899–9 ianuarie 1900) și al Internelor (9 ianuarie–7 iulie 1900).

Membru marcant al Partidului Conservator și apoi al Partidului Liberal-Conservator.

Ca demnitar al Internelor, într-un explicabil spirit de ordine proprie militarului, s-a pronunțat contra transformării disputelor politice din Parlament în mișcări de stradă. „Dacă dumneavoastră credeți – declara el în 1889 – că a face opoziție înseamnă ca lupta să se transporte pe uliți, atunci trebuie să vă reamintesc că în partidul meu, eu am fost contra acestei demonstrațiuni pe uliță“.

De asemenea, generalul Gheorghe Manu era de părere că stabilitatea funcționarilor publici trebuie să devină o constantă a societății românești: „Nu este bine – spunea el – ca stabilitatea funcționarilor să depindă de fluctuațiile partidelor politice care se succed la guvern. Este în adevăr o categorie de funcționari, care trebuie să urmeze politica guvernului; dar nu toți funcționarii trebuie să se schimbe deodată cu schimbarea partidului; pentru că atunci nu mai avem nici o stabilitate“ – declara Gh. Manu în Parlamentul României.

El s-a pronunțat, totodată, împotriva implicării politicii în domeniul militar. Militarii, preciza el în Senatul României, în anul 1905, „nu au și dreptul de a face politică militantă, ... de a merge la întruniri, de a lua cuvântul sau de a face propagandă pentru candidatul său“.

Ordinea era văzută de Gheorghe Manu chiar și în viața politică, în care vedea suficientă alternanța celor două partide puternice. În 1890, el declara în Camera Deputaților că, în opinia sa, „ca să putem lăsa jocul constituțional să meargă regulat, să recunoaștem necesar absolut ca într-o țară să existe două partide distincte, care în timpul de mai înainte se numeau albi și roșii, care mai târziu s-au numit dreapta și stânga și care mai în urmă au luat numirea de liberali și conservatori. Existența a două partide într-o țară constituțională este absolut necesară ...; suntem toți de acord că nu trebuie să existe, pentru direcțiunea regulată parlamentară și constituțională, într-o țară, decât două partide“. Judecarea unei guvernări trebuia să se facă de către corpurile legiuitoare și nu de un partid sau altul, o guvernare sau alta.

Relațiile din cadrul unui partid erau văzute tot prin prisma ordinii, care în opinia sa era un aspect al democrației. El se exprima împotriva puterii absolute a șefului de partid, împotriva „supunerii oarbe, fără judecată, către șeful său“, împotriva liderului care „să devină judecătorul absolut și conducătorul fără cercetare“.

În perioada în care a fost președinte al Camerei Deputaților, au fost dezbătute și adoptate, între altele, legile următoare: Legea creditului agricol (16 mai 1892), Legea învățământului primar (18 mai 1892), Legea pentru exploatarea telefonică (11 iunie 1892), Legea pentru

descoperirea monumentelor și obiectelor antice (6 decembrie 1892), Legea clerului mirean și a seminariilor (10 iunie 1893), Legea asupra maximului taxelor și contribuțiilor comunale (16 iulie 1893), Legea pentru înființarea Jandarmeriei rurale (1 septembrie 1893), Legea minelor (3 mai 1895) și altele. „Din lunga lui activitate – nota Nicolae Iorga – se reținea rolul de odată în reorganizarea armatei și o absolută integritate politică, pe care n-o știrbea nicicând grija clientelei“. În epocă el a fost perceput ca fiind „un esprit d'une intégrité parfaite; tous les partis le respectent et le souverain l'honore de son amitié et de sa confiance“ („Journal des Débats“, 7 janvier 1905) și „un militaire de grande valeur et un administrateur de premier ordre“ („Le Figaro“, 6 janvier 1905)

De asemenea, în această perioadă, în urma căsătoriei principelui Ferdinand, moștenitorul coroanei României, cu principesa Maria de Edinburgh (10 ianuarie 1893), principelui Ferdinand i s-a aprobat de către Parlament o listă civilă în valoare de un milion lei aur (de la 300.000 lei aur stabilită în momentul venirii în țară).

În aceeași perioadă, s-au acordat banii necesari pentru construirea Școlii Centrale de Fete în București, Palatului de Justiție din Capitală, podului de la Fetești–Cernavodă, Fundației Universitare Carol I din Capitală etc.

Bibliografie: Manu, G. *Aritmetica și algebra culeasă și prelucrată pentru școlile din România*. Paris, 1863; Manu, G. *Portrete istorice*. București, 1890; Manu, G. *Discursurile generalului G. Manu (1871–1906)*. Editura B. Mangâru. 1906; Nedelea, Marin *Prim-miniștrii României 1859–1918. Ideile politice*. Editura Adevărul. București, 1994; Nicolescu, C. Nicolae. *Enciclopedia șefilor de guvern ai României*. Editura Meronia. București, 2006; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000.

NICOLAE FLEVA

**(1840, Râmnicu Sărat –
4 august 1920, Jideni, Râmnicu Sărat)**

– ministru de interne:	4 octombrie 1895–15 ianuarie 1896
– deputat:	1870; 1876; 1879; 1883; 1884; 1888; 1891; 1895; 1899

Provenind dintr-o familie de mici boieri din Râmnicu Sărat, Nicolae Fleva s-a născut la 1840. A urmat Colegiul „Sf. Sava“ din București și apoi dreptul în Italia, la Napoli, unde obține și licența (1867).

Întors în țară, practică cu succes avocatura. „Apariția lui la tribuna publică stârnea totdeauna entuziasm, mai ales că avea o voce caldă, învăluitoare, care, când vibra pe coarda groasă, era de mare efect“, afirmă presa contemporană.

Se remarcă îndeosebi la Curtea cu jurați din Târgoviște, când îi apără pe cei implicați în mișcarea antidinastică din 1870, de la Ploiești.

Intră în politică alături de liberali și primul mandat de deputat îl obține în 1870 la Colegiul IV Putna.

Este unul din membrii coaliției de la Mazar Pașa (1875) care a condus la unificarea mișcării liberale și la apariția Partidului Național Liberal și unul din cei mai aprigi contestatari ai guvernării conservatoare.

Iată cum este descris de contemporani într-un moment al luptei sale pe tărâmul politicii: „Fleva răscolea masele din București și din toată țara. Guvernul îngrijorat de agitația lui Fleva dispune în cele din urmă, prin vestitul prim-procuror Populeanu (un fel de zbir polițienesc) arestarea lui Fleva și închiderea lui la Văcărești. Detențiunea n’ a durat mult, căci guvernul Catargi retrăgându-se la începutul anului 1876, noul guvern liberal sub președinția lui Manolache–Costache (o măsură de prudență a Domnitorului Carol de a nu numi președinte de consiliu pe un liberal pur), îl eliberă din Văcărești în mijlocul uralelor și ovațiilor unei mulțimi delirante“.

Ion C. Brătianu, care era un bun cunoscător de oameni și știa să-i aleagă, și-l apropie pe Nicolae Fleva, făcând din acesta unul din principalii săi aghiotanți. Împreună cu Eugeniu Stătescu și Mihail Pherekide, Fleva a alcătuit o trinitate redutabilă în lupta contra conservatorilor.

După venirea la putere, în 1876, a lui Ion C. Brătianu, „Nicolae Fleva a fost adevăratul lider al noiei camere. Lui i-a revenit și cinstea de a fi raportorul acțiunii de dare în judecată a guvernului Catargiu“.

Nicolae Fleva este deputatul la interpelarea căruia, în ședința Parlamentului României din 9 mai 1877, Mihail Kogălniceanu îi răspunde cu celebra declarație: „Suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare“.

În 1884 este numit primar al Capitalei. Demisionează în aprilie 1886 și ia parte la manifestările „Opoziției Unite” împotriva lui Ion C. Brătianu. Împreună cu Take Ionescu, C. C. Arion și Al. Djuvara, Fleva duce tratative cu junimiștii la Marghiloman acasă.

În 1887 semnează, alături de alți fruntași politici, un manifest prin care suveranul este atenționat să nu-i mai acorde sprijin lui I.C. Brătianu.

Anul 1888 îl găsește pe Fleva în plină luptă politică. În urma unor incidente de stradă este din nou arestat, la 15 martie, împreună cu Nicolae Filipescu (de același procuror Populeanu) și închis la Văcărești. După trei zile cade guvernul liberal și „Nicolae Fleva cunoscu din nou fiorii aclamațiunii populare la eșirea de la Văcărești, până în pragul locuinței Sale”.

I se propune intrarea în guvernul nou format, dar refuză. Când Carp îi face propunerea de a primi portofoliul Internelor, Fleva răspunde: „Primesc, cu condiția să fac alegeri libere”. Carp îi răspunde, cu aceeași sinceritate: „Alegeri libere, nu! Dar alegeri adevărate!”.

Astfel că Fleva ajunge ministru de interne de-abia la 4 octombrie 1895, într-un guvern prezidat de Dimitrie Sturdza. Ca ministru în acest cabinet, Fleva a făcut alegeri cu adevărat libere, dovedind că pentru dânsul libertatea alegerilor, pe care o proclamase fără încetare, n-a fost un cuvânt gol.

Ca titular al departamentului Internelor a fost de o vigoare extraordinară. „Adversar al abuzurilor administrative, pedepsea pe toate câte le afla, fără zăbavă”. Cu o asemenea mentalitate, nu a putut rezista în guvern decât trei luni, după care a fost obligat să-și dea demisia.

Fondează ziarul „Dreptatea”, prin paginile căruia își duce lupta contra guvernului liberal.

Trece din nou în opoziție față de liberali și este cooptat de conservatori în aprilie 1899. Ajunge ministru al Agriculturii, Industriilor, Comerțului și Domeniilor (11 aprilie 1899–7 iulie 1900) în cabinetul condus de G. Gr. Cantacuzino și, din februarie 1901 până în iulie 1909 este trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Roma.

Intră în rândurile Partidului Conservator-Democrat al lui Take Ionescu.

În perioada neutralității României, manifestă o atitudine filogermană.

A fost bănuțit chiar că ar fi fost cumpărat de nemți, dar acest lucru nu a putut fi dovedit. „Cum se face că Fleva, temut de toate guvernele pe cari le combătea, n'a putut fi «convins» să curme lungile

lui campanii de răsturnare? Și cum se mai face că Fleva, cunoscut prin avariția lui proverbială, a murit sărac de tot, după aproape cincizeci de ani de carieră politică și de barou?“ se întreba un jurnalist după moartea „Tribunului“ (cum era cunoscut Fleva în epocă).

Contrastul a fost mare între viața sa agitată și moartea liniștită învăluită în uitare, ce a survenit la 15 ianuarie 1896.

Bibliografie: Netea, Vasile. *C.A. Rosetti*. Editura Științifică. București, 1970; Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altădată*. Editura Eminescu. 1993; Rădulescu, Mihai Sorin. *Elita liberală românească*. Editura All. București, 1999; Mamina, Ion și Scurtu Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996.

DIMITRIE A. STURDZA

**(10 martie 1833, Miclăușeni, Iași –
8 octombrie 1914, București)**

– ministru de interne:	ad-interim 15 ianuarie–3 februarie 1896
– prim-ministru:	4 octombrie 1895–19 noiembrie 1896 31 martie 1897–30 martie 1899 14 februarie 1901–20 decembrie 1907 12 martie 1907–27 decembrie 1908
– deputat:	1866
– senator:	1876
– președinte al Senatului:	20 februarie–31 martie 1897

Istoricul și omul politic Dimitrie A. Sturdza a făcut studii universitare în economie, finanțe și istorie la Berlin, Jena, München, Freiburg, Göttingen și Bonn. Revenind în țară în anul 1856 a fost un participant activ în mișcarea unionistă din Moldova, mai întâi ca secretar al Divanului ad-hoc al Moldovei, iar după dubla alegere a lui Al. I. Cuza ca secretarul particular al domnitorului în primii săi ani de domnie.

Ministru al Cultelor (8 martie–27 aprilie 1859) și al Lucrărilor Publice (17 ianuarie–23 mai 1861) în cabinetul Moldovei. După detronarea domnitorului Unirii, Al. I. Cuza, la care contribuise, D. A. Sturdza a fost ministru al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (11 februarie–10 mai 1866; 11 mai–13 iulie 1866; 15 iulie 1866–21 februarie 1867; 24 iulie 1876–5 ianuarie 1877; ad-interim: 1 august 1884–2 februarie 1885), ad-interim al Finanțelor 11–16 februarie 1866) și titular (18 decembrie 1870–11 martie 1871; 27 ianuarie–21 februarie 1877; 25 noiembrie 1878–5 iulie 1879; 11 iulie 1879–16 februarie 1880; 11 aprilie–8 iunie 1881; 1–20 martie 1888), al Afacerilor Străine (1 august 1882–2 februarie 1885) și al Cultelor și Instrucțiunii (2 februarie 1885–1 martie 1888). Președinte al Consiliului de Miniștri (4 octombrie 1895–19 noiembrie 1896) și ad-interim la Interne (15 ianuarie–3 februarie 1896), președinte al Consiliului de Miniștri (31 martie 1897–30 martie 1899) și ad-interim la Agricultură, Industrie, Comerț și Domenii (29 ianuarie–30 martie 1899), președinte al Consiliului de Miniștri (14 februarie 1901–20 decembrie 1904), deținând interimatul la Război până la 18 iulie 1902, apoi titular la același minister până la 20 decembrie 1904, titular al Afacerilor Străine (14 februarie 1901–9 ianuarie 1902), al Finanțelor (9 ianuarie–18 iulie 1902), ad-interim la Agricultură, Industrie, Comerț și Domenii (14–22 noiembrie 1902), la Lucrările Publice (22 noiembrie 1902–14 noiembrie 1903) și la Afacerile Străine (13–20 decembrie 1904), președinte al Consiliului de Miniștri (12 martie 1907–27 decembrie 1908) și ministru al Afacerilor Străine (12 martie 1907–27 decembrie 1908) și ad-interim la Război (12–13 martie 1907).

În perioada ministeriatului lui Dimitrie Sturdza, Parlamentul a votat Legea învățământului primar și normal-primar, cunoscută sub numele de „Legea Poni“, Legea învățământului secundar și superior elaborată de Spiru Haret, Legea Marinei Militare (Divizia de Dunăre și Divizia de Mare), Legea generală a pensiilor, Legea pentru organizarea meseriilor, Legea asupra Băncilor populare, sătești, Legea pentru organizarea comunelor rurale, Legea pentru învoielile agricole, Legea pentru judecătoriile de ocoale, Legea pentru organizarea Corpului Jandarmeriei, înființarea Direcției Poliției și Siguranței Statului și a Direcției administrației generale a statului, Legea pentru înființarea Casei Rurale și altele.

Se înființa, potrivit Legii Jandarmeriei, în fiecare comună un post de jandarmi, care era încadrat cu cel puțin doi jandarmi, mărinđ efectivul Jandarmeriei la 6230 față de 1960 cât avea până în anul 1907 această instituție de ordine. Ca om politic el era de părere că orice proiect trebuia să corespundă realității: „Munca omenească să fie spornică ... – spunea el în Senatul României – trebuie să răspundă la certe necesități ale momentului“. Omul politic „trebuie să se simțească neconținut trăind în mijlocul timpului în care își exercită acțiunea sa, discernând posibilul de imposibil, realizabilul de ceea ce nu e realizabil pentru momentul în care el trăiește. El nu trebuie să alerge după idealuri prea depărtate ...“.

Adept al ordinii, apreciat în epocă precum unul distins „prin o neobosită sârguință“, al aprecia că omul politic trebuie să „nu fie leneș, ci muncitor ... până la dărâmarea sănătății lui, de este nevoie“. Ordinea statului, pentru el, însemna „Plevna internă“, adică „traie politic intern așezat pe moralitate și ordine“ sau, în termeni actuali, „statul de drept“. În context, el era convins că „socialismul la români nu poate prinde“, referindu-se la propaganda care se făcea în localitățile românești. „Existența statului român este mai presus de povețele și cărțile socialiste – spunea D. A. Sturdza. Vom apăra existența statului român contra oricui, fie inamic din afară, fie inamic dinăuntru. Vom ști să oprim mâna acelor care, prin idei rătăcite și nesocotită, împing la dezordine internă“.

Agent diplomatic la Constantinopol (decembrie 1868–18 decembrie 1870).

A întreprins, împreună cu Ion Ghica, vizite în capitalele unor țări europene pentru a consulta guvernele privind admiterea României la Congresul de Pace de la Berlin (1878). A vizitat, de mai multe ori, Germania unde a avut întrevederi cu cancelarul Bismark și a fost primit de împăratul Germaniei, Wilhelm al II-lea (1897). A semnat

un protocol de prelungire a Tratatului secret de alianță dintre România și Austro-Ungaria cu prilejul vizitei la București a împăratului Franz Josef I.

Membru titular al Societății Academice Române (1871), vicepreședinte (1879–1882), președinte (1882–1884) și secretar general al Academiei Române (1884–1914). Activitatea sa de istoric s-a evidențiat prin editarea de documente privitoare la istoria României. Dimitrie A. Sturdza a fost unul din cei mai longevivi oameni politici ai țării din a doua jumătate a secolului al XIX-lea: al treilea șef al Partidului Liberal, de patru ori prim-ministru, academician și președinte al Academiei Române. „Încărunțit în treburile statului – scria Titu Maiorescu – unul din puținii care mai rămăseseră de pe timpurile divanurilor ad-hoc, distins ...“.

Membru marcant și președinte (1892–1909) al Partidului Național-Liberal.

D. A. Sturdza era de părere că ordinea internă era dependentă de ordinea superioară. Tăria statului român se bazează pe aceea că „pământul României este compact locuit de români“, pe faptul că „regatul este înconjurat de români“, deci „nu este și nici nu poate deveni o națiune cotropitoare“. Liniștea internă, ordinea internă poate servi României ca să fie „un factor necesar menținerii păcii europene“, pentru că „toate interesele, toate aspirațiunile, precum și toate temerile conduc ... regatul român a se feri de Rusia și a rămâne strâns legat cu occidentul Europei“.

Bibliografie: Articole în „Steaua Dunării“, „Anuarul poporului“, „Buletinul Societății numismatice române“, „Columna lui Traian“, „Dacia viitoare“, „Revista contemporană, literară și științifică“, „Revista Dunării“; cărți: *Receuil de documents relatifs a la liberté de navigation de Danube*. Berlin, 1904; *Domnia regelui Carol I. Fapte. Cuvântări. Documente. 1866–1876*. București, 1906; *Bibliografia numismaticii românești*. București, 1879; *Banca Națională și reforma monetară*. București, 1889; *Acte și documente relative la istoria renascerii României*. 11 volume. București, 1889–1909; *Chestiunea națională*. 1894; *L'Europe, la Russie et la Roumanie. Étude technique et politique*. București, 1898; *Însemnătatea divanurilor ad-hoc din Iași și București în istoria renascerii României*. București, 1912.

VASILE LASCĂR

**(3 noiembrie 1852, Târgu-Jiu –
23 martie 1907, București)**

– ministru de interne:	21 noiembrie 1896 – 31 martie 1897 22 noiembrie 1902–13 decembrie 1904
– deputat:	1883
– senator:	1879
– vicepreședinte al Adunării Deputaților:	27 martie–3 iulie 1913

„Orice alte reforme am face, oricât de bune și de folositoare ar fi ele, ar fi de prisos dacă n-am avea garantată mai întâi ordinea publică și siguranța interioară a statului – afirma Vasile Lascăr în Senatul României la 25 ianuarie 1903. Cum voiți domniile voastre să se dezvolte o societate și să se întărească un stat dacă nu este, mai întâi garantată ordinea publică și siguranța interioară?” – continua el susținând necesitatea organizării unei poliții moderne în România.

Vasile Lascăr s-a născut la 3 noiembrie 1852 la Târgu-Jiu, oraș în care tatăl său era președinte al Tribunalului. După terminarea studiilor liceale în Craiova (1872), a urmat dreptul la Paris, unde și-a susținut licența și doctoratul în 1877 și a audiat și cursuri de filosofie la Sorbona.

În țară a practicat avocatura în baroul de la Târgu-Jiu și, ca membru al Partidului Național Liberal, a fost ales primar al orașului natal (1878, 1883–1884), deputat în Parlamentul României (din 1883) și senator (1879).

„Vasile Lascăr – scria Nicolae Iorga – a fost chemat a conduce departamentul cel mai primejdios și mai gingaș. ... A fost un foarte bun ministru de interne, aspru cu funcționarii ce nu-și făceau datoria ... fără brutalitate și fanfaronadă, a știut să fie tare; fără șiretenie și mici meșteșuguri, s-a priceput să fie amabil cu toți.“

Cunoscător al problematicii românești, Vasile Lascăr considera că întărirea statului nu se poate face decât prin aplicarea legilor și prin educație. S-a implicat cu răspundere în reorganizarea administrativă a țării, contribuind la reforma comunală. El a desființat poliția comunală socotind-o „pepinieră de agenți electorali“ și a reorganizat poliția generală a statului.

În Camera Deputaților, susținându-și proiectele, Vasile Lascăr făcea un aspru rechizitoriu privitor la racilele administrației, care nu mai puteau fi tolerate, soluția fiind curmarea lor prin crearea unui cadru legal. „Aș putea să vă citez exemple despre modul cum primarii și notarii împilează pe locuitori – spunea el în decembrie 1902 – aș putea să vă citez nume de subprefecți care nu știu ce se petrece în plășile și județele pe care le administrează, aș putea să vă arăt

localități în care țăranii sunt până deunăzi, de luni de zile, nedijmuți, degerând pe câmp, pe un ger de -26 grade, lângă grămezile de porumb, privind cum munca lor, pe care Dumnezeu știe cu câtă trudă au săvârșit-o, era pradă unei ierni cumplite. Aș putea să vă spun nume de doctori care, cu o cruzime neiertată, nu s-au dus și n-au dat nici un ajutor acolo unde boalele contagioase secerau populațiunea rurală, mai ales copiii. Domnilor – declara V. Lascăr –, am intrat în minister cu credința că administrațiunea țării suferă de rele adânci, și cu hotărârea nestrămutată de a le îndrepta pe cât va fi cu putință.“

De numele lui Vasile Lascăr, ca ministru al internelor, se leagă prima lege organică a poliției, concepută după principiile științifice moderne, aplicată la realitățile și necesitățile specifice românești și având ca bază studierea aprofundată a organizării serviciilor de poliție europene. Prin „Legea pentru organizarea Poliției Generale a Statului“ (1903), Vasile Lascăr a dat stabilitate funcționarului polițienesc, prevăzând condiții de studii pentru admiterea în poliție. Prin lege se prevedea înființarea unei școli speciale de poliție pentru pregătirea personalului polițienesc, iar la recrutarea polițiștilor se cereau titluri academice (doctori sau licențiați în drept, bacalaureat) și garanții de capacitate și aptitudini dovedite prin examene.

Vasile Lascăr argumenta convingător necesitatea transformării poliției, făcând comparație cu locul și rolul ei în țările europene. „La noi – spunea el –, cuvântul de poliție și de comisar este desconsiderat și e nevoie să faci pe cineva să-l ridice deodată la înălțimea cuvântului de Procuror; dar tocmai pentru că este așa de jos, scăzut, trebuie să-l ridicăm la nivelul la care trebuie să se afle. În alte țări, nu numai că acest cuvânt e respectat, dar oamenii însemnați, care au ajuns Președinți de Consiliu și Președinți de Cameră, și-au început cariera în poliție. Lucrul, de altminteri, nu e deloc surprinzător, fiindcă de nicăieri nu poate studia și cunoaște cineva mai bine societatea, cu toate părțile ei bune și rele, decât din poliție. Este o școală în care se poate pregăti cineva admirabil de bine pentru viața publică“.

De asemenea, Legea scotea poliția din luptele politice: „... când e vorba de ordinea publică și de siguranța interioară a statului – spunea el – deosebirea dintre partide politice ar trebui să dispară ... Să facem toate sacrificiile pentru a scoate poliția din luptele politice, oricât de mari ar fi ele; să facem ca poliția să fie într-adevăr pavăza ordinii și siguranței statului“. El considera, de asemenea, că „amestecul poliției și al administrației în politică e o calamitate. Nu facem nici poliție cum se cade, nici politică bună: stricăm doar moravurile“ – preciza Vasile Lascăr.

În viziunea sa, reorganizarea poliției presupunea ca acțiunea ei „să se exerciteze de la fruntariile țării pe toată suprafața sa“, solicitând mai întâi întemeierea unei poliții de frontieră. „Nu se poate admite, mai întâi, ca o țară să-și aibă granițele libere cu desăvârșire ca să poată să intre într-ânsa oricine, să se stabilească apoi oriunde va găsi de cuviință să facă ce va voi, să plece când îi va plăcea și autoritățile acelei țări să nu știe nici când a venit, nici ce a făcut, nici când și pentru ce a plecat. E un mare interes să știm cine vine și ce fac cei care vin în țară la noi ...“ – preciza el într-un discurs în Senatul României.

Legea propusă de Vasile Lascăr conținea și măsuri de igienă și salubritate publică a locuințelor, siguranța circulației publice, asigurarea mijloacelor de transport în localități, apărarea orașelor de incendii, inundații și epidemii.

El a fost un vizionar. Ofițerii de poliție trebuiau să aibă cunoștințe juridice, să cunoască organizarea administrativă, legile privitoare la toate măsurile de poliție ale statului. Legea propusă de el și votată la 1 aprilie 1903 reprezintă un model de organizare modernă a instituției. Dar legea, care ar fi transformat poliția română într-un organism flexibil și modern, nu a durat decât până în 1907, când prin suspendarea inamovibilității polițiștilor și modificarea condițiilor de numire în funcții i se dă lovitura de grație.

Printre legile inițiate în parlament de Vasile Lascăr, amintim pe cele care se refereau la: libertatea presei (1884), reforma electorală (1884), reforma administrativă (1885), legea timbrului (1886), dreptul la interpelare (1886), poliția comunală (1887), reorganizarea jandarmeriei (1903), cenzura telegramelor (1900) și altele.

În 1903 a fost instituită medalia „Bărbăție și Credință“, una din cele mai vechi distincții pe plan mondial, destinată exclusiv a răsplăti, pe timp de pace, forțele ce concură la păstrarea ordinii publice.

Vasile Lascăr a murit la 23 martie 1907, la București.

Bibliografie: Mamina, Ion; Bulei, Ion. *Guverne și guvernanți (1866–1916)*. Silex – Casă de Editură, Presă și Impresariat SRL. București, 1994; Ivanovici, Constantin Bebe și Berca, Teodor. *Vasile Lascăr, părintele Poliției Române*. Editura PACO, București, 2004; Bobocescu, Vasile. *Istoria Ministerului de Interne*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Gheorghe, Constantin. *Istoria Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001.

MIHAIL PHEREKYDE

**(14 noiembrie 1842, București –
24 ianuarie 1926, București)**

– ministru de interne:	31 martie 1897–30 martie 1899 15 decembrie 1909–6 februarie 1910
– deputat:	1876
– senator:	1905
– președinte al Senatului:	31 martie–28 noiembrie 1922 28 noiembrie 1922–16 octombrie 1923 16 octombrie 1923–15 octombrie 1924 15 octombrie 1924–15 octombrie 1925 15 octombrie 1925–24 ianuarie 1926
– președinte al Adunării Deputaților:	24 martie 1901–9 decembrie 1904 8 iunie 1907–15 decembrie 1909 6 februarie 1910–10 ianuarie 1911 21 februarie–22 aprilie 1914 7 iunie 1914–11 decembrie 1916
– vicepreședinte al Adunării Deputaților:	1895

Cel care a rămas în istoria politică a României în primul sfert al veacului XX ca fiind „unul din spiritele cele mai deosebite și unul dintre oamenii politici cei mai luminați” (Sabina Cantacuzino), provenea dintr-o familie de macedoneni, tatăl său fiind un reputat juristconsult. „Om de societate, distins, cu statura lui înaltă și subțire, elegant, vorbea tot atât de plăcut literatură pe cât de priceput politică” – nota Sabina Cantacuzino. A urmat mai întâi Colegiul „Sf. Sava” din București, apoi liceul „Louis le Grand” (1883–1861) din capitala Franței, unde și-a luat licența în litere (1862) și doctoratul în drept (1886).

În țară (1867), Mihai Pherekide a ocupat postul de șef de birou la diviziunea criminală din Ministerul de Justiție, apoi cel de procuror la Tribunalul Ilfov (1867), avocat și membru în Consiliul de administrație al Căilor Ferate Române și al unor societăți financiare.

În timpul celor două ministere au fost inițiate măsuri pentru organizarea continuă a instituției de ordine din România. Astfel, printr-o circulară din 10 iulie 1897 adresată prefectilor din țară, se făcea cunoscut că s-au înființat pentru fiecare comună urbană reședință de județ câte unul sau mai multe posturi de agenți speciali în serviciul poliției de siguranță. În anul următor, în mai 1898, își făceau apariția în București primele automobile: „După tramvaiul fără cai, după triciclul cu motor, trăsura fără cai și-a făcut apariția la București” – anunțau ziarele.

În iulie 1899, prin ordin al ministrului se modifica, din nou, gradul inspectorului general al Jandarmeriei rurale de la general de

brigadă (1893) la cea de colonel (1896), la cea de maior (1899), grad care rămâne valabil până în 1903.

Ca ministru de interne, el a fost apreciat de contemporani pentru corectitudinea sa. În acele zile, cotidienele bucureștene care anunțau „venirea d-lui Pherekyde în fruntea ministerului de interne“ apreciau prestigiul acestuia câștigat prin „tact și distincțiune“ în fața cercurilor politice românești. „Este unul din cei mai distinși parlamentari și oameni de guvern ce-i avem astăzi în țară – nota ziarul „Viitorul“. Colaborator, în mai multe formațiuni ministeriale, al nemuritorului Ion Brătianu, d. Pherekyde s-a remarcat întotdeauna prin fermitatea vederilor sale și prin vigilența ce o pune în apărarea și afirmarea intereselor de stat“. De altfel, într-o formulă jurnalistică aparte, cotidianul „Ordinea“ anunța: „Jalnicii contribuabili vă roagă să asistați la înmormântarea Fondurilor Secrete decedate în ziua de 15 decembrie 1909, la ora 11 dimineața cu ocazia ocupării portofoliului Internelor de către d. M. Pherekyde. Rugați-vă pentru ele“.

În decembrie 1909, I. I. C. Brătianu suferă o încercare de atentat din partea lui Gheorghe Stoenescu-Jelea, muncitor la Căile Ferate, instrument al unor cercuri anarhice legate, probabil, de agitatorul bulgar Cristian Racovski. Pentru convalescență pleacă în Italia, iar în locul său lasă interimatul primului ministru lui Mihail Pherekyde.

A făcut parte din „Coaliția de la Mazar-Pașa“, activând în rândurile Partidului Național-Liberal încă de la înființarea acestuia (1875) și numărându-se chiar printre candidații la șefia partidului. A intrat în mai multe guverne ca ministru al Justiției (27 aprilie–23 iulie 1876, 10 aprilie–8 iunie 1881, 9 iunie–15 noiembrie 1881), al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (25 noiembrie 1878–10 iulie 1879), al Afacerilor Străine (16 decembrie 1885–20 martie 1888), ministru Secretar de Stat (11 decembrie 1916–10 iulie 1917, 29 noiembrie 1918–12 septembrie 1919), ministru fără portofoliu, ad-interim la Președinția Consiliului de Miniștri și la Afaceri Străine (1919). A participat la Consiliul de Coroană, la care a votat pentru neutralitatea României (1914), apoi pentru intrarea României în războiul care a devenit Marele Război pentru Reîntregire (1916).

Mihail Pherekyde a făcut parte ca ministru fără portofoliu, din guvernul instalat în decembrie 1916, la Iași. Referindu-se la constituirea noului guvern, Take Ionescu arăta că el izvora dintr-o „necesitate“, și anume din solidaritatea forțelor politice responsabile în fața evenimentelor deosebite ce aveau loc.

Guvernul – așa cum se sublinia în Mesajul tronului la deschiderea lucrărilor Parlamentului – trebuia să realizeze „armonia

dintre toți și să se dea astfel lumii întregi prilejul solidarității unui popor conștient de însemnătatea vremurilor pe care la trăiește și de menirea lui istorică“.

În domeniul diplomației, el a participat la lucrările Comisiei pentru delimitarea și stabilirea granițelor Dunării (1879) și a activat ca trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al României la Paris (16 noiembrie 1881–24 septembrie 1884).

În perioada în care a ocupat fotoliile de președinte al celor două Corpuri legislative, au fost votate numeroase legi, îndeosebi de natură economică, pentru a face față consecințelor crizei economice: modificarea Legii pensiilor; suprimarea tuturor sinecurelor din bugetul statului; reducerea salariilor mari pe baza unor scări progresive; Legea asupra contabilității generale a statului; Legea unui nou tarif vamal; Legea lui Spiru Haret prin care Școlile de meserii se vor dezvolta în raport cu necesitățile locale (1901); Legea pensiilor prin care se unificau diferitele reglementări similare civile și militare (1902); Legea pentru organizarea meseriilor („Legea Missir“); Legea asociațiilor agricole (1904); Legea Poliției („Legea lui Vasile Lascăr“, 1903); Legea judecătorilor de ocol; Legea organizării comunelor și administrației plășilor; Legea de organizare a armatei (1908); Legea Jandarmeriei (1908); Legea pentru darea în exploatare a terenurilor petrolifere de pe proprietățile statului (1909), Legea pentru repausul duminical (1910), Legea pentru înființarea cercetășiei (1914), Legea presei (1914); Legea pentru modificarea unor articole din Constituție, care prevedeau împroprietărirea țăranilor și votul universal (1917).

Senatul a votat, în timpul mandatului său, Constituția (1923) și Legea de organizare a Bisericii Ortodoxe Române (1925).

A murit la București, la 24 ianuarie 1926.

Bibliografie: Colaborator la publicația „La Patria“; Pherekide, M. *Jus romanum: De vitu nuptiarum. Droit français. Du mariage. Thèse ...* . Paris, 1864; *De la garantie en cas d'éviction dans la vente en droit romain et en droit français. Thèse* Paris, 1866; Mușat, Mircea; Ardeleanu, Ion. *România după Marea Unire*. Vol. II. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1986.

GEORGE GR. CANTACUZINO

**(22 septembrie 1837, București -
23 martie 1913, București)**

– ministru de interne:	11 aprilie 1899–9 ianuarie 1900 22 decembrie 1904–12 martie 1907
– prim-ministru:	11 aprilie 1899–7 iulie 1900 22 decembrie 1904–12 martie 1907
– deputat:	1866
– senator:	1876
– președinte al Senatului:	25 februarie–16 noiembrie 1892 16 noiembrie 1892–16 noiembrie 1893 16 noiembrie 1893–16 noiembrie 1894 16 noiembrie 1894–24 octombrie 1895 10 martie–15 noiembrie 1911 15 noiembrie 1911–17 octombrie 1912 29 noiembrie 1912–23 martie 1913
– președinte al Adunării Deputaților:	16 noiembrie 1889–22 februarie 1891 25 septembrie 1900–14 februarie 1901

A fost unul dintre cei mai bogați oameni ai vremii sale fiind supranumit „Nababul“. Urmaș al unei familii boierești ilustre care-și căuta filiația din clasa domnitoare a Bizanțului, G. Gr. Cantacuzino a fost, așa cum îl caracteriza istoricul Ioan C. Filitti, o „întruchipare a adevăratului conservatorism boieresc român“. A susținut bacalaureatul la Paris, și-a continuat studiile în drept obținând doctoratul în științe juridice în capitala Franței (1858).

În țară a fost judecător la Tribunalul Ilfov, consilier (până în 1864) la Curtea de Apel din București, funcție din care demisionează ca semn de opoziție față de politica reformatoare a lui Al. I. Cuza. Este un participant la „monstruoasa coaliție“ care a dus la abdicarea domnitorului Unirii. Membru al Comitetului marilor proprietari care a creat Creditul Funciar-Rural (1873), prima instituție bancară cu capital românesc. A fost ales președinte al Partidului Conservator (1899–1907) și membru al lojei masonice „Sages d’heliopolis“.

Primar al Capitalei (1869–1870), ministru al Justiției (1870), al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (1873–1875), al Finanțelor (1875–1876), președinte al Consiliului de Miniștri (1899–1900; 1904–1907).

Ordinea de stat începea, în concepția lui George Grigore Cantacuzino, de la instituirea sistemului bipartid, în viața politică, prin rotirea la guvernare a celor două partide mari din acea vreme. „Anarhia politică, risipa vieții naționale nu se pot împiedica decât prin ființa a două partide politice, amândouă tari prin tradițiile și prin continuitatea lor, independent de însușirile, oricât de mari, ale

frunțașilor lor; amândouă stând pe același teren constituțional și nediferențiindu-se decât prin spiritul în care înțeleg ele nevoile țării și sunt gata să le satisfacă“.

George Grigore Cantacuzino a votat în Senat proclamarea Regatului român (14 martie 1881), iar după răscoalele țărănești din 1907, a sprijinit în calitate de președinte al partidului de opoziție proiectul de lege privind instituirea stării de asediu inițiat în Parlament de guvernul liberal.

În perioada în care a ocupat fotoliile de președinte al celor două Camere, au fost discutate și aprobate Legea creditului pentru continuarea fortificațiilor, Legea etalonului-aur și reorganizarea Băncii Naționale, Legea organizării magistraturii, Legea împotriva cumulului, Legea pensiilor civile (noiembrie 1889).

El și-a exprimat solidaritatea cu cauza luptătorilor români din Transilvania pentru libertatea lor națională implicați în procesul memorandiștilor (aprilie-mai 1894). La București fusese creată, în 1890, Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor. În același an s-a sărbătorit pentru prima oară în România ziua de 1 Mai.

Nemulțumirile țăranilor care au izbucnit în anul 1907 au însemnat în opinia conservatorului G. Grigore Cantacuzino ca fiind un moment de dezordine. „Un vânt puternic de dezorganizare și desfrâu – declara el în anul răscoalei – suflă peste țara întreagă și simțul de dezordine și anarhie a pătruns adânc în mintea întunecată a populației noastre rurale“. El găsea între cauzele acestei „dezordini“ traiul prost, dar și faptul că „organele puterii publice ... sunt în mare parte refractare la îndeplinirea datoriei lor ...“. El era un hotărât susținător al marii proprietăți și afirma că „nu prin făgăduieli amăgitoare, nici prin speranțe deșarte de împărțire de pământ se va da soluțiunea chestiunii agrare“, ci prin aprobarea unui șir de legi menite a îmbunătăți soarta țăranimii, reforme care trebuie să țină seama de „respectul dreptului proprietății“.

Poziția sa ferm conservatoare s-a afirmat și în atitudinea față de răscoalele țăranilor nu numai din 1907, ci și a celor din 1868 și 1876 de pe moșiile din Prahova și Teleorman, care au fost reprimare cu cruzime de autoritățile politice și militare.

După entuziasmul cu care fusese privită Legea poliției, creație în 1903 a ministrului Vasile Lascăr, a început foarte curând să fie modificate exigențele europene incluse în document. Astfel, chiar în timpul ministeriatului lui G. Gr. Cantacuzino, printr-un Decret-Regal din 17 iunie 1905, se modifica „Legea Lascăr“ în sensul că vechii polițiști, experimentați și merituoși să poată reintra în

poliție, deși nu îndeplineau condițiile de admisibilitate ale legii, cu condiția să treacă un examen de capacitate și să fi servit cel puțin un an în poliție. Nu mai era obligatoriu să aibă studii juridice, considerându-se a fi suficiente alte titluri universitare sau numai Școala de Științe de Stat (școală particulară). De asemenea, se dădea dreptul militarilor în rezervă, începând de la gradul de locotenent, să asigure funcțiile superioare în poliție.

În 1906 a apărut „Regulamentul poliției rulajului și circulației pe căile publice“, care a stat la baza activității Poliției circulației. Regulamentul va fi modificat, potrivit traficului, în anul 1908, apoi în 1921, în Legea privitoare la circulația automobilelor.

Ministrul de interne era caracterizat ca fiind „une des personnalités les plus marquantes de Roumanie et dont l'esprit de justice et les sentiments élevés sont également appréciés à la Cour et dans le pays“ (Journal des Débats, 7 janvier 1905); „Il a occupé toute sa vie de hautes fonctions et a été plusieurs fois ministre. Esprit calme, pondéré, il est respecté par tous les partis“ („Le Figaro“, 6 janvier 1905); „M. G. Gr. Cantazène, président du Conseil, qui a en même temps pris le portefeuille de l'intérieur, est un homme politique calme, plein de tact, jouissant d'une autorité incontestable au sein de son parti ainsi que de l'amitié et de l'estime particuliers de S.M. le Roi.“ (Vossische Zeitung, 3 janvier 1905).

G. Gr. Cantacuzino, care – așa cum îl aprecia contemporanul său C. Gane – „n-avea decât două însușiri: bogăția și vanitatea ...“, a încetat din viață la 23 martie 1913.

Bibliografie: A colaborat la „Revista Dunării“ (1865–1866); Cantacuzino, G. Gr. *Portrete istorice*. București, 1889; Cantacuzino, G. Gr. *Programul partidului conservator*. București, 1905; Cantacuzino, G. Gr. *Cinci discursuri politice (1907–1908)*, cu o prefață de Barbu Delavrancea. București, 1908; Cantacuzino. *Banul Mihail. Genealogia Cantacuzinilor*. Publicată și adnotată de N. Iorga, 1902.

CONSTANTIN P. OLĂNESCU

**(1845, București -
14 mai 1928, București)**

– ministru de interne:	7 iulie 1900–13 februarie 1901
– deputat:	1888
– senator:	1905
– președinte al Adunării Deputaților:	13 iunie 1899–7 iulie 1900
	8 martie 1911–17 octombrie 1912

Descendent al unei vechi familii boierești din Țara Românească – al cărei nume vine de la localitatea Olănești (Vâlcea), pe care o stăpânea în secolul al XVI-lea – Constantin Olănescu a studiat la Școala centrală de arte și meserii din Paris.

Revenit în țară, el a fost numit inginer șef al Circumscripției lucrărilor publice Craiova (1869), prefect al județului Brăila (1876), profesor de mecanică elementară și mecanică aplicată la Școala națională de poduri și șosele (1878–1880), la Școala de silvicultură de lângă București (1884–1885), subdirector general al Căilor Ferate (1883). A fost, de asemenea, șef al diviziunii a II-a din Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (septembrie 1875), ministru al Lucrărilor Publice (21 februarie–27 noiembrie 1891; 27 noiembrie 1891–3 octombrie 1895).

A intrat în viața publică în cadrul Partidului Conservator, din partea căruia a fost ales în Parlamentul României, ilustrând tipul „vechiului boier, liniștit, obiectiv, cu toate că era conștient de valoarea sa“. El nu s-a remarcat în viața politică. „Este d. Olănescu un om politic? – se întreba Gheorghe Panu. Noi credem că nu, cel puțin încă nu. În adevăr, el nu s-a manifestat până acum ca atare. Toată lumea știe că d. Olănescu e conservator, că e partizan al politicii d-lui Catargiu, că este deputat, că ia parte la întruniri parlamentare. Dar atâta tot! ... Nu am avut nici un discurs politic de la d. Olănescu, nu am văzut o faptă politică de la d-sa. Este un bărbat cu talent, un om foarte cumsecade, atât și alt nimic!“ – spunea Gh. Panu.

A fost ministru de interne (1900–1901) într-un guvern conservator care își propunea să rezolve criza financiară prin care trecea țara. Unele propuneri, care au fost votate cu amendamente de Parlament, au creat mari tensiuni sociale, cărora Ministerul de Interne a trebuit să le facă față. Între acestea, cele mai vii proteste le-a stârnit legea asupra băuturilor spirtoase care au dus la adevărate răscoale în județele Dâmbovița, Argeș, Gorj, Prahova, Muscel, Buzău, Vâlcea și Vlașca. „Aceasta distruge prestigiul lui Carp“ (prim-ministru – n. n.) – nota Titu Maiorescu, ministru al

justiției, în același guvern cu C. Olănescu. Toate măsurile preconizate – vânzarea petrolului, concesiuni din pădurile statului, o nouă lege administrativă, care să mărească comunele și să reducă și desființeze unele subprefecturi, instituirea unui monopol al cârciumilor în comunele rurale – nu constituiau decât paleative la o stare financiară grea. Ele totalizau nemulțumiri, îndeosebi la sate care vor avea ca finalitate marea răscoală din 1907.

Adunarea Deputaților, în fruntea căreia a ajuns, a trebuit să adopte legi importante din zona siguranței naționale, dar și o serie de legi care își propuneau să reducă efectele crizei economice: Legea Jandarmeriei (21 iunie 1899), Legea asupra armatei și organizării Ministerului de Război (29 februarie 1900), Legea pentru ieftinirea traiului (1 aprilie 1911), Legea contra acaparamentelor, a trusturilor și cartelurilor, contra instituirii prețurilor de monopol la produsele de consum de primă necesitate (16 iunie 1911), Legea pentru scutirea de impozit a proprietăților urbane înscrise în rolurile de contribuții cu un venit anual până la 300 lei inclusiv (9 februarie 1912), Legea încurajării industriei naționale (30 ianuarie 1912), Legea vânzării în loturi la țaran a moșiilor de mână moartă (29 februarie 1912), Legea învățământului superior (24 martie 1912) și altele.

În toamna anului 1915, Constantin Olănescu făcea parte din conducerea „Federației Unioniste“, care își propunea să unească pe toți românii în „lupta pe care neamul românesc trebuie să o dea pentru înfăptuirea unirii cele mari“. „Nu este român adevărat care să nu simtă ca noi: acum ori niciodată. Conștiințele noastre ne arată limpede drumul“ – preciza, într-un document, Comitetul „Federației Unioniste“.

Constantin Olănescu a participat în calitate de fost președinte al Adunării Deputaților la Consiliul de Coroană din 14 august 1916, unde a susținut intrarea în război de partea Antantei. „Am convocat aici pe mai marii țării nu ca să le cer un sfat, ci ca să le cer sprijinul – afirmă Suveranul României. Văd situația în așa fel, încât nu mai putem rămâne în neutralitate. De aici înainte victoria Puterilor Centrale este exclusă. Guvernul meu, care crede și el că a venit momentul să începem războiul ...“ – preciza regele susținând că este călăuzit de interesele superioare ale României.

Constantin Olănescu s-a numărat printre semnatarii protestului împotriva tratatului cu caracter de dictat impus de Puterile Centrale în primăvara anului 1918, tratat cunoscut sub denumirea de „pacea de la Buftea – București“. Apelul, lansat la Paris la 10 mai 1918 în

numele „coloniei române“ de aici, al Comitetului național al românilor din Transilvania și Bucovina“, se adresa puterilor Antantei: „Pacea pe care Puterile Centrale au impus-o României constituie însăși negarea independenței politice și economice a patriei noastre“ – se preciza în document. „Această pace este un instrument de ură și de răzbunare, obținut prin violență, fără a ține seama de cele mai elementare principii de justiție. Poporul român nu îl poate accepta! România a intrat în război alături de puterile Antantei pentru cauza libertății și a democrației. Aspirațiile sale îndreptate spre unitatea și independența întregului popor român i-au înarmat brațul. Pentru acest ideal sute de mii de români și-au vărsat sângele. A renunța la ceea ce înseamnă rațiunea sa de a exista ca națiune, poporul român n-ar consimți niciodată“. De aceea, românii din capitala Franței proclamau „nul și neavenit“ tratatul de „pace“ pe care România a fost constrânsă să-l accepte, considerându-l „un act de cea mai dură violență impus de un dușman neîndurător“. „Nici o forță, nici un tratat nu pot suprima dreptul unui popor să aspire la unitatea sa națională și la independența sa“ – se preciza în Apel.

A murit la 14 mai 1928, la București.

Bibliografie: Colectiv. *România în anii primului război mondial*. vol. II, Editura Militară. București, 1987; Bulei, Ion. *Arcul așteptării. 1914–1915–1916*. Editura Eminescu. București, 1981; Bobocescu, Vasile. *Momente din istoria Ministerului de Interne*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Petre, Dan. *Președinții Adunării Deputaților și ai Senatului României. 1862–2004*. Editura Meronia. București, 2004.

PETRE S. AURELIAN

**(2 decembrie 1833, Slatina, Olt –
24 ianuarie 1909, București)**

– ministru de interne:	14 februarie 1901–18 iulie 1902
– prim-ministru:	21 noiembrie 1896–26 martie 1897
– deputat:	1879
– senator:	1884
– președinte al Senatului:	16 noiembrie 1902–17 noiembrie 1903 17 noiembrie 1903–16 noiembrie 1904 16 noiembrie–3 decembrie 1904 9 iunie–16 noiembrie 1907 16 noiembrie 1907–18 noiembrie 1908 18 noiembrie 1908–24 ianuarie 1909
– președinte al Adunării Deputaților:	9 decembrie 1895–21 noiembrie 1896

Economist, agronom și om politic, caracterizat de istoricul Grigore Tocilescu ca fiind unul din bărbații care „au jucat un rol precumpănitor în întreaga dezvoltare politică, socială și economică a României moderne“, P. S. Aurelian s-a născut la 2 decembrie 1833 la Slatina, în județul Olt, în familia unui învățător transilvan, stabilit în Țara Românească.

A fost mai întâi bursier la colegiul „Sf. Sava“ din București, apoi șef de promoție, în 1860, al Școlii Superioare de Agricultură de la Grignon (Franța), primind prima medalie acordată școlii de către împăratul Napoleon al III-lea. După o călătorie de studii în Franța, Germania și Austria, revine în țară și funcționează ca director al Imprimeriei Statului și „Monitorului Oficial“, apoi ca profesor (1860–1899) și director al Școlii de Agricultură de la Pantelimon (1863–1883) și la „Școala Centrală de Agricultură și Silvicultură de la Herăstrău“ (1870), profesor de economie rurală și drept administrativ la Școala de Poduri și Șosele (1878).

În perioada 20 iulie 1861–4 iunie 1864, a condus, la rugămintea domnitorului Unirii, o publicație oficială destinată țăranilor, intitulată „Monitorul comunelor“.

P. S. Aurelian a fost unul dintre fondatori (1865) și primul președinte al Ateneului Român, precum și unul dintre inițiatorii și conducătorii Societății Regale Române de Geografie, ai Societății de Economie Politică (1885) și ai Societății Agricultorilor (1886–1898).

Membru titular (1871) al Societății Academice Române la vârsta de 38 de ani, vicepreședinte (1879–1884, 1888–1891, 1895–1897, 1900–1901) și președinte (1901–1904) al Academiei Române.

Împreună cu Ion Ionescu de la Brad a fost organizatorul primelor expoziții de agricultură și industrie din România (mai 1865) și împreună cu Al. Odobescu, al Secțiunii române la Expoziția universală de la Paris

din 1867; este creatorul primei cooperative de credit din România – „Economia“ (1870). S-a evidențiat ca partizan al protecționismului industrial. „Datoria noastră de cetățeni români – spunea el în 1875 – este de a ne pune la lucru cu toată activitatea de care suntem capabili; de a studia cu maturitate nevoile noastre economice; de a nu ține seamă în întreprinderile noastre decât de interesele țării noastre; de a nu ceda, sub nici un pretext, exigențelor din afară în cestiunile economice de care depinde viitorul nostru; în fine, de a urma aceeași cale care a condus la fericire atâtea națiuni din Europa“. „Noi însă – accentua P. S. Aurelian – dacă voim să existăm și să ajungem a face din România o țară înflorită, trebuie să fim neînduplecați când vor fi în cestiune interesele noastre.“

Petre S. Aurelian a fost membru important al Partidului Național Liberal. A prezentat în Parlament raportul „Măsuri generale spre a veni în ajutorul industriei naționale“, pe baza căruia a fost adoptată prima lege privind încurajarea industriei în România (21 aprilie 1887).

A fost ministru al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (1877–1878), al Cultelor și Instrucțiunii Publice (1882–1884), al Lucrărilor Publice (1887–1888), al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (1902), președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (1896–1897) și ad-interim la Afacerile Străine (1897).

A primit „Legiunea de Onoare“ (1867) din partea împăratului Napoleon al III-lea pentru activitatea desfășurată în cadrul Expoziției Universale de la Paris.

În timpul mandatului său a fost votată Legea învățământului primar și primar-normal („Legea Poni“, 1896). La 15 septembrie 1896, împăratul habsburg Franz Joseph I, precum și regii României, Carol I și al Serbiei, Alexandru Obrenovici au participat la inaugurarea canalului de navigație Sip, de-a lungul Porților de Fier ale Dunării (septembrie 1896), moment urmat de vizita oficială de o zi a împăratului în România.

P. S. Aurelian, ca unul dintre marii și cei dintâi gânditori ai economiei naționale românești, a reliefat necesitatea de a fi valorificate bogățiile și munca nației pentru a realiza independența politică bazată pe cea economică: „Față de această aspirațiune generală a popoarelor înaintate către dezvoltarea intereselor economice, față cu nepregetata stăruință a diplomației în scopul înrăurii pe cale comercială, țara noastră – spunea P. S. Aurelian – nu numai că nu poate fi nepăsătoare, dar nu-i este iertat a sta pe loc. Cine stă pe loc ... pierde dreptul de a figura între națiunile libere și independente ...

Progresul este necruțător, calcă și adesea zdrobește pe acela care-i stă în cale, legea sa este fatală“.

P. S. Aurelian s-a înscris în seria oamenilor politici români pentru care dezvoltarea economică, ordinea în stat, idealul românilor de a se uni într-un singur stat era normă de conduită, era forma de manifestare a patriotismului. „Țara noastră suntem noi; sunt toate generațiunile care au locuit acest pământ la întemeierea statului român și până în timpul de față; este trecutul și viitorul nostru; este acest pământ românesc moștenit de la străbunii noștri, păstrat cu atâtea sacrificii și transmis generațiunilor din veac în veac până în ziua de astăzi“.

P. S. Aurelian, cu toate că a ocupat fotoliul Internelor pentru o scurtă perioadă de timp, era un adept al ordinii, de fapt stare obișnuită la un om de știință.

El respingea mișcarea socialistă, considerând-o ca fiind un grav pericol pentru orânduirea socială din România și pentru statul român. P. S. Aurelian reproșa doctrinei socialiste „nesocotința dreptului de proprietate și nesocotința naționalității“. Analizând revoltele țărănești, el respingea ideea că acestea s-ar datora exclusiv instigării din afară și cerea autorităților să nu se rezume la represiune (pe care o considera totuși îndreptățită), ci să procedeze la reformele sociale necesare. „Trebuie să ne aducem aminte – spunea el – că temelia statului român a fost, este și va fi țărănimea“.

Om politic și economist, P. S. Aurelian a abordat problema ridicării industriale a țării în contextul relațiilor economice și istorice românești, subliniind necesitatea corelării ei cu agricultura, căreia trebuie să i se acorde primatul în etapele inițiale.

S-a stins din viață la 24 ianuarie 1909, la București, în vârstă de 76 de ani.

Bibliografie: Articole în publicațiile: „Agronomia“, „Monitorul comunelor“, „Economia națională“, „Economia rurală“, „Revista științifică“, „Drapelul“, „Isis sau natura“, „Țăranul român“, „Revista română“, „Ateneul român“, „România literară și științifică“. Cărți: Aurelian, P.S. *Terra nostra. Schițe economice asupra României*. București 1875; *Economia rurală la români*. București, 1878; *Cum se poate fonda industria română față de libertatea comerțului de importățiune*. București, 1881; *Politica noastră vamală*. București, 1890; *Viitorul nostru economic*. București, 1890; *Opere economice*. București, 1897; Antipa, Grigore. *Petre S. Aurelian*. București, 1912; Moldoveanu, C. *Pionierii cooperației române. P.S. Aurelian*. București, 1938; Murgescu, Costin. *Progresive Elements in the Economic Thinking of P.S. Aurelian*. București, 1967; Radu Dan Vlad. *Petre S. Aurelian. Omul și epoca*. Timișoara, 1994.

GEORGE D. PALLADE

**(20 ianuarie 1857, Bârlad –
27 mai 1903, Bârlad)**

– ministru de interne:	18 iulie–22 noiembrie 1902
– deputat:	1884

Fiu al unui meșteșugar din Bârlad, George Pallade a fost un produs al acelei „mici burghezii care, prin ascensiunea intelectuală a vlăstarelor, a dat țării numeroase elemente de valoare. Nu se știe îndeajuns câtor trude și privațiuni se expun copiii aceia ai mahalagiilor care, văzând atâtea înălțimi și îmboldiți de râvna cea mai sfântă, vor să evadeze din coliba modestă a părinților, dacă nu și din cuprinsul sufletului părintesc. Acești reprezentanți ai mahalalelor, împreună cu miile de fii de săteni cari au urcat treptele învățământului, au dat țării acea clasă mijlocie, azi puternică și numeroasă ...“ (S. Grozia, *Parlamentari de altă dată*. În „Parlamentul românesc“ nr. 5 din 27 februarie 1931)

Licențiat al facultății de Drept din București (1880), Pallade este o vreme magistrat, după care practică avocatura. Predă economie politică și drept la Școala liberă de științe politice din Capitală.

Intrat în politică pe vremea când regimul lui Ion C. Brătianu începuse seria unor greșeli care i-au fost fatale, Pallade s-a alipit ramurei liberale conduse de Dimitrie Brătianu care, personificând modestia și cinstea, „ducea o luptă înverșunată împotriva acaparatorilor Puterii și bunurilor publice și cari reprezentau prima fază a mării noastre burghezii, îmbogățită din avutul Statului și prin abuzul Puterii“.

După împăcarea fraților Brătieni, G. D. Pallade a rămas statornic în Partidul Liberal, care era un mediu prielnic ideilor sale democratice în luptă cu boierii conservatori. Era, după Nicolae Flea, oratorul cel mai de temut de conservatori. „Vocea lui metalică răsuna cu vigoare în sala Dacia sau Eforie. Și când nu răsuna de pe scândura tribunei, vibra în coloanele „Gazetei Poporului“, organ cu adevărat popular, dirijat de dânsul. Disensiunile și scrisul lui aveau ceva din emfaza pașoptistului care arunca patetic „lanțurile Reacțiunii la picioarele Națiunii“. (S. Grozia, *art. cit.*)

Se face remarcat în plan publicistic pentru numeroase colaborări la ziarul „Românul“ și, din 1895 este numit director politic la „Gazeta poporului“.

Ales deputat în 1884, a susținut, alături de C. A. Rosetti, colegiul unic și libertatea absolută a presei.

Este reales deputat în 1888, 1891 și 1895.

Face parte din Clubul Liberal și Democrat, reorganizat în a doua decadă a lunii decembrie 1889 și care va juca un rol important în

acțiunea de strângere a rândurilor liberalilor, a căror unire s-a produs la 24–25 martie 1890.

A deținut portofoliul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor în cabinetul Dimitrie Sturdza, apoi al Justiției (12 ianuarie–10 octombrie 1898), al Finanțelor (1 octombrie 1898–30 martie 1899 și 14 februarie 1901–9 ianuarie 1902).

A fost ministru de interne pentru o scurtă perioadă: 18 iulie–22 noiembrie 1902.

În perioada cât a ocupat fotoliul Finanțelor (1901–1902), va aplica cu consecvență programul financiar legiferat chiar din primele zile ale guvernului Dimitrie A. Sturdza, menținând nivelul cheltuielilor la 218.500.000 lei, pentru a depăși criza financiară prin care trecea România și care fusese cea mai grea încercare pentru economia românească de după menținerea independenței. Restabilirea ordinii în finanțe restabilește și situația țării în conjunctura Europei de atunci.

A susținut, în Cameră, ideea unor măsuri protecționiste pentru producția internă, cerând îndeosebi limitarea posibilităților de pătrundere a străinilor, patroni sau muncitori, în viitoarea industrie românească și socotea că mica producție, existentă în țară, era insuficient susținută.

Pallade era de felul lui un om studios. Examina în amănunt și cu conștiinciozitate proiectele de lege și, în general, toate „chestiunile politice“.

De o cinste desăvârșită și de o mare omenie, era o figură respectabilă din toate punctele de vedere.

A fost unul din membrii Jockey-Clubului din Iași. Asociație a elitei românești, clubul nu avea o coloratură politică, reunind atât frunțași liberali, cât și conservatori, pe care îi unea pasiunea pentru cai și curse, dar și conștiința apartenenței la elita societății.

Jockey-Clubul a fost fondat în același an, 1875, la București și la Iași. Exemplul venea, desigur, de la Londra și Paris. „Există două filiații ale Jockey-Clubului român: una este cea externă, care înseamnă sincronizarea cu instituțiile similare din Occident (din epoca victoriană în Anglia și din timpul celui de-al doilea Imperiu, în Franța); cealaltă îi indică descendența din cluburile de jucători de cărți ale ofițerilor din perioada regulamentară.“

La Iași, activitatea Jockey-Clubului se desfășura în casele vornicului Alecu Beldiman de la poalele dealului Copoului.

Numeroasele cuvântări rostite de Pallade, atât în chestiunile pur politice, cât și în cele de ordin financiar și economic „străluciau tot d’auna prin adâncă convingere din cari porneau, prin soliditatea

cunoștințelor dobândite printr-o viață de muncă neconținută, prin calitatea expunerii și prin acel elan patriotic, care făcea dintr'însul un orator, nu numai popular și iubit, dar și un luptător entuziast tot-d'auna în primele rânduri“.

Și-a încheiat viața frumos, la 27 mai 1903, la tribuna unei întruniri publice din Bârlad, murind subit pe când rostea cuvântul „talisman“ – „un talisman lăsat urmașilor și partizanilor săi“.

Este înmormântat la cimitirul Bellu din Capitală.

Bibliografie: S. Grozia. *Parlamentari de altă dată*. În „Parlamentul Românesc, nr. 5 din 27 februarie 1931; Neagoe, Stelian. *Istoria guvernelor României*. Editura Machiavelli. București, 1995; Mamina, Ion și Scurtu Ioan, *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Mamina Ion. *Monarhia constituțională în România. Enciclopedie politică. 1866–1938*. Editura Enciclopedică. București, 2000.

SPIRU HARET

**(15 februarie 1851, Iași –
17 decembrie 1912, București)**

– ministru de interne:	ad-interim 13–20 decembrie 1904
– deputat:	din 1895

Personalitate remarcabilă – profesor, om de știință, analist social – Spiru Haret ocupă un loc de frunte în rândul făuritorilor de școală românească.

S-a născut la 15 februarie 1851 la Iași, ca fiu al lui Costache Haret (judecător la tribunalul Iași) și al Smarandei. După terminarea cursurilor primare este admis ca bursier la Liceul „Sf. Sava”.

Urmează Universitatea din București, luându-și licența în științe fizico-matematice. Se înscrie la Paris la facultatea de matematici și ia a doua licență în științe fizice. Obține doctoratul la Sorbona la 30 ianuarie 1878. A fost primul român doctor în matematici de la Sorbona. Teza de doctorat cu titlul *Despre invariabilitatea marilor axe ale orbitelor planetare* a fost un eveniment științific, menționat ca atare în presa vremii. Prin aceasta, Spiru Haret s-a anunțat ca unul dintre pionierii științei cosmosului.

Întors în țară este numit profesor suplinitor la gimnaziul „Mihai Bravul” din București și apoi la catedra de mecanică rațională la Facultatea de Științe.

Ales membru corespondent al Academiei Române la 3 iulie 1879. A întocmit un studiu asupra proiectului de răscumpărare a căilor ferate.

Membru în Comisiunea Centrală de Statistică și conservator al Muzeului de Antichități din București. Între 1881 și 1886 este profesor de mecanică rațională la Școala de ofițeri de artilerie și geniu din București și profesor definitiv, din 1881, la Universitatea din Iași.

Este în permanență preocupat de cercetarea științifică, având o preferință deosebită pentru problemele aplicative.

Din cele 16 lucrări, comunicări și rapoarte cu caracter strict științific, majoritatea au caracter practic, izvorât din raporturile omului cu natura. *Mecanica socială* este lucrarea prin care a încercat o aplicare a legilor fizicii și matematicii la studierea societății. Se numără printre primii oameni de știință români care au preconizat folosirea metodei modelării și cel dintâi savant român care a făcut apel la această metodă în studiul asupra societății.

La 2 martie 1882, se înscrie în Partidul Liberal și în 1889 se înscrie în Clubul Liberal. „Am început viața politică târziu – spunea el într-un discurs parlamentar din 1909. Nici nu gândeam alte dăți că voi face politică vreodată în viața mea și mai ales că voi ajunge la foarte înalte onoruri la care am ajuns”.

Este ales deputat de Ilfov și numit membru în Consiliul Permanent de Instrucție, funcție pe care o deține până în 1896.

Numit ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice într-un guvern prezidat de Dimitrie A. Sturdza (31 martie 1897–30 martie 1899) prezintă un proiect de lege pentru reforma învățământului românesc. Ocupă aceeași funcție și în perioada 14 februarie 1901–20 decembrie 1904. În decembrie 1904 susține în parlament proiectul de lege cu privire la școlile private.

A luat interimatul la Interne timp de o săptămână (13–20 decembrie 1904), după demisia lui Vasile Lascăr.

A fost în permanență preocupat de problema țărănească. Într-o scrisoare adresată șefului Partidului Liberal și al celui Conservator, critica cele două partide pentru politica lor agrară (28 iunie 1906). Considera că ambele partide adoptaseră o poziție oportunistă, de moment în această problemă. Îi atrăgea atenția lui Dimitrie Sturdza că în chestiunea agrară, Partidul Liberal nu a avut un punct de vedere hotărât, nu a urmărit politica sa „cu curagiu și cu spirit de continuitate”. „El, Partidul Liberal – scria Spiru Haret – trebuie să aibă ochii ațintiți în viitor și să înțeleagă că viitorul aparține păturilor sociale care au încă întreaga lor vlagă și curățenie sufletească”.

El preconiza un fel de linie de conduită într-o problemă de maximă importanță: „Cu cât se lasă mai mult timpul să treacă, cu atât chestia va deveni și mai amenințătoare”. Și-a îngăduit acest lucru sprijinindu-se pe popularitatea pe care acțiunile sale reformatoare i-o creaseră printre liberali. Îndeosebi în perioada 1901–1904, Spiru Haret se bucură de o mare influență în rândurile partidului.

În 1907 a fost învinuit că urmărește înființarea unui partid „haretist”. Din această cauză, în ultimul său ministeriat (4 martie 1909–28 decembrie 1910), tot la Culte și Instrucțiune Publică, activitatea sa a fost mult stânjenită nu numai de opoziția parlamentară, dar și de unii dintre colegii de partid. Așa se explică de ce, în mai multe rânduri, își dă demisia din minister, dar de fiecare dată aceasta îi este refuzată de primul ministru.

A fost, fără discuție, unul dintre reformatorii învățământului românesc, înfăptuind reforme adânci și durabile. „Dacă prin trecerea sa pe la Ministerul Instrucțiunii, d-l Spiru Haret a înscris cea mai importantă pagină din istoria învățământului nostru, este nu numai pentru că a venit ca cel mai adânc cunoscător al tuturor problemelor învățământului nostru, nu numai că a știut perfect ce are de făcut, dar și pentru că, ocupând departamentul instrucțiunii timp de 10 ani, dintr-o perioadă de 14, a avut răgazul trebuitor să-și înfăptuiască

metodic și stăruitor ideile, veghind la aplicarea lor și adâncindu-le completările și îndreptările pe care experimentarea lor le indica“ afirma Constantin Kirițescu în lucrarea *Învățământul științific în școlile secundare*.

Conținutul legilor învățământului din 1898 și 1899 este determinat, în mare măsură de concepția despre societate a lui Spiru Haret, de principiile pedagogice care au condus la un sistem unitar. A fost considerat „sufletul necontestat al școlii românești“, „omul școlii“, de numele lui fiind legate organizarea școlară cu tendințe practice, învățământul agricol și de meserii la sate precum și reformarea școlii primare. A realizat pentru prima oară obligativitatea învățământului primar și introducerea acelorași programe școlare la orașe și sate, creând astfel posibilități egale. La îndemnul lui, au fost înființate biblioteci satești, coruri și școli pentru adulți.

Academia Română l-a ales membru cu drepturi depline la 31 martie 1892.

A participat la înființarea Universității Populare din București, alături de C. Istrati și I. Cantacuzino.

Moare la 17 decembrie 1912 și este înmormântat la cimitirul Bellu din București.

Bibliografie: Băldescu, Emil. *Spiru Haret*. Editura Didactică și Pedagogică. București, 1972; Bacalbașa, Constantin. *Bucureștii de altă dată*. Editura Eminescu. 1993; Rădulescu, Mihai Sorin. *Elita liberală românească*.

ION I. C. BRĂTIANU

**(20 august 1864, Florica, Argeş –
24 noiembrie 1927, Bucureşti)**

– ministru de interne:	12 martie 1907–27 decembrie 1908 27 decembrie 1908–4 martie 1909 4 martie–15 decembrie 1909 6 februarie–28 decembrie 1910 30 octombrie 1923–27 martie 1926
– prim-ministru:	27 decembrie 1908–4 martie 1909 4 martie 1909–28 decembrie 1910 4 ianuarie 1914–11 decembrie 1916 11 decembrie 1916–28 ianuarie 1918 29 noiembrie 1918–26 septembrie 1919
– deputat:	din 1895

Ion I. C. Brătianu (Ionel), fiul cel mai mare al fruntașului liberal Ion C. Brătianu, s-a născut la 20 august 1864 la vila Florica din Ștefănești (Argeș). Studii secundare la „Sf. Sava“, după care efectuează stagiul militar.

Este absolvent, în 1889, al Școlii de Poduri și Șosele din Paris. Revine în țară pentru a se dedica profesiei de inginer de construcții căi ferate. În această calitate lărgeste ecartamentul liniei Bacău–Piatra Neamț și dublează linia Chitila–Ploiești, rămânând în serviciul Căilor Ferate Române din 1889 până în 1895.

Avea o cultură vastă, era pasionat de istorie și deținea una din cele mai bogate și valoroase biblioteci din România.

După moartea tatălui său (1891), intră în viața politică, având o concepție superioară în ceea ce privește datoria politicianului „Cei mai mulți își închipuie că politica e un fel de distracție, cu foloase și onoruri. Politica e ceva grav, grav de tot. Ai în mână ta viața și viitorul țării tale“.

Viața lui Brătianu aproape s-a confundat cu aceea a Partidului Național-Liberal în care a activat și prin care s-a realizat ca om politic.

În 1895 este ales deputat al Colegiului I de Gorj și în 1897 i se încredințează primul portofoliu ministerial în cabinetul lui Dimitrie A. Sturdza (ministrul al Lucrărilor Publice).

Ajunge prima oară la cârma Ministerului de Interne într-o situație deosebit de critică. La 8 februarie 1907 a izbucnit la Flămânzi (Botoșani) conflictul care avea să declanșeze marea răscoală țărănească. Ionel Brătianu face primului-ministru Gh. Gr. Cantacuzino o serie de interpelări, în vederea găsirii unei soluții pentru îndreptarea stării populației rurale, sesizând faptul că în ultimii ani „o mână de oameni, străini de interesele mari ale dezvoltării noastre economice și sociale, s-au făcut stăpâni, prin arendare, pe întineri tot mai mari

din suprafața cultivată a țării [...] Ei nu exploatează atât forțele fecunde ale naturii, cât exploatează cămătărește munca și nevoile țărănimii“.

La 12 martie 1907 este numit un cabinet liberal în frunte cu D. A. Sturdza. I. I. C. Brătianu este ministru de interne, iar generalul Alexandru Averescu ministru de război. În această calitate, Brătianu numește în fruntea prefecturilor o serie de oameni capabili să poarte un dialog cu țăranii și să împiedice extinderea răscoalei: C. Stere, dr. N. Lupu, Al. Radovici, I. C. Atanasiu. Reprimarea a fost cruntă: țărani uciși, sate bombardate cu tunul, mii și mii de oameni arestați și trimiși în pușcării. Dacă în sarcina Ministerului de Interne represiunea a avut dimensiuni incomparabil mai mici în raport cu armata care a utilizat inclusiv artileria, totuși, urmărirea, trimiterea în instanță și condamnarea unor țărani sunt fapte ce nu pot fi trecute cu vederea. La 8 iunie 1907, Nicolae Iorga face ministrului de interne Brătianu o interpelare, conținând trei aspecte: propunerea unui act de amnistie pentru țăranii deferiți justiției; anchetarea celor care, făcând parte din forțele de reprimare, au săvârșit fapte reprobabile; inițierea, cât mai rapid a unor reforme care să conducă la îmbunătățirea vieții țăranilor. După două luni, prin decret regal, au fost amnistiați peste 8.000 de țărani participanți la răscoală.

La 11 decembrie 1907, Ion I. C. Brătianu a prezentat expunerea de motive la proiectul de lege privind învoielile agricole, insistând asupra necesității înlăturării abuzurilor față de țărănime. Legea este votată în Senat și Cameră, fiind urmată de: Legea pentru înființarea Casei Rurale, Legea pentru monopolul vânzării băuturilor alcoolice în comunele rurale, Legea pentru mărginirea dreptului de a ține în arendă moșii.

Între 27 decembrie 1908 și 28 decembrie 1910, Brătianu ajunge prim-ministru, ocupând în același timp și fotoliul Internelor.

După anul 1907, guvernul liberal a întărit aparatul de ordine și administrativ.

Printr-o lege promulgată la 17 martie 1908, s-au pus, pentru prima oară în România, bazele unei Poliții de Siguranță și de Stat, fiind create servicii speciale în cadrul Direcțiunii Poliției și Siguranței Generale și altele teritoriale.

Toate structurile cu atribuții de siguranță de stat au funcționat separat de Poliția Generală a Statului, fiind mult mai independente față de administrația locală sau partidele politice. S-a urmărit realizarea unei specializări a cadrelor, numai pe linia competențelor stabilite de lege.

Un alt moment crucial pentru destinele României, 1914–1918, îl găsește pe Ion I. C. Brătianu la cârma guvernului.

Izbucnirea războiului și poziția lui Carol I în favoarea Puterilor Centrale înseamnă o misiune grea pentru primul-ministru al unei țări interesate de alianța cu Antanta. În Consiliul de Coroană din 21 iulie 1914, Brătianu câștigă în defavoarea lui Carol I, socotind că „idealul național al românismului“ este o problemă pe care nici un guvern nu o poate nesocoti.

După moartea lui Carol I (27 septembrie 1914), Brătianu, asumându-și responsabilitatea politicii externe, a negociat, timp de aproape doi ani, Tratatul de alianță cu Antanta, condiționând intrarea în război de acordarea de garanții că România va primi Transilvania, Bucovina și Banatul, plus armament, muniții și provizii.

A fost artizanul perioadei de neutralitate și apoi al intrării României în război. A gestionat cu responsabilitate momentele în care două treimi din teritoriul românesc erau sub ocupație.

Ca șef al delegației române la Conferința de pace (1919–1920), premierul I. I. C. Brătianu, a urmărit cu consecvență, impunând Consiliului celor patru (Franța, Marea Britanie, S.U.A. și Italia), confirmarea prin tratate internaționale a actelor plebiscitare de unire a Transilvaniei, Bucovinei și Basarabiei cu România.

Conducând guvernul României timp de 12 ani, Brătianu a contribuit direct la „înfăptuirea mării Uniri din 1918, la legiferarea și realizarea reformei agrare și a celei electorale, la consolidarea statului național unitar român. Adorat de colaboratori, criticat vehement de adversarii politici, Ion I. C. Brătianu poate fi considerat cel mai mare om politic al istoriei secolului XX românesc. „În chestiunile mari – spunea – în acelea de ordin moral care stăpânesc viitorul unui neam, de care sunt legate interesele lui supreme de onoare și naționalitate, nu pot fi prețuri de tocmeală, nu pot fi motive de oportunitate care să te hotărască a te compromite, coborându-te de pe tărâmul înalt și sigur al principiilor. Oricare ar fi vicisitudinile zilelor și anilor, oricare ar fi durata lor, vine ora răsplatei“.

Bibliografie: Scurtu, Ioan. *Ion I.C. Brătianu*. Editura Museion. București, 1992; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria Românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999; Bobocescu, Vasile. *Istoria Poliției Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Nicolescu, Nicolae C. *Șefii de stat și de guvern ai României (1859–2003)*. Editura Meronia. București 2003.

ALEXANDRU MARGHILOMAN

**(27 ianuarie 1854, Buzău –
10 mai 1925, Buzău)**

- ministru de interne:	29 decembrie 1910–28 martie 1912 5 martie–24 octombrie 1918
- prim-ministru:	5 martie–24 octombrie 1918
- deputat:	1884
- senator:	1914

Om politic conservator, provenit din gruparea junimistă.

S-a născut la 17 ianuarie 1854, la Buzău, într-o familie de boierași care a făcut o avere considerabilă. Și-a luat licența și doctoratul în drept și științe politice la Paris (1878). A intrat în magistratură ca procuror la Tribunalul Ilfov (1878), iar din 1883 a activat în cadrul baroului, apoi ca avocat al statului, funcție din care s-a retras pentru a se lansa în politică.

S-a numărat printre membrii mai tineri ai grupării conservatoare „Junimea“, fiind ales pentru prima oară în parlament în 1884, în urma înțelegerii dintre P. P. Carp și I. C. Brătianu. Între 1884 și 1914 a fost ales fără întrerupere în parlament ca deputat și, din 1914, senator.

În 1888 este numit ministru al Justiției (22 martie–11 noiembrie 1888) în guvernul junimist al lui Theodor Rosetti. În această calitate a adresat o circulară autorităților judiciare din țară, prin care făcea unele recomandări privind restrângerea efectelor răscoalei țărănești din Muntenia, din primăvara aceluși an: „Prin toate căile putincioase, îndemnați confidențial pe proprietari și arendași a îmblânzi condițiunile când preschimbă contractele agricole ... În cazul când s-ar ivi undeva o răscoală, avizați pe șefii militari să nu porceadă la vreo execuție până nu fac somațiunile legale însoțite de apel de tobă sau trâmbiță“.

Ajunge ministru al Lucrărilor Publice, întâi în timpul guvernării Theodor Rosetti (12 noiembrie 1888–22 martie 1889) și apoi în guvernul „concentrat“ al generalului Manu.

Pe parcursul ministeriatului său a început construcția podului de peste Dunăre de la Cernavodă.

Este numit a doua oară la Justiție, în perioada guvernării Lascăr Catargiu, după demisia lui Dimitrie C. Sturdza-Scheianu (1891–1895). Propune o lege a inamovibilității magistraților.

Ajunge la Externe între 1900 și 1901 și apoi ocupă fotoliul de ministru de interne (29 decembrie 1910–27 martie 1912).

A fost, de asemenea, ministru de finanțe în guvernul Titu Maiorescu.

De numele său ca ministru la Finanțe se leagă elaborarea unui important set de legi privind: stabilirea falimentelor, organizarea judecătoriilor de pace, adoptarea unui nou Cod comercial (care

să răspundă cerințelor relațiilor internaționale ale României), răscumpărarea căii ferate Lemberg (Lvov)–Cernăuți–Iași.

În urma demisiei lui Titu Maiorescu de la șefia Partidului Conservator, Marghiloman ajunge, în 1914, șeful partidului. La 19 mai anul următor, partidul se scindează, aripa antantiștilor, condusă de rivalul său Nicolae Filipescu, intitulându-se Partidul Conservator și fuzionând, în 1916, în urma decesului șefului ei, cu partidul Conservator Democrat (antantist și el) al lui Take Ionescu.

După izbucnirea primului război mondial, a fost adept al alianței cu Puterile Centrale. În timpul ocupației străine a unei părți din teritoriu (1917–1918) rămâne în zona ocupată, conducând operațiunile organizate de Crucea Roșie pentru ajutorarea răniților și prizonierilor români.

Este prim-ministru al României într-o perioadă grea pentru țară (5 martie–24 octombrie 1918), după antamarea armistițiului cu Puterile Centrale, care au impus condițiile grele ale păcii de la Buftea, semnată la 24 aprilie 1918. În timpul guvernării sale, la 27 martie 1918, Sfatul Țării din Basarabia votează unirea cu România. Alexandru Marghiloman, prezent la Chișinău, avea să declare: „În numele poporului român și al regelui României, cu adâncă emoțiune și cu falnică mândrie, iau act de hotărârea unanimă a Sfatului Țării. La rândul meu, declar că de azi înainte Basarabia este pentru vecie unită cu România“.

În 1918 Marghiloman reface aripa fidelă lui a Partidului Conservator, sub denumirea Partidul Conservator Progresist. Acesta însă nu mai poate juca un rol politic în România postbelică și sfârșește prin a fuziona cu noul Partid al Poporului, condus de generalul Averescu.

Prin pregătirea și prin atribuțiile sale de șef de partid, Marghiloman a avut preocupări de teoretician politic, cu precădere în sensul definirii și propagării bazei doctrinei conservatoare. La 18 februarie 1923, la solicitarea Institutului Social Român, a încercat o nouă sinteză a principiilor respectivei doctrine. „Doctrina conservatoare este aceea care ține drept un adevăr istoric că programul real, durabil, nu se poate face prin salturi; că el nu poate fi decât rezultatul unei legături armonioase a trecutului cu prezentul“. El definea progresul ca fiind „întinderea tot mai mare și mai adâncă a participațiunii poporului la harul civilizațiunii“.

A publicat o mare parte din discursurile sale politice (perioada 1885–1895). Notele sale politice referitoare la intervalul 1897–1924, constituie un bogat izvor documentar.

Unul din discursurile memorabile este acela ținut în Parlament, în 1920, cu referire la făurirea României Mari: „România Mare nu s-a făcut nici după concepțiile dvs. politice, nici după planurile noastre ... Dacă reușea o concepție politică, pierdeam Basarabia, dacă reușea până la capăt altă concepție politică, nu aveam Ardealul. Și atunci, domnii mei, să ne plecăm fruntea înaintea unui geniu mai mare decât al nostru, înaintea unei pronii, care a fost mai înțeleaptă decât noi. Numiți-o Providență, numiți-o geniul rasei, botezați-o cum vreți voi; să știți că România a ieșit din instinctul tuturor românilor, nu din calculele făcute de unii“.

Marghiloman s-a numărat printre marii moșieri ai țării. Crescător și proprietar de cai de curse, a fost animator al curselor ecvestre în țara noastră. Fondator al Băncii generale Române și al Băncii Agricole și unul din principalii deținători ai Societății de asigurări „Generală“.

Înainte de moarte, în 1924, își exprima regretul că situația politică din noua Românie nu era la înălțimea intereselor țării: „... țara noastră a crescut, dar vaza ei nu a crescut. Prin vina noastră, n-am știut să ne adaptăm vremurilor noi. Am rămas încălciți în politica îngustă de partide, cu polemicele de persoane, cu pismuirile ei. A rezultat de aici o slăbire generală a acțiunii de stat. Avem la granițele noastre vecini care ne pândesc și ar fi mare păcat dacă s-ar acredita că corpul acesta al României este slăbit ...“.

A încetat din viață la 10 mai 1925, la Buzău.

Bibliografie: Iordache, Anastasie. *Originile conservatorismului politic din România. 1881–1882*. Editura Politică. București, 1987; Marghiloman, Alexandru. *Note politice*. Ediție Neagoe, Stelian. București, 1993; Nedelea, Marin. *Prim-miniștrii României. 1859–1918*. Editura Adevărul S.A. București, 1994; Mamina, Ion. *Monarhia constituțională în România. Enciclopedie politică*. Editura Enciclopedică. București, 2000; Nicolaescu, C. Nicolae. *Șefii de stat și de guvern ai României (1859–2003)*. Mică Enciclopedie. Editura Meronia. București, 2003.

CONSTANTIN C. ARION

**(18 iunie 1855, București –
27 iunie 1923, București)**

– ministru de interne:	28 martie–14 octombrie 1912
– deputat:	1884
– senator:	1909

Om politic și publicist, Constantin C. Arion s-a născut la 18 iunie 1855, în București, ca fiu al lui Constantin Arion (magistrat, prim-președinte al Curții de Apel din București) și al Sevastiției Urlățeanu.

Studiază dreptul la Paris, obținând doctoratul în 1878. Concomitent, urmează și Înalta Școală de Științe Politice.

Întors în țară, ocupă funcția de șef de cabinet al ministrului Afacerilor Străine (în acel moment Vasile Boerescu) și, ulterior, director al diviziunii Afacerilor Politice. În aprilie 1881, o dată cu remanierea guvernului, Arion părăsește cariera diplomatică și se înscrie în barou.

Intră în politică înscriindu-se în Partidul Național Liberal. Este ales deputat de Ilfov (1884) și apoi senator.

Între 1883–1886 predă la Universitatea din București, Facultatea de Drept, ca profesor la Catedra de drept comercial, iar din 1908, ca profesor de drept comercial și maritim la aceeași facultate.

După anul 1909, C. C. Arion face parte din Consiliul de Administrație al Societății „Regina Elisabeta“, care desfășura activități filantropice împreună cu Casa Regală a României.

Din 1896 este membru în Comitetul Fondator al Casei Școalelor, care edita lucrări literare pentru bibliotecile publice, instituție care îl numește pe poetul George Coșbuc ca șef al biroului administrativ (1902).

Sprijină acțiunile Opoziției Unite îndreptate împotriva guvernului Ion C. Brătianu.

Așa cum remarca în studiul său istoricul Mihai Dim. Sturdza, referindu-se la aniversarea a 25 de ani de la fondarea „Românului“ condus de C. A. Rosetti, C. C. Arion aprecia importanța presei – „arma cea mai puternică a sărbătoritului“ – enunțând o idee care a fost confirmată de dezvoltarea ulterioară a presei: „ziarul democrației este ziarul viitorului“.

Intră în Partidul Constituțional („junimist“) condus de P. P. Carp. Din aprilie 1907 fuzionează cu Partidul Conservator, P. P. Carp ajungând la șefia partidului.

C. C. Arion este numit ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (7 iulie 1900–13 februarie 1901), funcție în care nu reușește să obțină acordul Parlamentului pentru proiectul de înființare a

unei Case a Bisericii. Totuși, ca senator, prezintă în forul legislativ proiectul Legii Sinodale, care își propunea să se îngrijească de creșterea nivelului cultural și de vocația religioasă a preoților. Potrivit Legii, nu trebuiau să „fie unși preoți tineri și fără credință, căci un preot fără credință e ca un soldat fără curaj“.

Se reîntoarce la catedra de la Universitate și este definitivat ca profesor în februarie 1913.

Face parte din guverne conservatoare ca ministru al Cultelor și Instrucțiunii (29 decembrie 1910–28 martie 1912 și ad-interim 28 martie 1912–14 octombrie 1912), ministru de interne (28 martie–14 octombrie 1912) și al Agriculturii și Domeniilor.

C. C. Arion desfășoară o largă activitate de mecenat în sprijinul tinerelor talente ca membru în comitetul revistei „Convorbiri literare“. Acest rol i-a adus recunoașterea calităților sale fiind ales președinte de onoare al Asociațiunii Artiștilor Români, iar din 1909 ca președinte și al Societății Artiștilor Pictori și Sculptori.

Ca ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice – remarca Mihai Dim. Sturdza – el organiza, în casa sa din București, întâlniri cu oameni de seamă din lumea artelor, împreună cu oamenii politici, „într-o atmosferă de caldă prietenie, din care nu lipseau nici șprițul, nici gluma, nici epigrama“. În același timp, ca fruntaș al Partidului Conservator a susținut politica clientelară în cadrul ministerului, străduindu-se să-i scoată din slujbe pe cei recomandați de Partidul Liberal. Acțiunea lui nu a avut sorti de izbândă pentru că, potrivit legislației din timpul ministrului Spiru Haret, aceștia beneficiau de inamovibilitate ca funcționari ai statului și în calitate de cadre didactice, deci de „dulceața a două lefuri“. Dar, după ce C. C. Arion a introdus legea care desființa inamovibilitatea în caz de cumul de salarii, în timpul guvernului condus de P. P. Carp, acești funcționari ai statului au trebuit să aleagă între slujbă și catedră.

În fotoliul Agriculturii și Domeniilor a încercat să pună în aplicare reformele devenite urgente după răscoalele din anul 1907, mereu amânate de guvernele precedente.

În timpul primului război balcanic (1912) a trebuit să facă față solicitărilor funcției de ministru al Internelor.

Este ales membru de onoare al Academiei Române (1912).

Începutul primei conflagrații mondiale a provocat și o ruptură în Partidul Conservator. S-au creat două grupuri în funcție de poziția pe care o exprimau față de puterile europene aflate în conflagrație. Există gruparea „pacifistă“, condusă de Al. Marghiloman, Titu Maiorescu și C. C. Arion, care se manifesta de partea Germaniei

și Austro-Ungariei și gruparea antantofilă în frunte cu Nicolae Filipescu, Take Ioneascu, Ionaș Grădișteanu și doctorul C. Istrati. Este momentul în care C. C. Arion a fost ales președinte al Clubului Conservator.

Poziția lor filogermană a rămas consecventă și în anul 1916 când Comitetul consultativ al Partidului Conservator se întâlnea în casele lui Al. Marghiloman refuzând să facă parte din guvernul I. I. C. Brătianu, așa numitul guvern de uniune națională care dorea intrarea României în război de partea Antantei pentru rezolvarea idealului național.

După victoriile românești din vara anului 1917 de la Mărăști, Mărășești și Oituz, C. C. Arion, care rămăsese la București după retragerea guvernului și a parlamentului la Iași din calea armatelor germane, se întâlnea la Focșani (zonă de demarcație a frontului) cu emisarul guvernului pentru a comunica informații confidențiale de la Al. Marghiloman.

A participat, alături de Marghiloman la negocierile de pace din primăvara anului 1918, apoi ca ministru de externe (6 martie–24 octombrie 1918) a participat la marele eveniment care a avut loc la Chișinău – hotărârea Sfatului Țării de a uni Basarabia cu Patria Mamă. A condus, de asemenea, mai departe negocierile pentru încheierea păcii de la București și a reușit prin tergiversări să amâne ratificarea ei, „până când norocul s-a întors iarăși în favoarea României“.

Cu toate acestea, înfrângerea Puterilor Centrale a dus la înlăturarea din viața politică a României, a oamenilor politici care crezuseră în victoria lor.

C. C. Arin s-a retras, doar reputația sa de orator și amintirea de om ospitalier dăinuind în timp.

A încetat din viață la 27 iunie 1923, la București.

A fost Mare ofițer al Ordinului Carol I, Mare Ofițer al Stelei României, ofițer al Legiunii de Onoare, decorat cu marea Cruce a Coroanei României, Marea Cruce a Sf. Sava, Marea Cruce a Sf. Salvator și cu alte ordine române și străine.

Bibliografie: Predescu, Lucian. *Enciclopedia Cugetarea*. Vol. I, București, 1940; Bulei, Ion. *Sistemul politic al României moderne. Partidul Conservator*. București, 1987; Rădulescu, Mihai Sorin. *Elita liberală românească. 1866–1900*. Editura All. București, 1998; Sturdza, Mihai Dim. *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*. Vol. I. Editura Simetria. București, 2004.

TAKE IONESCU

**(25 octombrie 1858, Ploiești –
21 iunie 1922, Roma)**

- ministru de interne:	14 octombrie 1912–31 decembrie 1913
- prim-ministru:	17 decembrie 1921–19 ianuarie 1922
- deputat:	1884

Așa cum îl caracteriza savantul Nicolae Iorga, Take Ionescu a adus în viața politică românească, „împreună cu un cald patriotism, cu o largă inteligență și cu o activitate care nu s-a încetinit niciodată, ca și darul special de a găsi imediat soluții potrivit problemelor momentului, o avere extraordinară pentru țară: tezaurul unei imense experiențe de lucruri și de oameni ...“.

Take Ionescu s-a născut la Ploiești la 13 octombrie 1858, într-o familie de negustori de cereale, a studiat la liceele „Sfântul Petru și Pavel“ din Ploiești și „Sf. Sava“ din București, apoi la Paris, unde și-a luat doctoratul în drept (1881).

S-a căsătorit în Anglia, apoi a revenit, în același an, la București și s-a înscris ca avocat de Ilfov. El a cunoscut o ascensiune deosebită în Partidul Național Liberal, unde și-a făcut debutul politic chiar din 1883 și din partea căruia a fost ales deputat (1884). S-a remarcat de la început prin talentul său oratoric deosebit, apreciat de oamenii vremii cu apelativul „Tăchiță gură de aur“. În 1886 a părăsit Partidul Național Liberal, formând un grup dezident împreună cu N. Fleva, C. C. Arion și alții, iar din 1891 s-a înscris în Partidul Conservator, ocupând mai multe posturi ministeriale din partea acestui partid. A devenit șeful Partidului Conservator-Democrat, creat în 1908 prin desprinderea de conservatori.

A publicat la „Românul“, „Timpul“ și „La Liberté Roumanie“, fiind unul din cei mai activi partizani ai intrării României în primul război mondial de partea Antantei, pentru realizarea dezideratului național. „Existența națională a neamului românesc întreg și neștirbit – scria el – este o chestiune vitală pentru toți românii, pentru cei din Regat ca și pentru cei din afară. Limba, credința religioasă, originea, trecutul istoric, totul îi unește, totul face din ei un singur organism etnic, un singur factor în viața națiunilor “– continua el. El a crezut din tot sufletul în realizarea unității naționale: „Scopul final, scopul din toate sufletele, ... din toate inimile, a fost întotdeauna același: unitatea națională, nu numai culturală, dar și politică, integrarea noastră, a tuturor, în granițele în care ne-a pus Traian“ – declara el, într-un celebru discurs rostit în 1915 în Parlament. El făcea apel la consultarea „instinctului național“, această politică fiind bazată pe un fapt primordial, ca și „dreptul la viață“. „Fiecare popor – spunea el – are dreptul să-și trăiască viața lui ..., cu toți ai lui, fiindcă numai

așa poate și el să creeze o civilizațiune a lui, care să intre în armonia celorlalte civilizațiuni“.

Take Ionescu a fost și ministru al Internelor în perioada războaielor balcanice. A fost dată o nouă lege pentru organizarea Ministerului de Interne, potrivit căreia în compunerea lui au intrat servicii centrale și speciale, între care și Direcțiunea Generală a Închisorilor. De perioada lui este legată și crearea Bibliotecii de specialitate a Ministerului de Interne și „Regulamentul de circulație a automobilelor“. În discursurile sale se întâlnesc frecvent apeluri la ordine, combaterea anarhiei, disciplină și s-a pronunțat pentru reforme sociale „cumpănite“, care „să tindă a restabili veșnica armonie dintre clase“. În opinia sa, „nu se poate nimic construi contra voinței unei țări“, dar în practică vedea realizarea corespondenței dintre politică și crezul poporului prin aceea că „cea mai bună guvernare e a celor puțini în folosul celor mulți“. „Omul privește mai bine o tiranie francă, decât un regim liberal falsificat – spunea el; căci de multe ori tirania are poate legitimitatea într-o glorie națională, ori cel puțin scuza într-un scop mare pe care-l urmărește“.

Ordinea era necesară, potrivit opiniei lui Take Ionescu, în primul rând în zona politicului, având în vedere rolul important pe care trebuie să-l joace liderii partidelor în viața unui stat. „Omul de stat – remarca Take Ionescu – este deasupra partidelor, căci pe el îl preocupă în toate împrejurările interesele permanente ale țării. Omul politic este în serviciul unor principii. Posedând simțul realității și al răspunderii, el va căuta să aplice aceste principii în cadrul intereselor generale. Politicianul se agită în sfera intereselor particulare“.

Take Ionescu se pronunța împotriva conflictelor dintre clase, aplanarea lor făcându-se, după părerea sa, cu echilibru și unitate în sânul națiunii și nu prin lupta între clase. „Nu este adevărat că societatea omenească se hrănește, respiră din lupta de clase. Nu lupta, ci armonia dintre clase este starea morală a societăților omenești“ – aprecia omul politic Take Ionescu. „Lupta de clasă care din când în când apare cu oarecare vioiciune ... nu este decât un fenomen trecător, care trebuie să ne aducă la o nouă armonie, până când iarăși va veni o altă luptă care ne va împinge și dânsa la o altă armonie“ – preciza el.

A fost și un vizionar. El credea într-un nou sistem de relații între state după destrămarea imperiului otoman și a celui habsburgic. Proiectând în viitor Mica Înțelegere – acea „operă de pace“, cum numea el sistemul de tratate între artizanii căruia se număra și el – Take Ionescu credea în unirea lor prin „legături

strânse și permanente“. „Popoarele noastre, care unele trebuiau să reînvieze, iar altele să obțină unitatea națională – spunea el în 1921 – erau prea geloase de prerogativele suveranității lor, pentru a putea să facă, în această privință, sacrificiul necesar. Confederațiunea era o idee a viitorului. Se va realiza sau nu, nu știu“.

A fost vicepreședinte în guvernul de colaborare liberalo-conservatoare condus de I. I. C. Brătianu din timpul Marelui Război de Reîntregire Națională, după care, la Paris, a susținut cauza românilor („politica instinctului național“ – potrivit unei definiții a ilustrei personalități) în calitate de președinte al Consiliului Național pentru Unitatea Românilor. A revenit în țară în 1919, a reînființat Partidul Conservator-Democrat, a îndeplinit demnitatea de ministru de externe în guvernarea Averescu, calitate în care a semnat alianța cu Polonia și a fost unul din artizanii viitoarei grupări de state intrată în istorie sub numele de Mica Înțelegere (România, Cehoslovacia, Iugoslavia).

Omul politic Take Ionescu a fost și prim-ministru într-un guvern care a demisionat în urma votului de neîncredere dat de Parlament dar, practicant al politicii a jucat un rol deosebit în politica externă a României, mai întâi după războaiele balcanice apoi la începutul perioadei interbelice. A fost și ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice și ministru al Finanțelor.

Era un om de acțiune, realist, asociind politica unei științe exacte, precum ingineria: „Politica, dacă seamănă cu ceva, seamănă mai mult cu mecanica: ca dânsa trebuie să calculeze cu precizie forțele sociale, disponibile; să vadă de ce energie sunt capabile; să caute unde sunt les contre poids și din toate acestea să găsească formula ca să se poată mișca înainte“ – spunea el. Pentru el, politica era „acțiune“.

A încetat din viață la 21 iunie 1922, la Roma.

Bibliografie: Ionescu, Take. *Mica Înțelegere*. „Cartea Românească“. București, 1921; Ionescu, Take. *Amintiri*. Librăria Socec. București, 1923; Gheorghe, Constantin. *Miniștrii de Interne în Parlamentul României*. Editura Ministerului Administrației și Internelor. București, 2005; Nicolescu, C. Nicolae. *Șefii de stat și de guvern ai României (1859–2003)*. Editura Meronia. București, 2003.

VASILE G. MORTUN

**(30 noiembrie 1860, Roman –
1 iulie 1919, Broșteni, Roman)**

– ministru de Interne:	4 ianuarie 1914–11 decembrie 1916
– deputat:	1887
– senator:	1914
– președinte al Adunării Deputaților:	11 decembrie 1916–25 aprilie 1918

Urmas al unei vechi familii boierești din Moldova, Vasile Morțun a studiat la Institutul Academic din Iași (1875), la Colegiul „Saint Barbe“ din Paris și la Facultatea de Litere și Filosofie din Bruxelles.

A îmbrățișat ideile socialiste și a făcut parte din conducerea revistei „Contemporanul“.

Vasile Morțun a fost unul dintre liderii Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România, deputat socialist în Parlament și unul din membrii marcanți ai grupării „generoșilor“ care a trecut în Partidul Național Liberal (1900). A fost deputat liberal începând din 1901, ministru al Lucrărilor Publice (12 martie 1907–27 decembrie 1908; 27 decembrie 1908–4 martie 1909; 4 martie 1909–28 decembrie 1910) și ministru de interne în primii ani ai primei conflagrații mondiale.

A participat, în această ultimă calitate, la Consiliul de Coroană din 3 august 1914, în cadrul căruia a susținut neutralitatea României în conflictul dintre puterile europene ale timpului, precum și la cel din 14 august 1916, la care a sprijinit propunerea noului suveran Ferdinand ca România să se alăture puterilor Antantei.

După declararea neutralității României, Ministerul de Interne a desfășurat o strictă supraveghere a serviciilor secrete ale Puterilor Centrale și de contracarare a acțiunii acestora. Între acestea, s-a numărat demascarea activităților de spionaj ale legăției germane la București, a ziarelor „Ziua“, „Seara“ și „Minerva“, a numeroși spioni, precum și a ambasadurilor Austro-Ungariei și Germaniei în Capitala României. De un real folos au fost polițiștii, jandarmii, precum și alte categorii de salariați (pădurari, șefi de gări și poștași, primari, magistrați, publiciști, cadre didactice, preoți) care au oferit Ministerului de Interne informații despre activitatea unor agenți ai Puterilor Centrale.

În aceeași perioadă, a neutralității României, poliția română, în colaborare cu alte structuri informative, a pregătit campania Armatei române pentru eliberarea Transilvaniei. Au fost întocmite liste cu comandanți, cu colaboratori în caz de trecere a Munților Carpați, au fost obținute informații despre obiectivele de război ale Puterilor Centrale în cazul intrării României în război. Comisarii de poliție români au dovedit multă imaginație, tenacitate și îndrăzneală, faptele unora fiind caracterizate ca performante.

Înainte de intrarea în război s-a organizat pe lângă Marele Cartier General al Armatei un serviciu special de siguranță căruia i s-au asociat subunități de poliție pentru asigurarea ordinii în localitățile transilvănene. Pentru completarea efectivelor polițieniști au fost mobilizați rezerviștii, iar pe lângă marile unități militare au fost atașați comisari și agenți de siguranță.

În vara anului 1915 s-au creat în cadrul Inspectoratului General al Jandarmeriei mai multe compartimente care se ocupau cu sintetizarea informațiilor pe care le raportau Ministerului de Interne și de Război. Jandarmeria rurală (sedentară și activă) a participat, alături de poliție și administrația de stat, la asigurarea ordinii în teritoriu.

Jandarmeria rurală a contribuit la cunoașterea stării de spirit a populației, la descoperirea lucrărilor militare ale armatelor inamice la granița României, precum și la paza și securitatea unor obiective economice și strategice deosebit de importante pentru România; au fost concentrate mai multe contingente de jandarmi pentru a asigura paza căilor de comunicații. La 4 martie 1916 s-au înființat în București posturi speciale de jandarmi pentru paza fabricilor de armament, la trecătorile Carpaților, precum și pentru paza instalațiilor în zona petroliferă a țării.

După declanșarea războiului de către România, Ministerul de Interne a participat activ, alături de armată, la îndeplinirea idealului național. Poliția și Jandarmeria au avut în grijă aprovizionarea trupelor române, strângerea și depozitarea producției agricole, asigurarea funcționării producției pentru front, a ordinii publice și siguranței statului și participarea efectivă la lupte și la organizarea rezistenței în teritoriul cucerit de trupele germane.

Jandarmii, poliția și pompierii, care au însoțit trupele române ce au trecut Carpații, s-au îngrijit de menținerea ordinii, paza și siguranța în localitățile transilvane. Aceste unități s-au ocupat de rechiziționări și au mobilizat populația la efectuarea unor transporturi pentru armată și realizarea unor lucrări genistice. În București au fost rechiziționate automobilele particulare pe care le-a pus la dispoziția armatei, iar poliția s-a preocupat de apărarea și protecția populației împotriva bombardamentelor.

Insuccesele de pe front din toamna anului 1916 au provocat și unele nereguli în activitatea Ministerului de Interne, ale cărui forțe au trebuit să facă față altor misiuni impuse de retragerea din Transilvania, Oltenia și Dobrogea. În unele localități, jandarmii și polițiștii au mobilizat populația civilă pentru a opune rezistență

trupelor cuceritoare, iar în zona petroliferă au participat la distrugerea sondelor și rafinăriilor și la incendierea conductelor și rezervoarelor de petrol. Tot în timpul înaintării spre București a trupelor germane, au fost scufundate în Dunăre cerealele depozitate în silozurile din porturi, au fost evacuate la Moscova o parte a arhivelor și tezaurul țării, acțiuni la care a participat Ministerul de Interne. Valoarea pierderilor cauzate de aceste distrugerii – se afirmă în studiile istoricilor – s-a ridicat la peste 10 miliarde de lei aur.

În condițiile retragerii trupelor române în Moldova, Vasile Morțun a fost considerat vinovat de modul în care s-a realizat evacuarea bunurilor materiale, a cerealelor îndeosebi, precum și a tinerilor. Între altele, lui Morțun i s-a reproșat că nu s-a preocupat din vreme de crearea unei rețele de informații în situația în care o parte din teritoriul românesc ar fi fost ocupată de Puterile Centrale.

Misiunea sa în fruntea Internelor a luat sfârșit imediat după ce Capitala țării a căzut sub ocupația germană și guvernul s-a mutat la Iași.

În timp ce ocupa fotoliul de președinte al Adunării Deputaților, au fost prezentate forurilor legislative proiectele de reforme și de modificare a Constituției (6 mai 1917). Reformele – agrară și electorală – promise de suveranul României, Ferdinand, au fost adoptate de Parlament la 13 iunie 1917.

În aceeași perioadă, a mandatului său în fruntea Adunării Deputaților, Sfatul Țării a decis, la Chișinău (27 martie 1918), unirea Basarabiei cu România, fapt pecetluit prin Decretul-lege din 9 aprilie 1918 privind ratificarea unirii Basarabiei cu România.

La 24 aprilie, guvernul român a semnat pacea cu Puterile Centrale, fără ca aceasta să facă obiectul ratificării de către suveranul României.

Bibliografie: Numeroase articole în publicațiile: „Dacia Viitoare“ (Paris și Bruxelles), „Revista socială“, „Contemporanul“, „Drepturile Omului“, „Critica socială“, „Democrația socială“, „Evenimentul literar“, „Lumea nouă“, „Revista ideii“; cărți: Morțun, V. *Deputatul palmuit*. Roman, 1882; Morțun, V. *Zulniea Hâncu*. București, 1891; M. Eminescu, *Proză și versuri*. ed. de V.G. Morțun. Iași, 1890; Nădejde, I. *V. G. Morțun. Biografia lui și genealogia familiei Morțun*. București, 1923; Oprea, Petre. *Vasile G. Morțun. Colecționar de artă*. București, 1968; Bobocescu, Vasile. *Momente din istoria Ministerului de Interne*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Kirițescu, Constantin. *Istoria Războiului pentru întregirea României. 1916–1919*. București, 1923.

ALEXANDRU C. CONSTANTINESCU

**(4 septembrie 1859, București –
18 noiembrie 1926, București)**

– ministru de interne:	11 decembrie 1916–26 ianuarie 1918
– deputat:	din 1901
– senator:	1895

Provenit din mica boierime munteană, Alexandru Constantinescu era fiul lui Costache Constantinescu, proprietar în satul Poienarii-Dănești (județul Dâmbovița).

Învăță la București, după care pleacă la Paris, unde, în 1879, își ia licența în Drept și în 1881, doctoratul.

Întors în țară, practică avocatura în cadrul baroului Ilfov, apoi ca avocat al statului (1884–1889) și al Creditului Funciar Rural.

Intră în rândurile Partidului Național Liberal în 1882, fiind ales ajutor de primar al Bucureștilor (1882–1884). Senator de Putna, la Colegiul I, în 1895.

Ocupă fotoliul de ministru al Agriculturii și Domeniilor în două rânduri: 1 noiembrie 1909–28 decembrie 1910 și 4 ianuarie 1914–11 decembrie 1916.

În timpul celui de-al doilea ministeriat la Agricultură se confruntă cu o problemă generată de starea de neutralitate a României, adoptată după izbucnirea războiului. Cerealele nevândute și stocate în hambarele proprietarilor mari din țară erau amenințate cu deteriorarea, deoarece guvernul refuza să le vândă, căci nu le putea vinde decât Puterilor Centrale, diminuând astfel efectele blocajului economic instituit de Antantă. În interior însă, se făcea tot mai greu față presiunilor puternice ale marilor proprietari. Încercând să găsească o soluție, I. I. C. Brătianu pune problema miniștrilor Antantei. Aceștia dau dezlegare României să vândă o parte din cereale, iar guvernul român hotărăște ca vânzările să se facă de la stat la stat, contracarând astfel monopolul german și austro-ungar unite în consorțiu. Astfel, Anglia încheie, în ianuarie 1916 un contract cu guvernul român pentru 80.000 de vagoane de cereale. Guvernul român și-a asumat obligația să construiască depozite în apropierea gărilor, depozite necesare pentru adăpostirea cerealelor cumpărate, deoarece nu puteau fi ridicate deocamdată din țară.

Alexandru Constantinescu ajunge ministru de interne într-o perioadă critică pentru țară (11 decembrie 1916–26 ianuarie 1918), în guvernul prezidat de Ion I.C. Brătianu.

Intrată în război în august 1916, România trebuie să facă față unei situații neprevăzute: la sfârșitul lui octombrie, trupele germane conduse de generalul von Falkenhayn au spart frontul românesc pe Jiu și au invadat Oltenia înaintând în Câmpia Română. În același

timp, gruparea comandată de feldmareșalul von Mackensen a trecut Dunărea pe la Giurgiu, îndreptându-se spre București.

La 10 noiembrie, armata română primește ordin să se retragă pe linia fortificată Râmnicu Sărat-Viziru, între Carpați și Dunăre, iar la 12 noiembrie, regele și la 20 noiembrie, guvernul au părăsit Bucureștiul, plecând la Iași, care a devenit capitala vremelnică a României. În 23 noiembrie Mackensen a intrat în București, consfințind instaurarea ocupației pe două treimi din teritoriul României.

Guvernul Brătianu a depus un uriaș efort pentru a rezolva numeroasele probleme cu care se confrunta țara și pentru a ridica moralul populației.

Prin ordin al ministrului de interne, cadrele Poliției de Siguranță, ale Poliției Judiciare, Administrative, brigăzilor centrale și teritoriale de siguranță, comisarii și subcomisarii chesturilor, polițiilor, secțiilor și detașamentelor de poliție din Prefectura Poliției Capitalei au fost retrase în Moldova. Au mai rămas agențiile de poliție, sergenții de oraș și o parte din jandarmi.

După retragere, activitatea structurilor de poliție și informații a fost reorganizată. Au fost întărite efectivele polițienești din orașele și târgurile Moldovei.

S-a urmărit acoperirea informativă a rețelei urbane, fiind înființate brigăzi speciale de siguranță la Roman, Tecuci, Piatra Neamț, Vaslui etc. Un număr de 64 comisari și agenți speciali de siguranță și-au desfășurat activitatea de la 1 februarie 1917 în cadrul Biroului de informații al Secției I și la diferite comandamente ale armatei.

Jandarmii, retrași din teritoriul ocupat, au fost repartizați pentru întărirea efectivelor jandarmeriei din nordul Moldovei, pentru asigurarea ordinii, paza unor obiective economice și militare, a liniilor de comunicații și supravegherea executării lucrărilor genistice pe linia frontului.

S-a format Detașamentul Mobil de Poliție al Marelui Cartier General, având ca misiune realizarea pazei demnitarilor, contracararea acțiunilor de spionaj îndreptate împotriva armatei, asigurarea ordinii militare etc.

La 27 martie 1917 s-a format un detașament de 160 jandarmi, însărcinat cu paza obiectivelor militare din Delta Dunării.

Pe lângă fiecare divizie de infanterie a fost constituită câte o companie de poliție, în vederea realizării acțiunilor contrainformative.

O acțiune deosebit de grea, întreprinsă de organele de siguranță a fost identificarea, în cursul anului 1917, a noilor agenți ai serviciilor de spionaj ale Puterilor Centrale din teritoriul ocupat.

La începutul anului 1917 s-a înființat Serviciul de Informații și de Contrainformații Româno-Rus, având ca atribuție contracararea spionajului Puterilor Centrale. În fruntea serviciului a fost numit Romulus Voinescu, care era și delegat al Siguranței Generale Române pe lângă Comandamentul Militar Rus. Printr-o activitate competentă s-a reușit, într-un timp scurt, să fie identificate peste 2500 de persoane suspecte de activitate de spionaj în favoarea Puterilor Centrale.

După retragerea armatei și a structurilor Ministerului de Interne în Moldova, unii dintre cei mai buni comisari și agenți de poliție, după o scurtă instruire, au fost lăsați în spatele frontului pentru a organiza mișcarea de rezistență și rețelele informative care să transmită informații Comandamentului militar din Moldova.

La pregătirea informativă a contraofensivei armatei române din vara anului 1917, și-au adus contribuția mii de polițiști și jandarmi care au participat la realizarea poliției militare și a măsurilor de siguranță pe frontul de luptă.

Totodată, poliția a asigurat, împreună cu unitățile militare, paza lagărelor de prizonieri.

După îndeplinirea sarcinii de ministru de interne în condițiile deosebite descrise mai sus, Alexandru Constantinescu va ocupa funcția de ministru la Industrie și Comerț, Agricultură și Domenii, Lucrări Publice. Ultimul portofoliu, la Agricultură și Domenii, l-a deținut, în perioada 10 aprilie 1922–27 martie 1926.

A încetat din viață la 18 noiembrie 1926, fiind înmormântat la cimitirul Bellu din București.

Bibliografie: Neagoe, Stelian. *Istoria guvernelor României*. Editura Machiavelli. București, 1995; Mamina, Ion și Scurtu Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Bobocescu, Vasile. *Istoria Poliției Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999.

CONSTANTIN SĂRĂȚEANU

**(1862, Buzău -
23 mai 1935, București)**

– ministru de interne:	29 ianuarie–27 februarie 1918
– regent:	9 octombrie 1929–7 iunie 1930

Constantin Sărățeanu s-a născut în 1862, într-o familie de magistrați din județul Buzău, cunoscuți încă înainte de 1848. Tatăl său, Constantin D. Sărățeanu a fost procuror general la Curtea de Casație, iar bunicul judecător și deputat al județului Buzău în Adunarea Obștească a Țării Românești (1837–1842).

După studii liceale la „Sf. Sava“ din București, a urmat Facultatea de Drept din capitala României, a lucrat în magistratură ca substituit de procuror la tribunalele din Râmnicu Sărat și Argeș, ca procuror în Vlașca și Ilfov, judecător de instrucție și prim-procuror la Covurlui și Ilfov, procuror la Curtea de Apel Iași și București. A fost secretar general la Ministerul Justiției (1903), consilier la Curtea de Apel Iași (1905), iar, în 1912, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție.

De asemenea, a fost ministru de interne (29 ianuarie–27 februarie 1918) în cabinetul Alexandru Averescu, guvern care avea misiunea de a găsi o soluție la situația critică în care ajunsese România ca urmare a ieșirii Rusiei din război și lipsei sprijinului din partea Antantei. Desemnarea lui în această ultimă funcție a fost considerată, la vremea aceea, „o glumă“ a generalului Al. Averescu – nota Nicolae Iorga.

În timpul ministeriatului său la Interne, țara a trebuit să facă față dezordinii interne provocate de soldații ruși de pe frontul românesc, care, divizați politic după revoluția bolșevică, au atacat depozitele de alimente, au dezarmat și arestat ofițeri, au eliberat deținuții din închisoarea din Iași și au făcut numeroase alte nereguli. Încercarea guvernului României de a curăța teritoriul de trupele care devastau zonele din Moldova în drumul lor spre Rusia, a fost interpretată de guvernul de la Petrograd ca „dușmănoasă“, mergând până la comunicarea oficială din ianuarie–februarie 1918 de a rupe relațiile diplomatice cu România.

A făcut parte din delegația guvernamentală, în frunte cu Averescu, care a plecat la București pentru o întrevvedere cu feldmareșalul Mackensen, având ca scop eventualitatea încheierii păcii cu Germania. În cadrul mai multor Consilii de Coroană se stabilise ca textul viitorului tratat să fie abordat în bloc, fără a se negocia pe articole, pentru a sublinia pe această cale caracterul de dictat al Tratatului de Pace.

Activitatea sa ca ministru al Internelor s-a sfârșit o dată cu numirea de către regele Ferdinand a unui nou guvern, în frunte cu

Alexandru Marghiloman (27 februarie 1918), pentru continuarea discuțiilor cu Germania și semnarea Tratatului de Pace.

A fost numit, din nou, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție (de la 5 martie 1918).

După moartea regelui Ferdinand (1927) și instalarea ca rege a minorului Mihai I, Constantin Sărățeanu a revenit în viața politică a României, fiind ales în Regență la 9 octombrie 1929, la propunerea lui Iuliu Maniu în locul lui Gheorghe Buzdugan, care decedase. Instaurarea Regenței în timpul minoratului lui Mihai, compusă din principele Nicolae (fără nici o vocație pentru politică și acceptând sarcina de regent ca o povară de care se putea debarasa cu bucurie), Patriarhul Miron Cristea și Gheorghe Buzdugan (care îi datorau funcția de regent lui I. I. C. Brătianu) demonstra că instituția monarhică devenise un decor, iar puterea se afla în mâna Partidului Național-Liberal. Întrucât nu exista un statut al Regenței care să stabilească procedura în astfel de situații, cabinetul Iuliu Maniu a luat asupra sa sarcinile Regenței, până la alegerea unui nou regent în persoana lui C. Sărățeanu, omul care „trebuia votat“, în opinia lui Alexandru Vaida-Voevod. Alegerea lui Constantin Sărățeanu a fost o „surpriză“ pentru cei prezenți. Un contemporan participant la ceremonie (Pompiliu Pop Mureșan), îl descria astfel: „Un bătrân înalt și uscat, care abia vorbește. Face impresia că și-a pierdut de mult dacă nu memoria, controlul asupra ei. E un om cu un picior în groapă. Penibil. Iuliu Maniu e însă mulțumit. De acum înainte are un picior serios în Regență. Manechinul va juca așa cum îl va trage de sfori din culise. E tocmai ceea ce îi trebuie lui Iuliu Maniu“.

Pentru toată lumea era limpede că prin alegerea lui C. Sărățeanu nu s-a urmărit creșterea prestigiului Regenței, ci influențarea ei. Considerat de mulți „om cult, cu o solidă pregătire juridică“, C. Sărățeanu nu întrunea aprecierea generală că ar fi avut calitățile politice necesare.

„Și am ales pe marele bărbat, pe Sărățeanu – declara Iuliu Maniu în 1936 – care mi-a făgăduit că dacă națiunea română va voi pe rege, nu se va opune. Despre acest plan știa numai dl. Alexandru Vaida și îi mulțumesc că a ținut secretul până la capăt; și astfel l-am putut aduce înapoi pe rege.“ Declarația lui Maniu se referea la actul Restaurației din 1930, când a fost adus în țară Carol al II-lea, cel care, la 28 decembrie 1925, renunțase prin angajament scris la tronul României, promițând că nu se va întoarce în țară timp de 10 ani, decât dacă ar fi chemat de rege sau de guvern. Pentru reușita actului Restaurației, Regența a numit un alt cabinet, în frunte cu Gheorghe

Mironescu, care avea misiunea de a trimite în Parlament proiectul de lege pentru modificarea unor articole din Statutul Casei Regale potrivit căror Carol era eliminat din rândul familiei domnitoare și viza, astfel, reintegrarea lui Carol în drepturile sale de principe moștenitor. A urmat apoi demisia lui Miron Cristea și a lui Constantin Sărățeanu (acest „ilustru necunoscut“, după părerea contemporanilor), fapt ce a transformat Regența într-o instituție nefuncțională. Cei doi regenți au motivat gestul lor prin aceea că „prin actul îngăduit de guvern se atinseseră prestigiul României și se calcă articolele 6 și 7 din lege de la 4 ianuarie 1926. În acest fel – afirmau ei – nu mai putem admite această încălcare, care ne pune în situația de a nu mai fi credincioși regelui căruia i-am jurat credință“. Ca urmare, cele două Camere au fost convocate a doua zi (8 iunie 1930) și au hotărât că principelui Carol, „coborâtor direct și legitim în ordine de primogenitură bărbătească al regelui Ferdinand“, îi revine de drept Coroana României.

După Restaurația din 1930, Constantin Sărățeanu s-a retras în viața privată și a murit în București la 23 mai 1935.

Bibliografie: Scurtu, Ioan. *Contribuții privind viața politică din România*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1988; Mureșan, Pompiliu Pop. *Adevărul despre Iuliu Maniu*. București, 1946; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliana. *Miniștrii de Interne ai României (1862–2001)*. Editura Ministerului Administrației și Internelor. București, 2001.

General ARTHUR VĂITOIANU

**(14 aprilie 1864, Ismail –
17 iunie 1956, București)**

– ministru de interne:	24 octombrie–29 octombrie 1918 27 septembrie–28 noiembrie 1919 19 ianuarie 1922–30 octombrie 1923
– prim-ministru:	27 septembrie–28 noiembrie 1919
– deputat:	1919
– senator de drept:	1925
– consilier regal:	1938

Fiul unui german, Weithoffer, fost șef de stație telegrafică la Adjud și Ismail în timpul domnitorului Unirii, Alexandru Ioan Cuza, Arthur Văitoianu a îmbrățișat, de la început, cariera militară. S-a născut la 14 aprilie 1864, la Ismail, în sudul Basarabiei, a absolvit Școala militară (1884) și Școala de artilerie și geniu (1886) din București. A urcat treptele ierarhiei militare (sublocotenent – 1884, locotenent – 1887, căpitan – 1891, maior – 1897, locotenent-colonel – 1904, colonel – 1908, general de brigadă – 1915, general de divizie – 1917) până la cea de general de corp de armată (1918) și a fost profesor la Școala Superioară de Război din capitala României.

Participant direct la Războiul de Reîntregire Națională, Arthur Văitoianu a fost comandantul Corpurilor 2 și 4 de armată și s-a distins în marile bătălii de la Mărăști și Oituz.

După război, Arthur Văitoianu și-a prezentat demisia din armată, intrând în politică și devenind membru al Partidului Național-Liberal.

A fost ministru de justiție (1918), de război (1918–1919), al Comunicațiilor (1923–1926), ad-interim la Ministerul Afacerilor Străine (1919) și președinte al Consiliului de Miniștri (1919).

Ca ministru de interne în guvernul generalului Constantin Coandă, generalul Arthur Văitoianu a făcut parte dintr-un guvern al cărui obiectiv era eminentamente militar: declararea, din nou, a războiului de către România împotriva Puterilor Centrale. Acțiunea armatei române a încetat la 11 noiembrie, dată care a însemnat și sfârșitul primului război mondial. După decretarea mobilizării armatei române, s-au constituit 6 regimente de jandarmi care au participat la campaniile armatei române pentru eliberarea teritoriului național ocupat de trupele germane și austro-ungare. Jandarmeria proteja populația română și proprietățile ei în momentul retragerii trupelor de ocupație.

La 28 noiembrie 1918, Congresul General al Bucovinei a hotărât unirea acestui străvechi teritoriu românesc cu patria mamă, iar la 1 decembrie, același an, prin hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, Transilvania s-a unit cu România.

Guvernarea generalului Arthur Văitoianu din toamna anului 1919, un guvern de generali și tehnicieni, a primit misiunea de a

organiza, în luna noiembrie, primele alegeri parlamentare, pe baza votului universal, la care au participat alegători din toate teritoriile locuite de români pentru a forma primul Parlament al României Mari.

Printr-un decret-lege din 18 septembrie 1919, inspectorii, subinspectorii, șefii și subșefii serviciilor de siguranță și poliție sunt investiți ca ofițeri ai poliției judiciare în toată țara. O altă măsură a ministrului A. Văitoianu a fost aceea prin care, la 1 noiembrie același an, Secția Militară Secretă din Transilvania, înființată de Comitetul Național Român Central, și-a încetat activitatea, sarcinile ei fiind preluate de Poliția Română, Jandarmeria rurală și de Serviciile de informații și contrainformații militare.

În cel de-al treilea ministeriat se desfășoară la București, așa-numitul „proces din dealul Spirii“, intentat socialiștilor care votaseră transformarea Partidului Socialist în partid comunist. „Am ordonat arestarea acelor care au votat afilierea la Internaționala a III-a, pentru că am considerat aceasta ca un complot contra siguranței statului ...“ – afirma în mai 1922, în calitate de martor, Constantin Argetoianu, fost ministru de interne.

În primăvara anului 1923, el a propus un proiect de lege pentru organizarea comunelor rurale prin care „straja să fie înlocuită cu un serviciu permanent de guarzi comunali“. În opinia sa, așa cum funcționa paza satelor era doar „o contribuție iluzorie la siguranța satelor“, dar și „un izvor nesecat de abuzuri și vexațiuni săvârșite în dauna țărănimii“.

În 1923 Parlamentul a votat Constituția României care avea caracter democratic și răspundea unei reale necesități istorice, cu un rol important în conturarea statului național român. Documentul prevedea, la art. 128, că „în caz de pericol de stat se poate, prin lege, institui starea de asediu generală sau parțială“.

Spre sfârșitul mandatului său, Poliția Capitalei a descoperit un complot în care erau implicați Corneliu Zelea Codreanu, Ion I. Moța, Ilie Gârneață, Radu Mironovici, Corneliu Georgescu, care hotărâseră împușcarea „politicienilor trădători“ în Marele Război, între care și foștii miniștri de interne Alexandru Constantinescu și Gheorghe Mârzescu.

Ca prim-ministru într-un guvern în care a deținut și Internele (septembrie–noiembrie 1919), precum și interimatul la Afaceri Străine, generalul Văitoianu a refuzat constant să semneze Tratatul cu Austria și Tratatul minorităților, cerute ultimativ de Conferința de Pace de la Paris. În răspunsul său, generalul afirma drepturile românilor la unitate națională, subliniind că modalitatea în care este tratată România „nu corespunde nici spiritului în care

s-a făcut alianța, nici declarațiilor solemne ale tuturor aliaților de a fi luptat pentru libertate în lume, pentru libertatea și egalitatea tuturor naționalităților mari și mici“.

A făcut parte din „Consiliul generalilor“, convocat de regele Ferdinand pentru a fi sfătuit în legătură cu sancțiunea ce trebuia aplicată principelului Carol pentru părăsirea unității militare pe care o comanda. El trecuse în teritoriul inamic, la Odesa, unde se căsătorise cu Ioana Valentina (Zizi) Lambrino, la 31 august.

A fost un membru marcant al Partidului Național Liberal din partea cărui a fost ales deputat (1919) și senator. În 1930 a trecut la gruparea „georgistă“ a Partidului Național Liberal (Gheorghe Brătianu), a sprijinit regimul autoritar al regelui Carol al II-lea, fiind numit ministru secretar de stat și consilier regal. Consiliul de Coroană, pe lângă menirea de a da „sfaturi“ monarhului, o avea și pe aceea de a acoperi actele politice ale lui Carol al II-lea, pentru ca în cazul unor eșecuri răspunderea să se răsfrângă asupra „consilierilor“.

În toamna anului 1939 s-a pronunțat pentru neutralitatea României în momentul în care izbucnise cea de-a doua conflagrație mondială, iar la Consiliul de Coroană din 30 august 1940 s-a exprimat împotriva acceptării Dictatului de la Viena impus României de cele două puteri fasciste ale Europei, Germania și Italia.

După cel de-al doilea război mondial a fost arestat și închis la Sighet, în 1947. A murit la 17 iunie 1956, în București.

Bibliografie: Gheorghe, Constantin. *O istorie la Internele în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Savu, Al. Gh. *Dictatura regală (1938–1940)*. Editura Politică. București, 1970; Mamina, Ion. *Monarhia constituțională în România. Enciclopedie politică. 1866–1938*. București, 2000; Neagoe, Stelian. *Istoria Guvernelor României. De la începuturi – 1859 până în zilele noastre – 1999*. București, 1999; Nicolescu, C. Nicolae. *Enciclopedia șefilor de guvern ai României*. Editura Meronia. 2006.

GEORGE G. MÂRZESCU

**(7 iulie 1877, Iași –
12 mai 1926, București)**

– ministru de interne:	29 noiembrie 1918–12 septembrie 1919
– deputat:	1907; 1912

Provine din preoțimea ieșeană, pe linia arhimandritului Gherasim Mârzescu, străbunicul său. Tatăl, Gheorghe Mârzescu, a fost unul dintre fruntașii elitei liberale ieșene.

Începe studiile juridice la Iași, le continuă la București și apoi la Paris.

În 1896 este șef de cabinet la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii condus de tatăl său.

Continuând tradiția, își începe cariera politică în rândurile Partidului Național Liberal (1901).

Este numit director general al Casei Spitalelor „Sf. Spiridon“ și a funcționat ca profesor la Universitatea din Iași (1901–1904). Între anii 1904 și 1906 a condus ziarul „Liberalul“.

Ales deputat în 1907 și numit subprefect al județului Iași. În 1909 fondează ziarul „Mișcarea“.

Face parte din guvernul prezidat de Ion I. C. Brătianu în calitate de ministru al Agriculturii și Domeniilor (11 decembrie 1916–26 ianuarie 1918). Era un guvern de colaborare a Partidului Național Liberal cu Partidul Conservator Democrat, colaborare necesară în urma intrării României în Războiul de Reîntregire și pe care Brătianu o explica astfel: „În însăși constituirea cabinetului veți vedea conștiința noastră, a tuturor, că trebuie, prin forțe unite să facem toate eforturile ca să ducem până la sfârșit bun rezultatul marelui lupte în care am intrat“.

În septembrie 1916, în timpul portofoliului său, a fost adoptat Regulamentul pentru executarea muncilor agricole, care preciza că „păstrarea producției și bogăției țării constituie un factor de rezistență națională și de izbândă“. Pentru a evita adâncirea crizei alimentare, în ianuarie 1917 s-au instituit consilieri agricoli cu împuterniciri speciale și comandamente militare județene; agronomii au primit misiunea de a întocmi planuri de cultură pe județe și comune; s-a hotărât ca terenurile celor mobilizați să fie cultivate fără plată de cei rămași. Pentru a combate specula, întreaga cantitate de cereale disponibilă a fost cumpărată de stat.

În vara anului 1917, guvernul a hotărât ca toți lucrătorii agricoli, indiferent de vârstă și sex, să fie rechiziționați pentru muncile agricole.

La 29 noiembrie 1918, George Mârzescu este investit cu funcția de ministru de interne, funcție pe care o va deține până la 12 septembrie 1919.

Din cauza înrăutățirii situației economice au apărut numeroase mișcări sociale, cărora forțele de ordine a trebuit să le facă față. La 13 decembrie 1918, armata a intervenit în forță pentru a împrăști manifestația muncitorilor tipografi din piața Teatrului Național. În urma ciocnirilor, s-au înregistrat șase morți și câteva zeci de răniți. În comunicatul guvernului referitor la incident se spunea: „De câțva timp, o organizare bolșevică în legătură cu anarhiștii din Rusia și cu revoluționarii din Pesta, caută să provoace răscoale ațâțând muncitorime. Azi după-amiază, grupuri conduse de aceste elemente bolșevice au încercat să provoace o gravă agitațiune. Împiedicați de armată să treacă pe strada Câmpineanu ei au tras asupra trupei fără nici o provocare, rănind grav mai mulți soldați. În legitimă apărare trupa a trebuit să facă uz de arme și să restabilească ordinea. Sunt 6 morți și 15 răniți. S-au arestat și pus sub urmărire toți vinovații.“

Liberalul I. G. Duca, membru al guvernului, scria despre același eveniment: „O asemenea manifestațiune s-a ciocnit, la 13 decembrie, pe strada Câmpineanu lângă Teatrul Național, cu un detașament de Vânători de Munte. Soldații au tras, mai mulți manifestanți au căzut morți, poliția a arestat pe toți frunțașii mișcării și i-a bătut atât de crunt, încât unul dintre socialiștii mai de vază, Frimu, a și murit peste câteva zile de pe urma rănilor dobândite. Represiunile au depășit, astfel, așteptările noastre. Mârzescu, în calitate de ministru de interne, nu putea reuși să stabilească vinovățiile și răspunderile; vădit, acțiunea îi scăpase din mână; chiar dacă trupa fusese atacată cum pretindea ea și reacționase prea violent, ceea ce se petrecuse la poliție împotriva dispozițiilor guvernului era grav și inadmisibil. Abia după câțiva ani, am aflat întâmplător cheia enigmei: plecasem, odată, cu vagonul ministerial în Ardeal și, văzând că eroul de la Mărășești, viteazul general Racoviceanu nu are loc în tren, l-am invitat la mine. Stând de vorbă până seara târziu, mi-a mărturisit că la 13 decembrie era opera lui. Întorcându-se din Moldova cu regimentul său, surprinsese noaptea în gara Chitila oameni suspecti care îndemnau pe soldați să-și împuște ofițerii și să facă revoluție, că trebuie să se isprăvească cu regii și burjuii; de aceea, văzând că guvernul umbla cu mânuși, s-a hotărât să curețe el capitala de acești provocatori.“

După o lună, în ianuarie 1919, guvernul a admis reapariția presei socialiste, redeschiderea sediilor și eliberarea unui mare număr din cei arestați.

În timpul portofoliului la Interne al lui George Mârzescu, la 22 iunie 1919 s-a procedat la o nouă organizare a serviciilor de

administrație ale Ministerului de Interne, printr-un Decret-lege. În urma modificărilor stipulate în decret, Ministerul de Interne avea următoarea structură: *Servicii speciale* (Direcțiunea generală a Serviciului Sanitar, Direcțiunea Generală a Poștelor, telegrafelor și telefoanelor; Direcțiunea Generală a Monitorului Oficial și a Imprimeriei Statului, Consiliul Administrativ Permanent); *Servicii Centrale* (Direcțiunea Administrației Generale, Direcțiunea Contabilității, Direcțiunea Administrației Județene și Comunale; Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale; Cabinetul Ministrului; Serviciul Arhitecturii).

George Mârzescu este promotorul Legii pentru reprimarea unor infracțiuni contra liniștei publice („legea Mârzescu“) din 19 decembrie 1924. Legea, adoptată pe fondul creșterii ofensivei mișcărilor extremiste (în special a Partidului Comunist din România care, ca secție a Internaționalei a III-a își desfășura activitatea pe baza directivelor primite de la Moscova, în 1923 introducând în programul său lozincă autodeterminării până la despărțire a Basarabiei, Dobrogei și Transilvaniei). Legea stipula: „Simplul fapt al asocierii în scopul de a prepara sau de a executa crime în contra persoanelor sau proprietăților, oricare ar fi durata asociației sau numărul membrilor ei, precum și orice înțelegere stabilită în același scop, constituie delict contra liniștei publice și se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani.“

George Mârzescu a încetat din viață la 12 mai 1926, în București.

Bibliografie: *Istoria României în date*. Editura Enciclopedică Română. București, 1972; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Românii în secolul XX*. Editura All. București, 1999.

General ALEXANDRU AVERESCU

**(9 martie 1859, Ismail -
3 octombrie 1938, București)**

– ministru de interne:	1–13 decembrie 1919 13 martie–13 iunie 1920
– prim-ministru:	29 ianuarie–27 februarie 1918 13 martie 1920–13 decembrie 1921 30 martie 1926–4 iunie 1927
– mareșal al României:	1930
– consilier regal:	1938

Fiu al slugerului Constantin Averescu, ofițer în armata rusă, apoi institutor la Iași și Târgu Frumos, Alexandru Averescu, cel care va deveni o personalitate militară și politică de primă mărime, s-a născut la Ismail la 9 martie 1859 și a studiat la Seminarul teologic din localitatea natală, apoi la Școala de arte și meserii din București.

A îmbrățișat cariera armelor chiar în timpul războiului de independență, când a intrat ca voluntar jandarm la vârsta de 17 ani; a urmat Școala divizionară de la Mănăstirea Dealu (1881), Școala Superioară de Război de la Torino (1886). A îndeplinit funcțiile de comandant al Școlii Superioare de Război din București (1894–1895), atașat militar la Berlin (1895–1898), șeful Secției de Operații în Marele Stat Major (1899–1904), ministru de război (1907–1909), șef al Statului Major General Român (1911–1913), comandant al Armatei a II-a care a participat la bătălia de la Mărăști (iulie 1917).

Numele său este legat de victoriile românilor în epopeea națională a Marelui Război de Reîntregire Națională. Așa cum Mihail Kogălniceanu se exprima asupra însemnătății unirii de la 1859, generalul Al. Averescu excludea, la aniversarea unui deceniu de la marea unire a neamului, erijarea unor oameni politici în înfăptuitori: „... unirea ... nu este patrimoniul unui partid, nici măcar al unei generațiuni. Este patrimoniul neamului, cu toate generațiunile care au luptat pentru a o dobândi și cu cele care vor lupta pentru a o menține“.

Ca prim-ministru, în anul 1918, Alexandru Averescu a discutat condițiile de pace cu Germania, pace semnată în primăvara anului 1918 de guvernul condus de Al. Marghiloman.

A fost, în anii 1919–1920, omul cel mai popular din România. În anul 1930 el a fost ridicat la demnitatea de mareșal al României.

A fost întemeietorul Ligii Poporului (1918), transformată în Partidul Poporului, intrând în viața politică la o vârstă înaintată. „Am intrat în politică împins de împrejurări: nici nu-mi trecea prin minte că, într-o zi, voi juca în țara mea un rol politic pe care evenimentele din urma războiului mi l-au rezervat“ – preciza el mai târziu.

Lipsa de experiență politică a fost folosită de forțele politice ale vremii care au profitat de prestigiul său militar cu care traversase

perioada războiului, iar el a rămas tot timpul „un liberal prudent, preocupat în primul rând de menținerea ordinii, a sistemului social și politic existent“, el acceptând în materie de guvernare doar „reformele inevitabile“. El a fost convins că – așa cum spunea –, „în vremi grele a restabilit ordinea în țară“, referindu-se la începutul perioadei interbelice, marcat în Europa de revoluții, de mari mișcări sociale și politice. Se pronunța tot timpul pentru realizarea progresului „pe calea evoluției, pe care nu se poate păși decât călăuziți de judecata serioasă și liniștită“ și nu pe „distrugerea dezordonată a ceea ce există, pentru a ne arunca în brațele necunoscutului“.

Numit ministru de interne în guvernul Alexandru Vaida-Voievod (1 decembrie 1919), funcție pe care a deținut-o timp de două săptămâni, el a revenit în martie 1920 în fruntea Internelor. În această perioadă, prestigiul de care se bucura Averescu a îndreptățit lumea politică românească să-l cheme la cârma României în calitate de premier. Al. Averescu a organizat alegeri în mai 1920 la care a câștigat Partidul Poporului, partid întemeiat de general.

În timpul ministeriatului lui a fost realizată unificarea monetară, reforma financiară, reforma agrară.

El era convins că „omul politic trebuie să pună în serviciul țării tot ce-i poate fi, eventual, de folos pentru rezolvarea chestiunilor de interes general în conviețuire colectivă, și anume: pricepere, energie, timp și, la trebuință, chiar și avutul său“.

El a fost acuzat, uneori, de folosirea prestigiului său pentru „autoritarism“, poziție exprimată de dorința sa de a-i face pe politicieni să respecte legalitatea, cadrul constituțional. „Va trebui, mai întâi de toate – preciza el în «Actul constitutiv al Ligii Poporului» (1918) – să întronăm ... domnia legilor ...“; să înceteze nenorocitul sistem al bunului plac, mulțumită căruia legile au vigoare numai pentru cei cărora se aplică, iar nu pentru cei care sunt chemați să le aplice“.

Militar prin formație și comportament, el își făcea un element de onoare din respectarea ordinii în toate, mai ales în angajamentele politice. „Partidele, mai toate – aprecia el în 1931 – își fac un ideal nu din dorința de a servi țara, de a urmări o politică și de a face eforturi pentru realizarea ei în binele țării, ci reduc totul la o goană după putere. Pentru o bună parte din oamenii noștri politici, idealul este: un loc în parlament sau pe banca ministerială cu orice preț, cu orice compromis“.

Preocupat de stăvilirea valului mișcărilor greviste imediat după război, guvernul a înființat Ministerul Muncii și Ocrotirilor

Sociale, care trebuia să asigure „echilibrul social“ și a propus Legea pentru reglementarea conflictelor de muncă. Ministerul de Interne a trebuit să facă față grevelor tot mai numeroase, suspendând presa socialistă și arestând pe unii din inițiatorii grevei.

În 1923 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Diletant în dedesubturile politicii, dar intransigent cu propria persoană și exigent cu oamenii politici ai vremii interbelice, Alexandru Averescu a lăsat urmașilor un portret ideal al liderului politic: „Un conducător – scria el în 1932, în ziarul «Îndreptarea», oficios al Partidului Poporului – este un om de concepții și un om de acțiune. Înțelept și curajos, el întrunește în sine o imensă dragoste de țară și o totală lipsă de interes personal. Caracter de bronz, el urmează o singură linie dreaptă de la care nimeni și nimic nu-l abate. Poate fi înfrânt, dar niciodată îngenunchiat“.

A susținut regimul de autoritate monarhică a regelui Carol al II-lea iar în guvernul Patriarhului Miron Cristea (10 februarie–30 martie 1938) a fost numit secretar de stat.

A murit la 3 octombrie 1938, la București și a fost înmormântat în Mausoleul de la Mărăști.

Bibliografie: Averescu, Al. *Tactica*. 3 volume. București, 1887–1889; Averescu, Al. *Călăuza ofițerului*. București, 1904; *Răspunderile* de generalul Alexandru Averescu. Editura „Ligii poporului“. București, 1918; *Actul constituțional al Ligii Poporului și Apelul d-lui general Al. Averescu*. Institutul de arte grafice „Ecoul“. Iași, 1918; General Averescu, Al. *Criza politică și cauzele ei*. Editura Societății anonime „Îndreptarea“. București, 1917; *Dictatura și comunismul* de mareșal Alexandru Averescu. București, 1936; Averescu, Al. *Notițe zilnice din război*. 2 volume. București, 1937; Cioroiu, Mircea Ștefan. *O viață de prestigiu: Alexandru Averescu, mareșal al României*. Tipografia ziarului „Universul“. București, 1938; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți (1916–1938)*. Editura Silex, București, 1996.

AUREL VLAD

**(27 ianuarie 1875, Orăștie -
1 iulie 1953, Sighet)**

– ministru de interne:	ad-interim 16–27 decembrie 1919
– deputat:	1903; 1919
– senator:	1939

Om politic, publicist, militant pentru drepturile românilor din Transilvania. Este fiul avocatului Alexandru Claudiu Vlad și al Aureliei, fiica lui George Barițiu, fiind născut la 27 ianuarie 1875 la Orăștie.

Studiază la Universitatea din Budapesta (1893–1898), și obține doctoratul în drept.

După o perioadă de stagiu, din 1900, practică avocatura la Deva.

În 1901 este numit director al Institutului de credit și economii „Ardeleana“ din Orăștie.

Activitatea politică o desfășoară în cadrul Partidului Național Român. Fondat în 1881, la Sibiu, partidul a exprimat interesele românilor din Transilvania. Situându-se în fruntea luptei împotriva asupririi străine, pentru apărarea ființei naționale a românilor, a dobândit o largă aderență în rândul tuturor categoriilor sociale.

Temperament de luptător, Vlad Aurel începe, împreună cu soția sa Ana și câțiva prieteni entuziaști, o puternică mișcare contra politicii de pasivitate din interiorul partidului. Cere intrarea în viața politică activă, sprijinit fiind în acest demers, de două ziare locale: „Activitatea“ (1901–1905) și „Libertatea“ (1901–1904). În 1903 devine deputat în Parlamentul de la Budapesta. Prezența activă a deputaților români în Parlamentul de la Budapesta a contribuit la cunoașterea revendicărilor românilor. Ea a fost dublată și de o acțiune populară susținută, contra măsurilor tot mai opresive. În 1910, Aurel Vlad este numit vicepreședinte al partidului.

După declanșarea primului război, Partidul Național Român și-a suspendat activitatea, în august 1914, nevrând să se angajeze cu nimic față de guvernarea austro-ungari.

La 12 octombrie 1918, Comitetul executiv al partidului, întrunit la Oradea, a adoptat Declarația care proclama dreptul la autodeterminare al națiunii române și necesitatea convocării unei Adunări Naționale care să hotărască viitorul Transilvaniei. Declarația a fost expusă în ziua de 18 octombrie, în Parlamentul de la Budapesta. La 12 noiembrie s-a constituit Consiliul Național Român Central, format din 6 membri ai P.N.R. (printre care și Vlad Aurel) și 6 ai P.S.D., ca unic exponent al voinței românilor din Transilvania. Au fost organizate, la nivelul comitatelor, orașelor, comunelor, consilii naționale și gărzi naționale care au preluat puterea în întreaga Transilvanie. C.N.R.C. a lansat manifestul pentru convocarea Adunării Naționale de la Alba Iulia, din

1 decembrie 1918, care a consfințit unirea Transilvaniei cu România. Pe baza hotărârii de la Alba Iulia s-a constituit Marele Sfat Național (Aurel Vlad făcea parte din Consiliul Dirigent ca vicepreședinte și titular al resortului de Finanțe), ales cu misiunea de a conduce treburile la întrunirea Adunării Naționale Constituante a României Întregite. Consiliul Dirigent a adoptat legea pentru reforma agrară în Transilvania, precum și noua lege electorală, care introducea votul universal pentru toți bărbații de la 21 de ani în sus.

În alegerile parlamentare din noiembrie 1919, Partidul Național Român a obținut majoritatea covârșitoare a voturilor din Transilvania, iar de la 1 decembrie 1919 a participat la guvernul Blocului parlamentar, prezidat de Al. Vaida-Voievod, care a semnat, din partea României, tratatul de pace de la Saint-Germain.

Aurel Vlad este ales deputat în 1919, fiind numit ministru de finanțe, ad-interim la Industrie și Comerț în perioada 1 decembrie 1919–13 martie 1920 și ad-interim la Interne (16–27 decembrie 1919). În timpul acestui guvern, la 29 decembrie 1919, Parlamentul a votat legile prin care se ratifica unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România, realizată prin voința liber exprimată de populația din provinciile respective.

Au fost semnate tratatele de pace cu Austria (10 decembrie 1919) care confirma unirea Bucovinei cu România) și cu Bulgaria (17 noiembrie, confirmând granița stabilită în 1913).

În martie 1920 s-a obținut recunoașterea, de către Puterile Aliate și Asociate, a unirii Basarabiei cu România.

După fuziunea din 10 octombrie 1926 a Partidului Național Român cu Partidul Țărănesc al lui Ion Mihalache, Aurel Vlad devine membru al noului partid astfel creat, Partidul Național Țărănesc.

Este numit ministru la Culte și Arte (10 noiembrie 1928–14 noiembrie 1919) într-un guvern prezidat de Iuliu Maniu și apoi la Industrie și Comerț (14 noiembrie 1929–7 martie 1930).

La 25 februarie 1935, îl urmează pe Al. Vaida-Voievod care fondează formațiunea Frontul Românesc alături de alți oameni politici: V. V. Tilea, D. R. Ioanițescu, Eduard Mirto. Creat ca o disidență a Partidului Național-Țărănesc, cu sprijinul camarilei regale urma să diminueze pozițiile lui Iuliu Maniu. Se pronunța pentru preponderența elementului românesc în toate sectoarele vieții economice, sociale și politice – prin introducerea principiului etnic „*numerus valahicus*“: fiecare instituție trebuia să aibă un număr de români egal cu ponderea acestora în totalul populației țării. Și-a încetat activitatea la 30 martie 1938.

Din 20 ianuarie 1920, Aurel Vlad face parte din Consiliul superior național al Frontului Renașterii Naționale și este numit senator de regele Carol al II-lea la 5 iunie 1939.

După război revine în rândurile Partidului Național Țărănesc. Este arestat în anul 1950 și întemnițat la Sighet. O impresionantă mărturie despre moartea lui o găsim în memoriile lui Constantin C. Giurescu despre penitenciarul de la Sighet: „Aurel Vlad a murit în dimineața zilei de 1 iulie 1953, la orele 3. Fusese ateu (deși reprezentant în atâtea rânduri al unor instituții și foruri bisericești); în ultimele ceasuri a făcut însă un gest de împăcare cu credința: a rostit «Tatăl nostru» (mi-a spus-o și Aurelian Benteoiu la Sighet)“.

Bibliografie: Mușat, Mircea și Ardeleanu, Ion. *România după Marea Unire*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1988; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria Românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. București, 2000; Giurescu, C. Constantin. *Amintiri*. Editura All. București, 2000.

Dr. NICOLAE LUPU

**(4 noiembrie 1876, Arsura, Fălciu –
4 decembrie 1946, București)**

– ministru de interne:	27 decembrie 1919–13 martie 1920
– deputat:	1914, 1946
– senator:	1920

Fiu al preotului Gheorghe Lupu, Nicolae Lupu s-a născut la 4 noiembrie 1876 la Arsura, județul Fălciu. A studiat medicina la Iași și a profesat ca medic de plasă în județele Buzău, Ilfov și apoi în județul natal.

Începuturile sale în domeniul politic sunt menționate în Partidul Național Liberal, din partea căruia a fost prefect de Fălciu (1907), deputat (din 1914) și senator. A fost, de asemenea, unul din fondatorii Partidului Muncii (mai 1917), întemeiat în timpul Marelui Război de Reîntregire Națională. A susținut cauza națională a românilor în timpul unor misiuni în Anglia, S.U.A. și Franța.

După primul război mondial, dr. Nicolae Lupu a intrat în Partidul Țărănesc (1921) și a fost ales ca vicepreședinte al Partidului Național Țărănesc, creat prin fuziune cu Partidul Național, în 1926. În 1927 a fondat Partidul Țărănesc, iar în 1934 a revenit cu întregul partid la Partidul Național Țărănesc. Fuziunea celor două partide, la 11 martie 1934 era văzută în epocă drept o tendință de fortificare a forțelor politice care se manifestau împotriva pericolului unei conduceri autoritare pentru apărarea regimului parlamentar. „Gestul d-lui dr. N. Lupu – sublinia ziarul „Lupta“ – este considerat ca o manifestare publică împotriva tendințelor dictatoriale și ca o desolidarizare de acei care, în ultimul timp, s-au făcut trâmbițașii guvernărilor anticonstituționale ce vor să vină“.

A fost ministru al Instrucțiunii (4–20 iunie 1927) și al Muncii, Cooperăției și Asigurărilor Sociale (21 iunie 1927–3 noiembrie 1928).

De asemenea, dr. Nicolae Lupu a fost ministru de interne în perioada 27 decembrie 1919–13 martie 1920.

O problemă gravă cu care s-a confruntat guvernul Alexandru Vaida-Voevod, din care a făcut parte, a fost aceea a mișcărilor sociale generate de deteriorarea gravă a situației materiale a populației, precum și de răspândirea ideilor comuniste.

Ministrul de interne Nicolae Lupu a adoptat metoda concesiilor față de manifestații. La 14 ianuarie 1920 a ridicat starea de asediu și cenzură și a retras armata din întreprinderi. Ministrul de interne a participat la mai multe manifestații, își pune cravată roșie și batistă de aceeași culoare în buzunarul de la „butonieră“, ținea discursuri în favoarea satisfacerii dezideratelor muncitorilor, condamnând „exploatarea la care erau supusă muncitorimea“.

Ca demnitar al Internelor, dr. Nicolae Lupu a inițiat un proiect de lege privind Jandarmeria, prin care se preconiza reducerea numărului de jandarmi de la 37.000 la 5.000, precum și atribuțiile lor. De asemenea, într-o vreme în care problema locuințelor devenise o problemă gravă, el a propus proiectul legii chiriilor, prin care se solicita închirierea obligatorie a spațiului de locuit disponibil. Chiar Ferdinand I a considerat proiectul ca fiind „cam bolșevic“ și nu l-a trimis în dezbaterile parlamentului.

Pentru propunerile făcute, dr. Lupu era acuzat, în perioada respectivă, că era animat de sentimente socialiste.

Desigur, atitudinea sa reflecta ofensiva ideilor noi, socialiste, ce se manifestau după prima conflagrație mondială, dar nu toți oamenii politici îi aprobau discursurile sau atitudinea. Aurel Vlad, de pildă, și el ministru de Interne în perioada postbelică, afirma – în ședința din 17 ianuarie 1920 a Camerei Deputaților – că el „nu poate admite principiile acelea și nu poate admite tendința aceea că funcționarii au dreptul să facă grevă“.

De remarcat că partidele care nu se aflau la guvernare au luat poziție fermă nu numai împotriva ministrului de interne, ci împotriva întregului guvern pentru că nu intervenise cu hotărâre la restabilirea ordinii interne afectate de lungul șir de greve. Astfel, la interpelarea lui Gheorghe Mărzescu, deputat, dar și ministru de interne, dr. Lupu spunea: „metoda represiunii și opresiunea ați practicat-o dumneavoastră, metoda reconciliațiunii o voi practica-o eu ... Represiunea ați practicat-o dumneavoastră în tovărășia altora la 1907; ați aplicat-o la 13 decembrie“. Iar în legătură cu manifestațiile de stradă muncitorești declara ferm. „Prefer să-i las să manifesteze, decât să-iucid“.

După Marele Război de Reîntregire Națională, când a început să fie pusă în operă organizarea instituțională la nivelul noului stat național, dr. Nicolae Lupu, ministru de interne, afirma în „expunerea de motive la legea pentru modificarea Jandarmeriei rurale“ prezentată în ședința Senatului din 8 martie 1920, că „cel mai puternic argument în favoarea unei reorganizări a Jandarmeriei, înaintea reformei administrative este că atribuțiile poliției rurale nici la noi nu pot fi altele decât în orice stat apusean“.

După instaurarea regimului de autoritate monarhică (1938) a început o vie activitate în rândurile cercurilor politice de opoziție care doreau să găsească o cale pentru reînceperea activității parlamentare în vara anului 1939. La 16 mai 1939 are loc, în casa lui Dinu Brătianu, o consfătuire la care participă și dr. N. Lupu, în

cadrul căreia s-a discutat propunerea de a se acționa pentru convocarea parlamentului din 1933, considerat a fi „singurul constituțional și valabil“, sau o nouă consfătuire la care să participe foști demnitari. Întrunirea nu a avut nici un rezultat.

După cea de-a doua conflagrație mondială dr. N. Lupu a constituit Partidul Țărănesc Democrat (1946), care a avut o atitudine pozitivă față de guvernul dr. Petru Groza. La alegerile parlamentare din 1946 a fost ales deputat.

A murit la 4 decembrie 1946, la București.

Bibliografie: Nedelcu, Florea. *De la restaurație la dictatura regală*. Editura Dacia. Cluj-Napoca, 1981; Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți. 1916–1938*. Editura Silex. București, 1996; Nicolescu, C. Nicolae. *Enciclopedia șefilor de guvern ai României*. Editura Meronia. București, 2006.

CONSTANTIN ARGETOIANU

**(3 martie 1871, Craiova –
6 februarie 1955, Sighet)**

– ministru de interne:	13 iunie 1920–13 decembrie 1921 7 mai 1931–31 mai 1932
– prim-ministru:	28 septembrie–23 noiembrie 1939
– deputat:	din 1920
– senator:	din 1914
– președinte al Senatului:	15 iunie 1939–7 martie 1940 7 martie 1940–(5)6 septembrie 1940
– consilier regal:	1938

Constantin Argetoianu, fiu al generalului Ion Argetoianu („om de o cinste ireproșabilă“ care „nu și-a traficată niciodată nici influența, nici principiile“ – revista „Parlamentul“ din 1926), s-a născut la Craiova la 3 martie 1871.

A făcut studii superioare la Paris (1888–1896), unde și-a susținut licența în drept și litere și doctoratul în medicină.

Și-a început activitatea în folosul statului român printr-o carieră diplomatică ca atașat, apoi ca prim-secretar de legație la reprezentanțele diplomatice ale României de la Constantinopol, Roma, Viena, Sankt Petersburg și Paris.

Ministru al Justiției (29 ianuarie–27 februarie 1918), al Finanțelor (13 martie–13 iunie 1920), ad-interim la Justiție (13–30 martie 1920) și titular la Interne (13 iunie 1920–13 decembrie 1921), ministru al Agriculturii și Domeniilor (4 iunie 1927–3 noiembrie 1928) și ad-interim la Afaceri Străine (15 septembrie–3 noiembrie 1928), titular al Finanțelor (18 aprilie 1931–31 mai 1928), ad-interim la Afacerile Străine (18–27 aprilie 1931) și ad-interim la Interne (7 mai 1931–31 mai 1932), ministrul Industriei și Comerțului (10 februarie–30 martie 1938), președinte al Consiliului de Miniștri (28 septembrie–23 noiembrie 1939), ministru al Afacerilor Străine (28 iunie–4 iulie 1940).

A semnat, ca ministru al Justiției, Tratatul preliminar de pace cu Puterile Centrale (1918).

Ocupând fotoliul de ministru de Interne după Marele Război de Reîntregire Națională a trebuit să facă față creșterii mișcării greviste, care, în toamna anului 1920, a ajuns la cea dintâi grevă generală din istoria României. La o lună și jumătate de la aceste evenimente, Ministerul de Interne s-a confruntat cu un moment dificil, anume atentatul de la Senat din 8 decembrie 1920, comis de Max Goldstein (cetățean român), care – animat de idei anarhiste – urmărea să distrugă „elita burgheziei“ și să contribuie la „victoria socialismului“. El a reușit să pătrundă în sala Senatului și să așeze o bombă în spatele fotoliului prezidențial. La explozie au murit

Dimitrie Greceanu (ministrul justiției), episcopul Radu (de la Oradea), senatorul Spirescu și a fost rănit grav generalul Constantin Coandă, președintele Senatului. „Atentatul criminal de ieri săvârșit la Senat – declara generalul Al. Averescu în ședința forului legislativ – este cu atât mai odios cu cât el a fost îndreptat în contra aleșilor națiunii care, în puterea mandatului lor, se întrunesc pentru a pune în serviciul țării, pentru binele obștesc, tot ce mintea și sufletul lor pot a da mai bun“. Calificând asemenea faptă ca „o rușine pentru umanitate și o înjosire a civilizațiunii“, Al. Averescu, om politic care a ocupat și el fotoliul Internelor, aprecia că în condițiile deosebirilor de „convingeri politice“, nu puteau să aibă decât o „credință: menținerea și apărarea ordinii în stat“. Max Goldstein a fost prins în încercarea de a trece în Bulgaria, după trei luni, condamnat la muncă silnică pe viață și a murit în închisoare după o lungă grevă a foamei.

De asemenea, Argetoianu, care aprobase desfășurarea Congresului Partidului Socialist din mai 1921, a dispus arestarea sub acuzația de „complot împotriva siguranței statului“, a delegaților care au votat pentru aderarea fără rezerve a partidului la Internaționala Comunistă.

A făcut parte din guvernul de „tehnicieni“ al lui Nicolae Iorga, care a trebuit să facă față protestelor sociale generate de efectele crizei economice. Personalitate puternică, Constantin Argetoianu a intrat de multe ori în conflict cu Nicolae Iorga în privința orientării unor departamente, Ministerul de Interne a trebuit să facă față reacțiilor populației la măsurile antipopulare adoptate de guvern („curbele de sacrificiu“).

Senator și deputat (1914–1939, cu unele întreruperi), consilier regal (din 30 martie 1938), președinte al Consiliului Superior Economic (8 aprilie 1938).

El aprecia că în România este necesară, în acel moment, o monarhie autoritară, sprijinind regimul lui Carol al II-lea. După asasinarea lui Armand Călinescu, Constantin Argetoianu a fost chemat la conducerea guvernului și și-a propus o politică de forță prin restabilirea ordinii și liniștii în țară și organizând represiunea Mișcării Legionare. A trebuit să facă față, de asemenea, problemelor de ordine ridicate de refugiații polonezi pe teritoriul românesc, a tezaurului Poloniei și a oficialităților țării prietene.

Participant la Consiliile de Coroană convocate de regele Ferdinand, la Iași, din 17, 18 și 19 februarie 1918 în care s-a discutat încheierea păcii cu Puterile Centrale și la cele convocate de regele Carol al II-lea din 9 aprilie 1937, 6 septembrie 1939, 27 iunie 1940,

23 august 1940, 29/30, 30/31 august 1940, toate consacrate delimitării poziției României în contextul acumulării pericolelor la granițele țării sau producerii unui război între puterile Europei. În 1940 s-a pronunțat pentru acceptarea Dictatului de la Viena.

În toamna anului 1940, la 27 noiembrie a fost arestat de poliția legionară, împreună cu Gh. Tătărescu, Ion Gigurtu, Mihail Ghelmegeanu, a căror soartă urma să fie identică cu a acelora de la Jilava din noaptea precedentă. A fost salvat prin intervenția unui funcționar superior din Ministerul de Interne.

În primăvara anului 1944, a plecat în Elveția de unde revine la 8 noiembrie 1946. A întemeiat organizația politică intitulată Uniunea Națională „Muncă și Refacere“ (autodizolvată în ianuarie 1948).

A fost arestat la 6 mai 1950, deținut la Jilava, Galați și a murit în închisoarea de la Sighet, cinci ani mai târziu.

Bibliografie: A colaborat la „Îndreptarea“ (1918) și la „Revista Cercului de studii al Partidului Conservator“ (1914–1916). Cărți: Argetoianu, C. *Marea noastră proprietate și exproprierea*, 1913; Argetoianu, C. *Problema constituțională*, 1923; Argetoianu, C. *Îndrumări politice*, 1924; Argetoianu, C. *Naționalism și internaționalism*, 1929; Argetoianu, C. *Pe urmele trecutului*, 1938.

ION CĂMĂRĂȘESCU

**(27 ianuarie 1882, București –
1953, Sighet)**

– ministru de interne:	17 decembrie 1921–17 ianuarie 1922
– deputat:	din 1919

Ion Cămărășescu s-a născut într-o familie de mari proprietari. Studiază la Paris, unde își ia licența în Drept. Întors în țară, practică avocatura în baroul Capitalei.

Începe cariera politică în Partidul Conservator. Este șef de cabinet al lui C. Dissescu, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (octombrie 1906–martie 1907).

Este unul din fondatorii Partidului Conservator-Democrat, constituit la 3 februarie 1908 și avându-l președinte pe Take Ionescu. Bazat pe un electorat alcătuit, în principal, din avocați, profesori, funcționari, comercianți, medici, proprietari mici și mijlocii, țărănime înstărită, structura internă a partidului era formată din organizații regionale în orașele reședință de județ și un club central la București.

În perioada 1914–1918, Ion Cămărășescu ocupă funcția de prefect al județului Durostor. Este agent de legătură al guvernului român pe lângă armata rusă din Moldova în timpul Războiului de Reîntregire.

În decembrie 1902, regele Ferdinand încredințează mandatul de formare a noului guvern lui Take Ionescu, spre surpriza opiniei publice, deoarece era cunoscut faptul că Partidul Conservator-Democrat se afla în plin proces de dezagregare.

Noul prim-ministru (Take Ionescu) nu a obținut din partea regelui decretul de dizolvare a Parlamentului, ci doar unul de prorogare (amânare) a acestuia pe timp de o lună. Eforturile depuse pe lângă șefii de partide spre a le câștiga încrederea, nu i-a ajutat lui Take Ionescu. La 17 ianuarie 1922, când s-a prezentat în fața Corpurilor legiuitoare, guvernul a primit vot de blam și, pe cale de consecință, și-a depus demisia. Astfel se încheia activitatea ultimului guvern conservator din istoria României.

Ion Cămărășescu a făcut parte, ca ministru de interne, din acest ultimul guvern conservator al României, guvern care a condus țara timp de două luni.

Dacă sfârșitul anului 1920 a însemnat încheierea procesului de organizare a unităților de jandarmi în teritoriul Transilvaniei, pe linia ridicării nivelului profesional, moral și intelectual al slujitorilor acestei arme, la 15 decembrie 1921 apare, la Oradea, primul număr al „Revistei jandarmului“.

Din 1922, Ion Cămărășescu intră în rândurile Partidului Țărănesc, fondat la 5 decembrie 1918 și avându-l ca președinte pe Ion Mihalache.

După fuziunea acestuia cu Partidul Național al lui Maniu (1926), Cămărășescu este membru al noului partid. Este numit președinte al Uniunii Camerelor Agricole (1928–1930) și președinte al delegației române în Consiliul economic al Micii Înțelegeri. Creată pe fondul unor relații internaționale tensionate (instaurarea regimului nazist în Germania și proclamarea politicii revizioniste ca politică oficială a guvernului hitlerist), alianța dintre România, Cehoslovacia și Iugoslavia (Mica Înțelegere) se baza pe bune relații existente între cele trei țări. „Doritori de a menține și a organiza pacea, având ferma voință de a intensifica raporturile economice cu toate statele, fără deosebire, în special cu statele Europei Centrale; cu grija de a vedea salvagardată pacea în toate împrejurările, de a se asigura evoluțiunea spre o stabilizare definitivă a condițiilor în Europa Centrală și de a face să se respecte interesele comune ale țărilor lor; deciși să dea în acest scop raporturilor de amicitie și de alianță care există între cele trei state ale Micii Înțelegeri o bază organizatorică și stabilă; convinși de necesitatea de a realiza această stabilitate, pe de o parte prin unificarea politicii lor generale și, pe de altă parte prin constituirea unui organ director al politicii comune“ – se arăta în preambulul protocolului de formare a Micii Înțelegeri. La Conferința Micii Înțelegeri de la Geneva, din februarie 1933, s-a hotărât crearea unui Consiliu economic pentru coordonarea problemelor de ordin economic între cele trei țări aliante, cum ar fi: măsuri de navigație pe Dunăre; comunicații feroviare, aeronautice, poștale, telegrafice; radio, tarife preferențiale; plan de colaborare între băncile de emisiune. Pentru fiecare din aceste chestiuni s-a elaborat o convenție.

Din 6 iulie 1937, Ion Cămărășescu este membru, din partea Ministerului Agriculturii și Domeniilor, în Consiliul Superior Economic și membru în Consiliul Superior al Agriculturii (29 octombrie 1937). Pe plan legislativ, în această perioadă, o semnificație deosebită a avut-o legea privitoare la organizarea și încurajarea agriculturii. Prin această lege se urmărea o mai mare stabilitate a proprietății agrare, împiedicarea fărâmițării acesteia, având în vedere reformele agrare anterioare și diferitele forme de dobândire a pământului de către țărani. Se reglementa modul de transmitere și ipotecare a proprietăților rurale, precizându-se că vânzarea sau donația trebuia autorizată, în prealabil de Ministerul Agriculturii. De asemenea, proprietățile rurale nu se puteau divide prin vânzare nici pe cale de succesiune, decât până la întinderea minimă de 2 ha, care era declarată prin lege ca indivizibilă.

După cel de-al doilea război mondial, în 1950, Ion Cămărășescu este arestat și întemnițat la Sighet, împreună cu numeroase alte personalități.

Moare trei ani mai târziu, în 1953.

Bibliografie: Campus, Eliza. *Din politica externă a României. 1913–1947*. Editura Politică. București, 1980; Mușat, Mircea și Ardeleanu, Ion. *România după Marea Unire*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1988; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999; Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001.

OCTAVIAN GOGA

**(20 martie, 1881, Rășinari, Sibiu –
7 mai 1938, Ciucea, Bihor)**

- ministru de interne:	30 martie 1926–4 iunie 1927
- prim-ministru:	28 decembrie 1937–10 februarie 1938
- deputat:	1919

Fiu al preotului Iosif Goga, Octavian Goga s-a născut la Rășinari (Sibiu) la 20 martie 1881. După studii liceale la Sibiu și Brașov, el a urmat Facultatea de Litere și Filosofie din Budapesta (1899–1904), apoi la Berlin.

Cel care va deveni o personalitate multilaterală a culturii românești s-a remarcat, de la început, ca poet, publicând în „Luceafărul“, „Țara noastră“, „Astra“, „Tribuna“. Prin poeziile sale patriotice – pentru care i-a fost decernat cel mai important premiu al Academiei Române în 1905 – și apoi prin activitatea sa politică a câștigat o poziție de frunte în rândul românilor din Transilvania, devenind foarte cunoscut pentru sprijinirea drepturilor românilor. Pentru articolele sale, Goga a fost închis la Seghedin (1912), iar mai târziu, în timpul Războiului de Reîntregire Națională, a fost acuzat de trădare și condamnat la moarte de autoritățile austro-ungare.

În 1914 a fost nevoit să treacă munții în România.

A demisionat din Comitetul Executiv al Partidului Național Român din Transilvania (27 decembrie 1914), lansând lozinca luptei pentru realizarea unității politice a poporului român.

Octavian Goga, așa cum afirma într-un discurs, s-a născut într-o vreme în care „principiul național domina toate fluctuațiile sufletului românesc“, fapt care i-a marcat viața. „Ideea dezrobirii noastre naționale și a identificării granițelor etnice cu cele politice într-un act independent – preciza el mai târziu – ... a trăit întotdeauna la noi. Înainte de a deveni doctrină, a fost un instinct de conservare, care a patronat copilăria și adolescența unui popor“. De aceea, după realizarea Marii Uniri, el spunea că ceea ce se întâmplase în 1918 nu „e un pământ de cucerire hărăzit nouă prin verdictul unui tribunal internațional sau prin recunoașterea celui învins, ci repararea unei rușinoase nedreptăți istorice ...“.

S-a pronunțat pentru intrarea României în prima conflagrație mondială de partea Antantei, pentru eliberarea Transilvaniei. A fost ales vicepreședinte (1918) în Consiliul Național pentru Unitatea Românilor, condus de Take Ionescu, la Paris. După Adunarea Națională de la Alba Iulia a fost numit în Consiliul Dirigent ca ministru fără portofoliu, fără să ia parte la activitatea acestuia.

A fost ales membru al Academiei Române (1919).

Din Partidul Național Român din Transilvania, al cărui membru a fost, Octavian Goga a trecut în Partidul Poporului, ca vicepreședinte (1920), partid condus de generalul Al. Averescu. În 1932 a pus bazele Partidului Național Agrar, care a fuzionat cu Liga Apărării Național-Creștine, el devenind președinte al noului Partid Național-Creștin (1935). Treptat, Octavian Goga a evoluat de la mecanismele vieții parlamentare în România spre idei autoritariste. El considera, într-un discurs din 1934 că – „votul universal în forma lui actuală, exercitat de o populație fără pregătire, a devenit un obstacol pentru dezvoltarea și întărirea țării ... Parlamentarismul născut din fărădelege și practicat prin incompetență a devenit o caricatură lărmuitoare și costisitoare, o mașină de legi grăbite ...“.

De aceea, el se pronunța pentru un regim politic totalitar. „Setea de autoritate“, „nevoia unui comandament unic“, „închegarea tuturor forțelor națiunii într-o nouă partitocrație productivă“, „concepția totalitară a energiilor naționale“, „program totalitar“, „o singură tabără“ – sunt doar câteva din expresiile cu care lucra O. Goga în discursurile lui parlamentare.

Ordinea, în concepția lui Goga, venea și din convingerea că „o țară nu se poate naște fără o doctrină a solidarității cetățenești și tot astfel nu poate fi menținută fără o coeziune simplă și mare“. Pentru el, acest cod moral nu era decât „vechea idee națională“.

Adept categoric al „statului național“, Goga descoperea în Declarația de la Alba Iulia prevederi care conțin „o concepție de stat federativ“ și a criticat legea administrației locale de stat. Descentralizarea „excesivă“ a „reînviat ... vechile granițe. Autonomia orășenească ... a devenit un adevărat atentat la ideea națională ...“ – spunea el.

A sprijinit măsurile regelui Carol al II-lea de instaurare a unui regim autoritar. În urma alegerilor din 1937, alegeri care nu au reușit să aducă în fruntea țării o majoritate parlamentară, O. Goga a fost numit prim-ministru al unui guvern național-creștin, care a fost îndepărtat la 10 februarie 1938, când s-a instaurat dictatura regelui Carol al II-lea.

A fost ministru al Cultelor și Instrucțiunii (martie 1920–decembrie 1921), președinte al Consiliului de Miniștri (28 decembrie 1937–10 februarie 1937) și ministru de interne (martie 1926–iunie 1927).

În perioada ministeriatului său se profila pericolul extremismului, atât prin activitatea Partidului Comunist aflat în slujba Cominternului, cât și prin apariția mișcării legionare (în iunie 1927 a fost înființată „Legiunea Arhanghelului Mihail“, care acționa pentru înlocuirea regimului parlamentar cu cel totalitar). El s-a străduit să asigure

ordinea în țară, echilibrul social, solicitând poliției și jandarmeriei să contribuie la ridicarea prestigiului autorității, la respectul legilor și la consolidarea statului. Pentru aceasta a încercat o selecționare a personalului jandarmeriei și poliției încercând să pună în aplicare mult „visata a doua magistratură” preconizată de Vasile Lascăr.

Apropierea lui față de părintele spiritual al Gărzii de Fier, profesorul A. C. Cuza, nu a însemnat și îmbrățișarea totală a manifestărilor fasciste din plan european. „Noi suntem o manifestare organică românească, ce se încadrează în marea ideologie națională și naționalizată a continentului nostru – afirma el – precizând că „național-șovinismul e o doctrină care ... nu se poate potrivi cu împrejurările noastre de aici”. El se pronunța împotriva violenței practicate de mișcările de tip fascist. „Când mă voi convinge că România are nevoie de violență, pentru a curăța putregaiul și canaliile care se găsesc în ea, voi spune țării că de azi încolo începe perioada de violență” – declara el în 1936 în Parlament.

El afirma în Parlament că „toți trebuie să înțeleagă că trebuie să punem ordine în această țară și ordinea nu se poate pune decât având în vedere ideea națională”.

Octavian Goga s-a pronunțat pentru prelungirea stării de asediu și împotriva cenzurii, ceea ce, în opinia sa însemna a fi „imixtiunile nepoftite ale unor procurori ai umanității”.

A murit la 7 mai 1938, la Ciucea, județul Cluj.

Bibliografie: Goga, Octavian. *Poezii*, 1905; Goga, Octavian. *Ne cheamă pământul*, 1909; Goga, Octavian. *Strigăte în pustiu*, 1915; Goga, Octavian. *Discursuri*. Editura „Cartea Românească”. București; Goga, Octavian. *Mustul care fierbe*. București, 1927; Goga, Octavian. *Ideea națională*. Cluj, 1923; Goga, Octavian. *Afirmarea ideii național-creștine*. Tipografia ziarului „Universul”. București, 1936; *Roadele democrației românești. Primejdia străinilor din România. Dizolvarea Gărzii de Fier și arestările din țară*. Cuvântările rostite la Camera de domnul Octavian Goga, președintele Partidului Național-Agrar. Tipografia „Bucovina”. București, 1934; Nedelea, Marin. *Prim-miniștrii României Mari*. Casa de Editură și Presă „Viața Românească”. București, 1991; Nicolescu, C. Nicolae. *Șefii de stat și de guvern ai României” (1889–2003)*. Editura Meronia. București, 2003; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia, București, 2000.

BARBU ȘTIRBEI

**(4 noiembrie 1872, Buftea –
24 martie 1946, București)**

- ministru de interne:	4-20 iunie 1927
- prim-ministru:	4-20 iunie 1927

Născut la 4 noiembrie 1872 la Buftea (județul Ilfov), era fiul lui Alexandru Știrbei și al Mariei Ghica-Comănești și nepot al domnului Țării Românești, Barbu Dimitrie Știrbei (1849–1856). Cumnat (prin sora sa, principesa Elisa) mai întâi cu Alexandru Marghiloman, apoi cu Ion I. C. Brătianu, acestuia din urmă fiindu-i un apropiat prieten.

Își face studiile universitare la Paris. Din 1913 până în 1927 este administrator general al Domeniilor Coroanei. Membru de onoare al Academiei Române (1929), prieten intim al reginei Maria.

În vara anului 1927, guvernul generalului Averescu nu se mai bucura de popularitate și, pentru a se menține la putere, intră în tratative secrete cu principele Carol, privind posibilitatea ca acesta să ocupe tronul după moartea regelui Ferdinand.

Ion I. C. Brătianu, care nu-l agrea pe Carol și avea o mare influență asupra regelui Ferdinand, îi sugerează suveranului să formeze un guvern prezidat de generalul Prezan. Știind că Prezan era în relații foarte proaste cu Averescu, și nedorind ca destituirea generalului să pară o răzbunare, Ferdinand ezită. La intervenția reginei Maria, care propune numirea lui Barbu Știrbei, regele acceptă, deoarece acesta era nu numai un vechi și statornic colaborator al său, dar și cumnatul lui Ion I. C. Brătianu.

Știrbei s-a dovedit a fi eficient în acele împrejurări. Nu aparținea niciunui partid politic, avea relații bune cu toți liderii de partide, era un om priceput și respectat pentru spiritul său organizatoric și devotamentul față de familia regală. În noaptea de 4 spre 5 iunie, Știrbei a purtat negocieri cu mai mulți lideri politici în vederea constituirii guvernului.

Noul cabinet a fost primit cu stupeoare de opinia publică, deoarece era bine cunoscut faptul că Barbu Știrbei era amantul reginei Maria și nu făcea parte din niciun partid politic. Mihail Manoilescu va scrie că mulți socoteau „îndrăzneța afișare a lui Barbu Știrbei în clipa în care bunul rege își trăia ultimele zile, drept o impietate“.

Guvernul Știrbei a depus jurământul la 5 iunie 1927. O dată cu formarea guvernului a fost anunțată dizolvarea parlamentului și convocarea corpului electoral pentru a alege Adunarea Deputaților în ziua de 7 iulie și Senatul la 10–14 iulie 1927. Primul act politic al noului guvern a fost difuzarea unui manifest către țară, în care își exprima hotărârea de a urma întru totul cele stabilite la 4 ianuarie 1926.

(La 4 ianuarie 1916, Ion I. C. Brătianu a prezentat proiectul de lege ce provoca acceptarea renunțării principelui Carol și constata că, potrivit art. 77 din Constituție, succesiunea la tronul României revenea „de drept principelui Mihai, coborâtor direct și legitim în ordinea de primogenitură bărbătească a regelui domnitor“. Printr-un alt proiect de lege se instituia o Regență, cât timp moștenitorul tronului era minor). Problema esențială era aceea a relațiilor dintre partidele de guvernământ și perspectiva alegerilor generale. Din inițiativa lui Barbu Știrbei a avut loc o întâlnire între Ion I. C. Brătianu și Iuliu Maniu. Cu acest prilej, președintele P.N.L. a propus prezentarea pe liste comune, dar liderii național-țărăniști au refuzat. Eforturile lui Barbu Știrbei de a obține un acord pentru liste comune au eșuat.

Între principalele partide participante la guvernare s-a declanșat o polemică foarte dură, presărată cu numeroase atacuri suburbane, care au făcut obiectul ședinței de guvern din 18 iunie, când au fost prezentate mai multe manifeste național-țărăniști prin care liberalii erau etichetați în fel și chip. Așa cum aprecia N. Iorga, guvernul Știrbei nu putea dăinui, deoarece era alcătuit din „miniștri care se urau între ei“.

În fapt, încă din prima zi de numire a cabinetului Știrbei, liberalii au început manevrele pentru a prelua singuri conducerea guvernului. Demisia lui Argetoianu și a miniștrilor liberali a fost însoțită, la 20 iunie, de demisia lui Știrbei.

După revenirea lui Carol al II-lea în țară (1930), Barbu Știrbei, marginalizat, părăsește România, trăind în Franța și Elveția.

Întors în țară (octombrie 1940) după abdicarea lui Carol al II-lea, va fi, în perioada celui de-al doilea război mondial, trimis să negocieze cu Alianții condiții pentru încetarea războiului. La 2 martie 1944, Barbu Știrbei (emisar al „Opoziției Unite“ din România, condusă de Iuliu Maniu) pleacă spre Istanbul, însoțit de fiica sa Eliza B. Boxhall, pentru „soluționarea unor interese comerciale“. Gestapoul, privind cu suspiciune această deplasare, încearcă să o obstrucționeze și, în Bulgaria, arestează pe fiica lui Știrbei, care avea cetățenie engleză. Știrbei își continuă singur călătoria și ajunge la Istanbul, unde Alexandru Cretzianu îi dă documentele de călătorie pentru Cairo și îi predă mesajul lui Maniu. La Cairo încep negocierile, la 17 martie. În mesajul lui Maniu se anunță obiectivul urmărit, și anume: ieșirea României din Axă și din război, răsturnarea guvernului Antonescu, colaborarea cu Alianții și măsuri militare și economice împotriva Germaniei și se solicită de la guvernele aliate asigurări pentru respectarea independenței și suveranității României, a drepturilor

sale teritoriale, aplicarea principiilor stabilite prin Charta Atlanticului, anularea arbitrajului de la Viena și acordarea statutului de „cobeligeranță” României.

Negocierile vor trece, Aliații, în special Uniunea Sovietică încercând să impună anumite amendamente la cererile românești. În final, la 2 august 1944, „Opoziția Unită” comunică, prin intermediul lui Știrbei, Reprezentanței Aliate de la Cairo, că România a hotărât să nu mai aștepte semnalul de la Cairo și va trece la acțiune în momentul pe care îl va socoti oportun.

A făcut parte din delegația română trimisă la Moscova pentru negocierea armistițiului, alături de Lucrețiu Pătrășcanu, Dumitru Dămăceanu și Ghiță Popp, care a semnat Convenția de armistițiu cu Aliații la 12/13 septembrie 1944.

În condițiile amestecului ocupantului sovietic în viața politică românească din primăvara anului 1946, regele Mihai solicită acceptul lui Barbu Știrbei pentru a forma guvernul în locul cabinetului Nicolae Rădescu, demis în urma manifestațiilor comuniste din februarie la cererea expresă a lui Vișinski. Propunerea regelui nu a fost aprobată de sovietici, la 6 martie fiind instalat guvernul Petru Groza.

A încetat din viață un an mai târziu, la București, la 24 martie 1946.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe. *România cu și fără Antonescu*. Editura Moldova. Iași, 1991; Maria, Regina României. *Povestea vieții mele*. (vol. I și II) Ediție îngrijită de Ioana Cracă. Editura Eminescu București, 1991; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Buzatu, Gheorghe. *Războiul mondial din 1939–1945*. Centrul de Istorie și Civilizație Europeană. Iași, 1995.

ION G. DUCA

**(20 decembrie 1879, București –
29 decembrie 1933, Sinaia)**

- ministru de interne:	22 iunie 1927–3 noiembrie 1928
- prim-ministru:	14 noiembrie–29 decembrie 1933
- deputat:	1907

A intrat în istoria românilor ca o personalitate marcantă a Partidului Național Liberal, ca un eminent om de stat, dublat de un intelectual de mare cultură și talent.

I. G. Duca a fost fiul inginerului Gheorghe Duca, director general al Căilor Ferate Române și director al Școlii de Poduri și Șosele. El s-a născut la București la 20 decembrie 1879, a urmat cursurile liceale la „Sf. Sava“, a făcut studii juridice la Paris, unde a obținut doctoratul în drept (1902).

Revenit în țară, I. G. Duca a practicat magistratura la Râmnicu Vâlcea și după numai trei luni a fost numit director al Casei Centrale a Băncilor Populare.

A intrat în viața politică în Partidul Național Liberal în anul 1907 și s-a remarcat ca director al ziarului „Viitorul“. A fost colaborator apropiat al lui Ion I. C. Brătianu și a realizat o mare carieră politică (deputat la 28 ani, ministru la 35, președinte al P.N.L. la 51 și prim-ministru la 54 de ani).

A îndeplinit numeroase funcții: ministru al Cultelor și Instrucțiunii (1914–1918), ministru al Agriculturii și Domeniilor (1918–1919), al Afacerilor Străine (1922–1926) și prim-ministru al Guvernului României (1933).

A fost și ministru de interne într-o perioadă marcată puternic de frământările politice care au avut loc după moartea regelui Ferdinand (20 iulie 1927) și a primului-ministru Ion I. C. Brătianu (24 noiembrie 1927). Pentru a evita orice manifestare ostilă după moartea regelui sau o eventuală încercare a lui Carol de a reveni în țară, Ministerul de Interne a luat măsuri severe de siguranță. Printr-un ordin al Direcției Generale a Siguranței Statului, au fost detașate forțe polițienești „destoinice și pătrunse de simțul datoriei“ la punctele de frontieră pentru a putea preveni o încercare a fostului principe de a se întoarce în țară.

În anul 1928, în condițiile manifestărilor de nemulțumire față de guvernarea liberală, opoziția încearcă să răstoarne guvernul prin organizarea unui „marș asupra Bucureștilor“ care trebuia să pornească de la Alba Iulia, unde era organizată o mare adunare populară. Ministerul de Interne a trebuit să facă față acestei presiuni prin concentrarea trupelor de jandarmi și însoțirea manifestanților.

Teoretician al liberalismului, I. G. Duca preciza că cele două concepte de bază ale doctrinei – progresul și proprietatea privată – se bazează pe patru condiționări: ordinea, democrația, naționalismul și armonia socială. Ordinea, ca opusă anarhiei, este, în opinia sa, premisa esențială a stabilității statale. De aceea, ca ministru de interne, el s-a manifestat fără compromisuri împotriva mișcărilor extremiste, cu deosebire împotriva Gărzii de Fier. „Azi mai mult ca oricând ordinea, ordinea materială și cea morală – afirma el într-un discurs din decembrie 1933 – constituie condițiunea esențială a oricărei rodnice înfăptuiri. Suntem, deci, hotărâți, tocmai pentru a ne putea aplica programul și salva țara să menținem cu orice preț și împotriva oricui ordinea publică. Agitațiunile sterile, dăunătoare consolidării interne ca și prestigiului nostru în afară, vor găsi în noi stavila reclamată de înseși interesele superioare ale statului“.

Ca ministru de externe, în 1924, a fost ales președinte al Comisiei pentru reducerea armamentelor și, în această calitate, vicepreședinte al Adunării Generale a Societății Națiunilor. Opiniile lui cu privire la politica externă a României îmbrățișa principii care așezau țara într-o postură demnă în relațiile cu celelalte state. El era de părere că diplomația României trebuie să fie „o politică de alianțe, chiar de alianțe intime și credincioase, dar nu o politică de supunere oarbă și de abdicare a oricărei individualități și a oricărui spirit de inițiativă“, o politică în care „trebuie să ne bizuim mai mult pe noi decât pe alții“.

Chiar după moartea regelui Ferdinand, I. G. Duca se pronunțase împotriva revenirii în țară a lui Carol, declarând că „preferă să i se taie o mână decât s-o întindă aventurierului“. Pentru creșterea credibilității partidului, erodat după mulți ani de guvernare, I. G. Duca a trebuit să facă compromisuri cu regele Carol al II-lea, adus la conducerea României în 1930. De asemenea, ales în fruntea partidului, I. G. Duca – cea „intelență suplă și sclipitoare, cultură frumoasă și educație aleasă, mânuitor meșter al vorbei și al slovei scrise care era omul politic în accepțiunea occidentală a cuvântului“ – a înscris în programul de guvernare din octombrie 1933, între altele, întărirea autorității de stat, contracararea curentelor extremiste, simplificarea aparatului administrativ și altele.

I. G. Duca era un monarhist, dar pozițiile neconstituționale ale lui Carol al II-lea erau privite și criticate cu demnitate. „Orice experiențe pot duce la deziluziuni amare și orice abateri pot atrage consecințe primejdioase“ – spunea el în februarie 1931, la Congresul P.N.L., referindu-se la manevrele regelui care urmărea să

instaureze o dictatură personală, abrogând Constituția și eliminând partidele. Poziția sa critică i-a atras ostilitatea regelui, care, potrivit unor consemnări ale oamenilor politici ai timpului, nu ar fi fost străin de asasinarea lui I. G. Duca.

Guvernul liberal condus de I. G. Duca, instalat în noiembrie 1933, care își propunea – pe lângă stabilizarea economică în urma mării crize –, asigurarea ordinii interne și respectarea legilor, organizarea alegerilor apropiate. Ciocnirile dintre forțele de ordine și legionari, care potrivit guvernului „urmărea schimbarea pe cale revoluționară a ordinii legale în stat și instaurarea unui regim social și politic neconform Constituției și Tratatelor de pace“, au dus la suprimarea presei legionare și la arestarea unui mare număr de membri ai Gărzii de Fier.

Pe acest fond, după ce fusese chemat în audiență la Sinaia de Carol al II-lea în seara zilei de 29 decembrie 1933, a fost asasinat, pe peronul gării de un comando legionar. „Niciodată moartea unui om – oricât de ilustru ar fi fost el – n-a realizat în câteva ore o atât de impresionantă unanimitate de regrete, lacrimi și meritate imnuri de laudă – aprecia Ioan Th. Florescu în ședința Senatului. Duca era un nevinovat; el a căzut pentru interesul general. El reprezentase, în primejdia zguduirilor de azi, porunca poporului care cere conducătorilor ordinea și pacea publică“.

Bibliografie: Duca, I. G. *Doctrina liberală*. Conferință ținută la Fundația universitară Carol I în ziua de 16 februarie 1923, București; Duca, I. G. „*Politica noastră externă*“. Editura „Flacăra“. București, 1913; Duca, I. G. *La politique extérieure de la Roumanie*. L'exposé de M. I. S. Duca, ministre des Affaires Extrangères. Bucarest. „Cartea Românească“, 1924; Selten, Gheorghe. *Viața și opera lui I. G. Duca*. Editura „Cultura poporului“. București, 1935; Nedelea, Marin. *Prim-miniștrii României Mari*. Casa de Editură și Presă „Viața Românească“. București, 1991.

ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD

**(27 februarie 1872, Olpret, Someș, azi Bobâlna, Cluj –
19 martie 1950, Sibiu)**

– ministru de Interne:	10 noiembrie 1928–7 iunie 1930 13 iunie–8 octombrie 1930 6 iunie–10 august 1932
– prim-ministru:	1 decembrie 1919–13 martie 1920 6 iunie–10 august 1932 11 august–11 octombrie 1932 14 ianuarie–9 noiembrie 1933
– deputat:	1919
– președinte al Adunării Deputaților:	28 noiembrie–1 decembrie 1919 9 iunie 1939–5 septembrie 1940
– consilier regal:	1938

Medic, om politic și publicist. A studiat medicina la Viena, unde și-a luat și doctoratul în anul 1899. A practicat medicina la Karlsbad. A continuat tradiția familiei (este fiul lui Dionisie Vaida, participant la mișcarea națională a românilor transilvăneni), devenind președinte al Societății academice studențești social-literare „România Jună“ din Viena, cu rol important în educarea în spirit național a studenților români care studiau aici. A editat la Budapesta cotidianul „Lupta“.

A intrat în viața politică încă din 1892, când rostește, la Viena, un deosebit discurs în onoarea memorandiștilor, anunțând astfel pe viitorul luptător pentru unitatea tuturor românilor și a teritoriilor locuite de aceștia. S-a afirmat, de la început, ca un membru marcant (1896) al Partidului Național Român din Transilvania, devenind un susținător al „activismului“ în politica partidului, ceea ce însemna participarea intensă a românilor la viața social-politică din Transilvania. S-a remarcat în Camera din Budapesta prin intervențiile sale în subiecte ale realităților românești precum reforma agrară, votul universal, caracterul ostil al legilor învățământului promovate de maghiari (legea școlară a lui Appönyi, care obliga folosirea limbii maghiare în școlile românești). El este cel care a citit în Parlamentul de la Budapesta Declarația Partidului Național Român potrivit căreia românii pot dispune de soarta lor. Subliniind „pretențiunile de veacuri ale națiunii române la deplina libertate națională“, Alexandru Vaida-Voevod declara: „Pe temeiul dreptului că fiecare națiune poate dispune și hotărî singură și liberă de soarta ei, națiunea română din Ungaria și Ardeal dorește acum să se folosească de acest drept, pentru ca liberă de orice influență străină, să hotărască singură așezarea ei printre națiunile libere, precum și stabilirea ei cu celelalte națiuni libere“.

La 1 Decembrie 1918, Al. Vaida-Voevod a fost ales în Consiliul Dirigent (vicepreședinte și șef al departamentului de externe și presă)

și în delegația care a prezentat regelui Ferdinand actul unirii Transilvaniei cu România.

După fuziunea cu Partidul Țărănesc (1926), în urma căreia s-a creat Partidului Național-Țărănesc, a fost ales președinte în perioada 6 mai–21 noiembrie 1933. A fost fondator și președinte (februarie 1935–martie 1938) al Frontului Românesc, care se pronunța pentru preponderența românilor în viața economică, socială și politică, pentru un regim autoritar și strângerea relațiilor cu Germania. A fost președinte al Frontului Renașterii Naționale (20 ianuarie–8 septembrie 1940) și consilier regal (din 30 martie 1938).

Ministru secretar de stat pentru Transilvania în primele guverne de după Marea Unire, președinte al Consiliului de Miniștri (1919–1920) și ministru al Afacerilor Străine în aceeași perioadă; președinte al Consiliului de Miniștri (1932), ad-interim la Ministerul Afacerilor Străine, ad-interim la Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale (1932); președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Afacerilor Străine (1932); președinte al Consiliului de Miniștri (1933) și ministru al Industriei și Comerțului (1933); ministru Secretar de Stat (1938; 1940).

Ca președinte al „Frontului Românesc”, în programul politic al partidului său, program intitulat „Manifestul către țară” (1935) se pronunța pentru aplicarea principiului „*numerus valahicus*” în ocuparea posturilor de conducere în instituții și întreprinderi. A fost apreciat ca fiind apropiat de cel al mișcării legionare, demonstrând atitudinea conciliatoare a fostului ministru de interne, în contrast cu activitatea propriu-zisă a Internelor.

Ministeriatul său la Interne a fost marcat de o serie de legi care au constituit, pentru mulți ani, baza organizatorică a forțelor de ordine. Între acestea, „Legea Jandarmeriei Rurale” (1929; „corp organizat milităresc, instituit pentru a veghea în comunele rurale la siguranța de stat, la menținerea ordinii publice, precum și la executarea legilor și regulamentelor de competența sa”), „Legea pentru organizarea Poliției Generale a Statului” (1929, lege inițiată chiar de Al. Vaida-Voevod; „atribuțiunea primordială a poliției este aceea de paznic imparțial și neobosit al drepturilor omului și cetățeanului, al ordinii și Siguranței Statului”), „Legea pentru organizarea penitenciarelor și a instituțiilor de prevenție”, „Legea ministerelor” (potrivit ei, Ministerul de Interne revenea la misiunile esențiale: conducerea administrației generale a țării, ordinea și siguranța statului, controlul administrațiilor locale), „Regulamentul de organizare a Ministerului de Interne”, „Legea contra spionajului și a trădării în timp de pace”, „Regulamentul de funcționare a Jandarmeriei Rurale” și altele. „Să sădim în sufletul lor –

sublinia Al. Vaida-Voevod în 1929 – respectul Constituției și al legalității, astfel încât polițistul viitorului să știe că nu-și servește patria decât atunci când în orice împrejurare s-ar afla, rămâne respectuos față de drepturile individuale, demn și afabil cu concetățenii săi.“

Au fost înființate, în această perioadă, Inspectoratul gardienilor Publici, Comandamentul Pompierilor Militari și Corpul Detectivilor.

În fruntea Adunării Deputaților, Al. Vaida-Voevod a condus dezbaterile asupra unor legi importante pentru România la începutul celei de a doua conflagrații mondiale: Legea privind reorganizarea Casei Rurale (16 iunie 1939), Decretul-Lege „În interesul apărării naționale și al economiei și producției românești“ prin care se interzicea exportul fără o autorizație netransmisibilă (1 octombrie 1939), Legea unei contribuții naționale excepționale pentru apărarea țării (7 martie 1940), Legea pentru organizarea generală a învățământului profesional inferior și mediu și a Consiliului Superior al acestui învățământ (aprilie 1939), Decret-lege prin care Ministerului Economiei Naționale i se conferea puteri depline în organizarea, coordonarea și controlul producției, circulației și comunicațiilor bunurilor necesare populației și armatei (mai 1939), Decret-lege privind regimul muncii în împrejurări excepționale prin care se interzic grevele (27 iulie 1939).

În calitate de consilier regal dar și de ocupant al altor demnități în statul român, Al. Vaida-Voevod a participat la Consiliile de Coroană din 1925, 1937, 1939 și 1940 expunându-și opiniile față de problematica de politică externă cu care se confrunta România în momentul în care în Europa au apărut „norii negri“, mai ales după semnarea, la Moscova, a Pactului de neagresiune sovieto-german, cunoscut în istorie sub numele semnatarilor lui – „Pactul Ribbentrop–Molotov“.

A murit la Sibiu, la 19 martie 1950, după un regim de domiciliu obligatoriu începând din 1944.

Bibliografie: Numeroase articole în publicațiile: „Lupta“ (Budapesta), „Românul“, „Revista politică și literară“, „The Roumanian“ (Cleveland, Cicago, San Francisco), „La Transylvanie“ (Paris). Cărți: Vaida-Voevod, Al. *În luptele noastre naționale*. Orăștie, 1904; Vaida-Voevod, Al. *Jos Austria perfidă!*. Wien, 1913; Vaida-Voevod, Al. *Mangra, Tisza și Tribuna*. Brașov, 1911; Vaida Voevod , Al. *Problema frontierelor românești*. f. a.; *Memorii*. 4 volume. ed. de Alexandru Șerban, 1994–1997; Plămădeală, Antonie. *Românii din Transilvania sub teroarea regimului dualist austro-ungar (1867–1918)*. Sibiu, 1986.

MIHAI POPOVICI

**(21 octombrie 1879, Braşov –
7 mai 1966, Bucureşti)**

- ministru de Interne:	7-8 iunie 1930
- deputat:	1919

Născut la Brașov, la 21 octombrie 1879, Mihai Popovici a făcut studiile la liceul românesc din Brașov, apoi la universitățile din Budapesta și Viena, obținând licența în filosofie și doctoratul în drept.

A fost membru al Partidului Național Român, afirmându-se ca publicist, iar după fuziunea din 1926 cu Partidul Țărănesc, a devenit vicepreședinte al Partidului Național Țărănesc.

În 1916 s-a înrolat în armata română și s-a ocupat de organizarea detașamentelor de voluntari ardeleni pentru Războiul de Reîntregire Națională. A fost membru al Comitetului Național al Românilor emigrați din Austro-Ungaria, constituit la Odesa în ianuarie 1918.

A participat la Adunarea Națională de la Alba Iulia (1 decembrie 1918), care a hotărât unirea Transilvaniei cu Patria mamă, fiind ales în Consiliul Dirigent. A fost deputat (1919) în Parlamentul României Mari.

A îndeplinit mai multe funcții publice: ministru al Lucrărilor Publice (1 decembrie 1919-13 martie 1920), ministru al Finanțelor (6-20 ianuarie 1927; 10 noiembrie 1928-14 octombrie 1929).

A făcut parte din rândul politicienilor din Partidul Național Țărănesc care au dat un suport eficient „carlismului“, el însuși vizitându-l la Paris în anii 1926-1927 împreună cu alți frunțași politici și încurajându-l în mod hotărâtor pe Carol să vină la tronul României. După „Restaurație“, Mihai Popovici a ocupat funcția de ministru al Finanțelor (13 iunie-8 octombrie 1930; 10 octombrie 1930-14 aprilie 1931) și ministru al Justiției (20 octombrie 1931-12 ianuarie 1933; 14 ianuarie-9 noiembrie 1933).

Mihai Popovici a fost ministru de interne timp de două zile în anul 1930, în cabinetul Gheorghe G. Mironescu, cabinet însărcinat de regență cu misiunea de a organiza actul Restaurației: reintegrarea lui Carol în drepturile sale de principe moștenitor. În noaptea de 6 spre 7 iunie, Carol a aterizat pe aeroportul Băneasa, venind de la München și a fost escortat până la Palatul Cotroceni de mici detașamente conduse de coloneii Gabriel Marinescu și Paul Teodorescu. După o noapte în care s-au perindat pe la Palat mai mulți oameni politici, Iuliu Maniu își prezintă demisia făcând loc cabinetului G. G. Mironescu, guvern care a primit în aceeași zi demisiile membrilor regenței.

Cabinetul a prezentat Parlamentului legea care abroga articolele 6 și 7 din Statutul Casei Regale, potrivit cărora Carol era eliminat din rândul familiei domnitoare, ca urmare a deciziei luate chiar de principele Carol în anul 1925.

Cele două Camere ale Parlamentului României, întrunite la 8 iunie, au dezbătut proiectul de lege pentru anularea legii din 4 ianuarie 1926, astfel încât Coroana revenea de drept principelui Carol, „coborător direct și legitim în ordine de primogenitură bărbătească al regelui Ferdinand“. În aceeași ședință, Reprezentanții Naționalei (Parlamentul) au votat și legea prin care fostul rege Mihai a devenit prinț moștenitor și lua numele de „Mare Voievod de Alba Iulia“. În sprijinul propunerii de a-l proclama pe Carol rege, făcută de Partidul Național Țărănesc, s-au pronunțat toate celelalte partide, cu excepția liberalilor, care au găsit o formă originală de a se abține: în timpul ședinței au stat în anticameră, așteptând și comentând rezultatele voturilor. Actul respectiv, prin care Carol al II-lea a urcat pe tronul României, a fost consemnat în documentele vremii sub denumirea de „restaurație“, împrumutat din istoria Franței.

Împrejurările în care Carol al II-lea a venit să urce pe tron, în afară de senzaționalul pe care îl prezintă, reflectă tendința marelui capital din economie de a împinge la suprafața vieții politice a unor elemente care să-i satisfacă scopurile. De aici începutul tendințelor spre concentrare a puterii, iar Carol era cel mai potrivit, nu atât prin persoană, ci prin prerogativele pe care le avea ca rege. Politicieni „gata de orice“ pentru a-și atinge scopurile se găseau în toate partidele și se aflau în așteptarea unui șef care să le dea oarecare prestigiu și să le înlănească drumul spre putere. Neîntâmpinând rezistență, Carol s-a văzut proclamat rege al României și o dată cu aceasta „afacerea Carol“ a luat sfârșit. Corupția, favoritismul, jaful din avutul public aveau să atingă în deceniul următor extraordinare proporții.

Mihai Popovici a rămas în preajma regelui chiar în condițiile în care lui Carol al II-lea îi devenise limpede că Garda de Fier nu mai putea fi utilizată în vederea instaurării regimului dictatorial și că, mai mult, devenise un obstacol în calea planurilor sale. La începutul anului 1939, când pe plan european nu mai se putea vorbi de o tendință de expansiune a statelor fasciste totalitare și când Cehoslovacia, vecina României, fusese crotopită, Mihai Popovici a servit ca emisar al regelui care propunea lui C. Argetoianu să ia inițiativa „unei reacțiuni și a unei regrupări a forțelor experimentate ale nației în vederea constituirii unui guvern național“.

Rolul de opoziție cuminte față de instaurarea regimului de autoritate monarhică, rol imprimat Partidului Național Țărănesc de Iuliu Maniu, rezultă și dintr-o declarație a lui Mihai Popovici făcută regelui într-o audiență, potrivit căreia „gruparea național-țărănistă nu are nimic de ascuns și că atitudinea ei nu are nimic subversiv; tot ce

fac și spun fruntașii național-țărăniști va fi adus imediat la cunoștința factorului constituțional“.

Pasivitatea politicienilor, a celor din marile partide în principal, a dus la așezarea fermă a regimului dictatorial și la evenimentele tragice din vara anului 1940. Mihai Popovici a participat la Consiliul de Coroană din noaptea de 29/30 august în care s-a hotărât acceptarea arbitrajului de la Viena. Ca urmare a acestui Dictat, 43.500 km² din pământul României, cu peste 2.500.000 de locuitori, în majoritate români, au rămas timp de patru ani sub ocupație hortystă.

În guvernarea Ion Antonescu a fost propus de Iuliu Maniu pentru a face parte din noul cabinet, propunere refuzată de general.

După cea de-a doua conflagrație mondială, în anul 1947, a fost arestat și condamnat la închisoare.

A fost eliberat în anul 1955 și a încetat din viață la București, la 7 mai 1966.

Bibliografie: Savu, Al. Gh. *Dictatura regală (1938–1940)*. Editura Politică. București, 1970; Iorga, N. *Memorii*. Tiparul așezământului tipografic „Datina românească”. Vălenii de Munte, 1939; *Teroarea. Documente ale procesului Iuliu Maniu, Ion Mihalache*. Editura Vremea. București, 1999; *Istoria Partidului Național Țărănesc. Documente. 1926–1947*. Editura ARC 2000. București, 1994.

ION MIHALACHE

**(18 februarie 1882, Topoloveni –
5/6 martie 1963, Râmnicu Sărat)**

– ministru de interne:	10 octombrie 1930–4 aprilie 1931 11 august–17 octombrie 1932 20 octombrie 1932–8 ianuarie 1933
– deputat:	din 1919
– consilier regal:	17 aprilie–26 iunie 1940

Ion Mihalache s-a născut în Topoloveni (Argeș) într-o familie săracă. Cu sprijinul învățătorului din sat, reușește să-și continue studiile la școala Normală din Câmpulung Muscel, fiind apoi numit învățător în comuna Ludești (Dâmbovița). Trece toate examenele profesionale cu rezultate excepționale și devine institutor.

A înființat revista „Vremea Nouă” și a fost președinte al Asociației generale a învățătorilor (1914).

În Războiul de Reîntregire, Ion Mihalache a fost decorat cu ordinul „Mihai Viteazul” și înaintat la gradul de căpitan.

La 5 decembrie 1918, la București, pune bazele Partidului Țărănesc, prin al cărui program, adoptat în 1921, se cerea: o nouă Constituție, care să asigure condițiile „unei adevărate vieți cetățenești libere”; o nouă reformă agrară care să asigure trecerea pământului în mâna celor care-l cultivă; organizarea unei activități agricole moderne; etatizarea Băncii Naționale ș.a.

Curând după întemeierea sa, Partidul Țărănesc s-a lansat într-o vastă campanie îndreptată împotriva vechilor partide (Liberal și Conservator). În alegerile din noiembrie 1919, Partidul Țărănesc a câștigat 61 de mandate de deputați și 28 de senatori, participând astfel, prin doi reprezentanți la guvernul Blocului parlamentar (decembrie 1919–martie 1920). Ion Mihalache este numit ministru al Agriculturii și Domeniilor, calitate în care a inițiat un proiect de lege agrară care prevedea extinderea exproprierii în Vechiul Regat peste limita celor două milioane de ha stabilite. Regele nu a acceptat proiectul. Mihalache și-a prezentat demisia din funcția de ministru, lăsând proiectul să fie depus din inițiativă parlamentară. Acest act a precipitat demiterea guvernului la 13 martie 1920.

Pentru a contracara dominația liberală, Partidul Țărănesc s-a orientat spre fuziunea cu Partidul Național al lui Maniu.

La 10 octombrie 1926, cele două partide fuzionează, moment care a marcat crearea Partidului Național Țărănesc. Președinția partidului revenea lui Iuliu Maniu, iar celelalte posturi erau repartizate egal: Ion Mihalache și dr. N. Lupu deveneau vicepreședinți, iar Virgil Madgearu – secretar general.

Tot în octombrie 1926 s-a aflat că regele Ferdinand suferea de cancer, fapt ce a creat agitație în rândul liderilor politici. Ion Mihalache a declarat, la 24 ianuarie 1927, că principiul de monarhie constituțională ar fi „mai bine asigurat prin revenirea principelui Carol, decât printr-o Regență de 13 ani, care în fapt pune un partid politic pe tron“ (aluzia viza Partidul Național Liberal).

Ajuns din nou ministru al Agriculturii și Domeniilor (în mai multe legislaturi, între 10 noiembrie 1928–8 octombrie 1930), Ion Mihalache promovează o serie de legi: legea privind cooperarea (1929) care prevedea o mai mare autonomie a acestei instituții; legea privind administrarea generală a pescăriilor statului și ameliorarea zonei inundabile a Dunării; legea pentru organizarea creditului funciar rural și a creditului agricol. S-a constituit Institutul de Credit Ipotecar Tranzitoriu, care avea menirea de a acorda împrumuturi țăranilor, iar în mai 1930 s-a organizat Casa Rurală, prin intermediul căreia țăranii puteau cumpăra pământ.

Ajuns ministru de interne, în trei legislaturi, între anii 1930–1933, Ion Mihalache ia o serie de măsuri în vederea asigurării ordinii și siguranței publice. Este o perioadă de resuscitare a mișcărilor extremiste, pe fondul deteriorării grave a condițiilor de viață.

La 30 decembrie 1930 a fost organizat un atentat împotriva lui Emil Socor, directorul ziarelor „Dimineața“ și „Adevărul“, care luaseră atitudine împotriva Gărzii de fier.

La 21 ianuarie 1931, Guvernul a autorizat Ministerul de Interne „să împiedice funcționarea și să dizolve pe cale administrativă organizațiile și asociațiile cu caracter subversiv“. Pe această bază au fost efectuate percheziții la sediile Gărzii de Fier și la locuințele unor fruntași legionari și au fost arestați câțiva dintre aceștia.

S-a elaborat (1 august 1930) Regulamentul special al școlilor de jandarmi. Instrucția profesională a jandarmilor se făcea în următoarele trepte: școlile de aspiranți; școala șefilor de secție; școala specială a ofițerilor de jandarmi. Școlile speciale de ofițeri de jandarmi aveau durata de 10 luni, iar candidatul trebuia să fi absolvit înainte o școală de ofițeri, să fie licențiat al unei facultăți sau să aibă cel puțin bacalaureatul.

În ianuarie 1933, ministrul de interne Ion Mihalache a elaborat un proiect de decret privind înlocuirea comandantului Jandarmeriei, Constantin Dumitrescu și a prefectului Poliției Capitalei, Gabriel Marinescu. Aceștia, ocrotiți fiind de Carol al II-lea, se socoteau în afara disciplinei ierarhice a Ministerului de Interne. Regele a refuzat să-l semneze, afirmând că nu există nici un motiv

pentru destituirea celor doi. Jignit, la 8 ianuarie 1933, Mihalache și-a prezentat demisia din guvern. Solidar cu ministrul său, Maniu a înaintat regelui demisia întregului cabinet la 12 ianuarie 1933.

Între 1933 și 1937, Ion Mihalache a condus Partidul Național Țărănesc. A refuzat, în 1937, oferta regelui Carol al II-lea de a deveni prim-ministru, ofertă condiționată de suveran de o așa-zisă lărgire a bazei de guvernare, prin care înțelegea includerea în cabinet a unor reprezentanți ai Frontului Românesc condus de Al. Vaida-Voevod și a unor persoane propuse de suveran. La 14 noiembrie 1937, ziarul „Dreptatea” scria: „Partidul Național Țărănesc este conștient de rolul și răspunderile lui. El nu înțelege să renunțe la programul și la demnitatea lui pentru scaune în minister sau în parlament”.

Ca și Iuliu Maniu, Ion Mihalache a fost un opozant al tuturor dictaturilor din România, de după 1938.

A fost arestat la Tămădău, în 1947, împreună cu Iuliu Maniu și alți fruntași politici ai P.N.Ț. În perioada 25 octombrie–11 noiembrie 1947, la Școala Superioară de Război din București s-a judecat procesul politicianilor P.N.Ț., acuzați de „complot și trădare”. Prin sentința dată la 11 noiembrie 1947 „lotului Maniu”, Tribunalul Militar al Corpului II Armată a decretat: muncă silnică pe viață. După 16 ani de detenție, Ion Mihalache a murit în penitenciarul de la Râmnicu Sărat, exact la zece ani după Iuliu Maniu (5/6 martie 1963).

Potrivit istoricului Stelian Neagoe, Ion Mihalache a fost „un nume-simbol al lumii politice țărănești din România”, remarcând că „învățătorul satelor a purtat cu mândrie, în toate ocaziile publice, frumosul costum țărănesc”. „Țăranul român – subliniază istoricul amintit – a fost întruchipat în prototipul Ion Mihalache, în toată splendoarea sa, apostolatul și martirajul său”.

Bibliografie: Buzatu, Gheorghe. *România cu și fără Antonescu*. Editura Moldova. Iași, 1991; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999.

NICOLAE IORGA

**(17 iunie 1871, Botoşani –
27 noiembrie 1940, Strejnic, Prahova)**

- ministru de interne:	18 aprilie–7 mai 1931
- prim-ministru:	18 aprilie–31 mai 1932
- deputat:	1907
- senator de drept:	1932
- președinte al Senatului:	9–13 iunie 1939
- președinte al Adunării Deputaților:	9 decembrie 1919–26 martie 1920 (primul Parlament al României Mari)
- consilier regal:	1938

Cel mai mare istoric al românilor, publicist, scriitor și om politic român, Nicolae Iorga s-a născut la 17 iulie 1871 în „perimetrul triunghiular al geniilor românești al Botoșanilor (Ipotești, Liveni, Botoșani), zonă mirifică a genialilor George Enescu, Mihai Eminescu și Nicolae Iorga“ – așa cum scria Dan Smântânescu, secretarul particular al marelui savant. La 6 ani este elev al școlii lui Marchian Florescu, apoi la liceele din Botoșani și Iași (1885–1888). Licențiat al Facultății de Litere din Iași (1889), diplomat al École des Hautes Études din Paris (1892), N. Iorga a făcut studii la Berlin și Leipzig, unde și-a luat doctoratul în filosofie (1893), cu teza „Thomas III Marquis de Saluces, études historique et littéraire“.

În țară, la numai 23 de ani era profesor la Universitatea din București (1894), unde a ținut cursul inaugural „Despre concepția actuală a istoriei și geneza ei“.

Membru corespondent (1897) și titular (1910) al Academiei Române, precum și al mai multor academii, societăți și instituții științifice din străinătate, fondator și conducător al unor instituții de cultură (Institutul de Studii Sud-Est Europene, Școala Română din Paris, Institutul de Studii Bizantine, Casa Română din Veneția, Institutul de Istorie Universală), rector al Universității din București. A fost doctor Honoris Causa al Universităților din Strasbourg (1919), Cernăuți (1920), Lyon (1922), Geneva (1926), Vilnius (1929), Oxford (1930), Paris (1931), Bratislava (1932), Roma (1933), Alger (1939) și al Facultății de Teologie Protestantă din Paris (1926). Membru corespondent al Academiei Sârbe (1908), membru de onoare la „R. Deputazione Veneta di Storia patria“ (1911), membru corespondent la „Ateneo Veneta“ (1912), corespondent al Institutului Franței (1919), al Academiei din Stockholm și al Academiei din Cracovia (1923), al Societății de Geografie din Lisabona (1926), la Academia Nazionale dei Lincei, Roma (1930), la Institutul de Studii Bizantine din Atena (1933), al altor instituții de prestigiu din lume. A fost ales

vicepreședinte al Comitetului Internațional de Științe Istorice (Zürich, 1938), președinte de onoare al Uniunii paneuropene românești.

A întemeiat la Vălenii de Munte o Universitate populară, în anul 1908, în ziua comemorării morții lui Ștefan cel Mare.

În politică a fost lider important al Partidului Naționalist-Democrat, întemeiat de marele istoric (1910), apoi al Partidului Naționalist al Poporului și al Partidului Național Român.

În anii neutralității României (1914–1916), Nicolae Iorga a desfășurat o intensă activitate politică în vederea intrării României în război de partea Antantei, din dorința de înlăptuire a dorinței de secole a românilor – unirea într-un singur stat național, independent și suveran.

A fost președinte al Consiliului de Miniștri, ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor (18 aprilie 1931–31 mai 1932), ministru Secretar de Stat (10 februarie–30 martie 1938), consilier regal (10 martie 1938).

Prin aducerea savantului Nicolae Iorga în fruntea guvernului „de tehnicieni“, la 17 aprilie 1931, regele Carol al II-lea a urmărit îndeosebi să se folosească de prestigiul acestuia în țară și peste graniță pentru a asigura stabilitatea necesară noului cabinet. În realitate, ca șef al guvernului se manifesta Constantin Argetoianu care, sub impulsul primit de la Palat, căpăta trăsăturile unui cabinet personal al regelui, cu vădite tendințe autoritare.

Ca ministru al Instrucțiunii, Iorga a inițiat și Parlamentul a adoptat „Legea privind organizarea învățământului universitar“ (22 aprilie 1932), care asigura un cadru unitar, atât în ce privește organizarea și desfășurarea studiilor, cât și conducerea pe baza autonomiei universitare.

Nicolae Iorga a avut interimatul la Interne în guvernul al cărui președinte era. Era un guvern de miniștri „descătușați“ de apartenența la partidele politice, „dezlegați de orice interes, în afară de cel al binelui țării ...“, așa cum îl aprecia Carol al II-lea.

În perioada acestui guvern a fost dată „Legea pentru conversiunea datoriilor agricole“, care nu a rezolvat gravele probleme pe care le puneau criza economică. Elaborarea legii fusese necesară din cauza insolabilității unei mari părți a țărănimii române. Situația lor deznădăjduită îi împinsese la o serie de acțiuni pentru apărarea pământurilor și gospodăriilor amenințate a fi scoase la vânzare, acțiuni care au dus la ciocniri cu jandarmii. Pe acest fond, guvernul s-a implicat în rezolvarea unor chestiuni ale familiei domnitoare, între care și donații la căsătoriile unor membri ai familiei regale.

Tot în timpul ministeriatului său la interne, au fost înființate trei sub-inspectorate generale cu reședințele în orașele Iași, Cluj și Ploiești, a fost mărit numărul inspectoratelor de instrucție de la 7 la 11, iar al batalioanelor de instrucție de la 11 la 13.

A fost președinte al Adunării Deputaților (9 decembrie 1919–26 martie 1920) și al Senatului (9–13 iunie 1939). Când era în fruntea Parlamentului convocat imediat după primul război mondial au fost votate legile de ratificare a unirii Transilvaniei, Crișanei, Maramureșului, Banatului, Bucovinei și Basarabiei cu România (29 decembrie 1919).

Membru în Consiliile de Coroană (31 decembrie 1925, 9 aprilie 1937, 17 martie 1939, 27 iunie 1940) și a participat la Consiliile convocate de Carol al II-lea la 23 august 1940 și 30/31 august 1940.

A fost un adversar constant al orientării României spre statele fasciste și al mișcării legionare.

El era o adevărată cutie de rezonanță pentru neliniștile poporului român. „Suntem un popor acasă la el, în mijlocul dreptului său – scria el, în anul declanșării mării conflagrații mondiale. N-am cerut niciodată mai mult decât aceasta, dar niciodată n-am consimțit a părăsi ceva din el ...“.

Nicolae Iorga a criticat fără menajamente acțiunile Reichului și, de la înălțimea tribunei Senatului și-a exprimat deschis inițiativa de a conduce lucrările prin asigurarea unor dezbateri libere, trezind nemulțumire Palatului care l-a înlocuit la Președinția forului legislativ.

A fost asasinat la Strejnic (Prahova), la 27 noiembrie 1940, de o „echipă a morții“ legionare, într-un moment când conducerea țării fusese asociată cu Garda de Fier. La aflarea tragicului eveniment, 47 de universități din întreaga lume, cu excepția celei de la București, au arborat drapelul în bernă; în Turcia s-a declarat doliu național, în România, nu.

A lăsat în urma sa o operă monumentală în domeniul istoriei naționale și universale.

Bibliografie: A elaborat 1.003 volume, 12.775 articole și 4.963 recenzii care acoperă toate domeniile istoriei României și universale. A editat și condus numeroase publicații cu profil literar și istoric: „Sămănătorul“, „Drum drept“, „Cuget clar“, „Neamul românesc“, „Revista istorică“, „Buletin de la section historique de l'académie Roumaine“ și altele; Berza, Mihai. *Nicolae Iorga*. București, 1965; N. Iorga. *Omul și Opera*. volum editat de N. Grigoraș și Gh. Buzatu. Iași, 1971; Theodorescu, Barbu. *Nicolae Iorga 1871–1940. Bibliografie*. București, 1976; Șeicaru, Pamfil. *Nicolae Iorga*. București, 1991; Râpeanu, Valeriu. *Nicolae Iorga. 1871–1940*. București, 2001.

GHEORGHE GH. MIRONESCU

**(28 ianuarie 1874, Vaslui –
8 octombrie 1949, București)**

– ministru de interne:	14 ianuarie–9 noiembrie 1933
– prim-ministru:	7–8 iunie 1930
	10 (8) octombrie 1930–4 aprilie 1931
– viceprim-ministru:	20 octombrie 1932–12 ianuarie 1933
– senator:	1939

Gheorghe Mironescu, născut la Vaslui la 28 ianuarie 1874, a studiat dreptul, literele și filosofia la București (1894–1895) și a dobândit doctoratul în drept la Paris (1898). A lucrat practic în magistratură, ajungând procuror la Ilfov (1900), avocat al statului (1901), profesor la Facultatea de Drept din București (1906–1939).

În timpul Războiului de Reîntregire Națională, G. G. Mironescu a susținut, la Paris, drepturile naționale românești în calitatea de membru al Consiliului Național pentru Unitatea Românilor. El vedea în unitatea națională o condiție primordială în participarea aceluiași popor cu toată capacitatea sa creatoare la patrimoniul național și universal. Această concepție îl duce pe G. G. Mironescu la concluzia, exprimată în Senatul României întregite la 30 iulie 1920, potrivit căreia „drepturile românilor nu izvorau din tratatul de alianță din 1916“, ci „erau numai recunoscute de acest instrument diplomatic“. Drepturile românilor – remarca Mironescu în sprijinul punctului de vedere românesc la Tratatul de la Trianon – „izvorau din două idei fundamentale: că oricare popor trebuie să fie liber – principiul libertății popoarelor – și că orice popor trebuie să fie stăpânul teritoriului pe care îl locuiește – principiul naționalităților“.

Ca om politic, a făcut parte din Partidul Conservator–Democrat, Partidul Național Român și Partidul Național Țărănesc.

A fost ministru al Instrucțiunii (1921–1922), ministru al Afacerilor Străine (1928–1931, 1932), președinte al Consiliului de Miniștri (1930–1931), ministru al Finanțelor (1932), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1932–1933) și titular la Interne. El a prezidat un guvern de 2 zile (iunie 1930) care a îndeplinit rolul de „guvern de serviciu“ pentru oficializarea revenirii în țară și înscăunării regelui Carol al II-lea.

Deteriorarea situației materiale a populației în timpul mării crize economice a generat grave tensiuni sociale, cele mai mari conflicte de muncă fiind înregistrate în Valea Prahovei și București (petroliștii și ceferiștii). Ca ministru al Internelor, Mironescu a considerat ca necesară introducerea stării de asediu și a cenzurii. În baza acestei legi au fost efectuate masive arestări în rândul ceferiștilor și petroliștilor (mișcare, în opinia sa, inițiată și condusă din afară) și

s-a trecut la evacuarea prin forță a muncitorilor de la atelierele „Grivița“. Potrivit însemnărilor lui Armand Călinescu, adjunctul său, s-au înregistrat 3 morți, 40 de răniți și 1600 de arestări.

Față de mișcarea legionară, care începuse să se afirme, G. G. Mironescu s-a situat pe poziția denunțării pericolului ce-l reprezintă Garda de Fier în viața politică românească. Împreună cu subsecretarul de stat de la Ministerul de Interne, Armand Călinescu, au luat măsuri de îngrijire a activității acesteia, cerând Poliției și Jandarmeriei să percheziționeze sediile organizațiilor legionare și să confiște materialele de propagandă. A fost momentul în care legionarii au înființat primele „echipe ale morții“.

În timpul ministeriatului său a fost instrumentată „Afacerea Skoda“, sub acuzația de fraudare a statului român și spionaj militar.

De asemenea, la 28 februarie 1933, a fost creat în spațiul românesc sistemul de Apărare Pasivă, instituție care a marcat începuturile celei care poartă astăzi denumirea de Protecția Civilă.

G. G. Mironescu vedea în presă, cu care a întreținut relații cordiale în timpul cât a ocupat unele demnități în stat, un rol important în raport cu celelalte trei puteri, deoarece „nu numai că dă expresie curentelor de idei care există la un popor, dar ea poate și să modeleze o națiune, să formeze conștiința publică a unei țări. Iar conștiința publică este baza celorlalte trei puteri ale statului ...“ – spunea el în Parlamentul României.

Ca ministru de externe, el a colaborat rodnic cu Nicolae Titulescu, la Societatea Națiunilor, susținând interesele României în condițiile în care se afirmau curente revizioniste în plan european. „Afirmăm în mod solemn ... hotărârea noastră de a apăra cu prețul vieții hotărârile de astăzi ale țării“ – declara el la Adunarea Antirevizionistă din mai 1933. El aprecia ca fiind o dovadă de ipocrizie așa numita doctrină a revizuirii „pașnice“ a tratatelor încheiate în urma primei conflagrații mondiale „Revizionismul – spunea el – înseamnă războiul. Nimeni nu trebuie să se aștepte că vom ceda de bună voie un petic de pământ din teritoriul nostru ... Revizionismul este un atentat la libertatea popoarelor și o crimă contra civilizației și umanității“.

Exigent în ce privește apărarea hotărârilor românilor stabilite prin marile hotărâri din anul 1918, cu toate că România făcuse „un sacrificiu“ lăsând în afara lor „mase compacte“, G. G. Mironescu se pronunța pentru o largă colaborare internațională, preluând și susținând ideea creării federației europene, lansată de ministrul Franței, Aristide Briand. Demnitarul român considera respectiva propunere ca o „mare idee“, fiind „profund convins de realizarea ei,

spre cel mai mare bine al Europei și al întregii omeniri“. El atrăgea atenția și asupra unor posibile formule, în primul rând „o organizație cu bază economică“, ca și asupra unor etape. Viitoarea legătură federală poate începe prin a încerca „armonizarea intereselor a două, a trei și pe urmă a patru țări și să lărgim în mod continuu cercul“. Crearea unei „uniuni economice regionale“, se poate aprofunda prin „legături analoge în domeniul politic“ și astfel „fața lumii va fi schimbată“. „Pacea va fi pentru totdeauna asigurată și progresul continuu al națiunilor civilizate va fi garantat“ – spunea el într-un discurs rostit în anul 1929 la Societatea Națiunilor. Acesta este viitorul de fraternitate și de fericire spre care trebuie să tindem cu toții, rupând pentru totdeauna cu un trecut de izolare, de ură și de război ...“. În fundamentarea acestei idei, G. G. Mironescu analiza problemele definirii limitelor Europei, noțiunea suveranității naționale, precum și armonizarea intereselor diverselor națiuni.

Pe lângă alte concepte analizate, cum ar fi „politica păcii“, „era politicii științifice“, Mironescu s-a referit de multe ori la ceea ce numea el a fi „santinela romană“, referindu-se la misiunea istorică a României. „Noi avem în Orient o mare importanță istorică, căci suntem aici reprezentanții civilizației latine și cei ai culturii în general, în contra valului de barbarie“ – spunea el într-un discurs în anul 1927.

În timpul lui Carol al II-lea a fost ministru secretar de stat în guvernul dictaturii de autoritate monarhică, iar în martie același an, membru al Consiliului de Coroană.

În 1939 a fost primit ca membru de onoare al Academiei Române.

Cu încuviințarea mareșalului Antonescu, în 1943 a purtat la București convorbiri secrete cu Bánffy Miklós pentru soluționarea unor divergențe româno-ungare. Nu s-au înregistrat rezultate.

După cea de-a doua conflagrație mondială, Mironescu a fost acuzat de sabotaj și condamnat, în 1949, la 12 ani închisoare corecțională. A murit la 8 octombrie același an, pe o bancă din Grădina Icoanei din Capitală, înainte de a se pune în aplicare sentința.

Bibliografie: Mironescu, G.G. senator. *România față de războiul european*. Tipografia D. C. Ionescu. București, 1915; Mironescu, George G. *Cuvântări*. vol. I, 1930, vol. II, 1937, Editura Tipografiile Române Unite. București; Mironescu, G. G. *Inovațiunile Constituției din 1938*. Tipografiile Române Unite. București, f. a.; Nedelea, Marin. *Prim-miniștrii României Mari*. Casa de Editură și Presă „Viața Românească“. București, 1991; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliana. *Miniștrii de interne ai României (1862–2001)*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001.

ION INCULEȚ

**(5 aprilie 1884, Rezeni, Lăpușna, Basarabia –
18 noiembrie 1940, București)**

– ministru de interne:	14 noiembrie 1933–3 ianuarie 1934 5 ianuarie 1934–29 august 1936
– președinte al Sfatului Țării:	1 noiembrie 1917–27 martie 1918
– președinte al Republicii Moldovenești:	2 decembrie 1917–27 martie 1918

S-a născut la 5 aprilie 1884, într-o familie de răzeși moldoveni. Învață la Seminarul teologic din Chișinău pe care-l termină în 1906. Se înscrie la Facultatea din Juriev și apoi la Facultatea de Științe din Petrograd, unde studiază matematica și fizica.

În 1914 este fizician la Observatorul meteorologic principal al Rusiei și profesor la Școala comercială din Petrograd.

Adept al ideilor socialiste, după izbucnirea revoluției ruse din 1917, intră în Partidul Socialist-Revoluționar fiind ales membru în Sovietul deputaților, muncitorilor și soldaților.

În vara anului 1917, se întoarce la Chișinău fiind numit ajutor de comisar gubernial al Basarabiei. Se implică activ în mișcarea de eliberare a Basarabiei și de unire a acesteia cu România. La 20 octombrie 1917, participă la Congresul Comitetului Central Ostășesc Român, la Chișinău, unde s-a hotărât constituirea unui organ legislativ care să se numească „Sfatul Țării“, compus din 120 de deputați, reprezentând toate naționalitățile. În ziua de 21 noiembrie 1917, la Chișinău „într-o atmosferă înălțătoare de entuziasm, de bucurie nemărginită a moldovenilor și de speranțe în viitor, a avut loc solemnitatea deschiderii lucrărilor Sfatului Țării. Activitatea a început printr-o slujbă în limba română, oficiată de episcopul rus Gavriil al Cetății Albe, la catedrala din apropierea localului în care urmau să se desfășoare lucrările“. După închiderea oficială a lucrărilor s-a trecut la alegerea președintelui Sfatului Țării. A fost ales, cu majoritate de voturi, Ion Inculeț. Alegerea acestuia în funcția de președinte reprezenta chiar o recunoaștere, din partea autorităților de la Petrograd (prin prisma funcției de ajutor al comisarului gubernial), a legitimității și valabilității instituției Sfatului Țării și a autonomiei Basarabiei.

La 27 noiembrie 1917 a fost discutat proiectul organizării republicii, iar la 2 decembrie 1917 s-a adoptat o declarație prin care Basarabia, pe baza principiului conform căruia „popoarele trebuie să-și ia soarta în mâinile lor, alcătuindu-și stăpâniri naționale în hotarele unde locuiesc“, s-a proclamat Republica Democratică Moldovenească, ca membru cu drepturi egale în Republica Federativă Democratică Rusească. Organul suprem conducător rămânea Sfatul Țării până la convocarea unei adunări constituante, iar organul executiv suprem

era Sfatul Directorilor generali (guvernul). Președinte al Republicii este Ion Inculeț.

La 23/24 ianuarie 1918, prin unanimitate de voturi, s-a proclamat republica Democratică Moldovenească Independentă.

Interesul Sfatului Țării de la Chișinău pentru unirea cu România creștea continuu ca urmare a evoluției evenimentelor internaționale, care puteau pune în pericol soarta Basarabiei.

La 2 martie 1918, o delegație formată din Ion Inculeț, Pantelimon Halippa și doctorul Daniel Ciugureanu a sosit la Iași unde, în discuțiile avute cu conducerea română (guvernul Marghiloman), a propus și a insistat ca unirea Basarabiei să se realizeze imediat.

La 27 martie 1918 Sfatul Țării declară: „Republica democratică moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa România“. Semnau procesul-verbal al ședinței: președinte Ion Inculeț și secretari I. Buzdugan și B. Epure.

La 9 aprilie 1918, prin decret regal s-a promulgat Hotărârea Sfatului Țării de la 27 martie 1918. Prin sancționarea de către rege, ca șef al statului român, hotărârea dobânda legitimitate deplină în fața întregii țări.

Ion Inculeț este desemnat, din 9 aprilie 1918, ministru fără portofoliu în guvernul central al României, alături de Daniel Ciugureanu, ambii pentru Basarabia. Îndeplinește această funcție până la 2 mai 1920.

Din ianuarie 1923 se încadrează în Partidul Național Liberal, devenind unul dintre membrii marcanți ai acestuia. Este numit ministru la Sănătate și Ocrotiri Sociale (6–20 iunie 1927 și 22 iunie 1927–3 noiembrie 1928) și apoi ministru de interne în trei legislaturi între 14 noiembrie 1933 și 29 august 1936.

Pe fondul recrudescenței mișcărilor extremiste, în ședința de guvern din 9 decembrie 1933, pe baza referatului prezentat de Ion Inculeț (ministru de interne) și Victor Antonescu (ministru de justiție), s-a adoptat Jurnalul privind dizolvarea Gărzii de Fier deoarece urmărea „schimbarea ordinii legale în stat“. Poliția controla sediile Mișcării Legionare și a făcut arestări printre membrii acesteia.

La 29 decembrie 1933, președintele Consiliului de Miniștri I. G. Duca, după ce prezentase Suveranului rezultatul alegerilor, a fost împușcat pe peronul gării din Sinaia de un grup de legionari.

Este introdusă starea de asediu în principalele orașe din România (30 decembrie) și se aplică cenzura pe întreg teritoriul românesc. Această stare este prelungită la 16 martie 1934.

În martie 1934, a fost depus proiectul de lege pentru modificarea unor articole din legea administrativă (1929), care proiect, potrivit expunerii de motive prezentată de Ion Inculeț în calitate de ministru de interne, avea la bază următoarele principii: simplificare, reducere, economii, autoritate și continuitate.

În aprilie 1934, după două zile de dezbateri, este votată legea pentru apărarea ordinii în stat. În lege se preciza: „Grupările politice, sub orice formă s-ar prezenta sau s-ar ascunde, în care propaganda ideologiei sau în executarea programului lor vor prepara sau săvârși acte de violență, care pun în pericol siguranța ordinii de stat, sau a ordinii sociale, sau care vor propovădui distrugerea violentă a ordinii politice de stat, sau a ordinii sociale, vor putea fi dizolvate în condițiunile legii de față“.

Cu toate acestea, urmând politica regelui, guvernul a relaxat acțiunile represive împotriva mișcării legionare, admitând acțiuni care încălcau legile existente, așa cum a fost Congresul Uniunii Naționale a Studenților Creștini din România (24 aprilie 1936), care a fost de fapt un congres legionar.

Ion Inculeț este desemnat vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (29 august 1936–14 noiembrie 1937) și apoi ministru al Lucrărilor Publice.

După ultimatumul U.R.S.S. care a dus la ruperea Basarabiei din trupul țării, este chemat din nou în guvern, ca ministru de stat (28 iunie–4 iulie 1940).

A murit în toamna aceluiași an, fiind înmormântat la Cimitirul Bellu, iar în 1942 a fost reînhumat în biserica ctitorită de familie pe propria moșie de la Bârnova – Iași.

Bibliografie: Mușat, Mircea și Ardeleanu, Ion. *România după Marea Unire*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1988; Aldea, Constantin. *Pagini dintr-o istorie zbuciumată*. Editura Academiei de Înalte Studii Militare. București, 1993; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Mamina, Ion. *Monarhia constituțională în România. Enciclopedie politică. 1866–1938*. Editura Enciclopedică. București, 2000.

DUMITRU IUCA

**(7 martie 1882, Giurgiu –
27 noiembrie 1940, București)**

– ministru de interne:	29 august 1936–23 februarie 1937
– deputat:	din 1919

S-a născut la 7 martie 1882, la Giurgiu. După studii universitare juridice, practică avocatura în baroul de Vlașca.

Intră în Partidul Național Liberal, fiind numit, în 1914, prefect al județului Vlașca. Este ales primar al orașului Giurgiu și deputat din 1919.

Face parte din grupul de „tineri“ ai Partidului Național Liberal, alături de Gheorghe Tătărescu, Victor Iamandi, I. Inculeț, R. Franasovici, Valer Pop. Între acest grup și cel al „bătrânilor“, care îl avea în frunte pe Dinu Brătianu, au avut loc permanente fricțiuni și controverse, care au măcinat forțele P.N.L. Considerându-se nedreptățiți și nemulțumiți de rolul de „vioară a doua“ care le era rezervat de „bătrânii liberali“, „tinerii“ se apropie mai mult de rege, ajungând să formeze o adevărată camarilă în jurul acestuia.

Dumitru Iuca face parte din Delegația Permanentă a P.N.L., aleasă în urma congresului partidului din 9 iulie 1936. Începând din 14 noiembrie 1933, este numit în mai multe rânduri subsecretar de stat la Interne: 14 noiembrie 1933–3 ianuarie 1934; 5 ianuarie–1 octombrie 1934; 2 octombrie 1934–29 august 1936. Din 29 august 1936 ocupă chiar fotoliul de ministru al Internelor până la 23 februarie 1937.

Dumitru Iuca ajunge subsecretar de stat în Ministerul de Interne într-o perioadă zbuciumată de frământări politice și de recrudescență a mișcărilor extremiste. Este perioada în care începe să se afirme conducerea autoritară a lui Carol al II-lea și minimalizarea rolului partidelor politice lăsau drumul liber spre dictatură.

Ultimul guvern național-țărănist, condus de Alexandru Vaida-Voevod și-a dat demisia în noiembrie 1933. Ziarul „România nouă“ scria: „În realitate guvernul Vaida a căzut de mult. Exact în ziua în care a abandonat steagul și programul partidului“.

Carol al II-lea încredințează mandatul de formare a noului guvern lui I. G. Duca, guvern primit cu mare ostilitate în special de Garda de Fier, care acuza Executivul că s-a angajat să primească în țară pe evreii persecutați în Germania. În acest timp, când D. Iuca era subsecretar de stat la Interne, organele de ordine au primit dispoziții să reprime orice acțiune ilicită a legionarilor. Corneliu Zelea Codreanu cere legionarilor să fie „gata de moarte“, La 17 noiembrie 1933, acesta declara în ziarul „Cuvântul“: „În lupta care se deschide nici unul dintre noi nu vom admite poziția lașă de a supraviețui unei striviri nedrepte și infame a

Gărzii de Fier“. În multe orașe din țară se înregistrează ciocniri sângeroase între forțele de ordine și legionari, soldate cu morți și răniți.

După asasinarea premierului I. G. Duca, Ministerul de Interne a luat măsuri prin care forțele de ordine arestează pe cei bănuți că ar avea legătură cu gravul eveniment. Sunt arestați acum Nae Ionescu, Nichifor Crainic, dr. Victor Gomoiu, Grigore Forțu. Constatându-se nevinovăția lor, aceștia au fost eliberați.

În Monitorul Oficial este publicată Legea pentru prelungirea valabilității stării de asediu. Ministerul de Interne, în care D. Luca a continuat să fie subsecretar de stat, trimite circulare prefectilor de județe în care se sublinia că „în aplicarea măsurilor pentru menținerea ordinii să se țină seama cu strictețe și de legea pentru reprimarea unor infracțiuni contra liniștii publice, precum și legea alarmismului pentru a se stăpâni cu desăvârșire toate zvonurile și toate uneltirile contra liniștii și ordinii publice“. În baza aceleiași legi, autoritățile militare aveau dreptul de a face percheziții oriunde și oricând.

Procesul asasinilor lui I. G. Duca se încheie printr-o sentință de condamnare a celor trei legionari implicați efectiv și nu a organizației care a comandat asasinatul.

Dumitru Luca este numit ministru de interne la 29 august 1936 într-un cabinet prezidat de Gheorghe Tătărescu.

La 1 ianuarie 1937 a intrat în vigoare Codul penal „Carol al II-lea“, din care reține atenția articolul 209, care preciza că în categoria „uneltire contra ordinii sociale“ intra și „faptul de a face propagandă pentru instalarea prin violență a dictaturii unei clase sociale asupra alteia, ori prin suprimarea ei ...“.

Amplificarea acțiunilor destabilizatoare din partea extremei drepte precum și intensificarea activității serviciilor de spionaj ale statelor fasciste împotriva țării noastre, au impus noi măsuri de consolidare a structurii Ministerului de Interne în vederea creșterii atribuțiilor organelor polițienești, pentru dotarea cu mijloace tehnice moderne și ridicarea nivelului de pregătire profesională, în special a celor care acționau în serviciile secrete. Prin decretul din 7 ianuarie 1936, ratificat prin Legea din 26 ianuarie 1937, au fost stabilite atribuțiile Ministerului de Interne: conducerea administrației generale a țării, paza ordinii publice, asigurarea siguranței statului, supravegherea și controlul autorităților locale. Ministrul de interne era, în continuare, șeful tuturor serviciilor și instituțiilor ce depindeau de acest minister. Putea fi ajutat de unul sau doi subsecretari de stat și de un secretar general. O serie de noi instituții sunt subordonate acestui minister: Oficiul pentru turism; Oficiul Național pentru

apărarea populației contra atacurilor aeriene; Oficiul emisiunilor radiofonice și cinematografice; Institutul de Statistică.

Administrația centrală a Ministerului de Interne se compunea din: Organe centrale nerepartizate pe direcțiuni; Direcțiuni generale și direcții; Prefectura Poliției Capitalei; Inspectoratul General al Jandarmeriei; Comandamentul Pompierilor Militari.

Pentru prevenirea unor situații cum ar fi fost acapararea puterii politice de către legionari, prin noua lege de organizare a ministerului, Prefectura Poliției Capitalei își lărgea atribuțiile pe teritoriul Municipiului București (cu atribuțiile pe care le avea Direcțiunea Generală a Poliției în cuprinsul țării) și era condusă de prefectul poliției, ajutat de un secretar general. Era compusă din organele centrale nerepartizate pe direcții, 9 servicii centrale, 3 direcții și servicii exterioare.

În cursul anului 1936, Prefectura Poliției Capitalei număra 3.015 persoane, dintre care 322 de ofițeri de poliție, 19 ofițeri de jandarmi publici, 2.063 gardieni publici, 122 funcționari de birou, 24 telefoniști, 64 persoane de serviciu, 2 fotografi, 29 cadre personal medical, 4 avocați și alte categorii.

Dumitru Iuca a fost ministru al Internelor într-o perioadă caracterizată prin creșterea potențialului economic și demografic al României, dar și de amplificare a pericolului extremismului de dreapta, reprezentat de mișcarea legionară, care acționa pentru instaurarea unui regim totalitar. Era perioada în care se remarcă recrudescența irendentismului maghiar, bulgar, ucrainean și rus care amenințau integritatea teritorială a României.

La 14 noiembrie 1937 șeful guvernului, Gheorghe Tătărescu, prezintă demisia cabinetului său și astfel ia sfârșit activitatea lui Dumitru Iuca în cadrul Ministerului de Interne.

De la 23 februarie, el ocupase funcția de ministru secretar de stat fără portofoliu, demnitatea de ministru al Internelor fiind preluată de premierul Gh. Tătărescu.

A încetat din viață la 27 noiembrie 1940, în București.

Bibliografie: Nedelcu, Florea. *De la Restaurație la Dictatura Regală*. Editura Dacia. Cluj-Napoca, 1981; Scurtu, Ioan. *Din viața politică a României*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1983; Bobocescu, Vasile. *Momente din istoria Ministerului de Interne*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996.

GHEORGHE TĂTĂRESCU

**(22 decembrie 1886, Craiova –
28 martie 1957, București)**

– ministru de interne:	23 februarie–14 noiembrie 1937 ad-interim 24–30 noiembrie 1939
– prim-ministru:	5 ianuarie 1934–28 decembrie 1937 24 noiembrie 1939–4 iulie 1940
– viceprim-ministru:	6 martie 1945–5 noiembrie 1947
– deputat:	1919, 1946
– consilier regal:	1938

Născut la Craiova, în 1886, în familia generalului Nicolae Tătărescu, Gheorghe Tătărescu a făcut studii liceale și juridice la București și și-a luat doctoratul în drept la Paris, în anul 1912, cu teza „La régime électoral et parlementaire en Roumanie“. În lucrare, el făcea o critică a regimului parlamentar din România și demonstra necesitatea votului universal. După cincizeci de ani de la Constituția din 1866 – scria tânărul liberal – „viața politică și forța politică se află aproape exclusiv în mâinile claselor privilegiate ... Gheorghe Tătărescu credea că „pentru a pune capăt minciunii parlamentare trebuie să se pună capăt minciunii electorale. Credem că am demonstrat în acest studiu că dacă parlamentul este o ficțiune ..., de datorește faptului că alegerile din care a ieșit sunt niște ficțiuni ... Trebuie deci ca parlamentul să fie expresia voinței țării, pentru ca guvernul să poată fi expresia voinței parlamentului. Reorganizarea sistemului electoral – iată cu ce trebuie început“ – preciza el.

Avocat al statului, mai întâi la Gorj, el a intrat în viața politică în Partidul Național Liberal, fiind ales deputat în 1919, iar în 1931 secretar general al Partidului Național Liberal; a făcut parte din gruparea „tinerilor liberali“.

A participat, ca sublocotenent în rezervă, la cel de-al doilea război balcanic (1913), apoi la Marele Război de Reîntregire Națională.

A fost ministru al Comerțului, al Armamentului, președinte al Consiliului de Miniștri și ad-interim la Ministerul Apărării Naționale și Afacerile Străine.

Ministeriatul său la Interne, care a început ca subsecretar de stat (30 octombrie 1923–27 martie 1926; 22 iunie–28 noiembrie 1927; 24 noiembrie 1927–3 noiembrie 1928), s-a înscris în caracteristicile generale ale deceniului al patrulea, când instituția a încercat să facă față creșterii activității mișcării legionare sub influența situației internaționale. Cu ocazia înmormântării lui Ion Moța și Vasile Marin – legionari morți în Spania pentru cauza lui Franco – ministrul Gh. Tătărescu a admis organizarea unor procesiuni religioase, care s-au transformat în mari manifestații politice.

În afara unor măsuri economice necesare în perioada crizei economice, în condițiile manifestărilor extremiste și anarhice, Gh. Tătărescu a apelat și la o serie de măsuri de mână forte: prelungirea stării de asediu și a cenzurii, dizolvarea grupărilor politice care atentau la siguranța națională, interzicerea publicațiilor clandestine, întărirea executivului în defavoarea legislativului și altele. Gheorghe Tătărescu a mai asigurat interimatul la Interne, timp de o săptămână în toamna anului 1939, când se studiau formule organizatorice ale întregului sistem de ordine din România, după ocuparea completă a Poloniei de către Germania și U.R.S.S. și după asasinarea ministrului de interne Armand Călinescu.

După părăsirea României de către Carol al II-lea și preluarea puterii de către generalul Ion Antonescu (septembrie 1940), lui Gh. Tătărescu i s-a fixat domiciliu obligatoriu. La 27 noiembrie este arestat de poliția legionară, împreună cu alți oameni politici, dar a scăpat, întâmplător, din asasinarea de către un comando legionar a grupului celor 64 de foști demnitari închiși la Jilava.

Gheorghe Tătărescu a fost, de asemenea, ambasador al României la Paris (9 decembrie 1938–30 august 1939) și membru de onoare al Academiei Române (1937).

În ultima parte a celei de-a doua conflagrații mondiale, după ce stătuse izolat la moșia sa de la Poiana – Gorj după rebeliunea legionară, Gh. Tătărescu a revenit în viața politică și a încercat realizarea unei coaliții a forțelor politice care doreau apropierea de Coaliția Națiunilor Unite, dar inițiativele sale nu au fost agreate de partidele istorice. S-a rupt total de Partidul Național Liberal, s-a apropiat de forțele de stânga, a înființat (în decembrie 1944) un nou Partid Național Liberal și a făcut parte, ca vicepreședinte, din guvernul dr. Petru Groza, instaurat la 6 martie 1945.

La alegerile din noiembrie 1946, partidul său a obținut 75 de mandate, iar la cele din martie 1948 pentru Marea Adunare Națională a obținut 7 mandate, partidul încetându-și activitatea în același an.

Ca ministru al Afacerilor Străine (6 martie 1945–6 noiembrie 1947), el a condus delegația României la Conferința de Pace de la Paris (1946).

S-a retras din guvern, din propriul partid și după ce a trăit într-un regim de domiciliu obligatoriu, Gheorghe Tătărescu a fost arestat, închis la Sighet și eliberat în 1955, acceptând să lucreze în Comitetul Român pentru Repatriere.

În anii 1955–1956, autoritățile române au luat o serie de măsuri pentru a asigura reînscrierea României în viața internațională, măsuri

care s-au concretizat în gesturi de destindere în politica internă și de a convinge personalități românești stabilite în străinătate de a reveni în țară. La 27 iunie și 25 septembrie 1955 au fost date două decrete de amnistiere pentru românii din occident cu posibilitatea de a se întoarce în România doar adresând o simplă cerere oficiilor diplomatice. Termenul de repatriere a fost prelungit până la 30 decembrie 1958. În centrul dispozitivului noii politici de conciliere inițiată de regimul de la București era Comitetul Național pentru Repatriere creat la 12 decembrie 1955, coordonarea sa fiind asigurată de Constantin Agiu (fost vicepreședinte al Frontului Plugarilor). Între politicienii folosiți în acest scop s-a numărat și Gheorghe Tătărescu. Într-un raport diplomatic din 13 decembrie 1955, Pierre Franfort (ambasadorul Franței la București), era de părere că „prezența fostului președinte de consiliu și ministru al afacerilor externe liberal nu surprinde peste măsură. Eliberat în iunie din lagărul în care se găsea din 1950, domnul Tătărescu a fost autorizat să revină la fosta sa locuință din București, unde trăiește confortabil, după toate probabilitățile grație subsidiilor pe care i le dă noul regim“.

A murit la 28 martie 1957, într-un pat de spital din București.

Bibliografie: Tătărescu, Gh. *Răspunderile*. Tipografia „Reînvierea“. Botoșani, 1918; Tătărescu, Gh. *Pe drumul anarhiei*. Cuvântare rostită în Camera Deputaților în ședința din 5 februarie 1920. Imprimeria statului. București, 1920; Tătărescu, Gh. *Guvernul de mâine*. Editura „Scrisul românesc“. Craiova; Tătărescu, Gh. *Patru ani de guvernare. Fapte, date, cifre*. Expunerea d-lui Gh. Tătărescu, Președintele Consiliului de Miniștri făcută la ședința CC al PNL, 1 noiembrie 1937. Imprimeriile „Independența“. București, 1937; Tătărescu, Gh. *Evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord*. Editura „Scrisul Românesc“. Craiova, 1940; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliana. *Miniștrii de interne ai României (1862–2001)*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001.

RICHARD FRANASOVICI

**(8 aprilie 1883, Turnu Severin –
24 iulie 1964, Paris)**

– ministru de interne:	18 noiembrie–28 decembrie 1937
– deputat:	din 1919

Este descendent al unei familii de aromâni, stabilită la Turnu Severin pe la 1830, dar care și-a păstrat cetățenia austriacă până în 1906.

Face școala primară la Turnu Severin, apoi, în București, urmează Liceul „Sf. Sava“.

Își ia bacalaureatul în anul 1900. Se înscrie la Facultatea de Drept din Capitală pe care o termină cu examenul de licență obținut în anul 1904.

La 1 noiembrie 1905 este numit ajutor de judecător la Ocolul Balș, apoi avocat la Primăriei din Turnu Severin (1906) și avocat al statului pentru județul Mehedinți.

Intră în rândurile Partidului Conservator și, din 1908, în Partidul Conservator-Democrat al lui Take Ionescu.

Participă, ca ofițer, la războiul de Reîntregire Națională.

După Unirea tuturor provinciilor locuite de români în statul România Mare, se înscrie în Partidul Național Liberal, făcând parte din aripa „tânără“ a partidului. Denumirea de „tineri“ pe care și-o atribuiau cei nemulțumiți (opusă „bătrânilor“, respectiv conducerii brătieniste) indica nu numai deosebiri de vârstă, ci și de poziție. Carol al II-lea, sesizând disensiunile din interiorul PNL, încurajează constituirea unei grupări conduse de Gheorghe Tătărescu, Ion Inculeț, Richard Franasovici ș.a., cărora le alimentează setea de putere în schimbul subordonării partidului față de monarhie și al înlăturării lui Vintilă Brătianu.

Richard Franasovici ocupă funcții în Ministerul de Interne începând din 1922, când este numit secretar general. Între 30 octombrie 1923–20 octombrie 1924 și 21 iunie 1927–3 noiembrie 1928 este subsecretar de stat în minister.

La scurt timp după adoptarea Constituției din 1923, forțele de ordine din Moldova s-au confruntat cu recrudescența mișcărilor studentești extremiste, național-șovine și antisemite, din centrul universitar Iași, al căror mentor a fost profesorul universitar A. C. Cuza. Printre cei mai agresivi studenți se afla Corneliu Zelea Codreanu.

În octombrie 1923, generalul Nicoleanu, prefectul Poliției Capitalei a descoperit un complot pus la cale de Codreanu împreună cu alți legionari care, pentru a-și asigura intrarea cu „mare vâlvă“ în viața politică a țării, au hotărât „împușcarea politicianilor trădători, adică a unor miniștri liberali cum ar fi Al. Constantinescu

și Gh. Mârzescu. La percheziția efectuată de polițiști, asupra complotiștilor s-au găsit arme de foc.

Deși mentorul lor moral, A. C. Cuza, i-a dezavuat pentru actele lor teroriste și chiar ei și-au recunoscut intențiile de asasinat, justiția i-a achitat, oferind un certificat de legitimare a acțiunilor de acest fel.

La 25 octombrie 1924, prefectul Poliției Iași, Constantin Manciu este împușcat mortal în timp ce părăsea sălile tribunalului din localitate. În același timp au mai fost împușcați inspectorul de poliție Eugen Clos și comisarul de poliție C. Vasiliu.

După asasinarea lui I. G. Duca (29 decembrie 1933), regele Carol al II-lea numește pe Constantin Angelescu prim-ministru pentru ca, la 5 ianuarie 1934, să demită întregul cabinet.

Tinerii liberali, profitând de situație, îl propun la șefia guvernului pe Richard Franasovici, iar regele acceptă, emițând chiar decretul de numire. Totuși, Franasovici refuză. Iată cum este descris evenimentul de către Pamfil Șeicaru: „Richard Franasovici a explicat regelui că nu putea primi, deoarece găsea nepotrivit ca șeful guvernului să fie un om care primise cetățenia română abia în 1906 ... Refuzul lui Franasovici, așa de neașteptat, a pus în mare încurcătură pe rege, pe de o parte pentru că nu-l voia pe Dinu Brătianu și pe de altă parte pentru că d-nul C. Angelescu părea prea slab pentru sarcina de prim-ministru“. Franasovici îl propune pe Gh. Tătărescu, care este acceptat de rege.

Richard Franasovici va ocupa în două rânduri fotoliul de ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor (14 noiembrie 1933–3 ianuarie 1934 și 5 ianuarie 1934–18 noiembrie 1937).

În fruntea Ministerului de Interne – a cărui importanță creștea enorm în perioada organizării alegerilor – în ciuda dorinței lui Gh. Tătărescu de a numi pe Ion Inculeț sau Valer Pop, la insistența lui Dinu Brătianu a fost impus, la 18 noiembrie 1937, Richard Franasovici, secondat de Gabriel Marinescu, fost Prefect al Poliției Capitalei, amândoi personaje de frunte ale camarilei regale. Cu poziția sa conciliantă, în special față de Garda de Fier, de ale cărei represalii posibile se temea în mod deosebit, noul ministru era prezentat opiniei publice ca o garanție a libertății alegerilor parlamentare ce urmau să aibă loc.

Nu întâmplător Carol al II-lea s-a oprit asupra lui Franasovici pentru acest post. Deși susținea guvernul Tătărescu, în spatele căruia își făcea ultimele pregătiri ale loviturii, prin anunțarea organizării unor alegeri mai libere, urmărea să preîntâmpine coalizarea principalilor

săi adversari și, în același timp, să aibă posibilitatea de a constata cât mai exact poziția și forța principalelor grupări și partide politice din țară.

De asemenea, căuta să nu provoace opoziția (mai ales Garda de Fier) care, în condițiile unei accentuate crize politice putea provoca un război civil.

Guvernul din care făcea parte și R. Franasovici a înființat „Straja Țării“, organizație care cultiva cultul personalității lui Carol al II-lea, regele fiind declarat „primul străjer al țării“.

La alegerile parlamentare din decembrie 1937, nu s-au confruntat forțe politice democratice cu cele prodictatoriale, ci două tabere constituite în jurul celor două mari partide – Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Liberal. Ministerul de Interne a folosit forțele de ordine, uneori gaze lacrimogene, pentru a împiedica propaganda electorală a partidelor din opoziție. Pierderea alegerilor de către cabinetul Tătărescu a pus capăt și carierei la Interne a lui Franasovici.

Ca apropiat al camarilei lui Carol al II-lea, a fost numit ambasador la Varșovia (1938–1939) și Paris (1939–1940), iar după cea de a doua conflagrație mondială a fost numit Trimis extraordinar și Ministru plenipotențiar la Berna (1 iulie 1945) și reprezentant politic al guvernului român la Londra (februarie 1946). Membru în delegația română la Conferința de pace de la Paris.

Își dă demisia din postul din diplomație la 6 noiembrie 1947 și alege calea exilului. I se retrage cetățenia română la 20 februarie 1948.

Moare în exil, la Paris, în 1964.

Bibliografie: Mușat, Mircea și Ardeleanu, Ion. *România după Marea Unire*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1988; Neagoe, Stelian. *Istoria guvernelor României*. Editura Machiavelli. București, 1995; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999.

ARMAND CĂLINESCU

**(22 mai 1893, Pitești –
21 septembrie 1939, București)**

– ministru de interne:	28 decembrie 1937–21 septembrie 1939
– prim-ministru:	7 martie–21 septembrie 1939
– deputat:	1926

A rămas în istoria politică drept unul din marii bărbați de stat într-un moment greu al istoriei românilor, consecvent luptător împotriva extremismului de orice nuanță.

Fiu al colonelului doctor Mihai Călinescu, Armand Călinescu s-a născut la 22 mai 1893, la Pitești, a studiat la Facultatea de Drept din București, frecventând în paralel Facultatea de Filosofie și Litere din același oraș. În 1918 a fost numit judecător de pace la Argeș, iar în 1921 și-a luat doctoratul la Paris, în științe economice și politice.

A intrat în viața politică în Partidul Țărănesc (1925), apoi în Partidul Național Țărănesc (1926), din partea căruia a fost ales deputat. Mai întâi prefect de Argeș (1928), Armand Călinescu a cunoscut înalte posturi guvernamentale: subsecretar de stat la Interne, ministru de interne, Președinte al Consiliului de Miniștri.

A fost numit la Interne în guvernul condus de Octavian Goga, guvern ce fusese chemat la conducerea țării de către rege cu toate că la alegerile din decembrie 1937 obținuse 9,15% din voturi. El a participat nemijlocit la pregătirea instaurării dictaturii personale a regelui Carol al II-lea.

El a traversat, în plan politic, de la platforma democrației parlamentare susținută de P.N.Ț., la ideile guvernării autoritare. Dar A. Călinescu s-a remarcat prin adeziunea sa totală la politica de apărare a statului, a ordinii publice, împotriva curentelor destabilizatoare, opoziția fermă față de mișcarea legionară, politica de alianțe cu democrațiile occidentale și de apărare a granițelor României.

Guvernul din care a făcut parte și Armand Călinescu a luat unele măsuri în sprijinul programului Partidului Național Creștin: anularea permiselor de liberă circulație pe căile ferate pentru ziariștii evrei; suspendarea ziarelor „Adevărul“, „Dimineața“ și „Lupta“; revizuirea cetățeniilor acordate după primul război mondial. Toate au trezit o reacție internațională care s-a soldat cu boicotarea financiară a României.

Întreaga sa activitate a fost marcată de măsuri ferme pentru apărarea ordinii de stat, primejduită de curentele extremiste care se manifestau, de altfel, în întreaga Europă. Într-un discurs din 1934, el sublinia că războiul mondial care fusese „o dezlănțuire a forței“, a continuat „pe traseul gândirii, prin apologia forței“ fie că e vorba de comunism, fie de fascism, ambele îndreptându-și atacul împotriva

„regimului parlamentar“. Ca demnitar al Internelor, Călinescu cunoștea bine resorturile politice care au sprijinit Garda de Fier și polemiza direct cu aceștia. Chiar în audiența la rege din 1936 el prezenta fără echivoc „pericolul Gărzii de Fier ... formată din elemente nepregătite și care sunt instrumente de manevră ale politicianilor“. În opinia sa este necesară „represiunea“, atât doar că „aceasta n-o poate face decât un guvern ... cu autoritate și rezemat pe o mare forță populară“. Dar măsurile luate de el ar fi putut fi decisive contra Gărzii, dacă nu ar fi fost sabotate. „Am lucrat singur – spunea el în martie 1938. Poliția, uneori, nu m-a secondat, Justiția nu a activat, armata m-a sabotat. Unii membri din guvern, de asemenea, m-au contracarat ...“.

Ministrul de interne A. Călinescu a fost preocupat și de problemele administrației de stat pronunțându-se împotriva măririi aparatului funcționăresc pe baze politicianiste și pentru reducerea lui și transferarea funcționarilor de prisos în activitate productivă. „Funcționarismul – spunea el – a devenit o adevărată formă de asistență socială ... și eu cred că am face un real serviciu economiei naționale dacă i-am reda o sumă de energii care lăncezesc neproductive în numeroasele birouri ale serviciilor statului“. În materie de legislație administrativă – afirma el – „sunt necesare adaptări continue“, deoarece este un domeniu „variabil și complicat“.

Ca ministru de interne, Armand Călinescu a condus, când era secretar de stat, reprimarea grevelor muncitorilor petroliști și ceferiști din ianuarie–februarie 1933. El a luat măsuri pentru împiedicarea activității legionare, încurajată de scrutinul din 1938 și a trebuit să facă față ciocnirilor sângeroase între legionari și forțele de ordine. Serviciul de cenzură a trecut, în octombrie 1938, de la Ministerul de Interne la Președinția Consiliului de Miniștri. De asemenea, au fost desprinse din Interne și oficiile de turism, radio și cinematografie care au fost unite în viitorul Minister al propagandei Naționale.

În noiembrie, același an, au fost executați C. Z. Codreanu și alți 13 fruntași legionari.

La 15 decembrie 1938, a fost aprobată Legea de desființare a partidelor politice. Pe acest fond, Carol al II-lea a instaurat o conducere personală, punând capăt regimului constituțional din anul 1866.

În timpul ministeriatului său, a fost promulgată o nouă Constituție la 27 februarie 1938, instrument menit, în opinia oamenilor politici, să promoveze principiile „naționalismului constructiv“.

La 6 ianuarie 1939, a apărut Regulamentul legii Frontului Renașterii Naționale „în care se prevedea că se poate înscrie în noul

partid acei care exercită una din îndeletnicirile precizate de Constituție: munca manuală și agricultura, industria și comerțul sau ocupațiuni intelectuale“.

Într-un discurs ținut la Radio România, la 11 ianuarie 1939, Armand Călinescu sublinia rostul creării Frontului Renașterii Naționale ca fiind acela care în fața primejdiilor ce amenințau România, să reia exemplul unității naționale în locul vrăjmășiei dintre partidele politice. „Frontul Renașterii Naționale – spunea el – nu este un partid politic în înțelesul vechi al cuvântului. El este o mișcare. Frontul nu reprezintă interesele unui grup de persoane sau ale unei clase sociale, ci el reprezintă interesele colective ale statului și ale națiunii însăși ... Frontul – în opinia sa – urmărește repunerea statului în drepturile lui, în rosturile lui firești.“

El s-a remarcat prin adevărată sa la o politică de apărare a statului, a ordinii publice, împotriva curentelor destabilizatoare, înfruntarea curajoasă a mișcării legionare, grija pentru salvarea independenței și integrității teritoriale. „Pentru integritatea teritoriului ei, România – declara Armand Călinescu – se va bate împotriva oricui, cu toate puterile ei și fără să stea să cumpănească rezultatul luptei. Noi avem un patriotism sfânt, pe care înaintașii noștri l-au creat; suntem datori să-l păstrăm cu orice sacrificiu“.

În iunie 1939 a fost votată o nouă „Lege pentru organizarea Jandarmeriei“ în condițiile în care se deteriorase situația internațională, Inspectoratul general al Jandarmeriei devenind un corp militar instituit pentru a asigura siguranța de stat, liniștea și ordinea publică în mediul rural.

A fost asasinat la 21 septembrie 1939 de o „echipă a morții“ legionară din Prahova, pentru atitudinea sa constant exprimată împotriva unei alianțe cu Germania.

Bibliografie: Călinescu, Armand. *Discursuri parlamentare*. Vol. I-II. Imprimeria Națională. București, 1938; Călinescu, M. Armand. *Noul regim (Cuvântări), 1938-1939*. București, 1939; Călinescu, M. Armand. *Însemnări politice“. 1916-1939*. Editura Humanitas. București, 1990.

General GABRIEL MARINESCU

**(7 noiembrie 1885, Tigveni, Argeş -
26/27 noiembrie 1940, Jilava)**

Fiu al institutorului Marin Marinescu, Gabriel Marinescu s-a născut la 7 noiembrie 1886 în Tigveni (județul Argeș). După școala primară, urmează cinci clase la Liceul „Sf. Sava“ din București, apoi Școala fiilor de militari din Iași și Școala militară din București, pe care a absolvit-o în 1907.

Participă la Războiul de Reîntregire cu gradul de căpitan într-o unitate de vânători, distingându-se prin acte de bravură în bătălia de la Mărăști. După război, este numit subșef de stat major la Inspectoratul General al Jandarmeriei Rurale. Este avansat la gradul de colonel în 1927.

După restaurație (revenirea în țară a lui Carol al II-lea și numirea sa ca rege în 1930), Gabriel Marinescu este numit prefect al Poliției Capitalei (11 iunie 1930–25 noiembrie 1939), în locul generalului Eracle Nicolescu, prin decret regal, fără aprobarea prealabilă a guvernului. Era un act prin care Carol al II-lea își anunța intențiile absolutiste și câștiga, în persoana lui Marinescu, pe unul din personajele centrale ale camarilei regale.

În toamna anului 1933, organele polițienești s-au confruntat cu actele de violență ale legionarilor care, sprijiniți de Gestapo, s-au constituit în cinci batalioane de asalt, atacând organele și locuința din Iași a lui Victor Iamandi, subsecretar de stat în Ministerul de Interne.

Carol al II-lea se va folosi de recrudescența mișcării legionare pentru a anihila partidele politice și a-și netezi drumul spre dictatura personală.

Gabriel Marinescu ajunge omul de încredere al regelui Carol al II-lea, mergând până acolo încât se ocupa personal până și de racolarea femeilor ușoare pentru distracția suveranului.

La 29 decembrie 1933, omul politic I. G. Duca este asasinat de o echipă legionară pe peronul gării din Sinaia. (A fost unul dintre aceia care s-au împotrivit venirii la tron a lui Carol al II-lea. În toamna anului 1933, Nicolae Titulescu s-a prezentat în audiență la Carol al II-lea sugerându-i să scoată în afara legii Garda de Fier. Regele refuză să facă acest lucru prin decret regal, dar îi cere primului-ministru I. G. Duca s-o dizolve prin jurnal al Consiliului de Miniștri la 9 decembrie 1933, îndreptând toată furia legionară împotriva frunțașului liberal).

Mai mult, pentru contracararea măsurilor represive îndreptate împotriva legionarilor de către Direcția Siguranței Generale, condusă de Eugen Cristescu, regele a scos Prefectura Poliției Capitalei din subordinea Direcției generale a Poliției. Cu prilejul Anului Nou 1933,

Gabriel Marinescu a transmis subordonaților săi o scrisoare de felicitare prin care le mulțumea pentru activitatea depusă și dezmințea zvonurile potrivit cărora va fi înlăturat din funcție, precizând că el fusese numit prin decret regal și numai prin decret regal putea fi înlocuit.

În 1935, la inițiativa lui Gabriel Marinescu și cu sponsorizarea lui Max Auschnit, a început construcția Palatului Prefecturii Poliției Capitalei, terminată în 1937.

La împlinirea a cinci ani de la venirea lui Carol al II-lea, Gabriel Marinescu, împreună cu Ion Modreanu și Constantin Buruiană au publicat cartea *Carol al II-lea regele românilor. Cinci ani de domnie. 8 iunie 1930–8 iunie 1935*, plină de elogii la adresa suveranului și conținând falsificări grosolane ale realității istorice. Mai mult, Marinescu ține și un discurs la radio în care îl atacă pe Maniu pentru atitudinea avută în zilele restaurației.

În februarie 1937 regele Carol al II-lea are o întâlnire secretă cu Corneliu Zelea Codreanu, în cadrul căreia declară că are de gând să instaureze un regim autoritar bazat pe mișcarea legionară. Pentru aceasta, cere lui Codreanu să accepte ca el, regele, să fie proclamat „căpitan“ al mișcării legionare, oferindu-i în schimb funcția de prim-ministru. Codreanu refuză propunerea și, din acel moment „un abis s-a creat între rege și legionari“.

La 23 februarie același an, în urma unei remanieri guvernamentale, Gabriel Marinescu este numit secretar de stat la Interne, calitate în care a adoptat o serie de măsuri, potrivit legii, „care vizau mișcarea legionară“: închiderea temporară a universităților și evacuarea căminelor studențești; interzicerea formațiunilor paramilitare și a uniformelor; limitarea propagandei legionare. Din păcate, măsurile nu au avut rezultatele scontate. În schimb, Marinescu se menține astfel pe „lista neagră“ a mișcării legionare (la 2–4 aprilie 1936, la Congresul Uniunii Naționale a Studenților Creștini din România, s-a propus constituirea unor „echipe ale morții“ pentru sancționarea „canaliilor“, fiind nominalizați: Virgil Madgearu, Gabriel Marinescu, Mihail Stelescu, Armand Călinescu ș.a.).

Gabriel Marinescu este numit din nou, la 3 ianuarie 1938 subsecretar de stat la Interne.

La 30 martie 1938 apare decretul privind dizolvarea partidelor politice și la 15 aprilie același an este promulgat decretul-lege pentru apărarea ordinii în stat, prin care erau vizate în special activitățile desfășurate de legionari.

În perioada 9–12 iunie, la București, s-a desfășurat cea de-a 14-a Sesiune a Congresului Organizației Internaționale a Polițiștilor, la

care au participat 23 de țări. Din delegația română a făcut parte și Gabriel Marinescu.

La 29–30 noiembrie 1938, Corneliu Zelea Codreanu și alți 13 fruntași legionari au fost executați în pădurea de la Tâncăbești, în timp ce erau transportați de la închisoarea din Râmnicu Sărat, acuzați că ar fi încercat să fugă de sub escortă.

La inițiativa generalului Gabriel Marinescu, subsecretar de stat la Interne și prefect al poliției Capitalei, a fost înființată, la 1 ianuarie 1939, Judecătoria Poliției, pentru soluționarea delictelor de stradă și a infracțiunilor mai puțin periculoase.

Între 21 și 28 septembrie 1939, după asasinarea lui Armand Călinescu, Gabriel Marinescu este numit ministru de interne. Se iau măsuri deosebit de dure împotriva legionarilor. Asasinii lui Călinescu au fost prinși, împușcați și expuși la locul crimei. Tot astfel au fost uciși aproximativ 250 de legionari. Metodele folosite, conducând mai mult spre răzbunare decât spre instaurarea ordinii publice, au avut un efect invers celui scontat, născându-se un sentiment de compasiune, în rândul populației, pentru cei uciși. La 28 septembrie a fost înființat Ministerul Ordinii Publice, în frunte cu generalul Gabriel Marinescu, care avea „în atribuțiunile sale conducerea poliției generale a statului și a jandarmeriei“. Ministerul a fost desființat la 3 octombrie 1939, atribuțiunile sale fiind redade Ministerului de Interne în fruntea căruia fusese numit C. Argetoianu.

În primăvara anului 1940 generalul Marinescu a fost schimbat din fruntea Prefecturii Poliției Capitalei și înlocuit cu generalul Rodrig Modreanu.

La 6 septembrie 1940, Carol al II-lea se vede nevoit să abdice în favoarea fiului său Mihai. În fruntea Ministerului de Interne este numit generalul Constantin Petrovicescu, de orientare legionară. La Prefectura Poliției Capitalei se întocmesc mandate pentru aceia care luaseră parte la prigoana contra legionarilor. Cei arestați sunt duși la Jilava, printre ei fiind și Gabriel Marinescu.

Este asasinat în noaptea de 26–27 noiembrie, în penitenciar, împreună cu alți 65 de demnitari și polițiști, de comandouri de polițiști legionari.

Bibliografie: Scurtu, Ioan. *Monarhia în România. 1866–1947*. Editura Danubius. București, 1991; Sandache, Cristian. *Viața publică și intimă a lui Carol al II-lea*. Editura Paideia. București, 1998; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999; Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001.

NICOLAE OTTESCU

**(1885, Galați -
11 februarie 1950, București)**

– ministru de interne:	28 septembrie–23 noiembrie 1939
– deputat:	1931

Avocat și om politic, Nicolae Ottescu s-a născut în 1885 la Galați.

Urmează facultatea de Drept din București, după care practică avocatura în baroul Ilfov.

Este numit secretar general la Ministerul Finanțelor în perioada Războiului de Reîntregire.

După Unire, funcționează ca cenzor al Băncii Naționale (numit la 17 ianuarie 1922).

Carierea politică o începe în Partidul Conservator Democrat, fondat la 3 februarie 1908 de Take Ionescu. La 21 iunie 1922, Take Ionescu a murit iar partidul său a fuzionat, la 21 noiembrie 1922, cu Partidul Național (Iuliu Maniu).

Ottescu intră în rândurile Partidului Național Liberal și este numit secretar general al Ministerului Agriculturii și Domeniilor (iunie 1927–noiembrie 1928), ministru fiind Constantin Argetoianu.

Acceptă să facă parte din guvernul de „tehnicieni“ al lui Nicolae Iorga. Este ales deputat în 1931 și numit subsecretar de stat la Ministerul de Interne (20 aprilie 1931–31 mai 1932). La 26 octombrie 1931 a fost adoptat Regulamentul pentru portul uniformei de către ofițerii de poliție și Corpul gardienilor publici.

Legea pentru suspendarea cercetărilor silite este promulgată la 18 decembrie 1931, fiind necesară din cauza insolvabilității unei mari părți a țărănimii române. Situația lor deznădăjduită îi împinsese la o serie de acțiuni pentru apărarea pământurilor și gospodăriilor amenințate să fie scoase la vânzare, acțiuni care, adeseori, au dus la ciocniri cu jandarmii.

Apropiat al lui Constantin Argetoianu, Nicolae Ottescu îl urmează pe acesta, în iunie 1932, în constituirea Partidului Agrar (până la 6 octombrie 1936 s-a intitulat Uniunea Agrară), având ca organ central de presă periodicul „Pământul nostru“ (1932–1938).

Din noiembrie 1937, Nicolae Ottescu se încadrează în rândurile Partidului Național-Țărănesc.

În timpul regimului de autoritate monarhică, este numit rezident regal al ținutului Marea (13 august 1938) și apoi ministru de interne (28 octombrie–23 noiembrie 1939), în cabinetul lui Constantin Argetoianu, ajuns șef de guvern după valul de represiune împotriva mișcării legionare, declanșat în urma asasinării lui Armand Călinescu.

Este perioada în care cultul personalității regelui Carol al II-lea capătă proporții uriașe. Se constituie Frontul Național Studentesc, din care făceau parte în mod obligatoriu toți studenții și avea misiunea de a cultiva „sentimentul iubirii față de rege“. Ziua de naștere a suveranului, 16 octombrie 1939, a fost sărbătorită cu mult fast, fiind considerată „zi de sărbătoare națională, în care cele 20 de milioane de români își unesc gândul, rugând pe cel Atotputernic să dea sănătate și viață lungă marelui nostru rege“.

Frontul Renașterii Naționale, din al cărui Consiliu Superior făcea parte și ministrul de interne Nicolae Ottescu, s-a ocupat cu minuțiozitate de marcarea momentului aniversar. Instituțiile publice și școlile din toată țara au fost închise. În Capitală a avut loc o mare manifestație iar în capitalele de județ s-au desfășurat adunări publice. În chemarea adresată de Frontul Renașterii Naționale se arăta: „Cu toții într-un gând să arătăm suveranului țării iubirea plină de devotament cu care nația recunoscătoare înconjoară în fiecare moment pe regele său“.

Ministrul de interne Nicolae Ottescu a luat cuvântul la radio, apreciind: „S-au recules în fața altarelor astăzi și și-au îndreptat gândul lor cucernic spre Cel de Sus pentru cinstirea, slava și sănătatea lui. În gândul acesta pios al nostru, al tuturor, stă numai dragostea pe care i-o purtăm [e vorba de Caro al II-lea], credința că renașterea națională prin el se va înfăptui“.

Regelui i s-au oferit și o serie de cadouri, printre care o hartă a României gravată pe o placă de aur (16 kg) din partea Băncii Naționale. Suveranul a observat că formele de relief nu se disting cu suficientă claritate, drept care a fost realizată o nouă hartă, pe o placă, de astă dată, de 19,6 kg aur și astfel regele a fost mulțumit.

Din 17 septembrie 1939, guvernul polonez se refugiază în România, în urma invadării Poloniei de către Hitler.

Confruntat cu pericolul de la frontiere și cu mare număr de refugiați din Polonia, civili și militari (între care și infractori, sabotori și diversioniști străini), Marele Stat Major decide, la 29 septembrie 1939, să constituie „cordoane de baraj“ în spatele grănicerilor din nordul Bucovinei și Basarabiei. Acestea se subordonau comandamentelor militare din zonele de dispunere și erau alcătuite din posturi vechi de jandarmi întărite, posturi noi, posturi de control în punctele obligatorii de trecere, rezerve mobile (având în componență jandarmi, infanterie și cavalerie), patrule. De asemenea, Jandarmeria preia paza lagărelor pentru refugiați polonezi și asigură garda pentru oficialitățile din țara vecină.

După terminarea războiului, Nicolae Ottescu se înscrie în Uniunea Națională Muncă și Refacere (1947), partid constituit de Constantin Argetoianu la revenirea în țară.

Bibliografie: Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Bobocescu, Vasile. *Momente din istoria Ministerului de Interne*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000; Andreescu, Anghel; Munteanu, Neculai; Burcin, Octavian; Andronic, Viorel. *Istoria Jandarmeriei Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000.

MIHAIL GHELMEGEANU

**(25 iunie 1896, Craiova –
29 octombrie 1982, București)**

- ministru de interne:	30 noiembrie 1939–11 mai 1940 11 mai–4 iulie 1940
- deputat:	din 1928

Mihail Ghelmegeanu s-a născut la 25 iunie 1896 la Craiova. După școala primară, urmează liceul la Pitești, apoi dreptul și literele la Universitatea din București.

Ia doctoratul în drept la Paris în 1922.

Întors în țară, practică avocatura în baroul Ilfov.

Își începe activitatea politică în Partidul Țărănesc (fondat la 5 decembrie 1918). Prin fuziunea Partidului Țărănesc cu Partidul Național al lui Iuliu Maniu, în 1926, apare Partidul Național Țărănesc. Mihail Ghelmegeanu va fi unul din membrii marcanți ai acestui partid.

Este numit subsecretar de stat la Agricultură și Domenii începând din 7 iunie 1932 până în 14 ianuarie 1933 și apoi la Finanțe: 14 ianuarie–9 noiembrie 1933.

Ghelmegeanu se integrează grupării de „centru“ din Partidul Național Țărănesc, favorabilă lui Carol al II-lea. Această grupare, în frunte cu Armand Călinescu, Mihai Ralea, Nicolae Costăchescu, Virgil Potârcă, se baza pe concepția potrivit căreia factorul decisiv al puterii în stat era suveranul, peste a cărui voință nu se putea trece. (La rândul său, regele a cultivat stăruitor aceste atitudini politice, a stabilit relații strânse cu „Centriștii“ din partidul Național Țărănesc, căutând să-i contrapună lui Iuliu Maniu).

În regimul de autoritate monarhică, este numit în guvern ca ministru al Lucrărilor Publice (30 martie 1938–1 februarie 1939; 1 februarie–8 septembrie 1939; 28 septembrie–1 noiembrie 1939).

Ajunge ministru de interne la 30 noiembrie 1939. În noul guvern, conducerea ministerului de Interne a fost încredințată lui Mihail Ghelmegeanu, la origine național-țărănist, care, ca și Armand Călinescu, a abandonat democrația și a optat pentru regimul de dictatură al lui Carol, dezavuuându-și mentorii, Iuliu Maniu și Ion Mihalache, care le oferiseră șansa să se afirme ca oameni politici în guvernările național-țărăniste. Ceea ce l-a recomandat pe Mihail Ghelmegeanu pentru funcția ce i-a fost încredințată era adversitatea sa notorie față de Mișcarea Legionară, fapt apreciat de suveran.

Chiar de la începutul ministeriatului său, Internele au trebuit să facă față problemelor ridicate de exodul polonez după atacul german și sovietic din septembrie 1939. Jandarmeria participa la așa-numitele „cordoane de baraj“ constituite în spatele grănicerilor din Bucovina și Basarabia. La 14 februarie 1940, „sistemul cordoanelor

de pază“ s-a extins la frontierele din Dobrogea, de-a lungul Dunării și pe frontierele de vest.

După măsurile dure luate împotriva legionarilor în urma asasinării lui Armand Călinescu, urmează o serie de tatonări între șefii mișcării și regele Carol al II-lea în vederea destinderii relațiilor.

La 12 martie 1940, Mișcarea Legionară adresează un Manifest regelui Carol al II-lea, prin care solicită conciliere: „Mișcarea Legionară este profund convinsă de necesitatea istorică a unei împăcări și uniri sufletești a neamului ...“.

Ca rezultat al politicii de reconciliere, în martie-aprilie 1940 au fost eliberați din lagăre și închisori toți legionarii. În aprilie, în prezența ministrului de interne Mihail Ghelmegeanu, regele a primit o delegație legionară condusă de Augustin Bideanu și Vasile Noreanu. Dar măsurile de întărire a ordinii publice continuă să fie luate.

În aprilie 1940 este creat câte un comandament de pază a teritoriului pe lângă fiecare corp de armată teritorial.

În mai, Comandamentul Corpului de Jandarmi a dispus concentrarea unor forțe de jandarmi în județele din Transilvania pentru a preveni „acțiunile de terorism și sabotaj ale iredentei maghiare și ucrainiene“. La 17 mai 1940, jandarmii și grănicerii au arestat la Clopodia, Județul Timiș, pe frunțașii gardiști Horia Sima și Nicolae Petrașcu, care intraseră ilegal în țară, venind de la Berlin. Conducător al Gărzii de Fier după dispariția lui Corneliu Zelea Codreanu, Horia Sima avusese un rol important în organizarea atentatului care a dus la asasinarea lui Armand Călinescu. Este adus la București, la Inspectoratul General de Jandarmi (21 mai), unde va avea discuții cu generalul Bengliu și ministrul de interne Ghelmegeanu.

„Într-adevăr, așa cum mi-a spus generalul Bengliu, Mihail Ghelmegeanu, ministrul de Interne a venit într-o goană la Inspectoratul de Jandarmi pentru a-și vedea prizonierul. Trebuie să fi fost între opt și nouă, destul de dimineață pentru a-și tulbura odihna un ministru. Asta înseamnă că toate ierarhiile statului, începând de la umilul șef de post din Clopodia până la Rege erau în stare de alarmă“.

După discuția cu Ghelmegeanu, Sima este dus la Siguranță unde va fi ținut până la 13 iunie când, în urma unei ultime discuții cu ministrul de interne, este eliberat. Condiția eliberării a fost încetarea oricăror acte de terorism și mișcări antistatale de către membrii mișcării.

În data de 26 spre 27 iunie 1940, guvernul sovietic transmite prima notă ultimativă guvernului român, prin care cerea să i se „restituie“ Basarabia și Nordul Bucovinei, urmată de o alta, în 27 iunie, și de ocuparea acestor teritorii. În Consiliul de Coroană din 27 iunie –

la care Ghelmegeanu s-a pronunțat pentru discuții cu partea sovietică – s-a stabilit acceptarea de către guvernul român a situației create.

S-a decretat mobilizare generală. Legiunile de jandarmi din Basarabia și Nordul Bucovinei au fost mutate peste granița impusă.

Printr-o notă a ministrului de interne din iunie 1940, salariații instituției aveau misiunea de a menține ordinea publică și paza bunurilor populației române în retragere, mulți dintre jandarmi și polițiști fiind capturați de trupele sovietice.

La 27 noiembrie 1940, Mihail Ghelmegeanu, împreună cu C. Argetoianu, Gh. Tătărescu, Ion Grigurtu, a fost arestat și dus la poliția Capitalei de către un comando legionar, urmând să aibă o soartă identică cu a aceluia de la Jilava. A fost salvat numai datorită intervenției unui funcționar superior de la Ministerul de Interne.

În timpul regimului antonescian, Ghelmegeanu se apropie de Mihai Ralea și Partidul Socialist-Țărănesc, care fuzionează cu Frontul Plugarilor (noiembrie 1944). Ghelmegeanu devine vicepreședinte al acestui partid tutelat de comuniști.

Este numit președinte al Comisiei române pentru aplicarea Convenției de armistițiu (11 aprilie 1945–23 ianuarie 1946) și ales deputat în alegerile din noiembrie 1946. Din martie 1948 este deputat în Marea Adunare Națională.

A fost profesor la Facultatea de Drept din București până în 1953. Cercetător și șef de sector la Institutul de cercetări juridice al Academiei R.P.R. (1954–1964).

Vicepreședinte al Societății pentru răspândirea cunoștințelor culturale și științifice și vicepreședinte al Consiliului de Stat pentru Cultură și Artă (1955–1962).

A murit la 29 octombrie 1982, în București.

Bibliografie: Mamina, Ion și Scurtu, Ioan. *Guverne și guvernanți*. Casa de Editură, Presă și Impresariat Silex. București, 1996; Scurtu, Ioan și Buzatu, Gheorghe. *Istoria românilor în secolul XX*. Editura Paideia. București, 1999; Giurescu, Constantin C. *Amintiri*. Editura All. București, 1999; Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Beldiman, Corneliu; Pintilie, Badea-Florin; Tănase, Tiberiu; Bordeiu, Puiu Dumitru. *Ideologie și formațiuni de dreapta în România*. Vol. V. Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului. București, 2006.

General DAVID POPESCU

**(25 mai 1886, Comarnic, Prahova –
11 aprilie 1955, București)**

– ministru de interne:	4 iulie–4 septembrie 1940
	4 septembrie–14 septembrie 1940

Ministru de interne într-o perioadă grea a istoriei României – vara rapturilor teritoriale din anul 1940 –, David Popescu s-a născut la 25 mai 1886 la Comarnic (Prahova), într-o familie de preoți.

A îmbrățișat cariera armelor, studiind la Școala Specială de Infanterie (1907–1909), la Școala Superioară de Război din Italia (Torino, 1920–1922) și a fost profesor de tactică generală și stat major la Școala Superioară de Război din România.

David Popescu a participat la campania din 1916 în Dobrogea, în timpul Războiului de Reîntregire Națională și a avut un rol însemnat în înființarea și comanda Regimentului de voluntari ardeleni și bucovineni „Avram Iancu“. În activitatea sa de la Școala Superioară de Război, David Popescu era caracterizat de Ion Antonescu, viitorul mareșal, ca un „model de profesor, camarad excelent, caracter de elită“.

Numit în funcția de ministru de interne la 4 iulie 1940, generalul David Popescu a fost implicat în evenimentele din vara anului 1940. Activitatea Internelor s-a desfășurat în condițiile agresivității statelor totalitare europene, al manifestărilor teroriste, iredentiste și naționaliste la granițele României.

Poliția, toate direcțiile Internelor au depus eforturi pentru asigurarea securității, pentru informarea guvernului privind intențiile cuceritoare ale unor state vecine.

Ministerul de Interne a luat măsuri organizatorice la granița de est unde, în urma notelor ultimative ale U.R.S.S. din 26 iunie 1940, au fost retrase autoritățile, armata și asigurată ordinea în rândul populației refugiate. Deoarece trupele sovietice au pătruns mai repede pe teritoriul românesc, fără a ține seama de termenul impus, o parte a polițiștilor și jandarmilor nu s-a putut retrage, fiind capturați de sovietici; cea mai mare parte s-a refugiat în condiții dramatice. Ministerul de Interne s-a ocupat și de preluarea armamentului și a materialelor jandarmeriei și poliției, precum și de exodul românilor din teritoriul anexat, care avea nevoie de adăpost, alimente și locuri de muncă. A trebuit să asigure ordinea și paza bunurilor acestora împotriva unor locuitori ai Basarabiei care-i jefuiau. Într-un comunicat, Ministerul de Interne informa că retragerile din zonele cedate s-a făcut în 80 de trenuri, autoritățile de stat fiind deja în Moldova; în sudul Basarabiei, evacuarea continua în ordine cu trenurile, vapoarele și șlepurile. În Ținutul Herței (teritoriu neprevăzut în ultimatum) s-a înregistrat o tragedie pentru personalul Internelor, care nu a avut timpul necesar pentru evacuare.

În anul 1940, când la 30 august a fost cedată o mare parte a Transilvaniei, Ministerul de Interne s-a îngrijit de retragerea în ordine a armatei din zona pierdută ca urmare a Dictatului de la Viena, de asigurarea transportului valorilor din nord-vestul Transilvaniei.

De asemenea, a trebuit să facă față valului de refugiați din Ardeal, ca și celor expulzați de autoritățile horticiste. Potrivit statisticii publicate de Comisariatul general al refugiaților din nordul Transilvaniei, în perioada 20 septembrie 1940–1 ianuarie 1943, numărul total al refugiaților s-a ridicat la 193.093 cetățeni români.

În timpul ministeriatului generalului David Popescu (vara anului 1940), în colaborare cu structurile informative ale Jandarmeriei, Armatei și cu Serviciul Secret de Informații, Ministerul de Interne a anihilat acțiunile organizate de Serviciul de Spionaj Horticist, a cărui misiune era ca să provoace dezordine în Transilvania și să demonstreze statelor totalitare existența unei stări de instabilitate. Toate acțiunile acestora au fost dejucate, printre cei arestați de poliția română și înaintați Curții Marțiale fiind și figuri de marcă ale „Gărzii Zdrencăroșilor“, organizație teroristă creată după încheierea primului război mondial.

De asemenea, în timpul evenimentelor ce au precedat sentința de la Viena, când Ungaria concentrase armata la granița cu România, iar teritoriul Transilvaniei era împânzit de agenți ai spionajului horticist, poliția și jandarmeria română, prezente în localitățile transilvane, au anihilat multe din acțiunile antiteroriste, au salvat demnitari români și au asigurat o atmosferă de liniște și ordine în localitățile de frontieră.

Mandatul lui David Popescu la Interne a cuprins și momentul abdicării regelui Carol al II-lea, el însăși sfătuindu-l să renunțe deoarece, așa cum aprecia generalul, nu putea să-i mai garanteze securitatea. Faptul că în mai puțin de trei luni, România pierduse 99.738 km² (33,8% din suprafața totală) și 6.821.000 locuitori (33,3% din populația țării) era asociat cu numele regelui. Manifestările populare exprimate fără a se ține seama de legea stării de asediu și cu toată intervenția autorităților pentru restabilirea ordinii, au dus la hotărârea regelui de a părăsi tronul. David Popescu, ministru de interne a fost delegat să-l însoțească pe Carol al II-lea până la graniță (septembrie 1940), cu toate că Ion Antonescu îi promisese prezența sa.

Ministeriatul său la Interne, care a durat câteva zile și după ce Carol al II-lea a predat puterea în mâinile generalului Ion Antonescu, este marcat și de primele măsuri care prefigurează noul regim. La 12 septembrie 1940, printr-un Decret-lege, se desființează „Ținuturile“,

întemeiate prin legea administrativă din 14 august 1938, lege care stipula că „prefectul este în județul său reprezentantul guvernului, al Ministerului Afacerilor Interne și șeful Administrației județului, are deplină inițiativă în cadrul atribuțiilor sale și conduce județul cu deplină libertate de organizare pe răspunderea sa, respectând legile în vigoare. Ministerul Afacerilor Interne nu poate suspenda sau revoca deciziunile sau ordonanțele prefectilor, decât în caz de violare de lege sau exces de putere sau când ordinea publică generală ar fi amenințată“. Investindu-i cu autoritate absolută pe prefecti, Antonescu anunța și principiul de guvernare: „Prefectul, având libertate și inițiativă totală, are și răspundere totală“.

A fost urmărit de legionari și silit să se refugieze în mai multe locuri ca să scape de urmărirea lor.

La 10 ianuarie 1941 i s-a încredințat conducerea Diviziei 11 Infanterie, pe care a condus-o după 22 iunie în campania din sudul Basarabiei și pe frontul Odessei, până la 20 august 1941, când i s-a luat comanda.

La 31 august 1941 a fost trecut în rezervă.

După lovitura de stat din 23 august 1944, a fost reabilitat și înaintat succesiv la gradele de general de divizie și general de corp de armată.

În 1946 a fost cercetat, fără a fi arestat, de Tribunalul Poporului în procesul intentat lui Ion Antonescu. În 1950 a fost denunțat ca fiind „dușman de moarte al comunismului“, arestat, întemnițat la Jilava și eliberat la 4 iulie 1953, fiind achitat de orice acuzații.

A murit la 11 aprilie 1955, la București.

Bibliografie: Bobocescu, Vasile. *Momente din istoria Ministerului de Interne*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; colectiv. *Teroarea hortysto-fascistă în nord-vestul României (septembrie 1940–octombrie 1944)*. București. 1985; Neagoe, Sever. *Personalități din evoluția grănicerilor în secolul XX*. București, 2001.

General CONSTANTIN PETROVICESCU

**(22 octombrie 1883, Târgu Jiu –
8 septembrie 1949, Aiud)**

General, doctor în drept, Constantin Petrovicescu s-a născut la Târgu Jiu, la 22 octombrie 1883. A studiat la Școala Militară de Infanterie Craiova (1896–1899), Școala de Ofițeri din București (1899–1900) și Școala Militară de Infanterie și Cavalerie (1906–1908).

A participat la Războiul de Reîntregire Națională, în cadrul Marelui Cartier General, apoi ca șef de stat major la Comandamentul Teritorial Basarabia. A fost comisar regal pe lângă Corpul de armată de la Chișinău până în anul 1933, când a fost avansat general de brigadă și consilier în Consiliul de Război.

Generalul de brigadă Constantin Petrovicescu a fost trecut în rezervă la 4 septembrie 1938, pentru „atitudinea avută în procesul Codreanu“, când a cerut achitarea lui Corneliu Codreanu și a generalului Cantacuzino în procesul intentat după asasinarea primului ministru I.G. Duca.

La 25 octombrie 1940, prin decretul generalului Ion Antonescu (prim-ministru al guvernului național-legionar), Constantin Petrovicescu, ministru de interne din partea Mișcării Legionare, era înălțat retroactiv la gradul de general de divizie cu vechime de la 1 iunie 1938 și era reintegrat în cadrele active ale oștirii.

Chiar la câteva zile de la instalarea guvernului antonescian, la ordinul ministrului de interne, generalul C. Petrovicescu, a început întocmirea, în fața Prefecturii Poliției Capitalei, a unor liste în care erau trecuți cei învinuiți că luaseră parte la prigoana contra legionarilor în perioada dictaturii regale.

La inițiativa lui Horia Sima, vicepreședinte al guvernului antonescian, ministrul de interne Constantin Petrovicescu a hotărât înființarea unui corp auxiliar de poliție – poliția legionară – care avea sediul separat de poliția de stat, precum și o rețea proprie de agenți. Poliția legionară, alcătuită din oameni fără pregătire de specialitate, și-a organizat activitatea în mod strict conspirativ, asumându-și puteri nemărginite, între care cea mai importantă era arestarea fără formă legală a oricui.

În aceeași perioadă, au fost înființate noi lagăre de concentrare, unde erau internați cei bănuți de activitate îndreptată împotriva ordinii de stat. În numele restaurării ordinii în țară, potrivit unui decret-lege din 31 octombrie 1940, parchetele, siguranța și „poliția sunt investite cu puteri efective și rapide în acțiunea preventivă și de represiune“. Noul decret se referea la „sabotajul economic“, această infracțiune urmând a fi constatată de „directorul general al

polițiștilor“, iar în Capitală „de prefectul poliției capitalei prin organele sale legale“.

Potrivit decretului din 13 noiembrie, Ministerul Afacerilor Interne, condus de legionarul Petrovicescu, era împuternicit să reprime „întruniri sau manifestări cu caracter politic potrivit ..., persoanele participante urmând a fi internate într-un lagăr de muncă sau li se va da domiciliu obligatoriu“. Se deschidea, astfel, posibilitatea manifestărilor arbitrare ale poliției și siguranței, aflate în mâna legionarilor, cu urmări grave la sfârșitul anului 1940. Decretul este completat în 27 noiembrie prin introducerea pedepsei cu munca silnică până la 25 de ani și chiar cu moartea, pentru unele delikte care afectau statul. Aceasta se făcea, potrivit Expunerii de motive, în „respectul ordinii și al autorității, neatingerii persoanelor fizice și al domiciliului, cinstirii proprietății, reazemul veșnic al puterii românești“.

În timpul ministeriatului său, au avut loc manifestații violente ale mișcării legionare. Creșterea agresivității ei a fost, în această perioadă, nemijlocit legată de încurajarea și înarmarea premeditată și constantă a legionarilor de către Ministerul de Interne prin Direcția Generală a Poliției, Siguranța Generală, Prefectura Poliției Capitalei. Din datele publicate de istorici rezultă că în perioada septembrie 1940–ianuarie 1941, legionarilor le-au fost predate, numai de poliție și siguranță, cu aprobarea legionarilor aflați în funcții de conducere, 2846 pistoale automate, 4724 pistoale-revolver, 485 carabine, 20 puști mitralieră și 776 mitraliere. De asemenea, a fost procurat armament din Germania, cu care au fost înzestrate „gărzile legionare din București“. Au fost asasinate personalități de frunte ale culturii, științei și vieții politice românești, între care profesorul universitar Petre Andrei, istoricul Nicolae Iorga, profesorul Virgil Madgearu, generalul Gabriel Marinescu – fost ministru de interne, Mihail Moruzov, fost director al Serviciului Secret de Informații și alții.

În ianuarie 1941, după rebeliunea legionară, C. Petrovicescu a fost condamnat la 7 de ani închisoare pentru participare la rebeliune, iar după trei ani i s-a fixat domiciliu obligatoriu la Sibiu.

A fost arestat din nou, judecat împreună cu alți oameni politici în Procesul lui Antonescu.

În Actul de acuzare prezentat în Procesul mareșalului Antonescu din 1946, lui Constantin Petrovicescu i se imputa de la început că a fost „unul din principalii frunțași ai Mișcării Legionare“, ceea ce „explică faptul că Horia Sima îi încredințează unul din ministerele cele mai importante, acela al Internelor“. În calitate de

ministru de interne în perioada 6 septembrie 1940–21 ianuarie 1941 – se spune în Hotărârea Tribunalului – a reușit, prin atitudinea sa, „o instigare a acelor persoane care mai târziu au ordonat și inițiat înființări de ghetouri, lagăre de internare, ori deportări din motive de persecuție politică sau socială“. Chiar „crimele odioase de la Jilava nu ar fi avut loc dacă cei care le-au comis nu ar fi avut acest ordin de la superiorii lor“ – se afirmă în document.

Era acuzat că a contribuit „într-o largă măsură la slujirea intereselor germane hitleriste, care acaparau în mod sistematic toate proviziile de pe piața românească“. De asemenea, Constantin Petrovicescu a fost acuzat de „crimă de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război“.

A fost condamnat la „detenție grea pe viață“ și la confiscarea bunurilor în folosul Statului, cu titlu de despăgubiri.

A murit în detenție la Aiud, în anul 1949.

Bibliografie: *Procesul mareșalului Antonescu. Documente*. Ediție prefăcută și îngrijită de Marcel-Dumitru Ciucă. Editura Saeculum I.O., Editura Europa Nova. București, 1995; Fătu, Mihai. *Contribuții la studierea regimului politic din România (septembrie 1940–august 1944)*. Editura Politică. București, 1984.

General DUMITRU I. POPESCU

**(12 iulie 1883, Vădeni, Putna –
8 iunie 1970, Galați)**

– ministru de interne:	21–27 ianuarie 1941
	27 ianuarie 1941–23 august 1944

Născut la 12 iulie 1883, în comuna Vădeni, județul Putna, Dumitru Popescu și-a făcut studiile la liceul „Al. I. Cuza“ din orașul Focșani, iar din 1901 a urmat Școala militară de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie, pe care a absolvit-o în iunie 1903, cu gradul de sublocotenent.

A participat la cel de-al doilea război balcanic, după care a urmat cursurile Școlii Superioare de Război (1912–1914), fiind înaintat la gradul de căpitan. În Războiul de Reîntregire a luptat la Mărășești, apoi a lucrat în Basarabia, în Comisariatul General, cu sarcini în domeniul organizării economiei și industriei. A străbătut toate treptele ierarhiei militare, maior (1917), locotenent colonel (1919), colonel (1923), iar ca general de brigadă (1933) a fost numit comandant al grănicerilor cu misiuni pe Nistru. În 1939 a fost înaintat la gradul de general de divizie și a fost numit Comandant al Corpului Grănicerilor, funcție în care a contribuit la adaptarea organizatorică și ca pregătire a grănicerilor la situația gravă în care se afla România în perioada premergătoare celei de-a doua conflagrații mondiale. În timpul lui Ion Antonescu a fost Comandant al Corpului 10 Armată și Comandant militar al Capitalei. În perioada 8 decembrie 1941–1 ianuarie 1943 a fost ministru ad-interim la Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor.

Generalul Dumitru Popescu a venit la conducerea Internelor după zdrobirea rebeliunii legionare (21 ianuarie 1941). Chiar de la primele măsuri a început reprimarea legionarilor participanți la răzvrătire, mai întâi prin arestarea și condamnarea celor care au fost implicați în actul de pregătire și conducere. După 25 ianuarie, până în seara zilei de 8 februarie au fost arestați 2194 legionari în Capitală și 3878 în provincie și s-a desfășurat o amplă acțiune de confiscare a armamentului, munițiilor și bunurilor prădate. De asemenea, pentru a institui controlul asupra ordinii locale au fost schimbați toți prefecții (cei mai mulți legionari), în locul lor fiind numiți militari (în cele 48 de județe au fost numiți 37 colonei și 11 locotenent-colonei). Ion Antonescu cerea Ministerului de Interne ca „în termen de 48 de ore să fie numiți în comunele rurale noi primari, care s-au dovedit până acum buni gospodari și care se bucură de încrederea populației și care nu au comis sub regimul actual acte reprobabile“. Ministerul de Interne a continuat perchezițiile, iar până în vara anului 1941 s-au desfășurat procese în cadrul procedurii de urgență și au fost condamnați unii prefecți și comisari de poliție.

Tulburările interne provocate de legionari au grăbit elaborarea decretului-lege din 6 februarie referitor la reprimarea faptelor ce pun în primejdie existența și interesele statului, pedepsele prevăzute fiind foarte aspre, mergând până la munca silnică pe viață sau moartea. De la mijlocul lunii martie 1941 a început să se aplice pe scară largă așa-numitul „domiciliu obligatoriu“.

Direcțiunea Generală a Poliției a fost reorganizată pe principii militare, în fruntea ei fiind aduși ofițeri din armată, subofițerii și trupa urmând să fie folosiți pentru culegerea de informații și pază. De asemenea, au fost mărite efectivele cu 3.904 polițiști, a fost creat un Secretariat General și un Birou Special pentru înlăturarea deficiențelor semnalate în conducerea ministerului în timpul rebeliunii legionare. Din aparatul polițienesc au fost îndepărtați ofițerii care aveau vreo legătură cu mișcarea legionară.

La 9 iulie 1941 au început dezbaterile în procesul privitor la asasinările săvârșite de legionari în toamna anului precedent, îndeosebi cele asupra oamenilor politici arestați la închisoarea Jilava. Prin sentința pronunțată, 20 de acuzați au fost condamnați la moarte, 5 la muncă silnică, 6 la câte 10 ani închisoare corecțională, iar 5 achitați. La 18 iulie au fost executați condamnații la moarte.

În cursul acestor ani, după intrarea României în cea de-a doua conflagrație mondială (22 iunie 1941), Ministerul de Interne a trebuit să facă față activității serviciilor de spionaj și provocărilor naziste (pogromul de la Iași). Starea de război a impus guvernului măsuri draconice și împotriva propagandei ostile, pentru care au fost create „lagăre special amenajate prin îngrijirea Ministerului Afacerilor Interne“. De asemenea, în martie 1943, au fost luate „măsuri de siguranță împotriva unor condamnați de legile interesând ordinea, siguranța, morala publică și economia națională“, potrivit cărora cei care executaseră pedepse mai mici urmau să fie internați în lagăr până la 2 ani. Executarea acestei noi pedepse cădea în atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne care era împuternicit să organizeze „colonii de muncă“. La 22 aprilie 1943, Jandarmeria a trecut în subordinea Ministerului Afacerilor Interne pentru a-și îndeplini atribuțiile de poliție ce îi reveneau și, așa cum se preciza în decret, „încadrarea acestui instrument de ordine și siguranță a statului în realitatea politică de la 6 septembrie 1940“. Trupele de jandarmi au fost treptat retrase în teritoriul național pe măsură ce frontul se deplasa în favoarea coaliției Națiunilor Unite fiind pregătite pentru asigurarea ordinii publice și a siguranței statului. În 1943, Inspectoratul General al Jandarmeriei atrăgea atenția asupra necesității

ca „supravegherea stării de spirit a ostașilor întorși de pe front“ ca și „colportarea zvonurilor tendențioase“ să devină „o preocupare permanentă“ pentru jandarmi. Subinspectoratul de stat pentru poliție din M.A.I. trimitea prefectilor un ordin prin care îi atenționa asupra activității unor „persoane, foste elemente active în desființatele partide politice“. „Organele de poliție și jandarmerie – se preciza în ordinul menționat – ne vor semnala orice deplasare a persoanelor care cad în categoria ordinului de față și vor urmări activitatea lor“.

După lovitura de stat de la 23 august 1944, Dumitru Popescu a fost arestat, judecat pentru că făcuse parte din guvernul Antonescu și supus unor presiuni psihice.

El a fost acuzat că în calitate de „vechi camarad cu Ion Antonescu, încă din 1902, s-a bucurat de o mare încredere din partea acestuia și a fost unul din stâlpii de susținere ai regimului de teroare și al războiului de cotoșire al lui Antonescu“. Ca ministru de interne – s-a afirmat la proces – „participa și contribuia la luarea tuturor măsurilor mai importante“. Potrivit actului de acuzare al Tribunalului Poporului din 6 mai 1946, generalul Dumitru Popescu „se face vinovat, între altele, de dezastrul țării prin săvârșirea de crime de război, prin aceea că a hotărât declanșarea și continuarea războiului contra U.R.S.S.-ului și a Națiunilor Unite, nu a respectat regulile internaționale cu privire la conducerea războiului, a ordonat și săvârșit represiuni colective în scop de persecuție politică și din motive rasiale asupra populației civile“.

A fost pus în libertate, nu i s-a acordat dreptul la pensie și a fost urmărit de noile servicii de informații.

La 13 septembrie 1948 a fost din nou arestat, judecat pentru crime de război și condamnat la 10 ani închisoare corecțională.

După anii de detenție făcuți la Aiud, până la expirarea timpului de detenție, a avut domiciliu obligatoriu în comuna Lătești-Fetești, județul Ialomița. Din 1962 a locuit până la moarte (1970) într-un cămin de bătrâni din Galați.

Bibliografie: Neagoe, Sever. *Personalități din evoluția grănicerilor în secolul XX*. București, 2001; Chițan, Valentin. *Epopoea dislocațiilor*. Editura Star Tipp. Slobozia, 2001; *Procesul Mareșalului Antonescu. Documente*. Ediție prefăcută și îngrijită de Marcel-Dumitru Ciucă. Editura Saeculum I.O., Editura Europa Nova. București, 1995; Simion, Aurică. *Preliminarii politico-diplomatice ale insurecției din august 1944*. Editura Dacia. Cluj, 1979; Fătu, Mihai. *Contribuții la studierea regimului politic din România (septembrie 1940–august 1944)*. Editura Politică. București, 1984; Buzatu, Gheorghe. *România cu și fără Antonescu. Documente, studii, relatări și comentarii*. Editura Moldova. Iași, 1991.

General AUREL ALDEA

**(28 martie 1887, Slatina –
17 octombrie 1949, Aiud)**

Militar de carieră. S-a născut la 28 martie 1887 la Slatina (Olt). A urmat Școala Militară de Artilerie și Geniu din Iași (1906–1907), Școala de ofițeri de la Hanovra și Academia Militară Tehnică de la Charlottenburg (1907–1912) și Școala Superioară de Război din București (1913). A luat parte la cel de-al doilea război balcanic (1913) și la Războiul de Reîntregire Națională, participând la luptele din Dobrogea și de la București.

A cunoscut toate treptele ierarhiei militare, până la cea de general de divizie (1940). În urma ultimatumului sovietic din 1940, prin care U.R.S.S. a ocupat Basarabia și Nordul Bucovinei, Aurel Aldea a desfășurat o activitate energică în fruntea delegației române pentru reglementarea problemelor apărute prin această agresiune. Într-o notă a ministrului Afacerilor Străine din noiembrie, același an, se preciza „repatrierea“ aproape în totalitate a militarilor, aducerea în țară a materialelor din depozitele armatei, precum și a unui valoros material ruland.

După rebeliunea legionară (ianuarie 1941), a primit misiunea de a cerceta activitatea foștilor miniștri legionari, raportul său reproșând „slăbiciunea“ în conducere a generalului Ion Antonescu.

În anii 1942–1944, cu toate că s-a retras la țară, ca pensionar, la Drăgănești-Olt, a participat la diferite întâlniri cu generali români, care înțelegând situația de pe front, perspectivele campaniei spre Est și viitorul României, concepeau planuri pentru răsturnarea regimului Antonescu și alipirea la Națiunile Unite.

La evenimentele din 23 august 1944 a fost reintegrat în cadrele active, ridicat la gradul de general de corp de armată și trecut în rezervă la 24 martie 1945.

A fost unul din generalii care au luat parte concret la lovitura de stat de la 23 August 1944, prin care mareșalul Antonescu a fost arestat. În urma acestui act, la solicitarea regelui Mihai, a acceptat funcția de ministru de interne, convins fiind că Blocul Democratic care stătea la baza noului guvern era o alcătuire șubredă. „Am pornit totuși cu destul curaj la noua mea misiune, hotărât să nu mă amestec în politica partidelor, dar să păstrez intactă liniștea, ordinea și autoritatea de stat“ – declara el în iunie 1946.

Prezența trupelor sovietice, povara economică creată de acestea, violența, abuzurile și ilegalitățile lor, jafurile care afectau ordinea internă au creat mari probleme Ministerului de Interne. Trupele Jandarmeriei Române au luptat, nu numai pentru apărarea

Capitalei în timpul loviturii de stat din august 1944, ci și pentru eliberarea Transilvaniei.

Pentru menținerea ordinii în condițiile participării României pe frontul din Vest, generalul Aldea a transmis prefectilor o circulară prin care le-a cerut ca, până la elaborarea unei noi legi pentru organizarea sindicatelor, acestea să fie constituite și să acționeze în limitele Legii „Trancu-Iași” din 1921.

Chiar din luna septembrie 1944 a început, potrivit unui decret-lege, „epurarea elementelor fasciste și colaboraționiste din aparatul de stat”, aceasta și ca urmare a presiunilor Comisiei Aliate (Sovietice) de Control din România. Printr-un ordin din 4 octombrie 1944, ministrul de interne, generalul Aurel Aldea cerea ca „toți primarii și ajutorii de primari, precum și membrii sfaturilor comunale legionari, fasciști și hitleriști care s-au manifestat ca sprijinitori ai regimului Antonescu sau ai regimului legionar, vor fi imediat înlocuiți cu persoane care, pe lângă o garanție morală desăvârșită, să fie expresia dorinței majorității obștei comunale”. Această epurare a fost urmată de arestări ale foștilor legionari („foștii conducători de masă, condamnații la pedepse grele și legionarii capabili de acte de violență sau teroare”) pentru care, potrivit jurnalului Consiliului de Miniștri din 6 noiembrie au fost înființate trei lagăre speciale la Pitești, Lugoj și Vulcan. Presa anunța, în ultima zi a anului, reținerea a 2.400 de legionari și criminali de război care urma să fie trimiși în lagărul din Mediaș.

În noul guvern Sănătescu din noiembrie 1944, generalul Aurel Aldea a fost înlocuit din funcția de ministru de interne cu Nicolae Penescu. A fost numit comandant al Comandamentului General al Teritoriului, iar în martie 1945 a fost trecut în rezervă. Ca pensionar ce urmărea evenimentele interne și externe, generalul Aldea a informat regele, la sfârșitul lui august 1945, despre posibilele măsuri pentru asigurarea „securității statului român”.

A fost arestat la 27 mai 1946 și învinuit „de complotare întru distrugerea unității statului român”, de „răzvrătire”, de „insurecție armată”, de „procurare de documente publice interesând ordinea în stat”, de „complicitate la păstrarea de armament, munițiuni și explozivi fără autorizație”. El avusese inițiativa ca, pe fondul conflictului dintre regele Mihai și guvernul condus de dr. Petru Groza, să constituie un Comandament Central al Mișcării Naționale de Rezistență pentru coordonarea organizațiilor create începând cu toamna anului 1944 („Haiducii lui Avram Iancu”, „Divizia Sumanelor Negre”, „Grupul Înarmat Sinaia”, „Graiul Sângelui”). „Domnule președinte – se adresa el la 18

noiembrie 1946, președintelui Curții Militare de Casație și Justiție, generalul Aldea –, am toată încrederea unui complet de judecată format din camarazi și vă încredințez cinstea și numele meu. Mai fac o ultimă mărturisire, că nu am nici un fel de vină, că între cămașa verde și steagul roșu și cel românesc am preferat tricolorul și consecvent cu ce afirm, dați-mi voie să afirm că-mi iubesc țara, neamul și doresc să înflorească și să capete aureola la care are dreptul în viitor.“

A fost condamnat la muncă silnică pe viață, la trei ani închisoare corecțională, 10 ani detenție riguroasă, 5 ani degradare fizică, urmând a executa pedeapsa cea mai grea. Cu același prilej au mai fost judecați 90 de militari și civili, majoritatea condamnați la ani grei de închisoare.

În penitenciarul Văcărești, starea sănătății generalului Aldea s-a înrăutățit rapid și în locul unui tratament medical adecvat, a fost mutat, în aprilie 1947, la Aiud, iar pedeapsa de muncă silnică pe viață i-a fost comutată la 23 iulie 1947 în temniță grea pe viață, fiind supus unui regim dur de detenție. „Nu înțeleg de ce atâta pornire și prigoană împotriva mea – scria el într-un memoriu din august 1947 ... N-am făcut rău nici unei ființe, n-am persecutat, n-am arestat, nu am omorât pe nimeni, sunt doar un cetățean cinstit și conștient, care, ca foarte puțini alții, și-a afirmat dragostea de Neam, Țară și Coroană cu credință și spirit de sacrificiu“.

Generalul Aurel Aldea a încetat din viață la 17 octombrie 1949, în penitenciarul din Aiud. „N-am dorit și nu doresc decât o Românie liberă și independentă, sub un regim cu adevărat democratic în care libertățile garantate de legi să poată fi exercitate nestânjenit. Urăsc dictatura ori de unde ar veni: fie de sus în jos sau de jos în sus, fie ea individuală sau colectivă“ – declara fostul ministru de interne.

Bibliografie: Duțu, Alesandru și Dobre, Florica. *Drama generalilor români*. Editura Enciclopedică. București, 1997; Șandru, Dumitru și Onișoru, Gheorghe. *Începuturile represiunii în România*. În „Arhivele totalitarismului“, anul VI, nr. 19–20 (2–3) 1998.

NICOLAE PENESCU

**(28 februarie 1897, Pitești –
28 februarie 1981, Paris)**

– ministru de interne:	4 noiembrie–6 decembrie 1944
– senator:	1933
– deputat:	1937

Membru marcant al Partidului Național Țărănesc, Nicolae S. Penescu s-a născut la Pitești, la 1897. Face studiile primare și gimnaziale în orașul natal.

Urmează apoi dreptul la Universitatea din București. Intră în barou în 1921 și în 1923 obține doctoratul în drept, la Paris. Practică avocatura, pledând, cu precădere, pentru interese de afaceri.

Își începe cariera politică intrând în Partidul Național Țărănesc, desfășurând activități în regiunea Argeșului. I se ivește o șansă în momentul în care deputatul țărănist de Argeș părăsește partidul. În 1937 este ales deputat. Senator independent al Camerelor de Comerț București (1933); cenzor al Băncii Comerciale Italiene (1942); prim-vicepreședinte al Camerei de Comerț și director la Creditul Românesc.

Numit ministru de interne în cea de-a doua guvernare a generalului Constantin Sănătescu, s-a angajat în lupta împotriva comunizării României și a satelizării ei de către Kremlin. A fost atacat dur de Frontul Național Democrat. Alături de Nicolae Penescu, au fost numiți la Ministerul de Interne, Teohari Georgescu ca subsecretar de stat pentru Administrație, generalul Virgil Stănescu ca subsecretar de stat pentru Siguranța statului, răspunzând de coordonarea activității poliției și jandarmeriei și Dimitrie Nistor, al doilea subsecretar de stat cu aceleași atribuții.

Chiar a doua zi după instalarea guvernului Sănătescu, partidele care participau la conducerea țării își manifestau neîncrederea reciprocă, în condițiile în care România se afla sub ocupația trupelor sovietice, iar armata română lupta pe frontul de vest. Partidele apreciau în mod diferit sarcinile care stăteau în fața guvernului, cele mai acute divergențe fiind cele care priveau modul de rezolvare a problemelor politice interne. Astfel, deși în ședința guvernului din 20 noiembrie se hotărâse „în deplină solidaritate“ să fie numiți alți prefecți în locul acelor „care au funcționat până la formarea actualului guvern“, precum și modul de desemnare a acestora, ministrul de interne Nicolae Penescu nu a respectat înțelegerea potrivit căreia numirea acestora cădea în sarcina organizațiilor județene ale respectivelor partide. În această perioadă se produce instalarea unor prefecți fără avizul Ministerului de Interne, ceea ce creează o stare de tensiune suplimentară în condiții de război. Mai mult, Nicolae Penescu a hotărât pregătirea alegerilor comunale, fapt

considerat ca imposibil de realizat din moment ce problema înlocuirii prefectilor nu era rezolvată.

Încercările repetate de a se opune revendicărilor populare, de după lovitura de stat din august 1944, prin măsuri represive, au avut consecințe negative asupra activității guvernului. Pe acest fond tensionat, fără avizul sau dispozițiile ministrului de interne, au fost instalați prefecti și primari la Arad, Brăila, Brașov, Târgoviște, Hunedoara, Ploiești, Timișoara, Lugoj, astfel că la sfârșitul lunii noiembrie fuseseră înlocuiți aproape toți.

Nestăpânind procesul politic al momentului, după o încercare de a forța căderea cabinetului la 2 decembrie, s-a creat o situație de criză care a dus la demisia guvernului Sănătescu la 6 decembrie 1944. În noul guvern, generalul Rădescu a preluat și interimatul la Ministerul de Interne.

În noiembrie 1944, au început să fie parașutate în România primele grupuri de legionari din Germania, acțiune care a continuat până în februarie, anul următor. Potrivit unor cercetări au intrat în țară pe această cale aproximativ o sută de legionari.

De altfel, toamna anului 1944, din punct de vedere al ordinii interne, a fost caracterizată ca fiind o perioadă nesigură, marcată de starea de ocupație sovietică, dar și de participarea la operațiunile militare din vest. Serviciul Siguranță din Direcția Siguranță și Ordine Publică din Ministerul de Interne informa despre înscrierea celor urmăriți în partidele politice, precum și despre dezordinile din teritoriu provocate de ocupant.

Începea deja, să se coaguleze mișcarea de rezistență românească ca formă de împotrivire față de noile realități sociale, politice, militare și naționale din țară. La 1 decembrie 1944 a fost înființată organizația „Haiducii lui Avram Iancu” și, independent de aceasta, au început să acționeze pe teritoriul României „Divizia Sumanelor Negre”, „Grupul Înarmat Sinaia”, „Graiul Sângelui” și altele. În toamna anului 1945, fostul ministru de interne, generalul Aurel Aldea a inițiat constituirea unui Comandament Central al Mișcării Naționale de Rezistență în vederea coordonării lor.

În decembrie 1944, Nicolae Penescu a fost ales secretar general al Partidului Național Țărănesc.

A fost judecat și condamnat în cadrul procesului înscenat Partidului Național Țărănesc în 1947.

Potrivit documentelor din proces, Nicolae Penescu „fiind persoana de încredere și apropiată” a lui Iuliu Maniu „a avut un rol de frunte în organizarea complotului condus de Iuliu Maniu și Ion

Mihalache, complot îndreptat împotriva statului, având drept scop răsturnarea prin violență a guvernului democrat de la cârma țării, cu sprijinul cercurilor imperialiste ale S.U.A. și ale Angliei“. Era acuzat de redactarea unor „memorii calomnioase și în mod vădit contrare realităților, asupra situației din țară, memorii care apoi erau transmise șefilor misiunilor americane și engleze din România“. El a încercat, la 14 iulie 1947, potrivit actului de acuzare, să fugă în străinătate și să creeze un guvern fantomă, fiind arestat pentru acest fapt de autorități în momentul imbarcării în avion împreună cu alți lideri ai Partidului Național Țărănesc, în apropierea comunei Tămădău.

A fost condamnat la „5 ani temniță grea și 2 ani degradare civică“. După eliberarea sa (iulie 1964) din temnițele comuniste și domiciliul obligatoriu în Bărăgan, a emigrat în Franța în anul 1968, la intervenția premierului francez M. Couve de Murville, fost coleg de doctorat la Paris.

În Occident, N. Penescu denunța și condamna responsabilitatea unora din țară și de la Moscova de noua turnură a istoriei României, poziție oarecum în contradicție cu declarațiile sale de la „Procesul țărăniștilor“ care îi aduseseră o condamnare mai ușoară comparativ cu funcția lui în Partidul Național Țărănesc.

În 1978, a creat la Paris Consiliul Național Român, dar activitatea lui a fost sabotată de orgoliile altor români din exil. Pozițiile sale exprimate în străinătate, diferite ca și conținut față de cele oferite serviciilor secrete din țară, i-au atras un atentat cu explozibil expediat într-un colet poștal ce conținea, potrivit unor surse, „Memoriile“ lui Hrușciiov. A fost rănit la deschiderea lui, la 3 februarie 1981 și a murit la Paris, la 28 februarie, același an.

Bibliografie: *Procesul Mareșalului Antonescu. Documente.* Ediție prefăcută și îngrijită de Marcel-Dumitru Ciucă. Editura Saeculum I.O., Editura Europa Nova. București, 1995; Buzatu, Gheorghe. *România cu și fără Antonescu. Documente, studii, relatări și comentarii.* Editura Moldova. Iași, 1991; Neagoe, Stelian. *Oameni politici români. Enciclopedie.* Editura Machiavelli. București, 2007

General CONSTANTIN SĂNĂTESCU

**(14 ianuarie 1885, Craiova –
8 decembrie 1947, București)**

– ministru de interne:	ad-interim 6–14 decembrie 1944
– prim-ministru:	23 august–4 noiembrie 1944
	4 noiembrie 1944–6 decembrie 1944

Născut la Craiova (1885), fiu al generalului Gheorghe Sănătescu, a urmat liceul la Craiova, Turnu Severin și Iași, la Școala Fiilor de Militari din capitala Moldovei, apoi Școala Militară din București (1907) și Școala Specială de Cavalerie. A luat parte la cel de-al doilea război balcanic (1913) și la Războiul pentru Reîntregire Națională.

A studiat la Școala Superioară de Război (1 aprilie 1919–1 noiembrie 1920), a lucrat apoi la Marele Stat Major – Secția Operații, iar în 1928 a fost numit atașat militar la Legația Română din Londra (1 iulie 1928–1 septembrie 1930). Rechemat în 1930 de regele Carol al II-lea, a primit comanda Regimentului de Escortă Regală până la 1 octombrie 1933. Îndeplinește numeroase funcții importante: comandantul Corpului 8 Armată, șef al Comisiei Române pentru fixarea frontierei între U.R.S.S. și România potrivit notei ultimative sovietice din 26 iunie 1940, comandant militar al Capitalei în timpul rebeliunii legionare, comandant al Corpului 4 Armată care participă la războiul din Est, șef al Casei Militare Regale (1943–1944), Mareșal al Palatului Regal (1944), prim-ministru în două guverne (23 august–6 decembrie 1944), șef al Marelui Stat Major (11 decembrie 1944–19 iunie 1945) și inspector general de armată (1945–1947).

În calitate de mareșal al palatului, Constantin Sănătescu a avut un rol important în pregătirea și declanșarea loviturii de stat de la 23 august 1944, care s-a soldat cu arestarea conducătorului statului, mareșalul Ion Antonescu, ieșirea României din alianța cu Axa și intrarea în războiul Națiunilor Unite.

El a asigurat interimatul la Interne din 6 (data când a încetat cabinetul condus de el) până în 14 decembrie, când a fost numit tot ad-interim la Interne, generalul Nicolae Rădescu (premierul celui de-al treilea guvern de după evenimentele din august 1944).

În toamna anului 1944 – perioadă marcată de participarea României la războiul Aliaților împotriva Germaniei (luptele date pentru eliberarea Transilvaniei, precum și a Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei) – Ministerul de Interne a trebuit să facă față problemelor create de prezența trupelor de ocupație sovietică, poverii economice constituită de acestea, violenței, abuzurilor și ilegalităților lor, precum și jafurilor care afectau ordinea în stat.

În perioada când a fost premier al primului guvern după lovitura de stat, s-a încheiat armistițiul cu Națiunile Unite (12/13 septembrie 1944).

Chiar și al doilea mandat ca premier a fost caracterizat de confruntarea cu metodele brutale ale sovieticilor în impunerea unui regim comunist atașat Moscovei, pe fondul unei politici de dezinteres, manifestat de guvernele occidentale. El își prezintă demisia, ca reacție împotriva începutului sovietizării României.

În același timp, Ministerul de Interne a participat cu trupe la războiul din Vest, o companie de poliție fiind cea dintâi unitate care a intrat în Carei – ultima localitate de pe pământul românesc eliberată în cea de-a doua conflagrație mondială.

În timpul ministeriatului său, nu numai al celui de interne care a fost de scurtă durată, au fost adoptate mai multe decrete-legi vizând amnistia politică și militară (24 august), desființarea lagărelor de internare (24 august), purificarea administrațiilor publice (19 septembrie), măsuri privative de libertate împotriva celor vinovați de dezastrul țării (11 octombrie), restituirea bunurilor luate de pe teritoriul Uniunii Sovietice (9 noiembrie) și altele.

Sub presiunea Comisiei Aliate de Control, reprezentată în România de sovietici, a început reducerea efectivelor Jandarmeriei. Încălcând prevederile Convenției de Armistițiu, Comisia Aliată (Sovietică) de Control a obligat Ministerul Afacerilor Interne ca, începând cu 1 decembrie 1944, să fie trecuți în cadrul disponibil 10.442 jandarmi, dintre care 25 ofițeri, 189 subofițeri și 10.228 trupă, adică 21,93% din efectivele de la 23 august 1944. În martie 1945 mai erau 12.000 de jandarmi, față de cei 30.718, câți erau în noiembrie 1944. De asemenea, chiar din decembrie 1944, vicepreședintele Comisiei Aliate de Control, generalul V. P. Vinogradov a comunicat autorităților române de resort că niciun supus străin nu putea ieși sau intra din țară fără avizul prealabil al numitei comisii, ce trebuia obținut prin intermediul Comisiei române pentru aplicarea armistițiului. Astfel, administrația militară sovietică din România și-a arogat dreptul de control și de decizie asupra trecerii frontierei de stat, în ambele sensuri, atât pentru cetățenii străini, cât și pentru cei români. Erau exceptați doar cetățenii care posedau pașapoarte sovietice. Procedura a rămas în vigoare și în anii următori, transformându-se într-o vânătoare și o viață de chin pentru românii din Basarabia și Nordul Bucovinei care veniseră în România după notele ultimative ale U.R.S.S. din iunie 1940. Astfel, ministrul de interne Constantin Sănătescu era obligat să transmită la 8 decembrie 1944 un ordin „în conformitate cu adresa Comisiei Aliate (sovietice) de Control“, potrivit căruia, refuzând românii basarabeni și bucovineni dreptul de opțiune, se preciza că cetățenia acestora va fi „hotărâtă de către legislația

sovietică și de regulile în vigoare în U.R.S.S. în această privință“. În primăvara anului următor se va înființa în cadrul Ministerului de Interne un Serviciu al repatrierilor în U.R.S.S. și a centrelor de internare în lagăre.

Personalitate militară de prim rang, Constantin Sănătescu a fost decorat cu Medalia jubiliară „Carol I“, „Avântul Țării“, Ordinul „Coroana României“, clasele a IV-a și a V-a cu panglică, Ordinul „Steaua României“, clasa a V-a, Ordinul „Sfânta Ana“ clasa a II-a, Crucea Comemorativă 1916–1918, Medalia „Victoria“, „Polonia restitutio“, Ordinul „Mihai Viteazul“.

Constantin Sănătescu a murit în 8 decembrie 1947, fiind ultimul general înmormântat cu toate onorurile cuvenite gradului său.

Bibliografie: Oroian, Teofil; Nicolescu, Gheorghe (coordonatori). *Șefii Statului Major General Român (1859–2000)*. Editura Europa Nova. București, 2001; Sănătescu, Constantin. *Jurnal*. București, 1993, cu prefață de Simona Ghițescu-Sănătescu; Nicolescu, C. Nicolae. *Șefii de Stat și de Guvern ai României (1859–2003)*. Editura Meronia. București, 2003.

General NICOLAE RĂDESCU

**(30 martie 1874, Călimănești, Vâlcea –
16 mai 1953, New York)**

– ministru de interne:	ad-interim 14 decembrie 1944–28 februarie 1945
– prim-ministru:	6 decembrie 1944–28 februarie 1945

S-a născut la 30 martie 1874, la Călimănești (Vâlcea), și de la început a îmbrățișat cariera militară. A urmat cursurile Școlii Militare de Ofițeri (1898), ale Școlii de Război (1905), a urcat treptele ierarhiei militare ajungând până la ofițer de stat major.

Nicolae Rădescu s-a remarcat în Războiul de Reîntregire Națională, pentru faptele sale fiind decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”. El mai fusese decorat cu Medalia „Bărbăție și Credință” (1904), Medalia Jubiliară „Carol I” (1906), „Coroana României”, clasa a V-a (1913) și „Avântul Țării” (1913). Calitățile sale ca șef de stat major al Diviziei 2 Cavalerie („mult discernământ, tact și pricepere”, „caracter leal, energic, blând și în același timp sever”) l-au recomandat pentru a fi detașat, la 1 aprilie 1919, la Corpul Jandarmeriei ca șef de Stat Major. La 1 iunie 1920 a fost trecut la Statul Major Regal de unde, la 14 iulie 1926 va fi trimis atașat militar la Londra, până la 1 aprilie 1928, succedându-i colonelului Ion Antonescu.

Regele Ferdinand I i-a acordat distincția de adjutant regal onorific, cu dreptul de a purta însemnele regale și eghileți de adjutant regal. A fost avansat la gradul de general de brigadă la 25 martie 1928, iar la 5 februarie 1933 a demisionat din cadrele active, „scârbit de afacerile ce se făceau pe seama armatei de către politicienii necinstiți și afaceriști, în umbra camarilei de la Palat”. A rămas ca ofițer de rezervă până în ianuarie 1940, când s-a retras pentru limită de vârstă. În această perioadă s-a manifestat ca adversar al camarilei regale, fiind suspectat de pregătirea unui complot anticarlist.

În anii '30, generalul Rădescu s-a implicat în viața politică, fiind membru în conducerea Asociației „Cultul Patriei” al Partidului Poporului și apropiat al „Cruciadei Românișmului”. În timpul guvernării antonesciene, a fost internat pentru o perioadă (1941–1942) în lagărul de deținuți politici de la Târgu Jiu și s-a manifestat ca adversar al trecerii armatelor române dincolo de Nistru. „Și eu sunt unul din acei infami politicieni români la care vă referiți – se adresa el ministrului german la București, Manfred von Killinger. Am susținut și susțin și acum că trupele noastre n-au ce căuta dincolo de Nistru, în timp ce la Vest, România continuă să fie ciuntită”.

După lovitura de stat de la 23 august 1944 a fost avansat până la gradul de general de corp de armată, apoi numit șef al Marelui Stat Major al Armatei Române (octombrie 1944), calitate în care s-a confruntat cu abuzurile săvârșite de Comisia Aliată de Control.

A fost prim-ministru (6 decembrie 1944–28 februarie 1945), perioadă în care a asigurat și interimatul la Interne. În această demnitate, generalul Rădescu cerea, pentru îndeplinirea programului de guvernare, „să se restabilească în țară disciplina și ordinea“, ceea ce nu însemna „întoarcerea la tiranie“. „Domnilor, țin să fac afirmația categorică: urăsc tirania, urăsc despotismul. Sunt partizan neînduplecat al libertății; dar, în ce privește libertatea, fac o rezervă: libertatea nu înseamnă pentru unii totul și pentru alții nimic. Înțeleg libertatea, deopotrivă pentru toți“. El era de părere că „întotdeauna, la acțiunile de forță să se răspundă prin forță“.

S-a împotrivit desființării celor 14 divizii ale Armatei Române potrivit cerințelor Aliaților (U.R.S.S.), reducerii efectivelor de jandarmi și grăniceri, precum și încartuirii în România a unor divizii sovietice. La 16 decembrie 1944, la ordinul Comisiei Aliate (sovietice) de Control, Ministerul Afacerilor Interne a trebuit să destructureze, într-o nouă etapă, Jandarmeria Română. La sfârșitul anului 1944, efectivele Jandarmeriei erau diminuate cu 35,48% față de 23 august același an, în condițiile în care „poliția națională rurală“, alcătuită și controlată de comuniști, se extindea cu rapiditate la sate. Datorită acestor ordine ale comandamentului sovietic, situația internă a devenit haotică. La București, Nicolae Rădescu mărturisea reprezentantului politic al statelor Unite, Burton Y. Berry: „Sovietele mi-au redus forțele polițienești pe care le am la dispoziție și au interzis folosirea armelor, comuniștii știu că nu mai sunt în stare să mențină ordinea“.

În timpul exercitării demnității sale de ministru de interne, în România se desfășurau acțiuni de ocupare cu forța a primăriilor și prefecturilor, precum și de preluare a pământului de către țărani. În București, tulburările din uzine au culminat cu manifestația din Piața Palatului și din fața Ministerului de Interne, de la 24 februarie 1945. „Cei fără Neam și Dumnezeu au vrut să dea foc țării și să o înece în sânge, – declara generalul Rădescu la postul de radio în aceeași seară.

A fost o perioadă grea a istoriei naționale, marcată de efortul românilor pentru susținerea războiului împotriva Germaniei fasciste și a Ungariei horthyste, precum și de dificultățile create de trupele de ocupație sovietice. „De la prima conferință pe care a avut-o ca șef de Stat Major cu personalul militar sovietic al Comisiei Interaliat de Control, – afirma el referindu-se la atitudinea comandamentelor sovietice – mi-am dat seama că guvernul sovietic nu avea nici cea mai mică intenție de a respecta clauzele armistițiului, nici să câștige prietenia poporului român. Toate eforturile sale vizau, dimpotrivă, să subjuge România“.

După instaurarea guvernului Petru Groza, noile autorități au emis un mandat de arestare a fostului premier, învinuit de încercare de reinstalare a fascismului în țară și de transmitere de informații către puterile occidentale. Fiind prevenit, el a cerut azil la Misiunea Britanică din București, a părăsit România cu destinația Cipru (17 iunie) și a ajuns în S.U.A. A fost judecat, în contumacie, în procesul intentat mișcării de rezistență, în același proces cu generalul Aurel Aldea, fiind condamnat de un tribunal militar la 2 ani închisoare corecțională și la 50.000 lei cheltuieli de judecată. S-a remarcat, în S.U.A., prin pozițiile sale împotriva ingerințelor sovietice și ascensiunii comuniștilor la conducerea Rusiei.

Din 1948 a condus Comitetul Național Român, precum și Liga Românilor Liberi.

A murit la 16 mai 1953, fiind înmormântat la New York. „Și acum – consemna generalul Rădescu cu o zi înainte de a muri – un bătrân soldat a cărui viață a fost cheltuită în serviciul patriei și poporului său își ia rămas bun de la țara pe care o iubește și pe care n-o va mai vedea. Rămas bun și speranță compatrioților săi subjugați dincolo de Cortina de Fier.“

La 23 noiembrie 2000 au fost repatriate rămășițele sale pământești, fiind înhumate în capela familiei din Cimitirul Bellu din București.

Bibliografie: Dobre, Florica și Duțu, Alesandru. *Distrugea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România (1944–1946)*. Vol. I. București, 2000; Andreescu, Anghel; Munteanu, Neculai; Burcin, Octavian; Andronic, Viorel. *Istoria Jandarmeriei Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Giurescu, Dinu C. *Guvernarea Nicolae Rădescu*. București, 1996.

TEOHARI GEORGESCU

**(30 ianuarie 1908, București –
31 ianuarie 1976, București)**

- ministru de interne:	6 martie 1945–30 decembrie 1947 30 decembrie 1947–13 aprilie 1948 13 aprilie 1948–28 mai 1952
- viceprim-ministru:	16 martie 1950–28 mai 1952
- deputat:	1946

A fost ministru de interne în guvernul condus de dr. Petru Groza, instalat la conducerea României la 6 martie 1945.

S-a născut la București, în 1908, a urmat primele două clase la liceul „Sf. Sava“ din Capitală și la Școala profesională de arte grafice. După armată (Școala de subofițeri Oradea) a lucrat la atelierele tipografice „Cartea Românească”.

Membru al Partidului Comunist din România (1933), Teohari Georgescu a cunoscut o ascensiune rapidă în ierarhia partidului. În 1940–1941 făcea parte din Secretariatul Comitetului Central, perioadă în care a fost arestat și condamnat la 10 ani închisoare. A fost membru al Biroului Politic și secretar al C.C. al P.M.R. (21 octombrie 1945–28 mai 1952).

La primele alegeri postbelice (1946) a fost ales deputat, iar la cele din 1948 a fost ales deputat în Marea Adunare Națională. În 1948 a fost numit vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

După 23 august 1944 este numit Subsecretar de Stat pentru Chestiuni Administrative, la Ministerul de Interne în cel de-al doilea guvern Sănătescu (6 noiembrie) și în guvernul Rădescu. A ocupat fotoliul de ministru de interne, începând de la 6 martie 1945 până în mai 1952, când Plenara C.C. al Partidului Muncitoresc Român l-a scos din funcțiile de partid și de stat.

Sub conducerea lui, comuniștii au transformat Ministerul Afacerilor Interne într-o armă politică. Chiar în perioada 23 august 1944–6 martie 1945, Direcția Generală a Poliției, Corpul Detectivilor și Inspectoratul General al Jandarmeriei au beneficiat de o atenție aparte, prin posibilitățile oferite în lupta de anihilare a adversarilor politici. În timpul ministeriatului său s-a desfășurat așa numita „purificare a vieții publice de elementele fasciste, legionare, dușmănoase și încadrarea cu oameni noi, proveniți îndeosebi din prizonierii români de pe frontul de est în vederea consolidării regimului democratic”. În 1946, după descoperirea și arestarea principalilor conducători ai mișcării de rezistență, a fost intentat un proces în care au fost judecați 90 de militari și civili. Între aceștia s-au aflat și generalul Aurel Aldea, fost ministru de interne și generalul Nicolae Rădescu, fost premier și ministru de interne. În vara anului 1947 liderii Partidului

Național Țărănesc, în frunte cu Ion Mihalache, au fost arestați și condamnați la temniță grea, în urma procesului din octombrie–noiembrie din același an, pentru complot împotriva guvernului. A fost perioada în care România a fost supusă unui regim de „sovietizare“, combinat cu distrugerea valorilor românești pe multiple planuri, cu plata excesivă a „datoriilor de război“, cu anii de secetă (1945–1947), precum și cu corupția și specula.

În afară de acțiunea de înlăturare a „elementelor reacționare“ și promovarea unor „cadre noi, provenite din rândul oamenilor muncii“, sub conducerea lui Teohari Georgescu a început un proces de îndoctrinare a angajaților. La Inspectoratul General al Jandarmeriei a luat ființă, în mai 1945, Serviciul pentru Educație, Cultură și Propagandă, subordonat Direcției Superioare a Culturii, Educației și Propagandei din Armată. S-a introdus funcția de „ajutor al comandantului pentru lucrul cultural și educativ“, în fapt ofițeri politici care supervizau activitatea din unități, selecționați din Divizia „Tudor Vladimirescu“ sau pregătiți în Centrul de Instrucție pentru Educație, Cultură și Propagandă de la Breaza. Criteriul de bază în selecție era „capacitatea, devotamentul și atașamentul față de regimul democrat-popular“. Treptat, Jandarmeria a fost transformată în armă în slujba partidului comunist: „Aceste trupe sunt acelea care se găsesc tot timpul, zi de zi, oră de oră, în veghe și luptă contra dușmanilor poporului, dușmanilor Republicii Populare.“

În această perioadă s-a hotărât o nouă organizare teritorială a formațiunilor de jandarmi, iar în subordinea Ministerului de Interne au intrat mai multe servicii ale administrației centrale și locale (Institutul de Statistică, Pompierii, Oficiile de Studii Administrative și Documentare, Serviciul pentru aplicarea armistițiului, Inspectoratul General pentru colectarea cerealelor). S-a înființat Secretariatul General pentru Trupe (grăniceri, pompieri, jandarmerie), a fost creată Direcția Generală a Securității Poporului (1948), au fost desființate Poliția și Jandarmeria (1949), locul lor fiind luat de Miliție și Trupele de Securitate.

Trupele de Securitate au început să funcționeze în 1949 preluând atribuțiile fostei Jandarmerii. Unitățile erau folosite, în cea mai mare parte, în activități de pază (la lucrările Canalului Dunăre–Marea Neagră, de pildă), iar altele la reprimarea rezistenței în munți. Cu tot deficitul de cadre înregistrat, ca și pregătirea mediocră a multora, puritatea ideologică continua să constituie un criteriu important în avansarea sau destituirea în cadrul trupelor de securitate.

Tot în această perioadă Trupele de securitate împreună cu miliția au participat, în 1951, la dislocarea în Bărăgan a persoanelor considerate „elemente necorespunzătoare“, din zona frontierei cu Iugoslavia.

De asemenea, pentru „reeducarea prin muncă a elementelor dușmănoase Republicii Populare“, au fost înființate colonii de muncă în subordinea Ministerului de Interne.

Dizolvarea partidelor politice tradiționale în anii 1947–1948, precum și măsurile luate împotriva legionarilor la 15 mai 1948, au provocat retragerea în munți a celor care, datorită activității lor politice, se temeau de represiune. De asemenea, alte evenimente politice, precum naționalizarea din 1948, colectivizarea agriculturii în urma deciziei Plenarei P.C.R. din 1948, intensificarea arestărilor și condamnărilor sub diferite acuzații au accentuat fenomenul de rezistență în munți a unor persoane din diferite categorii sociale. Potrivit ultimelor cercetări, în perioada 1945–1959, numărul acestor grupări se ridică la 1196, iar după dispunerea geografică, pot fi identificate 19 centre principale de rezistență, organizarea lor fiind făcută pe criterii de rudenie, de vecinătate și mai puțin de opțiuni politice.

În anul 1952, la 29 iunie, Teohari Georgescu, alături de Ana Pauker și Vasile Luca, a cedat pozițiile deținute în partid și stat în fața grupului lui Gheorghe Gheorghiu Dej. Ei au fost suspendați pentru activitate „fracționistă“, „deviaționistă“ și condamnați. Ana Pauker a murit în 1960, după ce făcuse câteva luni de închisoare, iar Vasile Luca a murit în 1963, în închisoare. Singurul reabilitat sub Nicolae Ceaușescu a fost Teohari Georgescu, fiind numit director de tipografie. La Plenara din 1961, Gheorghe Gheorghiu Dej preciza în rândul acuzelor aduse grupului amintit și pe acelea care țineau de funcția lui Teohari Georgescu: „Pe baza indicațiilor date de ea (Ana Pauker – n. n.) lui Teohari Georgescu, s-au organizat în întreaga țară arestări în masă ale țăranilor acuzați de a nu-și fi respectat obligațiile față de stat. În numele luptei împotriva chiaburilor, peste 80.000 de țărani, în majoritatea lor țărani muncitori, au fost trimiși în judecată; dintre ei peste 30.000 au și fost judecați în procese publice, ceea ce a provocat o mare frământare în masa de țărani aduși să asiste la aceste înscenări infame“.

A murit la 31 ianuarie 1976, la București.

Bibliografie: Crișan, Gheorghe. *Piramida puterii. Oameni politici și de stat din România (23 august 1944–22 decembrie 1989)*. Editura PRO HISTORIA. București, 2001; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000; Neagoe, Stelian. *Istoria guvernelor României de la începuturi (1859) până în zilele noastre (1995)*. București, 1995; Chițan, Valentin. *Epopoea dislocațiilor*. Editura Star Tipp. Slobozia, 2001.

ALEXANDRU DRĂGHICI

**(27 septembrie, Tisău, Buzău –
12 decembrie 1993, Budapesta)**

– ministru de interne:	28 mai–20 septembrie 1952 19 martie 1957–27 iulie 1965
– ministru al Securității Statului:	20 septembrie 1952–19 martie 1957
– viceprim-ministru:	18 martie 1961–27 iulie 1965 9 decembrie 1967–26 aprilie 1968
– deputat:	1946–1968
– președinte al Marii Adunări Naționale:	28 decembrie 1949–26 ianuarie 1950

A lucrat ca muncitor feroviar iar, în 1930, a intrat în Partidul Comunist. A participat, din 1931, la mișcările greviste ale muncitorilor ceferiști, fiind unul dintre conducătorii tinerilor cu orientare comunistă de la Atelierele C.F.R. din București. În 1935 a fost arestat și condamnat la închisoare, în același proces cu Ana Pauker, detenție pe care a executat-o la Jilava, Doftana, Caransebeș și în lagărul de la Târgu-Jiu.

După evenimentele de la 23 august 1944, Al. Drăghici a fost activist al C.C. al P.C.R., devenind colaborator apropiat al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și a înaintat în ierarhia politică astfel: membru supleant al C.C. al P.C.R. (la Conferința națională a P.C.R., din octombrie 1945), membru al C.C. al P.M.R. (la Congresele din 1948 și 1955), membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.M.R. (aprilie 1954), membru al Biroului Politic (decembrie 1956), secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român (1965–1967), deputat de Hunedoara și Bacău în Marea Adunare Națională (1946–1968).

A fost acuzator public pe lângă Tribunalul Poporului (27 aprilie 1945), care-i judeca pe cei acuzați de crime de război sau ca dușmani ai statului român (27 aprilie 1945). A făcut parte (alături de Teohari Georgescu și Iosif Rangheț) din comisia care l-a anchetat pe Lucrețiu Pătrășcanu (arestat la 28 aprilie 1948) și a elaborat informarea pe baza căreia s-a hotărât judecarea fostului fruntaș al mișcării comuniste (6–13 aprilie 1954).

Pe linie de stat îndeplinește funcția de ministru adjunct al Afacerilor Interne (1951), ministru de Interne (28 mai–20 septembrie 1952), ministru al Securității Statului (20 septembrie 1952–24 ianuarie 1953), ministru Secretar de Stat și ministru al Securității Statului (24 ianuarie 1953–30 octombrie 1955), ministru al Securității Statului (30 octombrie 1955–19 martie 1957), ministru al Afacerilor Interne (19 martie 1957–21 martie 1961), prim viceprim-ministru și ministru al Afacerilor Interne (18 martie 1961–27 iulie 1965), viceprim-ministru (9 decembrie 1967–26 aprilie 1968).

În timpul ministeriatului său, a fost o perioadă de tensiune pentru trupele Ministerului de Interne, provocată de practicile străine Armatei Române, anume acelea a loçtiitorilor politici care încâlcau principiul unității de comandă. Viața socială și politică românească a înregistrat o întreagă perioadă de represiune, caracterizată prin arestări și condamnări îndeosebi a elitei intelectuale.

Fost ministru al Securității Statului, Alexandru Drăghici a intenționat, fără a pune în aplicare, să folosească batalioanele de instrucție ale grănicerilor pentru operațiuni în munți, împotriva opozațiilor regimului comunist.

În 1954 s-au desființat lagărele de muncă, s-au întrerupt lucrările la Canalul Dunăre–Marea Neagră și s-a interzis bătaia în închisori.

În 1960, Trupele de Grăniceri au trecut în subordinea Ministrului Apărării Naționale, revenind la denumirea de Comandamentul Trupelor de Grăniceri. Ministerul Afacerilor Interne și-a păstrat de la grăniceri organele de informații și Punctele de Control Trecere Frontieră. În aceeași perioadă, se mențineau încordate relațiile româno-iugoslave, aceasta reflectându-se în duritatea măsurilor de pază, prin lucrări genistice și interdicții privind circulația în zonă.

Consolidarea treptată a regimului comunist, pasivitatea statelor occidentale față de unele evenimente din „lumea socialistă”, precum cele din Ungaria (1956), sentimentul că regimul comunist s-a instaurat ireversibil au dus la slăbirea și dispariția rezistenței armate din munți. Potrivit unei sinteze întocmite de Securitate în mai 1959, lichidarea rezistenței a avut ca finalitate 13.279 persoane condamnate la închisoare, 463 cu domiciliu obligatoriu și numeroși uciși al căror număr nu a fost încă stabilit.

În 1956, având în vedere ameliorarea situației operative din țară, prin capturarea sau anihilarea celor mai importante centre de rezistență, Serviciul Organizare al Trupelor Operative a propus diminuarea forțelor interne, dar teama produsă de evenimentele din Ungaria (1956) a făcut ca Alexandru Drăghici să hotărască înființarea a încă 4 batalioane de securitate. Totuși, începând din primăvara anului 1958, a fost pus în aplicare un plan de reducere numerică a trupelor de securitate și de reorganizare a acestora. De asemenea, în același an, trupele de securitate au fost înglobate în Comandamentul Trupelor de Grăniceri și Securitate. După 1958, ele au fost folosite în acțiuni de mică amploare, rezistența din munți fiind în linii mari lichidată.

În anul 1958, personalul Trupelor de Securitate era stabilit la 5633 de ofițeri, 4108 de sergenți reangajați, 1416 de angajați civili și 46.028 de militari în termen, adică 57.185 de persoane.

Stabilizarea regimului comunist a modificat modul de organizare și direcția misiunilor încredințate Trupelor de securitate, fiind preponderente misiunile de pază și securitate a unor obiective de importanță majoră. S-a înființat Direcția Trupelor de Pază și Obiective (1963), iar în urma eliberării deținuților politici din închisori (1964) au devenit disponibile importante efective ale Ministerului Afacerilor Interne.

În aprilie 1968, Alexandru Drăghici a fost înlăturat din toate funcțiile de partid și de stat ca urmare a practicii de lichidare a oamenilor politici anticomuniști, cât și a celor din propriul partid, în lupta pentru acapararea puterii. Plenara C.C. al P.C.R. din 1968 a subliniat că „ancheta desfășurată sub conducerea lui Al. Drăghici (în procesul Pătrășcanu) în loc să meargă pe linia stabilirii cu strictețe a adevărului“, „s-a orientat către obținerea cu orice preț a unor dovezi de învinuire penală pentru a se ajunge la condamnarea și executarea lui Pătrășcanu“. Susținând că au fost prezentate la proces „concluzii false“, plenara releva, de asemenea, că acest fapt a fost posibil pentru că „ministrul afacerilor interne se sustrăgea controlului organelor colective (ale P.C.R.), neadmițând subordonarea față de ele“.

Alexandru Drăghici a fost general maior (30 decembrie 1950), general locotenent (2 octombrie 1952), general colonel (20 august 1955), iar în urma Plenarei C.C. al Partidului Comunist Român (aprilie 1968) a fost degradat, fiind trecut în rezervă cu gradul de soldat (14 noiembrie 1968).

Din 1969, a fost director al I.A.S. Buftea până în anul 1972, când a ieșit la pensie. În anul 1991 a fugit împreună cu soția în Ungaria pentru a scăpa de ancheta care urma să înceapă la București. În anul următor, guvernul român face o cerere de extrădare, dar autoritățile ungare refuză să-i dea curs favorabil. A murit la Budapesta la 12 decembrie 1993.

Bibliografie: *Plenara CC al PCR din 22–25 aprilie 1968*, Editura Politică, București, 1968; Chițan, Valentin. *Epopoea dislocațiilor*. Editura Star Tipp. Slobozia, 2001; Dobre, Florica; Banu, Florian; Dincă, Camelia; Moldovan, B. Silviu; Țăranu, Liviu. *Trupele de Securitate (1919–1989)*. Editura Nemira. București, 2004; Neagoe, Sever. *Personalități din evoluția grănicerilor în secolul XX*. București, 2001; *Totalitarism și existență, teroare și represiune în România comunistă*. Coordonator Gh. Onișoru. București, 2001.

PAVEL ȘTEFAN

**(16 decembrie 1914, București –
22 ianuarie 1984, București)**

– ministru de interne:	20 septembrie 1952–24 ianuarie 1953 24 ianuarie 1953–3 octombrie 1955 3 octombrie 1955–19 martie 1957
– deputat:	1946, 1948

Pavel Ștefan, ministru de interne într-o perioadă în care erau încă pe teritoriul românesc trupele sovietice, s-a născut la 16 decembrie 1914.

A fost ajustor mecanic la Atelierele C.F.R. din București, Simeria și Ploiești (1928–1945). Este unul din participanții la grevele ceferiștilor (1933) și a desfășurat activitate politică comunistă în perioada antebelică.

Membru al Partidului Comunist din România (1938) din care a fost exclus ca fracționist (1942) și reîncadrat în 1945, el a cunoscut o rapidă ascensiune politică după alegerile parlamentare din 19 noiembrie 1946, când a fost ales deputat de Vlașca, apoi de regiunea București, la alegerile pentru Marea Adunare Națională din 28 martie 1948.

General-maior din 2 octombrie 1952.

A absolvit Facultatea de Mecanizare a Agriculturii a Institutului Agronomic din București, devenind inginer mecanic.

Pavel Ștefan a îndeplinit funcții pe linie de stat: ministru al Gospodăririi Silvice (6 aprilie 1951–20 septembrie 1952), ministru al Afacerilor Interne (20 septembrie 1952–19 martie 1957), președinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular al regiunii București (1958), adjunct al ministrului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene (28 ianuarie 1966), ministru al Transporturilor (19 august 1969–11 februarie 1971), șef al Departamentului Transporturilor Auto, Navale și Aeriene (12 februarie 1971), secretar al Uniunii Generale a Sindicatelor din România (1971–1979).

Prin Decretul din 20 septembrie 1952, s-au reorganizat Internele prin înființarea Ministerului Securității Statului, ca organ central distinct. Potrivit documentului amintit, Ministerul Securității Statului avea ca structură: aparatul central (Direcțiile: informații externe, contraspionaj, contrasabotaj, transporturi, filaj și investigații, cercetări penale, contrainformații, pază demnitari, trupe de securitate, politică, cadre și școli, alte servicii tehnice) și aparatul teritorial, care avea compartimente corespondente structurii centrale la nivelul celor 28 de regiuni. În Ministerul de Interne intrau Direcția generală a miliției, Direcția generală a penitenciarelor și coloniilor de muncă, Trupele de Pază, Pompierii, Arhivele și alte direcții administrative.

Cele două ministere au fost contopite în anul următor, structura organizatorică cuprinzând două departamente: Departamentul Securității (securitatea statului, trupele de securitate, trupele de

grăniceri, trupele de pază) și Departamentul Internelor (miliția, penitenciarele și coloniile de muncă, trupele de pază contra incendiilor, apărarea locală antiaeriană, Arhivele Statului) și unitățile teritoriale, potrivit împărțirii administrative a timpului.

Noua Constituție a României, votată de Marea Adunare Națională la 24 septembrie 1952, prevedea, referindu-se la atribuțiile Prezidiului Marii Adunări Naționale, ideea de a „proclama în unele localități sau pe întreg teritoriul țării starea excepțională“, aceasta „în interesul apărării ordinii publice și securității statului“.

În 1953–1954, s-a înființat inițial la Periș, și mutată ulterior la Oradea, Școala de cadre medii, în cadrul căreia se realiza specializarea pentru comandă și stat major a unui mare număr de ofițeri la nivel de regimente și batalioane.

Comandamentul Trupelor de Grăniceri a luat denumirea de Direcția Trupelor de Grăniceri și Operative, deoarece primise în compunere trupele și formațiunile Ministerului Afacerilor Interne, mai puțin direcțiile speciale.

Ministerul Afacerilor Interne a fost implicat în anul 1953 și în rezolvarea unor probleme politice ale statului comunist. „Sovietizarea României“, termen care caracterizează acei ani ai istoriei românilor, a însemnat și hotărârea guvernului, din februarie 1953, prin care o serie de pământuri aflate în proprietate individuală sau a unor colectivități sătești, deveneau proprietate de stat. Astfel, sub amenințarea de a-și pierde serviciile, profesorii, învățătorii, preoții, funcționarii, militarii, în general toate persoanele angajate la stat trebuia să renunțe la aceste pământuri în favoarea statului.

În vara anului 1953, s-a desfășurat la București cel de-al III-lea Festival Internațional al Studenților și Tineretului, care a solicitat eforturile Internelor în condițiile „Războiului Rece“.

În 1954 au apărut „Instrucțiunile pentru întrebuințarea trupelor operative“, document pregătit sub supravegherea consilierilor sovietici. Trupele de „securitate îndeplineau funcția de instrument al dictaturii proletariatului“ și au fost folosite mai ales ca forțe de intervenție în anii 1949–1965. În același an, în cadrul trupelor Ministerului Afacerilor Interne s-a trecut la organizarea sistematică a concursurilor de trageri, de patrulare, atletism și schi – adevărate sărbători ostășești – care se finalizau cu obținerea brevetului și a insignei „Gata pentru muncă și apărare“. Concursurile, inițiate imediat după Războiul de Reîntregire Națională (în 1922) și care au dus în perioada interbelică la selecționarea unor sportivi care participau la concursuri internaționale, fuseseră întrerupte în anul 1939 din cauza izbucnirii războiului.

Prin ordinul ministrului Afacerilor Interne, în anul 1955 (după moartea lui Stalin) au fost luate măsuri pentru întărirea autorității comandantului ca șefi unici, cu puteri depline la toate eșaloanele, dar cu obligația de a respecta regulamentele și principiul consultării în problemele principale. Se pune capăt practicii, străine spiritului Armatei Române, anume aceea că loțiitorul politic, trecând cu ușurință peste atribuțiile comandanților, comenta negativ ordinele și măsurile stabilite de aceștia, invocând dreptul de a ține totul sub control, „în numele partidului“ și în acest fel afectând grav disciplina militară.

La granița cu U.R.S.S. s-a trecut experimental la organizarea pazei pe fâșia de responsabilitate, la propunerea grănicerilor sovietici, care construiseră gard de sârmă cu dispozitive de control pe întreaga frontieră cu România. La cea iugoslavă, au fost desființate câmpurile de mine și a fost demolat gardul de sârmă (1956), în perspectiva vizitei la București a șefului statului iugoslav, Iosif Broz Tito. (Dispozitivul fusese realizat de grănicerii români în anii 1951–1953, pe fondul unor relații încordate între cele două țări, reflectate în sporirea măsurilor de pază în sectorul de frontieră respectiv, cu efective mari prin manevre de la unitățile de pe alte direcții, lucrări genistice cu densitate mare, interdicții speciale privind accesul și circulația în zona respectivă. În 1954, printr-o Hotărâre a Guvernului privind regimul zonei de frontieră se stabilise fâșia de frontieră, precum și regulile referitoare la accesul, circulația și domicilierea în zonă, pășunatul, folosirea apelor, pescuitul, regimul culturilor. În septembrie 1954 s-a introdus controlul grăniceresc pe comunicații și pe toate mijloacele de transport, la intrarea și ieșirea din zona de frontieră cu Iugoslavia și, la nevoie, cu celelalte țări vecine).

După perioada în care îndeplinit funcția de ministru de interne, a fost exclus din P.M.R. (iunie 1958), fiind încadrat în grupul „Doncea-Răceanu-Șandru“ și alții, foști ilegaliști, acuzați de „uneltire clandestină“ pentru măsuri de destalinizare în conducerea P.M.R., cu referire directă la Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost reprimat în partid prin Hotărârea Secretariatului C.C. al P.M.R. din 13 aprilie 1965. Nicolae Ceaușescu l-a folosit ca „martor al acuzării“ cu prilejul reabilitării lui Lucrețiu Pătrășcanu (aprilie 1968). La 12 august 1969 a fost ales membru al C.C. al P.C.R. până la 23 noiembrie 1979.

Pavel Ștefan a murit la 22 ianuarie 1984, în București.

Bibliografie: Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Crișan, Gheorghe. *Piramida puterii. Oameni politici și de stat din România (23 august 1944–22 decembrie 1989)*. Editura PRO HISTORIA. București, 2002.

CORNEL ONESCU

**(28 ianuarie 1920, Gogoșu, Dolj –
15 noiembrie 1993, București)**

– ministru de interne:	27 iulie–21 august 1965
	21 august 1965–9 decembrie 1967
	9 decembrie 1967–13 martie 1969
	13 martie 1969– 24 aprilie 1972

S-a născut la 28 ianuarie 1920 în comuna Gogoșu – Dolj. S-a calificat tipograf zețar (1931) și a lucrat la diferite tipografii din București și Craiova. În 1933 a intrat în mișcarea muncitorească.

După 1944 a dus muncă de propagandă printre soldați, iar în 1945 a fost scos din producție, lucrând în colectivul de cadre al Sectorului IV – Roșu al Capitalei, al cărui secretar P.C.R. a ajuns în 1947. Din decembrie 1947, este activist al C.C. al Partidului Comunist Român – la propagandă și agitație – și apoi instructor la secția cadre a aceluiași partid.

A absolvit Școala medie de partid din Breaza (1947), Școala profesională serală, Școala Superioară de Partid de pe lîncă C. C. al P.C.U.S. (1954), Facultatea de Economie Generală a Institutului de Studii Economice (I.S.E.) din București și Școala Superioară de Partid „Ștefan Gheorghiu“.

În perioada 27 iulie 1965–24 aprilie 1972 a fost ministru al Afacerilor Interne.

După moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și instalarea lui Nicolae Ceaușescu în fruntea Partidului Comunist (1965) s-a introdus un control mai riguros al politicului și în Ministerul Afacerilor Interne, instituției revenindu-i sarcini noi în realizarea unor activități în cadrul economiei naționale.

În 1967, Ministerul de Interne a primit o nouă organizare: a fost creat Consiliul Securității Statului, iar din octombrie același an, trupele Ministerului Afacerilor Interne au fost împărțite în Trupe de Securitate și Trupe de Pază, integrate în structuri organizatorice diferite. Potrivit unei hotărâri a Consiliului de Miniștri din 1967, Ministerul Afacerilor Interne avea în structura sa miliția, penitenciarele, arhivele statului, trupele de pază, pompierii și numeroase structuri administrative.

Invazia unor țări socialiste în Cehoslovacia (august 1968), pentru a reduce la tăcere ceea ce în lumea comunistă a însemnat „Primăvara de la Praga“, a determinat reevaluarea strategiilor de apărare în caz de atac extern, act posibil pe fondul unui „climat rece“ crescut în relațiile româno-sovietice. Astfel, potrivit aprecierilor președintelui Consiliului Securității Statului, Ion Stănescu, în pregătirea trupelor speciale urma să „se pună accent pe teme referitoare la lupta unităților în teren muntos și împădurit, în

localități, la apărarea defileelor, trecătorilor și a unor obiective importante, precum și pe cele privind eliberarea unor obiective sau zone vremelnic ocupate“. În același document se menționa dorința de a procura „date privind organizarea și desfășurarea războaielor populare în concepția altor state“.

Evenimentele din 1968 au determinat reorganizarea instituțiilor militare, între care și cele care intrau în componența Ministerului Afacerilor Interne. Ele au fost dotate cu aparatură, tehnică de luptă, mijloace de transport, iar rolul lor a fost îndreptat tot mai mult în sfera economicului: paza uzinelor, combinatelor, I.A.S.-urilor, în general a proprietății de stat. De asemenea, trupele de securitate primiseră ca misiune, după inundațiile din 1970, și participarea la înlăturarea efectelor unor catastrofe naturale, cutremure sau inundații, misiuni care au început să dețină un rol din ce în ce mai important în cadrul misiunilor tuturor instituțiilor militare.

Este perioada în care s-au desfășurat anumite activități „teroriste“ organizate de români, în ciuda măsurilor de supraveghere a populației, specifice unui regim totalitar. Termenul s-a aplicat la început luptătorilor din munți, persoanelor parașutate, apoi celor care au reușit să organizeze „părăsirea raiului comunist“.

După anul 1968, a existat pericolul unor reale acțiuni teroriste organizate pe teritoriul românesc de către diferite elemente și organizații extremist-teroriste străine. Conducătorii unora dintre acestea („Septembrie Negru“, „Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei“, „Baader-Meinhof“, „Armata Roșie Japoneză“ și altele), amenințau România că „vor răspunde la timpul oportun, dispunând în orice moment de toate mijloacele de acțiune, și că „vor lovi sionismul șovin peste tot unde îl vor întâlni“. În aceste acțiuni s-au numărat, între 1971–1972, încercarea organizației „Septembrie Negru“ de a ocupa Ambasada Israelului la București și de asasinare a ambasadorului, acțiuni zădărnice de structurile Ministerului de Interne.

În 1971, a avut loc deturnarea avionului Oradea–București de către șase infractori din Marghita, sub 30 ani, care s-au constituit într-un grup, au pătruns înarmați și au forțat copilotul unui avion să decoleze spre Viena. Acest incident a dus la înființarea în cadrul Ministerului Afacerilor Interne a unor unități antiteroriste și de însoțire a aeronavelor în zbor (U.I.A.Z.), iar paza aeroporturilor și aeronavelor la sol să treacă în sarcina Ministerului Apărării Naționale.

Tot în timpul ministeriatului lui C. Onescu, ca urmare a reformei administrative, în locul regiunilor au fost reînființate

județele ca unități teritoriale tradiționale la români. Direcțiunea Generală a Miliției a fost transformată în Inspectoratul General al Miliției (1968), a fost înființat Institutul de Criminalistică de pe lângă Inspectoratul General al Miliției (1968), a fost creat Centrul de Calcul al Ministerului Afacerilor Interne (1971). Consiliul Securității Statului s-a desprins în 1969 de Ministerul Afacerilor Interne, dar s-a reunit cu Internele în 1972.

Potrivit Legii privind organizarea apărării naționale (1972), au fost integrate și Trupele de Securitate în categoria forțelor armate care trebuia să apere independența și suveranitatea națională. Ele primeau ca sarcină menținerea ordinii publice, paza unor obiective de importanță deosebită și alte misiuni speciale alături de Ministerul Apărării Naționale și Gărzile patriotice.

La 1 septembrie 1971, a început să funcționeze Centrul de Cercetări Psihofiziologice care se înființase, prin hotărâre de guvern, ca structură distinctă în Ministerul de Interne în 6 aprilie 1968. Instituția și-a schimbat de mai multe ori denumirea, ultima în anul 2000, astăzi numindu-se Centrul de psihosociologie și se ocupă de evaluarea personalului, promovarea în funcții de conducere, testare asistată pe calculator, evaluare și testare a conducătorilor auto din minister, testare la accesul în sistem și în instituțiile de învățământ proprii.

C. Onescu a mai deținut funcțiile de: prim-secretar al Consiliului Județean de Partid Teleorman (1973–1978), ministru secretar de stat, prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării (7 martie 1978–1 septembrie 1979) și prim-vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare (29 martie 1980–24 februarie 1981).

A murit la 15 noiembrie 1993, în București.

Bibliografie: Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000; Dobre, Florica; Banu, Florian; Duică, Camelia; Moldovan, B. Silviu; Țăranu, Liviu. *Trupele de Securitate (1949–1989)*. Editura Nemira. București, 2004; Dobre, Florica (coordonator). *Membrii C.C. al P.C.R., 1945–1989*, Dicționar, C.N.S.A.S. Editura Enciclopedică. București.

ION STĂNESCU

(23 ianuarie 1929, Ghercești, Dolj)

- ministru de interne:	24 aprilie 1972–17 martie 1973
- președinte al Consiliului Securității Statului:	7 mai 1968–13 martie 1969
	13 aprilie 1969–28 martie 1974
	28 martie 1974–18 martie 1975
- viceprim-ministru al Guvernului:	27 ianuarie 1977–7 martie 1978
- deputat:	1965

Născut la 23 ianuarie 1929 în comuna Ghercești, județul Dolj, Ion Stănescu a urmat școala profesională de ucenici și s-a angajat ca muncitor la Uzinele Malaxa din București. A continuat să studieze la liceul industrial, apoi la Școala militară de ofițeri politici a Ministerului Afacerilor Interne de la Oradea (1949–1952) și a Școlii Superioare de Științe Sociale „A. A. Jdanov“ de pe lângă C.C. al P.M.R. (1952–1953), după absolvirea căreia a fost încadrat la Direcția Politică a Ministerului de Interne. Ulterior, și-a completat studiile până la cele superioare de Științe Juridice (1963).

În 1947, s-a înscris în Partidul Comunist Român, activând în organizația U.T.C. a Capitalei. A fost promovat la Secția Militară a C.C. al Partidului Muncitoresc Român (denumire adoptată în 1948, în urma Congresului de unificare a Partidului Comunist Român cu Partidul Social-Democrat), unde a ajuns șef de sector pentru Ministerul de Interne și adjunct de șef de secție. În iunie 1964 a fost numit prim-secretar al Comitetului regional Craiova al Partidului Muncitoresc Român, iar după 3 ani președinte al Consiliului Securității Statului (1968), funcție pe care a ocupat-o până în 1975.

Ion Stănescu a fost și ministru de interne în perioada aprilie 1972–martie 1973, perioadă în care Consiliul Securității Statului fuzionase cu fostul Minister al Afacerilor Interne, sub denumirea de Ministerul de Interne. În cadrul atribuțiilor largi ale Ministerului de Interne (miliție, penitenciare, arhivele statului, pompieri), Trupelor de Securitate le reveneau ca misiuni paza obiectivelor de importanță „excepțională“, asigurarea ordinii pe timpul unor manifestații cu ocazia sărbătorilor naționale, a unor activități protocolare și adunări populare, paza și apărarea unor obiective și persoane vizate de teroriști, menținerea ordinii și liniștii publice, asigurarea pazei în zona aerogărilor și a punctelor de control-trecere frontieră, capturarea sau distrugerea grupurilor de cercetare-diversiune, participarea la lichidarea urmărilor unor calamități naturale. Acestea erau folosite, în procent de 50%, pentru paza reprezentanțelor diplomatice și menținerea ordinii în

aerogări. În anii următori a început să scadă ponderea misiunilor de pază și escortare și să apară în prim plan misiuni deosebite, între care participarea la prevenirea, descoperirea și neutralizarea unor acțiuni teroriste. A continuat într-un ritm mai înalt și participarea unor subunități ale Ministerului de Interne la lucrările din economia națională și la înlăturarea unor calamități naturale.

În această perioadă s-au înregistrat unele succese ale structurilor Ministerului de Interne în combaterea terorismului. În 1974, au fost depistați patru membri ai unor comandouri palestiniene care intenționau să-l asasineze pe președintele Congresului Mondial Evreiesc, aflat în vizită oficială în România. În 1975 este zădărnicită o „consfătuire” pe teritoriul României a unor membri importanți ai organizațiilor „Bader Meinhof” și „Septembrie Negru”.

Potrivit legilor de apărare a țării (îndeosebi după atacarea Cehoslovaciei în 1968 de către armatele unor țări socialiste), se prevedea participarea tuturor structurilor militare și, pe baza unui recurs la tradițiile istorice ale românilor (lupta întregului popor, cum a intrat în terminologia politică), se făcea pregătire militară cu Gărzile patriotice și tineretul, fie că era vorba de școlari sau studenți.

Într-un raport al Comandamentului Trupelor de Securitate, structură a Ministerului de Interne destinată să participe la asigurarea securității statului, se preciza că în 1974, când Ion Stănescu era la conducerea acestuia, trupele asigurau paza și securitatea a 11 obiective speciale și 81 obiective de importanță deosebită pentru apărarea țării, paza a 26 de reprezentanțe diplomatice, participau la lupta antiteroristă împreună cu miliția, mențineau ordinea în 15 aerogări, asigurau apărarea aeronavelor.

Ion Stănescu a fost membru al Comitetului Central al P.C.R. (1965–1989), secretar al C.C. al P.C.R. (1977), deputat de Oltenia, Dolj și Dâmbovița (martie 1965–martie 1980), președinte al Comitetului executiv al Sfatului popular al orașului Moreni (1968), prim-secretar al Comitetului regional Oltenia al P.M.R. (1964).

A mai deținut următoarele funcții guvernamentale: președinte al Consiliului Securității Statului (1968–1969, 1973–1975), viceprim-ministru al guvernului (1977–1978), ministru secretar de stat la Ministerul Construcțiilor Industriale (30 martie 1979–29 martie 1980; 29 martie 1980–30 martie 1981), ministru secretar de stat la Ministerul Industriei Chimice (30 martie 1981–26 august 1981), șef al Departamentului Construcții în Străinătate (26 august 1981–21 mai 1982; 21 mai 1982–26 octombrie 1984) și ministru al Turismului și Sportului (26 octombrie 1984–28 martie 1985; 29 martie 1985–

22 decembrie 1989), funcție pe care o deținea în momentul în care s-au desfășurat în România evenimentele din decembrie 1989, care au dus la răsturnarea regimului comunist condus atunci de Nicolae Ceaușescu.

În octombrie 1972 România a fost reprimită ca membru al Interpolului la cea de-a 42-a Sesiune a Adunării Generale a Organizației Internaționale de Poliție Criminală, ținută la Viena. Poliția Română a fost unul din fondatorii respectivei instituții internaționale, creată în anul 1923 și în cadrul căreia a avut o fructuoasă participare la cooperarea polițienească cu alte țări, prestigiul țării fiind asigurat prin prezența activă a unor personalități ilustre, între care cea a profesorului Vespasian Pella, ales în unanimitate membru extraordinar al Comisiei Internaționale de Poliție Criminală. În cadrul Inspectoratului General al Miliției a fost înființat Biroul Național Interpol.

Bibliografie: Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Dobre, Florica; Banu, Florian; Duică, Camelia; Moldovan, B. Silviu; Țăranu, Liviu. *Trupele de Securitate (1949–1989)*. Editura Nemira. București, 2004; Redacția Documentare a Agenției Naționale de Presă ROMPRES.

EMIL BOBU

(22 februarie 1927, Vârfu Câmpului, Suceava)

- ministru de interne:	17 martie 1973–28 martie 1974 28 martie 1974–18 martie 1975
- viceprim-ministru al Guvernului:	7 ianuarie–21 mai 1982
- deputat:	1961

S-a născut la 22 februarie 1927 în comuna Vârfu Câmpului (Suceava). Absolvent al școlii de elevi meseriași C.F.R., Emil Bobu s-a înscris, în 1941, în U.T.C. și, în noiembrie același an, a fost primit în Partidul Comunist Român. A fost doi ani secretar al celei de partid din școală și, apoi, responsabil cu probleme de tineret în Atelierele C.F.R. Iași.

A urmat, în București, o școală pentru pregătirea de pedagogi necesari școlilor și căminelor de ucenici C.F.R. Începând din 1949, a studiat la Școala Juridică de un an de la Iași, la absolvire fiind numit consilier juridic principal la Ministerul Justiției. Ulterior, a fost transferat procuror la Parchetul Militar București (cu gradul de locotenent), apoi la Procuratura Generală (cu gradul de căpitan).

În perioada 1954–1957 a urmat Facultatea de Științe Juridice și în anii următori a lucrat ca instructor în cadrul Secției Organizațiilor de Masă a C.C. al Partidului Muncitoresc Român. Între timp a urmat cursurile Școlii Superioare de Partid „Ștefan Gheorghiu“.

În 1959 a fost președinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular Regional Suceava și membru în Biroul Comitetului Regional de Partid.

În cadrul Partidului Comunist, Emil Bobu a îndeplinit funcții importante, între care cea de membru al Comitetului Central (1965–1989), secretar al Comitetului Central (1984–1989), membru al Biroului Permanent al Comitetului Central (1989).

În perioada 17 martie 1973–18 martie 1975 a deținut portofoliul Internelor.

Grupul de aviație al Ministerului de Interne a trecut, în aprilie 1973, la Ministerul Apărării Naționale. Unitatea, înființată în 1947, ca unitate a Ministerului de Interne, a funcționat între 1973–1975 în cadrul Ministerului Apărării, după care a revenit în Ministerul de Interne.

În 1974, în luna mai, a fost inaugurată Școala militară pentru pregătirea subofițerilor de miliție din Slatina, în cazarma vechiului Regiment de dorobanți Olt, denumire luată la 25 octombrie 1871, în locul celei de Batalionul de Miliție Olt din aprilie 1868. Astăzi, se numește Centrul de Formare și Perfecționare a Pregătirii Agenților de Poliție „Nicolae Golescu“ Slatina.

A fost creat Oficiul de informare documentară a Ministerului de Interne și, în septembrie 1974, s-a înființat Unitatea de producție specială „Dacia” din cadrul ministerului, în care s-a reușit obținerea primelor cristale de diamant sintetic românesc, într-o perioadă în care doar 5 state produceau aceste cristale în întreaga lume.

Emil Bobu a mai îndeplinit funcțiile de: ministru al Muncii (1979–1981), vicepreședinte al Consiliului de Stat (1975–1979), viceprim-ministru al Guvernului (7 ianuarie–21 mai 1982), președinte al Uniunii Generale a Sindicatelor din România (1979–1981).

A fost deputat de Suceava, Iași, Dâmbovița și Dolj în Marea Adunare Națională.

Într-un raport privind stadiul pregătirii de luptă a Trupelor de Securitate din 31 martie 1973, Emil Bobu preciza că aceste trupe „sunt destinate să participe, la nevoie, la menținerea ordinii publice, să asigure securitatea unor obiective de importanță deosebită și să îndeplinească unele misiuni speciale în cooperare cu unități ale Ministerului Apărării Naționale și Gărzile Patriotice”. Din efective, circa 35% erau destinate pentru securitatea obiectivelor de importanță deosebită sau de producție specială, precum și pentru paza și escortarea deținuților la punctele de lucru de pe diferite șantiere ale economiei naționale. Restul constituia unități de instrucție și pentru intervenție folosite în misiuni de menținere a ordinii publice și paza avutului obștesc, precum și pentru alte sarcini. Se semnală, de asemenea, pregătirea noilor subunități alpine și a parașutiștilor (create încă din 1969), activitatea unității de însoțire a aeronavelor, asigurarea securității unor ambasade, justificate de cerința de a acționa rapid, în caz de nevoie, în zone greu accesibile sau în situații de luptă complexe, precum și înzestrarea deficitară a acestora în ce privește legăturile radio și mijloacele de transport. De asemenea, potrivit aceluiași raport, trupele de securitate se pregăteau pentru „a interveni, în caz de nevoie, la lichidarea urmărilor unor calamități naturale și limitarea atacului cu arme de nimicire în masă pentru apărarea trecătorilor, defileurilor, ducerea acțiunilor de luptă în localități ...”.

În acest scop se organizau aplicații tactice cu forțe de pe raza județelor respective aparținând Ministerului de Interne, Ministerului Apărării Naționale și Gărzilor patriotice.

În timpul evenimentelor din decembrie 1989, ca secretar al Comitetului Central și membru al Biroului Permanent al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a fost implicat în aprobarea deciziilor luate de șeful statului, Nicolae Ceaușescu, pentru reprimarea

participanților la evenimentele care au avut loc, mai întâi la Timișoara, apoi la București și în întreaga țară. La ședința membrilor Comitetului Politic Executiv din 17 decembrie, Emil Bobu, alături de ceilalți, a fost de acord cu folosirea armelor de foc împotriva demonstranților. În dimineața zilei de 22 decembrie, în urma mării manifestații din fața Comitetului Central al P.C.R., cauzată de intervenția în forță din ziua precedentă, dar și de moartea ministrului apărării, generalul Vasile Milea, cuplul dictatorial Elena și Nicolae Ceaușescu a părăsit clădirea cu elicopterul. Emil Bobu și Manea Mănescu i-au însoțit până la Snagov, după care, cu o mașină de teren s-au îndreptat pe Șoseaua București-Pitești-Câmpulung în vederea reîntâlnirii cu Ceaușescu. Au fost arestați între localitățile Titu și Găești.

În procesul desfășurat în februarie 1990, a fost condamnat la detenție pe viață și confiscarea totală a averii personale. În aprilie 1993, Curtea Supremă de Justiție a schimbat încadrarea juridică și a dat o nouă sentință, renunțându-se la acuzația de complicitate la genocid, optându-se pentru cea de complicitate la omor deosebit de grav. A fost condamnat la 10 ani închisoare și 5 ani interzicerea drepturilor civile, iar în 25 martie 1994 a părăsit închisoarea în baza unui certificat medical.

Bibliografie: Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Agenția Națională de Presă ROMPRES, Redacția Documentare; Dobre, Florica; Banu, Florian; Duică, Camelia; Moldovan, B. Silviu; Țăranu, Liviu. *Trupele de Securitate (1949–1989)*. Editura Nemira. București, 2004; Neagoe, Stelian. *Oameni politici români. Enciclopedie*. Editura Machiavelli. București, 2007

TEODOR COMAN

(24 septembrie 1928, Izvorul de Jos, Pitești)

– ministru de interne:	18 martie 1975–5 septembrie 1978
– deputat:	1969

S-a născut la 24 septembrie 1928, în comuna Izvorul de Jos (județul Argeș). A urmat Școala militară tehnică de la Pitești, unde s-a calificat în meseria de mecanic auto, apoi Școala de ofițeri tehnici auto, pe care a absolvit-o cu gradul de sublocotenent. A fost comandant la Școlile auto din Găești și București și trecut în rezervă cu gradul de locotenent (1950), după care a lucrat la Canalul Dunăre–Marea Neagră.

A fost ales secretar al organizației Uniunii Tineretului Muncitoresc a șantierului Poarta Albă.

În noiembrie 1953, este numit prim-secretar al Comitetului orășenesc U.T.M. Constanța, funcție pe care a deținut-o timp de un an, după care a fost instructor și apoi secretar al Comitetului Regional U.T.M. Constanța.

În 1954 a fost primit în Partidul Muncitoresc Român.

Din septembrie 1955, a urmat Școala Centrală a Comsomolului din Moscova. După absolvire a fost repartizat prim-secretar al Comitetului Regional al U.T.M. Constanța.

A absolvit, la fără frecvență, Școala Superioară de Partid „Ștefan Gheorghiu“, în 1965 a trecut examenele Școlii Medii, apoi a fost licențiat al Facultății de Economie Generală a Institutului de Studii Economice (I.S.E.) din București.

De la 18 martie 1975 la 5 septembrie 1978, a ocupat funcția de ministru de interne (de la 19 noiembrie 1974 fusese prim-adjunct al ministrului) și din 11 aprilie 1984 până la 26 august 1986, pe aceea de președinte al Comitetului pentru Consiliile Populare.

La 25 mai 1975 a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Comandamentului Trupelor de Securitate, care, potrivit documentului, „era comandament de armă și făcea parte din structura organizatorică a Ministerului de Interne“, așa cum prevedea Decretul din 1972 privind organizarea Internelor. Comandamentul, subordonat direct ministrului, coopera cu alte unități ale Ministerului de Interne, ale Ministerului Apărării și cu Gărzile Patriotice.

Un aport însemnat l-au avut trupele Ministerului de Interne la prevenirea și combaterea inundațiilor din iulie 1975, participând cu un efectiv de peste 17.000 militari.

În anul următor, urmare a amplificării fenomenului terorist, s-au creat unități specializate care au acționat în principal în zona ambasadelor Israelului, Iordaniei, Siriei ș. a.

În 1976 au fost neutralizate acțiunile a 22 de cetățeni care racolau adepți pentru formațiuni extremiste și organizau, cu ajutorul acestora, acțiuni teroriste în întreaga Europă.

În același an, a fost zădărnicită tentativa de asasinat organizată de doi cetățeni români împotriva ambasadorului iordanian la București. Dar, în 1977, un grup de studenți arabi au ocupat clădirea Ambasadei Egiptului, fapt considerat ca un eșec al structurilor Ministerului de Interne.

Într-o notă documentară privind misiunile îndeplinite de trupele de securitate din 6 decembrie 1977, sunt precizate, ca rezultate pozitive, prevenirea deturnării unui avion de către Mihai Dragoș din Rădăuți și a unui grup care intenționa să deturneze o aeronavă de pe ruta Cluj–București; de asemenea sunt evidențiate acțiunile de control antiterorist de pe aeroporturile Otopeni și Băneasa, prin care s-au descoperit arme de foc și arme albe. Este menționată, de asemenea, participarea Ministerului de Interne la amenajarea traseelor de irigații, pentru 1977–1980 având în plan 150.000 ha.

În același an, minerii din Valea Jiului au intrat în grevă, una din primele manifestări radicale împotriva regimului Ceaușescu; după ce Ilie Verdeț, prim-viceprim-ministru al guvernului fusese „sechestrat” de mineri, Nicolae Ceaușescu, șeful statului s-a deplasat în zonă și a discutat cu greviștii. Au urmat arestări și fixarea domiciliului obligatoriu pentru liderii minerilor.

Cutremurul din 1977, în timpul căruia Ministerul de Interne a contribuit la salvarea unor persoane de sub dărâmături, precum și la prevenirea unor incendii la Combinatul Petrochimic Brazi și la rafinăriile din Ploiești, unele probleme de ordine cu care se confrunta regimul comunist au determinat modificări în organizarea Ministerului de Interne. Au fost create unități speciale ale trupelor de securitate care aveau ca misiune apărarea obiectivelor și traseelor de importanță „excepțională”, paza și apărarea localurilor ambasadelor, ale oficiilor consulare sau reprezentanțelor economice străine, ale aerogărilor și aeronavelor etc.

Potrivit unor studii de specialitate, aproximativ 91% din forțele de securitate era destinată unor misiuni permanente, dintre care: 61,87% pentru paza și apărarea obiectivelor speciale și a celor de „importanță deosebită”, 18,06% pentru participarea la executarea misiunilor specifice, de întărire a măsurilor de pază și ordine, 7,32% pentru participarea la misiunile de luptă antiteroristă, 1,62% pentru asigurarea transportului, 3,13% pentru paza, asigurarea de luptă și medicală a unor unități ale Ministerului de Interne.

În aprilie 1978, un nou decret al Consiliului de Stat privind organizarea și funcționarea Ministerului de Interne includea, între atribuțiile instituției, și „îndeplinirea unor misiuni privind apărarea securității statului și asigurarea securității conducerii partidului și statului și a conducătorilor de partide și state străini pe timpul prezenței acestora în R.S. România“.

Din structura Ministerului de Interne făceau parte: securitatea, miliția, trupele de securitate și de pompieri, Arhivele Statului, penitenciarele și școlile speciale de muncă și reeducare pentru minori. În cadrul Ministerului de Interne s-a înființat Unitatea specială de aviație, subordonată Departamentului Securității Statului.

La 23 octombrie 1986, a fost numit ambasador în Iordania, funcție pe care a ocupat-o până la 25 aprilie 1989.

Bibliografie: Dobre, Florica; Banu, Florian; Duică, Camelia; Moldovan, B. Silviu; Țăranu, Liviu. *Trupele de Securitate (1949–1989)*. Editura Nemira. București, 2004; Andreescu, Anghel; Munteanu, Neculai; Burcin, Octavian; Andronic, Viorel. *Istoria Jandarmeriei Române*. Editura Ministerului de Interne. București, 2000; Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Neagoe, Stelian. *Oameni politici români. Enciclopedie*. Editura Machiavelli. București, 2007.

GEORGE HOMOȘTEAN
(19 iunie 1923, Deva, Hunedoara)

– ministru de interne:	5 septembrie 1978–30 martie 1979 30 martie 1979–29 martie 1980 29 martie 1980–21 mai 1982 21 mai 1982–28 martie 1985 29 martie 1985–5 octombrie 1987
– deputat:	1969

S-a născut la 19 iunie 1923, la Deva, Hunedoara și, după studiile primare făcute în localitatea natală, a lucrat o perioadă pe șantierele de construcții din Deva, fiind calificat în fasonarea pietrelor de construcții.

În mai 1944, s-a încorporat în Regimentul 115 Infanterie, iar la 23 august 1944 a luat parte la dezarmarea armatelor hitleriste din București. A luptat pe frontul de vest până la Tisa, unde a fost rănit și trimis la spital. A fost decorat cu medalia sovietică „Victoria“.

În anul 1945, a fost detașat la Legiunea de Jandarmi Zalău, primind gradul de sergent major și fiind repartizat la postul de jandarmi Jibou, apoi la Nușfalău și Gura Sada.

În 1947 a fost primit ca membru al Partidului Comunist Român, iar în armată a fost promovat în mișcarea de tineret până în Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor și în Partidul Muncitoresc Român (1953) la Secția Externă. În 1955 a fost pus la dispoziția Regiunii de Partid Hunedoara, ca instructor regional. În 1957 este trimis de Biroul regional ca șef al serviciului cadre la Sfatul Popular Regional și, în 22 decembrie 1958, ca prim-secretar al Comitetului Raional de Partid Sebeș.

În perioada în care a fost ministru al Internelor, în cadrul Inspectoratului General al Miliției a fost creată Brigada de miliție transporturi feroviare, structurată teritorial, iar Direcția Penitenciarelor a redevenit Direcția Generală a Penitenciarelor în cadrul Ministerului de Interne (1983). În subordinea Internelor au trecut mai multe unități economice: Întreprinderea Metale Rare București, cu cele 6 unități economice miniere), Întreprinderea Agricolă de Stat Chilia Veche, Secția exploatare Viezuroiu (Gorj), Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Minereuri Neferoase din Baia Mare.

La 1 august 1984 au fost organizate Trupele de Securitate: au fost desființate unele unități, au fost înființate unități speciale și s-au schimbat denumirile și indicativele numerice ale tuturor unităților și modificându-se zonele de responsabilitate. Această formă de organizare a Trupelor de Securitate a continuat până în 1989.

În 1986 a fost înființată Școala Militară de Subofițeri Pompieri „Pavel Zăgănescu“ la Boldești–Scăieni.

Potrivit ultimelor studii apărute în domeniu, deceniul șapte și prima jumătate a anilor '70 au marcat vârful de glorie al trupelor de securitate care, în toată această perioadă, puteau rivaliza cu structurile similare din Europa de Est. A urmat un declin abrupt, în deceniul nouă, care pentru această forță a Ministerului de Interne a însemnat o continuă perioadă de degradare în ceea ce privește poziția față de celelalte structuri ale ministerului, dotarea acestora reflectând involuția economiei românești care nu mai putea acoperi necesitățile respectivei structuri supradimensionate a Ministerului de Interne. „Datorită neajunsurilor manifestate în procesul de instruire și educare a efectivelor, a lipsei de fermitate din partea unor comandanți, state majore și organe de partid – preciza ministrul Homoștean în raportul său adresat șefului statului în anul 1978 – s-au mai produs încălcări ale ordinelor și prevederilor regulamentare, iar la unele cadre și militari în termen s-a manifestat lipsă de răspundere în îndeplinirea îndatoririlor ostășești. În anul 1978, în Trupele de Securitate și de Pompieri s-au înregistrat 39 evenimente negative soldate cu 16 morți, din care 9 sinucideri“.

Între structurile Ministerului de Interne exista, în această perioadă, un conflict mocnit legat de salarizare, folosirea fondurilor pentru alte scopuri, avansarea în grad pe criterii arbitrare, angajarea în culegerea de informații și a altor structuri, sistemul defectuos de repartizare a locuințelor etc.

Un eveniment „terorist“ a fost părăsirea României de către un grup de 20 persoane (3 iulie 1980), cu un avion AN-2 de pe un aeroport de lângă Arad. Alertarea forțelor de apărare antiaeriană a fost tardivă, avionul, condus de pilotul Vasile Popescu și grupul format din rude apropiate din Banat (unii chiar membri de partid), ajuns în Austria, unde „a cerut azil politic guvernului austriac, care s-a și grăbit să îl acorde, anunțându-se totodată că avionul va fi predat autorităților române“.

Tot în această perioadă a avut loc un eveniment (1981), care a fost calificat ca fiind act terorist după standardele internaționale. Trei indivizi, cu vârste între 23 și 32 de ani au sustras, în noaptea de 22/23 august, de la un post de miliție din județul Hunedoara, două puști-mitralieră și un pistol, au deturnat un autobuz cu navetiști, obligându-i să se îndrepte spre Timișoara, cu intenția de a părăsi România. Operațiunea „Autobuzul“, cum a fost cunoscută acțiunea miliției și trupelor de securitate locale, a avut ca rezultat împușcarea celor trei „teroriști“ și a câtorva din pasagerii autobuzului. Raportat ca un succes al Ministerului de Interne, în realitate evenimentul a scos în evidență reale deficiențe în tehnica de negociere a comandanților.

La 26 august 1982, un avion venit din Germania Federală în Iugoslavia, a violat spațiul aerian și teritoriul românesc, trecând ilegal în România pe la nord de Jimbolia, a aterizat la Sânpetru German, de unde a luat la bord 4 cetățeni români pe care pilotul stabilise din timp să-i transporte în Occident.

George Homoștean a lucrat și în diplomație, ca ambasador al României în Cehoslovacia (21 aprilie 1989–31 decembrie 1989), funcție pe care o deținea în timpul evenimentelor din decembrie 1989.

Bibliografie: Dobre, Florica; Banu, Florian; Duică, Camelia; Moldovan, B. Silviu; Țăranu, Liviu. *Trupele de Securitate (1949–1989)*. Editura Nemira. București, 2004; Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion; Mamina, Ion; Scurtu, Ioan. *Enciclopedia de istorie a României*. Editura Meronia. București, 2000; Crișan, Gheorghe. *Piramida puterii. Oameni politici și de stat din România (23 august 1944–22 decembrie 1989)*. Editura PRO HISTORIA. București, 2001; Păiușan, Cristina; Ion, Narcis Dorin; Retegan, Mihai. *Regimul comunist din România. O cronologie politică (1945–1989)*. Editura Tritonic. București, 2002; *Membrii C.C. al P.C.R. 1945–1989. Dicționar*. Editura Enciclopedică. București, 2003.

TUDOR POSTELNICU

(13 noiembrie 1931, Provița de Sus, Prahova)

- ministru de interne:	5 octombrie 1987–22 decembrie 1989
- ministru secretar de stat la Ministerul de Interne, Şef al Departamentului Securităţii Statului:	7 martie 1978–30 martie 1979 30 martie 1979–29 martie 1980 29 martie 1980–21 mai 1982 21 mai 1982–28 martie 1985 29 martie 1985–5 octombrie 1987
- deputat:	1980

Ultimul ministru de interne din perioada comunistă. Născut la 23 noiembrie 1931, în comuna Provița de Sus, Prahova, Tudor Postelnicu a absolvit cursurile unei școli industriale după care a lucrat ca strungar la Societatea „Creditul minier“.

A desfășurat o îndelungată activitate în cadrul Uniunii Tineretului Comunist începând cu anul 1945 străbătând toate treptele ierarhiei politice până în 1959, când a fost numit în funcția de adjunct al șefului Secției Organizatorice a C.C. al Uniunii Tineretului Muncitor.

Din decembrie 1953 a fost membru al Partidului Muncitoresc Român și a îndeplinit funcțiile de prim-secretar al Comitetului de partid al județului Buzău (1975–1978); membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Român (1979–1989), membru supleant al Comitetului Politic Executiv (1984–1989).

A fost deputat de Teleorman și Prahova (1980–1989) în Marea Adunare Națională.

La 7 martie 1978 a fost numit ministru secretar de stat la Ministerul de Interne și șef al Departamentului Securității Statului, iar în perioada 5 octombrie 1987 până la 22 decembrie 1989 a fost ministru de interne.

În anii '80, deficiențele înregistrate în domeniul economic au dus și la schimbări în misiunile Ministerului de Interne. O parte din structuri, în loc să se ocupe de ordinea internă, erau îndreptate spre prestarea de activități economice. Practic, mai ales în agricultură și în construcții, munca deținuților politici din anii '50 a fost înlocuită cu cea a militarilor, elevilor, studenților, profesorilor, a altor grupuri socio-profesionale.

Ca urmare a nemulțumirilor generate de cuantumul salariilor, la 15 noiembrie 1987, muncitorii de la Întreprinderea de autocamioane Brașov au întrerupt munca, au solicitat un dialog cu conducerea, dar neprimind un răspuns favorabil, s-au deplasat spre Comitetul

Județean de partid. Acțiunea s-a transformat într-o manifestație violentă, cu participarea unui număr însemnat de cetățeni ai orașului. Au intervenit forțele de ordine, care au împrăștiat demonstrații după care au fost declanșate cercetări de către instituțiile abilitate. Mulți au fost condamnați la închisoare sau la domiciliu obligatoriu.

Ministeriatul său la Interne a fost marcat de toată problematica politică și de ordine internă din toamna anului 1989.

Pe fondul general de nemulțumire a populației față de regimul dictatorial al lui Nicolae Ceaușescu, pe la pichetul Pordeanu, celebra gimnastă româncă, Nadia Comăneci a trecut ilegal frontiera vestică, la 27 noiembrie 1989 și s-a stabilit în S.U.A.

Numeroase alte „întâmplări“, ca și creșterea substanțială a turiștilor „în tranzit“ au dus la hotărârea de a fi trecute Trupele de Grăniceri din subordinea Ministerului Apărării Naționale în cea a Ministerului de Interne (15 decembrie 1989).

Dând curs cererii Eparhiei Reformate Oradea, confirmată de Departamentul Cultelor, Laszlo Tökes a fost revocat din funcția de pastor la Parohia Reformată Timișoara. A urmat apoi un conflict pe linie judiciară între Laszlo Tökes și Episcopia Oradea pentru evacuarea imobilului în care locuia, făcând loc astfel noului numit. Această situație, rezolvată abia în 1990 de Curtea Supremă de Justiție, a constituit scânteia care a declanșat evenimentele din decembrie de la Timișoara.

Începute la Timișoara la 16 decembrie, manifestațiile antidictatoriale au continuat la București (21 decembrie) și în toată țara. Sub presiunea acestora Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu au părăsit sediul Comitetului Central, la 22 decembrie. Intervenția în forță a unităților Ministerului de Interne și ale Ministerului Apărării Naționale nu a făcut față situației. Potrivit datelor publicate, în timpul evenimentelor au decedat 1.104 persoane, dintre acestea 162 fiind ucise până la 22 decembrie. Numărul răniților se ridică la 3.352 persoane (până la 22 decembrie, fiind rănite 1.107 persoane, iar după această dată 2.245). Din totalul victimelor înregistrate după 22 decembrie, un număr de 260 decedați și 545 răniți aparțin Ministerului Apărării Naționale, iar 65 decedați și 73 răniți, Ministerului de Interne.

Unitățile Ministerului de Interne, potrivit Comunicatului Frontului Salvării Naționale (organism creat în acele zile ca instituție de conducere a țării), au fost integrate Ministerului Apărării Naționale, care a preluat comanda unică asupra tuturor trupelor și mijloacelor de luptă ale țării. Departamentul Securității Statului și Comandamentul Trupelor de Securitate, împreună cu unitățile subordonate, au

intrat în componența Ministerului Apărării Naționale, devenind unități de infanterie. De asemenea, denumirea de Miliție a fost schimbată în Poliție, revenind la o formă tradițională.

Tudor Postelnicu a fost unul dintre cei mai apropiați și de încredere colaboratori ai fostului șef de stat Nicolae Ceaușescu. A aprobat hotărârile care vizau organizarea represaliilor asupra demonstranților de la Timișoara. A fost arestat în noaptea de 22/23 decembrie 1989.

Tribunalul Militar teritorial București l-a condamnat în procesul, început la 2 februarie 1990, la închisoare pe viață și confiscarea totală a averii personale, alături de fostul premier Manea Mănescu, de Ion Dincă și Emil Bobu. Pedepsa a fost schimbată în 7 ani închisoare și 8 ani interzicerea drepturilor civile, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 aprilie 1993. În martie 1994, pe baza unui certificat medical, a părăsit închisoarea.

Bibliografie: Gheorghe, Constantin. *O istorie a Internelor în date*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Pitulescu, Ion; Lazăr, Marin; Constantin, Ion; Lăpăduși, Vasile; Alexandrescu, Vladimir. *Anul Nou se naște în sânge!*. Editura Universal Pan. București, 1998; *Rechizitoriul Parchetului General trimis Curții Supreme de Justiție, secția militară, la 17 decembrie 1993*; Agenția Națională de Presă ROMPRES, Redacția Documentare; Ștefănescu. Domnița. *Cinci ani din istoria României. (decembrie 1989–decembrie 1994)*. Editura Mașina de scris. București, 1995.

General MIHAI CHIȚAC

(4 noiembrie 1928, Suhartu, Botoșani)

S-a născut într-o familie de agricultori, în comuna Suhartu, județul Botoșani, la 4 noiembrie 1928. A făcut studii liceale în București, a absolvit Școala de ofițeri de infanterie la Sibiu (1949), Academia de Înalte Studii Militare din București (1952). Este licențiat în specialitatea de „comandă și arme întrunite“. În 1955 își schimbă specialitatea militară devenind ofițer de trupe chimice. Este doctor în științe militare, specialitatea „Tactica armelor nucleare și chimice“ (1980).

În 1956 a fost primit în Partidul Muncitoresc Român (Partidul Comunist Român din 1965), după ce, din 1947 fusese primit în Uniunea Tineretului Comunist. Până atunci muncise la Federala „Bihorul“ și pe șantierul Fabricii de confecții din București.

În peste 40 de ani de carieră militară, generalul Mihai Chițac a parcurs întreaga ierarhie a gradelor, până la general-colonel (28 decembrie 1989). După absolvirea Academiei, a fost comandant de subunitate în garnizoanele Bacău și Buzău, ofițer în Marele Stat Major și în Comandamentul Trupelor Chimice, comandant al Școlii Militare de Ofițeri din Câmpulung Muscel, conferențiar la Academia de Înalte Studii Militare, comandant al Trupelor chimice ale Ministerului Apărării (1967) și comandant al garnizoanei București (1988).

În urma activității de cercetare științifică în domeniul chimiei specifice mediului militar și dozimetriei nucleare pe care a coordonat-o prin funcția de comandant al trupelor chimice, au fost create o serie de mijloace de apărare cu efecte superioare celor existente la acea dată. A participat ca expert în comisiile tehnice de stabilire a cauzelor și efectelor unor accidente provocate de explozii, în industria chimică și în alte domenii. A condus activități de lichidare a unor focare de contaminare chimică. În 1986 a fost la Cernobîl, unde a analizat efectele exploziei reactorului nuclear, efectuând măsurători dozimetrice atât la fața locului, cât și pe teritoriul României, în unele zone contaminate cu izotopi radioactivi

A publicat, în literatura militară de specialitate, 58 lucrări și articole, majoritatea lor vizând acțiunile de luptă ale trupelor, protecția armatei și a populației împotriva armelor nucleare, chimice și biologice.

În decembrie 1989 a fost implicat în evenimentele desfășurate în principalele orașe ale țării, în care revolta a cunoscut o intensitate deosebită. A făcut parte din grupul de generali trimiși la Timișoara pentru a înăbuși manifestațiile revoluționare din localitate.

A fost acuzat, ulterior, pentru deciziile luate în această perioadă. În cadrul procesului, el a afirmat că, dimpotrivă, a venit în apărarea și sprijinul populației printr-o serie de măsuri: instituirea pazei severe la întreprinderile chimice „Solventul“ și „Azur“ care ar fi prezentat mare pericol în caz de explozie, nefolosirea grenadelor lacrimogene pentru dispersarea demonstranților, evitarea blocării unei intersecții din Calea Girocului, eliberarea unui grup de demonstranți reținuți în Piața Catedralei din Timișoara, asumându-și astfel mari riscuri. În același timp, în calitate de comandant al garnizoanei București, a cerut trupelor din Capitală să nu deschidă foc asupra demonstranților.

A fost numit în fruntea Ministerului de Interne într-o perioadă dificilă (28 decembrie 1989–18 iunie 1990), caracterizată de convulsii sociale și politice apărute în contextul valului revoluționar și contestatar, deopotrivă.

Cu o poliție numeric redusă, slab înzestrată tehnic și timorată după evenimentele din 1989, ministrul de interne Mihai Chițac s-a străduit să facă față unor situații dificile create îndeosebi în București, între care mitingurile din 12 și 28 ianuarie, manifestația antiguvernamentală din 18 februarie, demonstrația-maraton din Piața Universității (aprilie–iunie), precum și conflictele interetnice din Târgu Mureș (martie 1990) care s-au soldat cu pierderi de vieți omenești din rândul românilor și maghiarilor. Intervenția în forță a trupelor Ministerului de Interne, după alegerile din 20 mai (alegeri desfășurate în condiții normale), pentru reluarea circulației în centrul Capitalei și eliberarea Pieții Universității, care a dus la ciocniri între jandarmi și demonstranți (13–15 iunie 1990) și participarea minerilor la restabilirea ordinii în București au făcut ca, la 14 iunie 1990, să fie eliberat din funcție și transferat la Ministerul de Externe, în vederea numirii într-o funcție diplomatică, act ce nu a mai avut loc.

De asemenea, în perioada ministeriatului său, Trupele de apărare teritorială (fostele Trupe de Securitate), care în luna ianuarie fuseseră trecute în subordinea Ministerului Apărării, au trecut din nou în subordinea Ministerului de Interne cu denumirea de Trupe de Pază și Ordine (aprilie 1990).

După decembrie 1989 nu s-a înscris în vreo formațiune politică.

Acuzat de către Secția Penală a Curții Supreme de Justiție pentru omor deosebit de grav (în dosarul reprimării revoluției de la Timișoara din 16–22 decembrie 1989), în același dosar cu generalul Victor Atanasie Stănculescu, adjunct al ministrului apărării, la 15 iulie 1999 a fost condamnat la 15 ani închisoare, 5 ani interzicere a

unor drepturi, degradare militară și plata a 36 de miliarde lei daune morale și materiale către urmașii celor 72 de morți și către cei 253 de răniți la Timișoara în timpul evenimentelor din decembrie 1989.

Sedința a rămas definitivă prin hotărârea magistraților Înaltei Curți de Casație și Justiție din 3 aprilie 2007.

Bibliografie: Redacția Documentare a Agenției Naționale de Presă ROMPRES; colecția ziarelor centrale; Arhivele Naționale ale României; *Protagoniști ai vieții publice (1989–1994)*. Vol. I–III. Coordonatori: Ivanici, Ioan și Marcu, Paraschiv. Agenția Națională de Presă ROMPRES. București, 1994–1995; Neagoe, Stelian (sub redacția) și colectivul de autori. *Enciclopedia istoriei politice a României. 1859–2002*. Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale. București, 2003; Alexandrescu, Ion și Stoica, Stan. *România după 1989. Mică enciclopedie*. Editura Meronia. București, 2006.

DORU VIOREL URSU

(1martie 1953, Drobeta Turnu Severin)

- ministru de interne:	14–28 iunie 1990 28 iunie 1990–16 octombrie 1991
- deputat:	1992

A fost numit ministru de interne într-un moment de cumpănă al istoriei României și anume după demonstrația de forță a minerilor la București din 13–15 iunie 1990. El a reușit să restabilească ordinea în Capitală, prin folosirea forțelor de ordine și îndeosebi prin dialogul purtat cu demonstrații.

S-a născut la 1 martie 1953, la Drobeta Turnu Severin; este absolvent al Liceului „Gheorghe Lazăr” din București și licențiat al Facultății de Drept din Universitatea București (1976) ca șef de promoție. A fost procuror (1976–1979), judecător militar la Tribunalul Militar București (1980–1986), vicepreședinte (1986–1990) și președinte al Tribunalului Militar București (februarie–iunie 1990). Este doctor în drept al Universității din București și este menționat în *Who's who in the World*, începând din 1991.

Doru Viorel Ursu a ocupat fotoliul Internelor într-o perioadă marcată de începuturile reorganizării, pe principii democratice, a Ministerului de Interne (1990–1991). În timpul mandatului său, au fost reînființate Trupele de Jandarmi (5 iulie 1990) prin transformarea Trupelor de Pază și Ordine (fostele Trupe de Securitate). S-a revenit astfel la tradiția românească, potrivit căreia în sistemul de ordine exista Jandarmeria Română, înființată la 3 aprilie 1850, instituție care fusese desființată în 1949, în locul ei fiind create Trupele de Securitate.

Tot în această perioadă, la 15 octombrie 1990, s-a stabilit trecerea Direcției Generale a Penitenciarelor din cadrul Ministerului de Interne în subordinea Ministerului Justiției. A fost înființată (1 decembrie 1990) Brigada de Asigurare a Ordinii și Liniștii Publice (B.A.O.L.P.), alcătuită din ofițeri și subofițeri cu pregătire militară și fizică deosebite. În condițiile politice din România de după evenimentele din decembrie 1989, când manifestațiile din stradă cunoșteau o mare frecvență și intensitate, a fost adoptată Legea care se referă la organizarea și desfășurarea adunărilor publice, lege ce precizează drepturile și obligațiile primăriilor, organizatorilor, participanților la adunările publice și ale forțelor de ordine. „Cetățeanul țării – declara Doru Viorel Ursu unui cotidian central în octombrie 1990 – are nevoie să simtă că viața, sănătatea lui și a familiei, averea de care dispune sunt ocrotite. Indiferent ce guvern se află la putere, indiferent de evoluția vieții politice, Ministerul de Interne trebuie să se structureze din ce în ce mai clar ca apărător al drepturilor cetățeanului“.

La 18 decembrie 1990 a fost adoptată legea de organizare și funcționare a Ministerului de Interne, în structura sa intrând Poliția, Jandarmeria, Pompierii, Poliția de Frontieră și Arhivele. Legea definește această instituție de bază a României ca fiind „organul central al puterii executive care exercită atribuțiile ce-i revin cu privire la respectarea ordinii publice, apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a avutului public și privat, contribuind prin aceasta la realizarea unei societăți democratice în România, la apărarea independenței, suveranității naționale și integrității teritoriale“.

În timpul ministeriatului său, au fost înființate Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza“ și liceele militare ale Ministerului de Interne – „Neagoe Basarab“ (Buzău) și „Constantin Brâncoveanu“ (Ploiești) – și au fost semnate primele acorduri cu instituții similare din Europa.

De asemenea, prin reorganizarea fostului Centru de perfecționare, existent din 1980, a fost înființată în 1991 Școala Națională de Perfecționare Arhivistică „Profesor Aurelian Sacerdoțeanu“, care funcționează ca structură distinctă în cadrul Arhivelor Naționale. La școală se țin cursuri de arhivistică, paleografie și limbi străine. În perspectivă, școala va fi integrată, ca program, unui Sistem Arhivistic Unitar, alături de Facultatea de Arhivistică.

În 1990, la Târgu Mureș, a luat ființă Serviciul Medical de Urgență, Reanimare și Descarcerare (SMURD) care era, la început, un serviciu voluntar. Treptat, SMURD s-a încadrat în structurile medicale și militare ale zonei, parcurgând mai multe etape: asocierea cu pompierii (1991), colaborarea cu pompierii din Scoția (1993), strângerea de fonduri pentru cumpărarea unei ambulanțe (1998), închirierea unui elicopter (1999) și încheierea unui protocol între Ministerul de Interne și Ministerul Sănătății care prevede extinderea SMURD-urilor la nivelul întregii țări pe baza unui program al Băncii Mondiale.

La 15 mai 1991, a luat ființă în cadrul Jandarmeriei Române, Secția Pază și Asigurare a Valorilor Băncii Naționale a României.

Doru Viorel Ursu și-a încheiat mandatul în urma evenimentelor din septembrie 1991, cunoscute ca fiind „o nouă mineriadă“ și care au avut ca efect căderea premierului Petre Roman.

După exercițiul demnității de ministru de interne, el a fost subsecretar de stat la Ministerul de Externe (24 octombrie–23 decembrie 1991), secretar de stat, șef al Departamentului pentru Administrație Publică Locală (23 decembrie 1991–noiembrie 1992).

Membru al Frontului Salvării Naționale din 16 august 1992, apoi al Partidului Democrat (din partea căruia este deputat în

legislatura 1992–1996), Doru Viorel Ursu a demisionat în martie 1995 din P.D., devenind deputat independent până în noiembrie 1996, când s-a înscris în Partidul Alianța pentru România.

Astăzi își continuă activitatea ca avocat. A fost și cadru didactic la Academia de Poliție „Al. I. Cuza” din capitala României.

În prezent este și președinte al Comisiei de Disciplină din cadrul Federației Române de Fotbal.

Este autor al volumelor *Din însemnările unui ofițer de justiție* (1987), al eseurilor politice *Colivia cu ciori vopsite* (1995) și a multor articole de specialitate.

Bibliografie: *Cartea Albă a Ministerului de Interne. 1990–2000*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Redacția Documentare a Agenției Naționale de Presă ROMPRES; Colecțiile publicațiilor editate de Ministerul de Interne: „În slujba Patriei”, „Poliția Română”; Neagoe, Stelian. *Oameni politici români. Enciclopedie*. Editura Machiavelli. București, 2007.

VICTOR BABIUC

(3 aprilie 1938, Răchiti, Botoșani)

- ministru de interne:	16 octombrie 1991–19 noiembrie 1992
- deputat:	1990

S-a născut la 3 aprilie 1938, în comuna Răchiți, județul Botoșani, într-o familie de învățători.

Licențiat al Facultății de Drept din București (1958), Victor Babiuc este doctor în Drept al Universității București (1979). A urmat cursuri postuniversitare de drept maritim (1979).

Consultant la Arbitrajul de Stat Brașov (1958–1963), consilier juridic la Uzinele „Tractorul“ Brașov (1963–1965 și 1966–1968); judecător la Tribunalul Brașov (1965–1966); consultant și consilier la Arbitrajul de Stat Central (1968–1971); consilier-șef la Ministerul Comerțului Exterior (1971–1977); cercetător științific la Institutul de Economie Mondială (1977–1989); profesor asociat la Academia de Înalte Studii Economice (1980–1985); consilier temporar la Consiliul legislativ (1985–1989); expert la Comisia Constituțională a Consiliului pentru Unitatea Națională (februarie–mai 1990).

Membru al panelului de arbitri al American Association (A.A.A.) Abu Dhabi Commercial Conciliation and Arbitration Center și al Curții de Arbitraj Comercial Internațional.

Membru al Colegiului Director, vicepreședinte și vicepreședinte executiv al Partidului Democrat/F.S.N., în 1991–2000, în 1991–1996, ministru al Justiției (1990–1991), al Internelor (1991–1992) și ministru al Apărării Naționale (decembrie 1996–ianuarie 1998 și aprilie 1988–iulie 2000), deputat din partea Partidului Democrat (1990–2000), apoi din partea Partidului Național Liberal (2000–2004), membru în Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, președinte al Comisiei pentru lupta împotriva abuzurilor și a actelor de corupție (1992–1996). În cabinetele conduse de Victor Ciorbea, Radu Vasile și Mugur Isărescu a fost ministru al Apărării, funcție din care a demisionat la 9 martie 2000. În perioada aprilie 1998–noiembrie 1999 a fost și ministru de stat

A fost ministru de interne în cabinetul Theodor Stolojan, cabinet numit după evenimentele din septembrie 1991, cunoscute sub denumirea de „a doua mineriadă“, care au dus la căderea guvernului Petre Roman.

Este perioada în care au început dezbaterile privind demilitarizarea Ministerului de Interne. În opinia ministrului Victor Babiuc, „la baza acestei transformări trebuie să stea aspectul democratic – instrumentul de ordine al unei democrații fiind, prin excelență, unul civil“. Precizând că „toate sau aproape toate polițiile

statelor democratice sunt civile“, ministrul Victor Babiuc aprecia că „structura ierarhică de tip militar a condus la rigiditate în funcționarea structurilor de ordine și a permis deseori transformarea poliției într-un instrument politic. Militarizarea poliției a condus, paradoxal, nu la eficientizarea activității acesteia, ci la o birocratizare a ei“ – declara Victor Babiuc.

Victor Babiuc a asigurat continuarea procesului de înnoire pe care Ministerul de Interne l-a cunoscut în perioada de după evenimentele din decembrie 1989, buna funcționare a structurilor acestei instituții, în concordanță cu legile. „Există un principiu al proporționalității reacției organelor de ordine – afirma ministrul într-un interviu – și, în raport de felul în care se manifestă cel care încalcă legea, și reacția poate fi mai blândă sau mai dură. Întotdeauna, însă, este necesar ca ordinea și liniștea să fie restabilite, iar cei ce le-au adus atingere să fie trași la răspundere“ – preciza el.

Referindu-se la statutul ministrului de interne, el aprecia că „în mod normal, acesta nu trebuie să fie implicat politic. Ministerul de interne este un minister eminentemente apolitic ... Singurul mod în care se manifestă politic este votul la alegerile parlamentare sau prezidențiale“.

Printr-un ordin al ministrului Victor Babiuc, s-a revenit la vechile denumiri ale poliției: Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul de Poliție Județean, Inspectoratul de Poliție al Capitalei, iar Direcția Arme, Explozibili, Stupefiante din Inspectoratul General al Poliției s-a transformat în Direcția Antidrog, Arme, Explozibili.

Numeroasele manifestări de corupție apărute în societatea românească după evenimentele din decembrie 1989 au solicitat modificarea legislației. La 8 iulie 1992 a fost completat Codul penal referitor la unele fapte de corupție. „Primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori de alte foloase, după ce a îndeplinit un act în virtutea funcției sale“ sau „executarea de promisiuni de daruri“ se pedepsește cu închisoare.

În 1992, prin ordin al ministrului, a luat ființă Comitetul pentru Drepturile Omului și Dreptul Umanitar din Ministerul de Interne, organ consultativ al ministrului pe probleme referitoare la promovarea și protecția drepturilor omului și aplicarea dreptului umanitar în și de către Ministerul de Interne. S-au înființat, treptat, comitete și comisii pentru drepturile omului și drept umanitar în toate unitățile centrale și teritoriale. A început o activitate de „formare a formatorilor“, în etape zonale, pentru crearea unor specialiști în domeniu.

În această perioadă a fost înființată Facultatea de Arhivistică, instituție de învățământ superior care pregătește specialiști pentru Arhivele Naționale. Până în decembrie 1989, cercetătorii în domeniu erau absolvenți ai Facultății de Istorie din cadrul Universității, unde funcționa o grupă de Arhivistică.

La 1-2 septembrie 1992, Victor Babiuc a fost gazda omologului său maghiar. Cu acest prilej, cei doi demnitari au semnat un document de colaborare cu privire la „preluarea persoanelor care au trecut fraudulos frontiera sau a căror ședere a devenit ilegală, precum și o înțelegere privind înființarea de noi puncte de trecere a frontierei, la granița română“.

Este autor a circa 200 de lucrări publicate în domeniul dreptului, comerțului internațional și al dreptului comercial, între care: *Riscurile contractuale în vânzarea comercială internațională*. Editura Științifică și Enciclopedică. București, 1992; *Exportul în contrapartidă. Probleme economice și juridice*. Editura Academiei (în colectivul de coordonare). București, 1996; *Dicționar juridic de comerț exterior* (în colaborare). Editura Enciclopedică. București, 1995; *Regimul juridic al contractelor economice* (în colaborare). Editura Științifică. București, 1993; *O singură direcție: apusul*. București, 1998; *Cuvânt la puterea a patra*. București, 1999.

În prezent, Victor Babiuc face parte din Partidul Democrat.

Bibliografie: Interviuurile din publicațiile editate de Ministerul de Interne: „În slujba Patriei“, „Poliția Română“; *Cartea Albă a Ministerului de Interne. 1990–2000*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliana. *Miniștrii de interne ai României (1862–2001)*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001.

General GEORGE IOAN DĂNESCU

**(30 octombrie 1938, Ploiești, Prahova –
8 iunie 2002, București)**

S-a născut la 30 octombrie 1938, la Ploiești, județul Prahova. A absolvit Școala de ofițeri de miliție din București (1960), Facultatea de Drept (1971) și cursul postuniversitar de drept penal (1976).

A îndeplinit funcții de execuție în Miliția județului Prahova (1960–1971), a fost șef de serviciu, loțiitor și șef al Milițiilor Județene Prahova și Constanța (1971–1990).

A fost sportiv de performanță la Clubul Sportiv „Petrolul Ploiești“.

După evenimentele din decembrie 1989 a fost secretar de stat și șeful Departamentului Poliției (1990–1991), secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe (1992), ministru de interne (1992–1994), secretar de stat, șeful Departamentului Ordinii Publice, prim-loțiitor al ministrului de interne.

Începând din anul 2001 a fost consilier al ministrului de interne.

A promovat în Parlament Legea Poliției și a înaintat forului legislativ proiectul de Lege privind organizarea Jandarmeriei. A înființat formațiunea de crimă organizată și formațiunea anticorupție. Din această perioadă, Inspectoratul Poliției Capitalei se va numi Direcția Generală a Poliției Capitalei, iar forțele polițienești vor fi suplimentate cu 20%.

Pe acest fond, la 25 ianuarie 1994, Senatul se întrunește pentru a dezbate unele proiecte de legi, între care și Legea Poliției pentru a fi adoptată în regim de urgență.

La 6 martie 1994, George Dănescu este revocat din funcție și numit secretar de stat în același minister. În locul său a fost numit Doru Ioan Tărăcilă.

Ministeriatul lui George Ioan Dănescu a fost marcat de apariția Legii privind frontiera de stat a României (1992), a Legii pentru modificarea și completarea Codului penal privind unele fapte de corupție (1992), a Legii privind înființarea, organizarea și funcționarea Corpului gardienilor publici (1993).

De asemenea, în această perioadă, au fost încheiate protocoale de colaborare cu instituțiile similare din Moldova, Turcia, Ucraina, Rusia, Iugoslavia, Polonia, Norvegia și Franța.

Ministerul de Interne a fost implicat în asigurarea liniștii publice și a ordinii sociale în timpul grevei tipografilor (9–10 decembrie 1992) care protestau pentru necesitatea re tehnologizării, scutirea de anumite taxe, mărirea salariilor, protejarea poligrafiei de către stat ca patron unic; de asemenea, Ministerul de Interne s-a confruntat cu mișcări de stradă cum ar fi: mitingul constructorilor de avioane

(16 martie 1993), marșul șoferilor (12 aprilie 1993), greva generală a celor 6 confederații sindicale (5–6 mai 1993), greva minerilor din Valea Jiului și din alte bazine carbonifere (2 august 1993). Dintre toate mișcările sociale, cea mai gravă a fost aceea a mecanicilor de locomotivă (11–18 august 1993), care a paralizat practic traficul pe căile ferate și a produs pagube considerabile. Potrivit comunicatelor guvernului, mecanicii nu-și îndepliniseră obligația legală de a asigura 30% din trafic, iar greva lor a produs pagube calculate la circa 1,5 miliarde lei. În cadrul ședinței Consiliului Suprem de Apărare se pusese chiar problema militarizării transportului.

Greva confederațiilor sindicale – una din cele mai puternice greve din primăvara anului 1993 – s-a desfășurat după o nouă strategie – „greva în cascadă” – adică intrarea pe rând în acțiune, asigurând astfel o permanență a protestului.

Comisia de apărare, ordine publică și siguranță națională a Parlamentului României își exprima dezacordul cu punctul de vedere al Ministerului de Interne, conform căruia demilitarizarea structurilor acestui minister nu era oportună într-un moment de criză, considerat a fi vara anului 1993. La 28 iulie, același an, Comisia amintită analiza proiectul de Lege a organizării și funcționării Poliției Române.

În primăvara anului 1993 (la 24 martie) s-a înființat Consiliul pentru Minorități Naționale, la ședințele căruia trebuia să participe câte doi reprezentanți ai organizațiilor etnice legal constituite. În săptămâna următoare (1 aprilie) se desfășoară demonstrații ale comunității maghiare împotriva numirii prefectilor români în județele Harghita și Covasna.

La 1 decembrie 1993 are loc ceea ce s-a numit „incidentul de la Alba Iulia”, unde, cu ocazia manifestărilor prilejuite de sărbătorirea Zilei naționale (Unirea Transilvaniei cu România), unii politicieni au fost bruscați de forțele de ordine, acestora refuzându-li-se trecerea printr-o zonă restricționată. Partidul Democrat a cerut ca ministrul de interne George Dănescu să fie demis.

Generalul George Dănescu a stimulat transparența structurilor Ministerului de Interne în relațiile cu presa. Au început să se desfășoare întâlniri lunare, uneori bilunare, cu ziariștii, cărora le-a dat acces liber la informații prin birourile de presă.

Senatul României, considerând că unii ziariști nu respectă întotdeauna normele deontologice ale profesiei, a adoptat, la 18 noiembrie, articolul 239 din Codul Penal, referitor la ultraj. Cine va îndrăzni să insulte, să calomnieze sau să amenințe un funcționar

public aflat în exercițiul funcțiunii, va intra la închisoare pentru 3 luni până la 3 ani. Iar dacă cel calomniat, insultat sau amenințat este chiar președintele țării, un membru al Guvernului, al Parlamentului, un magistrat, un judecător al Curții Constituționale, un polițist, jandarm, alt militar poate fi acuzat până la 15 ani închisoare.

De asemenea, ministrul George Dănescu a început o serie de întâlniri periodice cu șefii de partide, la sediul ministerului, având ca subiect problematica socială și de ordine a României în acea perioadă.

A încetat din viață la București, la 8 iunie 2002. A fost ultimul ministru de interne militar al României.

Bibliografie: Redacția Documentare a Agenției Naționale de Presă ROMPRES; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliiana. *Miniștrii de interne ai României (1862–2001)*. Editura Ministerului de Interne. București, 2001; colecția publicațiilor „Pentru Patrie“ și „Poliția Română“, editate de Ministerul de Interne.

DORU IOAN TĂRĂCILĂ
(15 ianuarie 1951, Biled, Timiș)

– ministru de interne:	6 martie 1994–11 decembrie 1996
– senator:	1990
– vicepreședinte al Senatului:	1996

Tatăl – militar; mama – muncitoare; ambii părinți sunt români basarabeni, repatriați în România în 1944 și deportați în Bărăgan în perioada 1951–1955, în condițiile declanșării unui adevărat „război rece” între I. V. Stalin și I. B. Tito, care pentru România, a însemnat securizarea frontierei spre Iugoslavia, construirea a numeroase cazemate într-o fâșie din care a fost mutată populația. S-a născut la 15 ianuarie 1951, în comuna Biled, județul Timiș. Căsătorit din anul 1973 cu Aurica Tărăcilă, de profesie jurist.

Licențiat al Facultății de Drept, Universitatea București (1977). Avocat în Călărași (din 1977) și decan al Baroului Călărași (din 1990).

Participant la evenimentele din decembrie 1989, președinte al Consiliului Frontului Salvării Naționale și Consiliului Provizoriu de Uniune Națională din Călărași (ianuarie–decembrie 1990). Membru al Frontului Democrat al Salvării Naționale (1990–1991), președinte al Frontului Democrat al Salvării Naționale din Călărași, membru fondator și vicepreședinte al Partidului Democrației Sociale din România (1993). În mai 1990 a fost ales senator de Călărași, membru al Biroului Permanent al forului legislativ și chestor, continuând să fie senator de Călărași și la alegerile din 1992, președinte al Grupului parlamentar de prietenie România–Federația Rusă, vicepreședinte al grupului parlamentar al P.D.S.R. din Senat.

A fost ministru de interne în cabinetul Nicolae Văcăroiu.

Procesul de reformă a Ministerului de Interne s-a înscris în timpul mandatului său în strategia de integrare a României în structurile europene; toate programele de măsuri și acțiunile instituției au fost îndeplinite, ceea ce a dus la creșterea capacității de acțiune a Ministerului de Interne. Doru Ioan Tărăcilă își exprima opinia că „măsura înfăptuirii reformei în Ministerul de Interne o dă calitatea oamenilor” și „creșterea credibilității lor în societatea românească”.

În această perioadă au fost elaborate, între altele, *Programul Ministerului de Interne de prevenire a criminalității*, *Doctrina ordinii publice*, *Strategia Ministerului de Interne*, *Strategia de reformă în domeniul apărării împotriva incendiilor*.

În iunie 1994, la Sinaia, s-a desfășurat Conferința Regională Europeană a Organizației Internaționale de Poliție Criminală (INTERPOL) la care au participat delegații din 43 de țări. Ministrul Doru Ioan Tărăcilă a subliniat, cu acest prilej, importanța poliției române în

„războiul care amenință Occidentul prin trafic de droguri, armament, carne vie“, Prezența polițiilor europene în România (în 1938 a mai fost gazda celei de-a 14-a Sesiuni a Adunării Generale a INTERPOL), înseamnă, potrivit demnitarului român, „recunoașterea eficienței poliției române“ și „posibilitatea unor acțiuni conjugate în combaterea fenomenului criminalității, deosebit de grav în această perioadă a sfârșitului de mileniu“.

Pentru diminuarea fenomenului corupției, în timpul ministeriatului său, Parlamentul a avut în vedere elaborarea unor legi, între care, statutul deputaților și senatorilor, răspunderea ministerială, declararea averilor, statutul polițistului și altele. Prevenirea și combaterea fenomenului infracțional a constituit și subiectul ședinței, din 1 iulie 1994, a Consiliului Național al Partidului Democrat Social din România (partid de guvernământ în acea vreme), pe baza datelor furnizate de un raport întocmit de ministrul de interne Doru Ioan Tărăcilă și Romică Vonica, președintele Comisiei parlamentare de cercetare a cazurilor de corupție.

În context, Camera Deputaților a renunțat la alineatul din Codul Penal care îi pedepsea mai mult pe ziariști pentru calomnie sau pentru atingerea onoarei ori reputației unor persoane și a mărit pedepsele pentru orice cetățean.

Mandatul său a fost marcat și de numeroase greve. În iunie 1994, sindicatele au ocupat Piața Victoriei din București manifestând pentru creșterea salariilor cu 50%, semnarea contractelor colective de muncă și indexarea salariilor. În iulie a început greva minerilor de la Rovinari care s-au blocat în subteran și, în aceeași lună, și-au expus revendicările siderurgiștii de la Reșița. Încercarea ex-regelui Mihai de Hohenzollern și a soției sale, regina Ana, de a vizita România, la 7 octombrie 1994 a eșuat.

În 1995 a fost creat Serviciul pentru Intervenții și Acțiuni Speciale (S.I.A.S.), ca structură a Poliției Române, în jurul unui nucleu incipient, provenit de la Brigada de Combatere a Crimei Organizate. Ca versiune românească a S.W.A.T.-ului din S.U.A., S.I.A.S. are menirea de a interveni în prevenirea și combaterea actelor teroriste, pentru eliberarea ostaticilor, a persoanelor răpite ori sechestrare.

După 1996 a rămas în viața publică, fiind reales senator în Călărași, atât în 1996, cât și în 2000, iar în Senatul României a fost reales vicepreședinte pentru întreaga perioadă. Ocupă și astăzi fotoliul de vicepreședinte al Senatului.

În timpul ministeriatului lui Doru Ioan Tărăcilă, au fost aprobate mai multe legi cu privire la activitatea instituției: Legea

privind statutul și regimul refugiaților în România (1996), Legea Arhivelor Naționale (1996), Legea privind regimul armelor de foc și al munițiilor (1996), Legea privind paza obiectivelor, bunurilor și valorilor (1996), Legea Protecției civile (1996), Legea privind organizarea și funcționarea Corpului Pompierilor Militari (1996) și altele.

Bibliografie: *Cartea Albă a Ministerului de Interne. 1990–2000.* Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Interviuri în publicațiile Ministerului de Interne: „În slujba Patriei“, „Poliția Română“, „Protecție Civilă“; Neagoe, Stelian. *Oameni politici români. Enciclopedie.* Editura Machiavelli. București, 2007; *Protagoniști ai vieții publice (1989–1994).* Vol. I–III. Coordonatori: Ivanici, Ioan și Marcu, Paraschiv. Agenția Națională de Presă ROMPRES. București, 1994–1995; Ștefănescu, Domnița. *Cinci ani din istoria României (decembrie 1989–decembrie 1994).* Editura Mașina de scris. București, 1995.

GAVRIL DEJEU

(11 septembrie 1932, Poieni, Cluj)

– ministru de interne:	12 decembrie 1996–21 ianuarie 1999
– prim-ministru interimar:	30 martie–17 aprilie 1998
– deputat:	1992, 1996

S-a născut la 11 septembrie 1932, în comuna Poieni, județul Cluj; tatăl său a fost ucis în timpul ocupației horthyste asupra nord-vest-ului Transilvaniei.

A făcut școala primară în satul natal (1945), liceul la Cluj-Napoca (1952) și Facultatea de Drept în același oraș (1957).

După absolvirea facultății, a fost judecător la Tribunalul din Sibiu (1957–1958). A fost demis din cauza activității politice a fraților săi, doi dintre ei fiind acuzați pentru activitate anticomunistă: Alexandru, medic, a fost condamnat la moarte și executat (1958), iar Ioan a primit 10 ani temniță grea.

A continuat să lucreze ca avocat în orașul Agnita, apoi la Baroul de avocați din Sibiu, în perioada 1958–1996.

Membru al Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat din 1990 (președinte al organizației județene Sibiu), Gavril Dejeu a fost ales în Comitetul de conducere și în Delegația Permanentă a partidului la Congresul din septembrie 1991. De asemenea, a fost președinte al organizației județene Sibiu a Convenției Democratice Române (1991), reprezentant al P.N.Ț.C.D. în Consiliul Consultativ pentru Integritate Euro-Atlantică și președintele Juriului de Onoare și Disciplină al P.N.Ț.C.D.

A fost deputat de Sibiu în legislaturile 1992 și 1996.

Ministru de interne în cabinetele Victor Ciorbea și Radu Vasile, Gavril Dejeu a fost revocat din funcție la 21 ianuarie 1999, în urma mișcării sociale a minerilor din Valea Jiului, care a intrat în istorie sub denumirea de „mineriadă“.

Este autorul a peste 50 de lucrări de specialitate.

La preluarea mandatului, Gavril Dejeu declara că va acționa „în direcția perfecționării acestei instituții în acord cu tradițiile românești și cu principiile de organizare care s-au dovedit viabile în sistemul democrațiilor occidentale“. În acest scop, se va avea în vedere „transformarea ministerului într-o instituție preponderent civilă“, asigurarea „caracterului pur administrativ, tehnic și profesionist al Ministerului de Interne, fără nici o implicare politică“, precum și „transparența“ în raport cu publicul și mass-media. În opinia sa, pentru a ocupa acest loc în societatea românească, „singura politică a Ministerului de Interne va fi cea de promovare a supremației legii, în strânsă legătură cu respectarea drepturilor cetățenilor“.

Gavril Dejeu a participat la întrunirea trilaterală de la Chișinău cu privire la cooperarea pe linia combaterii crimei organizate (1997) și pentru controlul fenomenului migrației clandestine, domenii în care a încheiat mai multe înțelegeri cu instituții similare din țările vecine.

La 1 iunie 1998 a fost înființat Institutul pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității, prin unirea Serviciului de Prevenire din Inspectoratul General al Poliției cu Serviciul de Cercetare-Prognoză, până atunci aflat în structura Aparatului Central al Ministerului de Interne. Înființarea Institutului a avut ca principal scop elaborarea de studii, cercetări criminologice și polițienești, rezultatele acestuia fiind un suport în fundamentarea strategiilor de prevenire a criminalității și sprijinirea actului managerial în poliție. Institutul coordonează și controlează activitatea structurilor din teritoriu în ceea ce privește prevenirea și cercetarea criminalității.

În iunie 1998, contingentul român de poliție civilă și-a început activitatea în misiunea ONU din Bosnia-Herțegovina, sub mandatul Forței Internaționale de Poliție (IPTF), fiind prima participare cu efective a Ministerului de Interne la operațiuni ONU de menținere a păcii. Contingentul a funcționat până în anul 2002, când misiunea a fost preluată de Uniunea Europeană, constituindu-se misiunea EUPM.

A semnat, împreună cu Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Teoctist, un Protocol privind organizarea asistenței religioase în instituțiile de învățământ și unitățile Ministerului de Interne. „Este nevoie să revenim la fondul nostru de credință autentic“ – preciza ministrul, cu acest prilej.

În timpul ministeriatului său, la 15 septembrie 1998 s-a constituit Grupul Interministerial Consultativ pentru Prevenirea și Combaterea Criminalității, grup format din reprezentanți ai Ministerului de Interne, Ministerului Justiției, Ministerului Public, Ministerului Finanțelor, Serviciului Român de Informații și Serviciului de Informații Externe. Acest grup urmărea eficientizarea, prin potențarea cooperării, a luptei împotriva criminalității organizate, corupției, traficului de droguri, contrabandei și spălării banilor.

La 25 septembrie 1998, Secția Pază și Asigurări a Valorilor Băncii Naționale a României și Secția Pază și Asigurare a Valorilor Băncii Comerciale se transformă în unități speciale de jandarmi pază și transport valori având ca zonă de responsabilitate Municipiul București.

În perioada 1997–1998, Ministerul de Interne a instrumentat mari dosare de corupție, cele din sistemul financiar fiind cele mai importante.

Au fost aprobate o serie de acte normative, între care, Legea privind regimul pașapoartelor în România (1997), Ordonanța guvernamentală privind apărarea împotriva incendiilor (1997), Hotărârea de Guvern privind forma și conținutul cărții de identitate, ale cărții de imobil și al fișei de evidență a populației (1997), Legea privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române (1998), Ordonanța privind înființarea Casei de Asigurări de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești.

Bibliografie: *Cartea Albă a Ministerului de Interne. 1990–2000.* Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Gheorghe, Constantin și Șerbu, Miliana. *Miniștrii de interne ai României (1862–2001).* Editura Ministerului de Interne. București, 2001; Publicațiile editate de Ministerul de Interne: „În slujba Patriei“, „Poliția Română“, „Frontiera“; Redacția Documentare, Agenția Națională de Presă ROMPRES; Neagoe, Stelian. *Oameni politici români. Enciclopedie.* Editura Machiavelli. București, 2007.

CONSTANTIN DUDU IONESCU

(21 mai 1956, București)

- ministru de interne:	21 ianuarie 1999–28 decembrie 2000
- deputat:	1992

Este absolvent al Universității Politehnice din București (Facultatea de Aeronave – 1982), al Open University “Open Business School” (Marea Britanie – 1993), al Colegiului Național de Apărare (1994) și al Institutului pentru Managementul Resurselor de Apărare, Monterey (S.U.A. – 1995).

Constantin Dudu Ionescu s-a născut la București, într-o familie de intelectuali, la 21 mai 1956.

Inginer tehnolog la Întreprinderea de avioane Bacău (1982–1983), cercetător științific la Institutul Național de Motoare Termice București (1983–1986); vicepreședinte și șef de secție la COMOTI S.A. (1990–1992).

Membru al Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat, secretar general al partidului.

A fost deputat de București (1992–1996) și reales pe listele Convenției Democratice Române (C.D.R.) la alegerile din 1996.

În cabinetul condus de Victor Ciorbea, a îndeplinit funcția de secretar de stat la Ministerul Apărării Naționale, membru al guvernului, iar în urma demisiei primului-ministru (28 ianuarie 1998), a fost numit ministru de stat, ministru al Apărării Naționale. În timpul guvernării lui Radu Vasile, a redevenit secretar de stat la Ministerul Apărării Naționale (15 aprilie 1998), iar la 21 ianuarie 1999 a fost numit ministru de interne.

În timpul ministeriatului lui, instituția, repusă în sistemul structurilor de bază ale statului de drept, a continuat procesul dinamic și profund de reformă și restructurare, cu largi deschideri către societatea civilă și instituțiile similare europene.

Constantin Dudu Ionescu, la fel ca un alt ministru de interne, Vasile Lascăr, cu un secol în urmă, se pronunța pentru stabilitate în cadrul ministerului: „Ministerul de Interne nu aparține nici unui partid, ci reprezintă una dintre cele mai importante structuri ale administrației centrale. Această instituție nu trebuie să fie supusă algoritmului politic și fluctuațiilor electorale ce au loc din patru în patru ani” – afirma el.

În timpul mandatului său s-a desfășurat o nouă „mineriadă” (mișcare socială a minerilor din Valea Jiului, care și-a propus obținerea unor drepturi prin organizarea unui marș asupra Capitalei), în stoparea căreia organele de ordine ale ministerului au avut un rol important.

La 1 mai 1999 s-a înființat Direcția Integrare și Relații Internaționale, organizată în două servicii și un birou – Serviciul Integrare Europeană și Euro-Atlantică, Serviciul Relații Internaționale și Biroul Plan, Relații Internaționale – în locul Direcției de Cooperare Internațională și Integrare Euro-Atlantică existentă până atunci. Direcția elaborează strategii și politici la nivel instituțional pentru punerea în aplicare a sarcinilor ce revin Ministerului de Interne și structurilor sale din documentele internaționale convenite.

Urmare a politicii de cooperare cu instituțiile europene similare, a fost inaugurat sediul Centrului Regional pentru Prevenirea și Combaterea Infraționaționalității Transfrontaliere (S.E.C.I.) din București (15–16 noiembrie 1999).

Au fost adoptate mai multe acte normative, între care, Legea privind constituirea și organizarea clerului militar, Legea privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, Legea privind regimul juridic al străinilor.

La 1 ianuarie 2000 a fost înființat Serviciul Asistență Religioasă, care funcționează în cadrul Direcției Generale Informare și Relații Publice. De asemenea, la 1 iulie 2000, Poliția de Frontieră s-a reorganizat pe principiul administrativ-teritorial, la nivel de județ. Ea s-a constituit prin fuziunea Direcției Poliției de Frontieră, Comandamentului Național al Grănicerilor și a unor servicii din Poliția Transporturi Navale.

În perioada cât a fost ministru, s-a înființat Serviciul Independent de Analiză, Planificare și Strategie, Direcția Management Resurse Umane, Direcția de Relații Publice, s-a instituit funcția de „purtător de cuvânt“, au fost elaborate proiectul Legii Statutului Polițistului și „Ghidul carierei ofițerilor și subofițerilor din Ministerul de Interne“ și a fost reconstruit sistemul de învățământ din instituție (restructurarea Centrului de Psihosociologie, înființarea Centrului de Studii Postuniversitare, reorganizarea Academiei de Poliție, a școlilor de subofițeri și a liceelor militare).

În urma reorganizării Jandarmeriei Române, la 1 august 2000, a luat ființă Unitatea Specială 76 Jandarmi Pază Bănci și Transport Valori București, prin fuzionarea Secției Pază și Asigurare a Valorilor Băncii Naționale a României și a Secției Pază și Asigurarea Valorilor Băncilor Comerciale.

România a fost printre primele țări care au răspuns la apelul ONU de a trimite ofițeri de poliție în Kosovo. Astfel, la 10 august 1999, primul contingent de polițiști ajunge în Kosovo, unde sunt cazați la populație și îndeplinesc atribuții de investigatori alături de cei din

forțele aliate. Apreciați pentru activitatea desfășurată, numărul lor a crescut în anii următori, majoritatea fiind decorați de ONU cu Medalia de Bronz „În Serviciul Păcii“.

La Poiana Brașov a avut loc, la 27–28 aprilie 2000, cea de-a patra Reuniune a miniștrilor de interne ai statelor membre ale Organizației de Cooperare Economică din zona Mării Negre. „Deoarece criminalitatea transfrontalieră este o amenințare la adresa sistemelor democratice și a economiilor, viitorul țărilor pe care le reprezentăm depinde necondiționat de activitatea practică a ministerelor noastre“ – afirma, cu acel prilej, ministrul Constantin Dudu Ionescu. Miniștrii participanți s-au angajat să se sprijine reciproc în combaterea criminalității, în special a formelor sale organizate. Aceasta se impune – se sublinia la întrunire – deoarece în contextul globalizării și a progreselor tehnologiilor de vârf, crima organizată devansează adesea măsurile luate de diferite state, miza amenințărilor crescând fiind chiar supraviețuirea statului de drept.

Tot în România, la București, s-a desfășurat la 22–23 iunie 2000, Reuniunea la nivel înalt a miniștrilor de interne din 41 de state, în organizarea Consiliului Europei și a Ministerului de Interne din România. Întâlnirea din capitala României, care a însemnat o recunoaștere a importanței geo-politice de care se bucură țara noastră, a avut ca temă „Poliția secolului XXI“. Tematica de la București („Etica polițistului“, „Cooperarea la nivel european în domeniul schimbului de informații și crearea unei baze de date comune“) contribuie, în opinia ministrului român, la o mai bună cunoaștere reciprocă și la creșterea încrederii.

La sfârșitul mandatului, Constantin Dudu Ionescu considera relația cu presa drept cea mai mare realizare a sa: „Fără presă nu se poate face ordine în România! Legătura Ministerului de Interne cu presa este obligatorie, chiar dacă aceasta creează, uneori, disconfort“ – preciza ministrul.

Bibliografie: Colecțiile publicațiilor Ministerului de Interne: „Pentru Patrie“, „Poliția Română“, „Frontiera“ și alte publicații teritoriale; Redacția Documentare a Agenției Naționale de Presă ROMPRES; Neagoe, Stelian. *Oameni politici români. Enciclopedie*. Editura Machiavelli. București, 2007.

IOAN RUS

(21 februarie 1955, Cluj)

– ministru al Administrației și Internelor:	28 decembrie 2000–15 iunie 2004
– deputat:	1994

Intellectual de factură tehnică, Ioan Rus s-a născut la 21 februarie 1955, în județul Cluj.

În anul 1982 a absolvit cursurile Facultății de Mecanică a Universității Tehnice din Cluj-Napoca, obținând licența în Tehnologia Construcțiilor de Mașini.

Începând din 1984 a îmbrățișat cariera didactică. A parcurs treptele ierarhiei universitare de la asistent universitar (1985–1990), șef de lucrări (1990–1994) la disciplina „Automobile, tractoare și sisteme de propulsie“, la cea de conferențiar universitar la disciplina „Calculul și construcția automobilelor“, din cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca (1994–2000).

În anul 1994 a obținut titlul de doctor – specialitatea construcții de mașini. A elaborat și publicat 4 cărți de specialitate tehnică, 40 de lucrări științifice și 2 lucrări didactice. În perioada 1993–2000 a fost director general al reprezentanței Mercedes-Benz pentru Transilvania.

Membru al Partidului Democrației Sociale din România (din 16 iunie 2001 – Partidul Social Democrat), Ioan Rus a fost vicepreședinte și prim-vicepreședinte al filialei P.D.S.R. Cluj (1994–2000), prefect al județului Cluj, președinte al Ligii Președinților P.D.S.R. ai Consiliilor Județene (1998), președintele Consiliului Județean Cluj (iunie–decembrie 2000), iar din octombrie 2000, președinte al P.S.D. Cluj.

Ministru de interne din 28 decembrie 2000, iar din 20 martie 2004 și ministru de stat, Ioan Rus a continuat reformarea, reconstrucția și modernizarea instituției în sensul eficientizării activității și transformării ei într-un organism flexibil, capabil să răspundă exigențelor societății civile.

În timpul mandatului său au fost adoptate de Guvern Statutul Polițistului (lege care așează la baza acestei profesii principii și dispoziții din documente elaborate pe plan european – Codul European de Etică Polițienească și Declarația asupra Poliției adoptată în 1979 de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei) și Legea privind organizarea și funcționarea Poliției Române. Totodată, au fost luate măsuri pentru adaptarea unei legislații care să răspundă, în același timp, spiritului european și specificului românesc, pentru creșterea capacității combative, de ripostă, în funcție de provocările situației operative concrete. Măsurile au ținut seama de factorii de risc zonali, de imperativul securizării graniței de Est a României, ca

viitoare frontieră a Uniunii Europene. Ioan Rus a avut o contribuție determinantă la adoptarea, de către Consiliul Miniștrilor Justiției și ai Afacerilor Interne (J.A.I.) la Reuniunea de la 6 decembrie 2001, a hotărârii de a elimina vizele cetățenilor în spațiul Schengen.

În timpul ministeriatului său (2001) a devenit operațională Școala de Aplicație pentru Ofițeri a Jandarmeriei Române „Mihai Viteazul“ cu sprijinul Jandarmeriei Naționale Franceze, instituție care are o dimensiune regională.

În octombrie 2002, Jandarmeria Română a fost admisă ca membru cu drepturi depline în cadrul Asociației Forțelor de Poliție și de Jandarmerie Europene și Mediteraneene cu statut Militar (F.I.E.P.), la reuniunea Consiliului Superior de la Haga.

La 7 noiembrie 2002 a fost adoptată Ordonanța de urgență privind organizarea și funcționarea Oficiului Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat (ORNISS), autoritate națională de securitate în domeniul protecției informațiilor, organism național de legătură cu Oficiul de Securitate al NATO (NOS).

La 23 noiembrie 2002, președintele Statelor Unite ale Americii, George W. Bush, a efectuat o vizită oficială la București la a cărei desfășurare în deplină siguranță au participat peste 10.000 de polițiști, jandarmi, polițiști de frontieră, pompieri.

În același an au avut loc manifestări importante, între care, dezbaterile profesionale româno-ungară pe tema prevenirii infracționalității (Budapesta, 2002), Reuniunea Comună a Comitetelor Interministeriale din România și Republica Moldova (București, 2002).

Anul 2002 a marcat disponibilitatea României de a participa cu efective în cadrul misiunii ONU din Republica Democratică Congo (MONUC), care are ca obiectiv instruirea și organizarea forței de poliție locală din orașul Kisangani. Începând din 2002, Jandarmeria Română participă în Kosovo cu o subunitate formată din 115 luptători la misiunea de menținere și restabilire a ordinii publice, sub egida ONU și participă, alături de Jandarmeria Națională Franceză, Garda Civilă Spaniolă și Arma Carabinierilor Italiani, la stagiul de antrenament pentru Forța de Poliție Europeană, care se derulează anual în Centrul Național de Antrenament al Forțelor de Jandarmerie din Saint Astier (Franța), în cadrul programului AGIS al Comisiei Europene.

În ianuarie 2003, Ministerul Administrației și Internelor (noua denumire în locul celei de Ministerul de Interne) a creat Grupul special de protecție și intervenție „Acvila“ cu rolul de a proteja împotriva atacurilor teroriste, demnitari ai Ministerului Administrației și Internelor și funcționarii de rang înalt ai ministerelor de interne din

alte țări care vizitează România, pentru intervenție rapidă în cazul în care detașamentele speciale ale Poliției și Jandarmeriei sunt depășite de evenimente sau în condițiile în care situația de criză apărută impune o acțiune specială și, nu în ultimul rând, protecția cetățeanului. „Acvila“ are competențe pe întreg teritoriul României, iar împreună cu Unitatea specială de aviație a Ministerului Administrației și Internelor ajunge în orice punct în timp util.

Ministerul a primit, în decembrie 2003, proiectul de Memorandum cu tema „Participarea unor instructori români la procesul de formare a polițiștilor irakieni, în cadrul Centrului de instruire din Iordania“. A fost solicitat de a sprijini atât logistic, cât și cu personal calificat (instructori), procesul de reconstrucție al poliției naționale irakiene care se va desfășura în cadrul Centrului de pregătire din Iordania.

Potrivit rezoluției Consiliului de Securitate al ONU din 30 aprilie 2004 s-a pregătit desfășurarea unei noi misiuni de stabilizare a păcii în Haiti. Numărul polițiștilor români a ajuns în noiembrie 2006 la 10 ofițeri.

În martie 2004 a fost lansat Proiectul de înfrățire instituțională „Asistența tehnică și juridică pentru implementarea acquis-ului Schengen“, precum și alte proiecte de colaborare cu Franța, Spania și Germania pentru „armonizarea legislației române cu cea a UE“.

În aprilie 2004 a fost inaugurat Centrul Național pentru Coordonarea Intervenției în Caz de Accident Nuclear sau Urgență Radiologică, proiect realizat de Comandamentul Protecției Civile; instituția trebuie să informeze populația asupra măsurilor de protecție a sănătății și a etapelor în eventualitatea unei urgențe radiologice.

La 11 mai 2004, la Palatul Cotroceni a fost lansată *Strategia actualizată a Guvernului privind accelerarea reformei în administrația publică*, elaborarea căreia fiind posibilă cu ajutorul UE, al experților francezi și englezi, al Grupului S.U.A. Strategia se referă la: reforma funcției publice, descentralizarea și deconcentrarea serviciilor publice; procesul de formulare a politicilor publice.

În vara anului 2004, Ioan Rus a renunțat la funcția de ministru de interne pentru a participa la alegerile locale pentru primăria municipiului Cluj-Napoca.

Ioan Rus desfășoară, în continuare, activitate politică în cadrul P.S.D. (așa-numitul „Grup de la Cluj“).

Bibliografie: Colecția publicațiilor editate de Ministerul Administrației și Internelor; „Pentru Patrie“, „Poliția Română“, „Frontiera“; Redacția Documentare a Agenției Naționale de Presă ROMPRES.

MARIAN FLORIAN SĂNIUȚĂ

(26 octombrie 1960, Moreni, Dâmbovița)

Marian Florian Săniuță s-a născut la 29 octombrie 1960 în orașul Moreni din județul Dâmbovița.

Studiile universitare le-a făcut la București la Academia de Studii Economice pe care a absolvit-o în anul 1985. A urmat, apoi, cursul postuniversitar „Managementul firmei“ (1985) la Academia de Studii Economice, cursul de pregătire „Dezvoltarea economică locală“ în S.U.A. (2000) și cursul de specializare „Investiții străine“ în Cehia (2002).

După ce a lucrat la Clubul Sportiv Steaua București (1979–1988), s-a angajat ca economist la PECO Ploiești (1988–1990), după evenimentele din decembrie 1989, la Petrotrans, Ploiești, ca economist (1990–1993), șef birou (1993–1996), iar la Compania Română de Petrol (1996–1999), șef de serviciu și a continuat ca director general în sectorul privat (2000–2004).

În anul 2000 a început activitatea politică în Partidul Social Democrat și în această calitate a ocupat, în administrația publică locală, funcțiile de viceprimar al Municipiului Ploiești (2000–2001), prefect al județului Prahova (2001–2002), președinte al Agenției Române pentru Investiții Străine.

La 15 iunie 2004, Marian Florian Săniuță a fost nominalizat pentru funcția de ministru de stat, ministru al Administrației și Internelor și a fost instalat în fotoliul Internelor după ce precedentul ministru Ioan Rus a renunțat la funcție pentru a participa la alegerile locale în municipiul Cluj-Napoca.

În timpul ministeriatului lui Marian Florian Săniuță erau în derulare programe ce cuprindeau patru proiecte de înfrățire instituțională prin care se avea în vedere crearea cadrului de cooperare internațională cu instituțiile similare europene.

Alinierea politicii de vize a României la cea practică de Uniunea Europeană era una din măsurile pentru îndeplinirea recomandărilor ce vizează aderarea la structurile europene și combaterea eficientă a migrației ilegale a cetățenilor străini. Era necesară, astfel, încheierea unor acorduri bilaterale privind regimul de vize cu Ucraina, Turcia, Serbia și Muntenegru și Republica Moldova, fapt ce permitea un control mai eficient în ce privește emigrarea ilegală a cetățenilor acestor state „care pot folosi“ România, inițial, ca țară de tranzit către statele occidentale și, după aderare, ca țară de destinație (fapt ce poate afecta siguranța națională și economia românească).

Un domeniu foarte important în procesul de aderare la Uniunea Europeană, domeniu în care Ministerul Administrației și Internelor are o contribuție deosebită este acela al creării unor relații parteneriale ale Poliției de Frontieră Române cu instituțiile similare europene. Au fost create: Biroul de contact de la Giurgiu, Punctul de contact de la Oradea, Centrul de Coordonare și Informare la Marea Neagră (Burgas) și, în perspectivă, Centrul de Contact de la Galați.

În vara anului 2004, cu prilejul desfășurării la București a Forumului româno-german, a fost semnat un contract cu firma germană EADS prin care firma furniza României un sistem integrat pentru supravegherea și securizarea graniței. A început, astfel, instalarea Sistemului Integrat de Securizare a Frontierelor Române care va fi finalizat până al sfârșitul anului 2012. Se apreciază că acest sistem, primul la nivel mondial de acest tip, este capabil să îndeplinească obiectivul fundamental – securitatea frontierei de stat a României, a unei părți din flancul de est al NATO, precum și a unei porțiuni însemnate a frontierei de est a Uniunii Europene.

În 2004 a luat ființă în cadrul Punctului Național Focal din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, structura numită Serviciul SIRENE, care a beneficiat de asistență din partea experților Uniunii Europene. SIRENE este menit a sprijini și optimiza lupta împotriva migrației ilegale sau a traficului de ființe umane, intensificate în urma eliminării controalelor la granițele interne.

Începând cu 15 decembrie 2004, în România funcționează un nou mecanism de gestionare a situațiilor de urgență în conformitate cu standardele impuse de integrarea în structurile NATO și UE: Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență. Are rolul de a asigura în mod unitar și integrat apărarea vieții cetățenilor, a bunurilor și a mediului împotriva efectelor negative ale incendiilor, inundațiilor, accidentelor și ale altor tipuri de calamități, pe timpul producerii unor situații de urgență.

În vara anului 2004, Institutul Național de Administrație, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe al României și In Went – Germania au lansat proiectul „Adaptarea nivelului administrației publice din România la structurile europene“, care are patru componente: formarea pentru negocieri; perfecționarea de diplomați în afaceri europene; perfecționarea administrației publice centrale în probleme de afaceri europene; formarea de formatori. În ceea ce privește realizarea ultimelor două componente, rolul principal este atribuit Institutului Național de Administrație.

Potrivit directivelor Uniunii Europene privind descentralizarea serviciilor publice, ministrul Marian Florian Săniuță a aprobat

demararea programului de modernizare la nivelul Direcției Generale de Evidență Informatizată a Persoanei din cadrul Ministerului Administrației și Internelor. Aceasta a presupus desființarea Direcției Generale de Evidență Informatizată a Persoanei și înființarea Inspectoratului Național pentru Evidența Persoanelor, a Centrului Național de Administrare a Bazelor de Date privind Evidența Persoanei, a Direcției Generale de Pașapoarte și Direcției Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor, structuri menite să pună în practică principiul descentralizării, prin transferarea competențelor de la structurile centralizate existente la autoritățile publice locale.

La 1 august 2004, la Kosovo a avut loc festivitatea de acordare a medaliilor „În serviciul păcii“, o distincție a ONU pentru ceea ce s-a numit „păstrătorii păcii“, referindu-se la jandarmii și polițiștii români care participă la misiunea de menținere a păcii în zona fostei Iugoslavii.

Cu toate că a ocupat fotoliul Internelor o perioadă scurtă (iunie–decembrie 2004), Marian Florian Săniuță a continuat activitatea ministrului precedent punând accent pe accelerarea reformei, atât în domeniul administrației, cât și al ordinii și siguranței publice, dovedind intransigență față de orice act de corupție din minister, potrivit principiului deja consacrat – „toleranța zero“ față de orice act de corupție.

La sfârșitul mandatului său, revista „Pentru Patrie“, publicație a Ministerului de Interne, a primit Ordinul „Meritul Cultural“ în grad de Cavaler, cu ocazia aniversării a 55 de ani de la apariție.

Bibliografie: Colecțiile publicațiilor Ministerului Administrației și Internelor „Pentru Patrie“, „Poliția Română“ și „Frontiera“; Redacția Documentare a Agenției Naționale de Presă ROMPRES.

VASILE BLAGA

(26 iulie 1956, Petrileni, Bihor)

– ministrul Administrației și Internelor:	29 decembrie 2004–3 aprilie 2007
– senator:	1996
– deputat:	1990

Inginer de formație, absolvent al Universității Politehnice „Traian Vuia“ din Timișoara (1981), Vasile Blaga – cel de-al 90-lea ministru de interne al României, s-a născut la Petrileni, județul Bihor, la 26 iulie 1956. A lucrat pe diferite șantiere din zonă, parcurgând toate etapele profesionale, în perioada 1981–1990, până la cea de director la S.C. HIPERION S.A. Stei.

După evenimentele din decembrie 1989, a intrat în viața politică a României. A fost deputat din partea Frontului Salvării Naționale, prefect al județului Bihor (1991–1993), apoi director al Direcției Regionale Vamale Oradea (1993–1996). După alegerile din 1995, a fost senator din partea Partidului Democrat (1996–2000), iar după cele din 2004 consilier prezidențial ca șef al Departamentului Securității Naționale (21 decembrie–28 decembrie 2004), după care a fost investit ca demnitar al Internelor. A fost, de asemenea, președinte al Biroului Permanent Județean Bihor al Frontului Salvării Naționale, ulterior al Partidului Democrat (1991–1997), secretar general al Biroului Permanent Național al Partidului Democrat (1997–2000), președinte al Biroului Permanent al organizației Partidului Democrat din Municipiul București (2000–18 decembrie 2004), membru al Consiliului Național de Conducere al Alianței D.A. P.N.L.–P.D. (2003–18 decembrie 2004), formațiune politică creată în preajma alegerilor și care a câștigat scrutinul de la sfârșitul anului 2004. Este, din anul 2000, vicepreședinte al Partidului Democrat, partid de guvernământ din decembrie 2004.

Vasile Blaga a urmat cursuri de specializare în domeniul vamal la Viena și Weiden (1994–1995) și Colegiul Național de Apărare (1999).

La ceremonia de primire a demnității Administrației și Internelor, Vasile Blaga evidențiază direcția principală a mandatului său: „Ne revin în etapa următoare o serie de responsabilități, nouă și Ministerului Justiției, pentru a îndeplini criteriile de salvagardare, astfel încât să asigurăm integrarea României, în 2007, în Uniunea Europeană“.

Pregătirea pentru aderarea României la Uniunea Europeană a constituit în primii ani ai mandatului ministrului Vasile Blaga obiectivul prioritar al instituției Internelor, respectând cu rigurozitate întregul parcurs de aderare.

În martie 2005 au fost stabilite competențele Poliției și Jandarmeriei la nivelul de început al secolului XXI. Poliția Română a fost reorganizată în trei structuri: Direcția Generală a Poliției de

Siguranță Publică, Direcția Generală de Investigare a Criminalității și Direcția Generală a Criminalității Organizate. Printr-o transformare de fond (demilitarizare și introducerea gradelor profesionale), Poliția Română a cunoscut o traiectorie ascendentă spre structurile europene. S-a asigurat implementarea unor concepte, pregătirea profesională, specializarea polițiștilor în diferite domenii, alinierea legislației românești la cea europeană. Se preconizează ca, în jurul anului 2009, să se asigure un nivel european de funcționare a Poliției.

Internele, în cooperare cu partenerii europeni, au depus eforturi pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor comise de români în străinătate. Cooperarea internațională se desfășoară, în principal, prin intermediul atașajilor de afaceri interne, a ofițerilor de legătură și ai punctelor de contact, care reprezintă primul filtru al sistemului integrat de supraveghere a frontierei României.

Tot în luna martie 2005, a intrat în vigoare Legea privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române care, coroborată cu Legea privind Poliția Română, delimitează clar atribuțiile și metodologia de cooperare între cele două instituții. Legile au fost întărite și prin „Strategia Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale“.

În cadrul Jandarmeriei funcționează o Școală de Aplicație pentru Ofițeri în București, precum și centrele cu vocație internațională în domeniul menținerii și restabilirii ordinii publice, la Ochiuri (Dâmbovița) și în domeniul misiunilor montane la Sinaia (Prahova), toate funcționând după principii comune europene. Jandarmeria s-a înscris pe un drum european ireversibil, iar momentul de referință poate fi considerat primirea ca membru cu drepturi depline în Asociația Forțelor de Poliție și Jandarmerie Europene și Mediteraneene cu Statut Militar (F.I.E.P.).

La 1 ianuarie 2007, grație eforturilor făcute și de Ministerul Administrației și Internelor, România a fost admisă în Uniunea Europeană. În 2006 a fost încadrat, la 1 iunie, personalul Poliției de Frontieră pentru întreaga graniță a României de 2070 km, a fost instalat un sistem de securizare a frontierei care, potrivit declarației ministrului Vasile Blaga, va fi finalizat până la 31 decembrie 2012; au fost realizate, treptat, documente de identitate electronice valabile pentru Spațiul Schengen; ministerul a depus eforturi considerabile pentru a reduce migrația ilegală, uneori prin măsuri nepopulare, între care și obligația cetățenilor români de a prezenta diferite documente justificative la ieșirea din țară. La sfârșitul lunii noiembrie 2006, printr-o ordonanță de urgență, care se referă la modificarea legii

privind libera circulație a cetățenilor români în străinătate, a fost introdusă cartea de identitate în categoria documentelor de călătorie cu care cetățenii români se pot deplasa în statele Uniunii Europene.

A fost finalizat sistemul de supraveghere și control la Marea Neagră (SCOMAR), proiect finanțat de Uniunea Europeană și început la 1 septembrie 2004.

De asemenea, a fost înființată Agenția Națională de Prevenirea Traficului de Persoane și Monitorizare a Asistenței Acordate Victimelor Traficului de Persoane, precum și Centrul de Cooperare Polițienească Internațională.

Ministeriatul său a fost marcat și de atenția deosebită acordată combaterii corupției, în mod special celei interne, din structurile instituției. A fost înființată, în acest scop, Direcția Generală Anticorupție.

Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, creat în decembrie 2004, cunoaște un proces de dotare și profesionalizare în perioada august 2006–aprilie 2008 care va duce această structură a Ministerului Administrației și Internelor la standarde europene.

Tot în această perioadă s-a inițiat un pachet de proiecte de acte normative care constituie prima reformă reală din domeniul administrației publice (administrație publică locală, statutul funcționarilor publici, descentralizarea) cu intenția de a crea o administrație publică performantă, care să fie capabilă să deruleze proiecte de investiții din fonduri europene.

În anul 2006 au avut loc mari inundații. Ministerul Administrației și Internelor a intervenit cu peste 4.000 de oameni și mijloace pentru limitarea efectelor, precum și cu Unitatea Specială de Aviație.

Portofoliul lui Vasile Blaga a însemnat și o deschidere deosebită față de presă. El aprecia că orice încercare de a ascunde o ilegalitate comisă de un polițist sau o situație gravă cu care se confruntă poliția este păguboasă pentru imaginea instituției. „Din contră, sunt de părere că prezentarea realității este bună, pentru ca populația să vadă că nici polițiștii nu sunt mai presus de lege“ – a spus Blaga.

Mandatul său a încetat în 3 aprilie 2007 prin restructurarea guvernului C. P. Tăriceanu și renunțarea la serviciile tuturor miniștrilor Partidului Democrat.

Bibliografie: Revistele „Pentru Patrie“, „Poliția Română“ și „Frontiera“, publicații editate de Ministerul Administrației și Internelor; *Evaluarea activităților desfășurate de Ministerul Administrației și Internelor în anul 2005 și în anul 2006*. București, 2005, 2006; Interviu ale ministrului la unele posturi de televiziune.

CRISTIAN DAVID

(26 decembrie 1967, București)

- ministrul Internelor și Reformei Administrative:	4 aprilie 2007
- senator:	2004

A fost propus pentru fotoliul Ministerului Internelor și Reformei Administrative, denumirea dată instituției în formula noului guvern restructurat, anunțată de premierul Călin Popescu-Tăriceanu, la 2 aprilie 2007.

Cristian David s-a născut în București, la 26 decembrie 1967. A urmat studiile liceale în același oraș, la Liceul „C. A. Rosetti” (1986), apoi studiile universitare la Academia de Studii Economice din București, Facultatea de Statistică, Cibernetică și Informatică pe care a absolvit-o în anul 1997. În cadrul aceleiași instituții de învățământ superior a obținut doctoratul în științe economice (2006) cu lucrarea *Analiza statistică a eforturilor și efectelor aderării României la Uniunea Europeană*.

În 2004 a urmat studii postuniversitare în domeniul securității naționale la Colegiul Național de Apărare.

A lucrat la Centrul de proiectare TMUCB București (1986–1991), apoi ca director la „Van Soestbergen Import Export SRL” (1992–1994) și la „Team International Import Export SRL” (1995–1996). În perioada 1997–1998 a fost consilier la Ministerul Tineretului și Sportului și membru al Biroului Comitetului Interguvernamental pentru Politici de Tineret din cadrul Consiliului Europei. Între 1999–2004, Cristian David a fost director la „Team International SRL” și lector asociat la Catedra de Statistică și Previziune Economică – ASE.

Din 2004 este senator din partea Partidului Național Liberal, membru al Comisiei pentru drepturile omului, culte și minorități.

În cadrul partidului este membru al Biroului Politic Central al P.N.L. și responsabil cu activitatea de formare și instruire. Între anii 2004 și 2005 a fost Președinte al Comisiei de Politică Externă a P.N.L. Activitatea sa politică în Partidul Național Liberal a început în anul 1990, fiind coordonator al organizației Institutului Universitar Național Liberal, apoi ca membru al Biroului Permanent Central al P.N.L. (1991–1993), secretar general al Organizației Tineretului Național Liberal (1993–1997), membru al Asociației Române pentru Libertate și Dezvoltare (1997–2006), director al Departamentului de Relații Externe al P.N.L. (1997–2000), membru al Delegației Reprezentanților Naționali a P.N.L. (2002–2004), membru fondator al Institutului de Studii Liberale (2006).

De asemenea, din 2004 până în prezent a fost, în Guvernul României, ministru delegat pentru Controlul implementării propunerilor cu finanțare internațională și urmărirea aplicării aquis-ului comunitar.

A urmat cursurile de vară „Liberalism, socialism, conservatorism“ de la Academia Sintra (Portugalia, 1991) și „Tranziția la economia de piață în țările central și est-europene“ de la aceeași instituție (1993).

În alocuțiunea rostită cu prilejul instalării în fotoliul Internelor și Reformei Administrative, noul ministru se angaja „să continue și să intensifice măsurile care trebuie luate pentru a finaliza cu succes procesul de descentralizare, de modernizare a administrației publice și în același timp de a pune în practică măsuri energice, efective și eficiente pentru combaterea corupției, pentru eliminarea corupției din structurile atât interne, cât și din structurile administrației publice, în așa fel încât la sfârșitul acestui mandat – afirma el – să fim mândri că avem conștiința că administrația publică din România este una care servește doar și exclusiv cetățeanul“. De asemenea, ministrul Cristian David s-a pronunțat pentru „apropierea nivelului de calitate al serviciilor publice de nivelul celor care se află astăzi în slujba cetățenilor Uniunii Europene“, pentru a le oferi cetățenilor confortul, siguranța și încrederea că forțele care asigură ordinea publică sunt în slujba lor“, pentru ca „în virtutea noului statut de stat membru al uniunii Europene, să contribuie efectiv și eficiente la spațiul de libertate, securitate și justiție europeană“. El s-a referit, în acest sens, la „securizarea frontierelor, integrarea în spațiul Schengen, la cooperarea polițienească și la combaterea migrației“, reforme deja începute.

La începutul ministeriatului său, Parlamentul României l-a suspendat pe președintele țării, Traian Băsescu. La 19 mai, a fost organizat un referendum, potrivit Constituției, pentru demiterea șefului statului. Organizarea și buna desfășurare a referendumului a fost una din atribuțiile Ministerului. În urma consultării populației, care a avut ca rezultat aproape 75% din participanți împotriva demiterii, președintele Traian Băsescu și-a reluat locul la Palatul Cotroceni, după interimatul de o lună asigurat de președintele Senatului, Nicolae Văcăroiu.

Încă din primele luni ale mandatului său, structurile instituției au contribuit la eliminarea efectelor caniculei care a cuprins îndeosebi sudul țării. Ministrul Internelor și Reformei Administrative, Cristian David, a stabilit măsuri pentru implicarea mai mare a prefectilor, pentru asigurarea necesarului de apă pentru oameni și animale, a solicitat verificarea apei potabile, în special a celei din fântâni, de către Direcția de Sănătate Publică, iar Direcției

Sanitar Veterinare i-a cerut intensificarea controalelor pentru prevenirea bolilor transmisibile.

În aceeași perioadă, oficialul MIRA a analizat, în cadrul unor convorbiri, la București, cu demnitari ai Internelor din Marea Britanie și Bosnia-Herțegovina, stadiul colaborării bilaterale în domeniile prevenirii și combaterii criminalității organizate, ale securității frontierelor, precum și ale traficului de droguri și ființe umane.

Între 13-16 iunie s-a desfășurat, la Mangalia, conferința internațională „Cooperarea în domeniul comunicării și relațiilor publice în spațiul comun de libertate și justiție”, prima manifestare în domeniu, la care au participat înalți oficiali, specialiști în comunicarea publică din cadrul ministerelor de interne ale statelor membre UE, din instituții europene, precum și membrii ai unor misiuni diplomatice. „Noi trebuie să luăm de la colegii noștri din statele comunitare exemple de bune practici în strategia de comunicare, dar punctând nu atât elementele de comunicare strategică, ci în special acele elemente care țin de reacția rapidă asupra unor evenimente cu caracter excepțional și care au efect perturbator față de orice strategie, oricât de inteligentă, pe care ne-am propune-o” – declara, cu acel prilej, Cristian David. „Interesul și preocuparea mea pentru componenta de comunicare pe care o consider esențială pentru asigurarea succesului demersurilor noastre sunt maxime, fiindcă, indiferent cât de multe și semnificative progrese am înregistra în plan administrativ și instituțional, dacă nu reușim să comunicăm acest lucru publicului, care să înțeleagă efortul și progresul nostru, nu ne atingem obiectivul nici politic, nici în ceea ce privește responsabilitatea noastră civică”, a precizat ministrul.

În perioada 5-6 iulie 2007, la inițiativa ministrului Cristian DAVID, Ministerul Internelor și Reformei Administrative a găzduit cea de-a treia **Reuniune informală a miniștrilor de interne/securitate/ordine publică din Sud-estul Europei.**

Evenimentul s-a desfășurat la Palatul Parlamentului și a reunit 10 delegații reprezentate la nivel ministerial, la discuții participând și delegația Republicii Moldova, în calitate de invitat special. Totodată, la eveniment a luat parte și o delegație reprezentând UNMIK – Kosovo.

Cu acest prilej, ministrul Cristian DAVID a avut o serie de întâlniri bilaterale cu omologii săi din Republica Moldova, Bulgaria,

Grecia și Turcia, la finalul reuniunii fiind adoptate **Declarația Comună și Planul de Acțiune pentru 2007-2008**.

“Problematica securității și stabilității regiunii constituie o preocupare constantă pentru ministerul pe care îl conduc și, mai mult, pentru România, prin prisma strategiilor pe care și le propune pentru Sud – Estul Europei, în calitatea sa de stat membru UE.

Într-o perioadă în care, prin caracterul său transnațional, criminalitatea transfrontalieră ne aduce în fața unor provocări din cele mai diverse și mai îngrijorătoare pentru siguranța conaționalilor noștri și ai cetățenilor europeni, în general, nu ne putem permite să nu avem o ripostă fermă. Mai mult ca oricând, e necesar ca, dincolo de angajamente frumos redactate în cuprinsul unor declarații, e nevoie de o acțiune concretă, vizibilă în teren, prin activitatea forțelor noastre de ordine” – a precizat ministrul Cristian DAVID în declarația sa de la finalul celei de-a treia **Reuniuni informale a miniștrilor de interne/securitate/ordine publică din Sud-estul Europei**.

Bibliografie: David, Cristian. *Dinamica legislației europene. Legea cadru a statisticii la nivel european*. În „Revista Română de Statistică“, nr. 1/2006; David, Cristian. *Managementul strategic în statistică* (Simpozionul internațional organizat de EUROSTAT și AELS în Serbia-Muntenegru, iulie 2005); David, Cristian. *Sistemul informațional statistic și calitatea datelor și Metoda optimizării canonice*. În volumul *Conferința Internațională de informatică economică*, ediția 7, București, mai 2005; Agenția Națională de Presă ROMPRES, Redacția Documentare.

SUMMARY

Fundamental institution for any type of government, the Ministry of Interior become representative not only because of the part playing in public administration, but also by the personalities which lead its activity at different moments.

Taking as datum point the year 1862 (at 22nd January of 1862, after the Principalities Union from 1859, the first government of Romania was formed, with Barbu Catargi as a leader), the present work put in the same place the biographies of those which have managed the Ministry of Interior from 1862 untill today. It is a meaningful period of Romanian's history: the administrative union after the political one, the Independence conquest, the Kingdom proclamation, the First Mondial War and its consequences for Romanian people, the achievement of the Great Romania and many other important moments.

This day (from 1862 to 2007), the portfolio of Minister of Interior has belonged to 91 persons. They were personalities of political, cultural, scientific and military life.

Many of the 1848 Revolution leaders have managed this institution. We remember here Mihail Kogălniceanu, political man, one of the creators of the Principalities Union. Also they were Nicolae Kretzulescu, Ștefan and Alexandru G. Golescu and especially Constantin A. Rosetti.

The pick of the Liberals gave many times leaders were also leaders for Ministry of Interior: Ion C. Brătianu founder and president of National Liberal Party, George Vernescu, Mihail Pherekyde, Nicolae Fleva and others.

We have mention here the name of Vasile Lascăr, the Minister of Interior which, at the beginning of the last century, has thought to a modern Police, in accordance with European standards.

The achievement of Romanian national unitary state means the climax of Romanian policy and diplomacy and brings in the van of the state and its principal structures brilliant leaders. Some of them have leaded the activity of Internal Affairs: Ion I. C. Brătianu, one of the most important political men of Romania, Alexandru Averescu, strategist of Romanian's victory from Mărășești, Take Ionescu strategist of diplomacy and supporter of Romanian's interests to Peace Conference from Paris.

They were also famous representatives of Romanian culture and science: Nicolae Iorga, scientist and writer, humanist as one of the biggest Renaissance's scholars, Octavian Goga, national poet, was also leader of this institution.

The Second World War with all the problems supposed, promotes a number of generals in function of Minister of Interior: Gabriel Marinescu, David Popescu, Aurel Aldea, Constantin Sănătescu, Nicolae Rădescu.

Gabriel Marinescu was the man who, at the time, represented the personification of the order idea.

The consequences of the Second World War were unfavourable for Romania. The Soviet occupation and the setting up of communist system were big misfortunes.

All the state organization changed and of course the same thing happened with the Ministry of Interior.

But this period still brings a lot of disputes and the historians did not conclude their last opinions.

AUTORI

Constantin Gheorghe. Născut în 1943. Absolvent al Facultății de Istorie, Universitatea București (1967), al Cursului postuniversitar de jurnalistică (1973) și al Colegiului Național de Apărare (1994). Profesor de istorie la liceul din Oltenița (1967–1972), jurnalist la Agenția Națională de Presă (1972–2000), director adjunct apoi consilier la Direcția Generală Informare și Relații Publice din Ministerul Internelor și Reformei Administrative. Participant la Congresele Internaționale de Istorie de la București (1980), Stuttgart (1985), Madrid (1990), Montreal (1995), precum și la cele de istorie militară de la Istanbul (1991), Zürich (1993), Montreal (1995), Viena (1996) și București (2003). Editor coordonator al revistei „România, file de istorie“ (1976–1989, în cinci limbi). Articole de specialitate în publicații din București, Londra, Madrid. Lucrări: *Miniștrii de interne ai României (1862–2001)*. București, 2001 (coautor); *O istorie a Internelor în date*. București, 2001; *Am fost acolo unde trebuia să fim*. București, 2003; *Ordinea publică și siguranța națională în dezbaterile Senatului (1919–1940)*. București, 2004; *Miniștrii de interne în Parlamentul României*. București, 2004; *Cartea asistenței religioase*. București, 2001 (coautor); *Morala, factor de stabilitate socială*. București, 2002 (ediție îngrijită de ...); *Globalizare și identitate națională*. București, 2005 (ediție îngrijită de ...). Numeroase articole de istorie în publicațiile Ministerului Internelor și Reformei Administrative („Monitorul cultural-educativ“, „Pentru Patrie“ și „Poliția Română“). Vicepreședinte al secției de istoria relațiilor diplomatice românești din Asociația de Drept Internațional și Relații Internaționale (2003). Distins cu Ordinul „Bărbăție și Credință“, în grad de ofițer (2006), cu Medalia „140 de ani de la constituirea Corpului Ponderator/Senatul României“ (2004) și alte medalii.

Miliana Șerbu. Născută la 7 martie 1958, în București. Absolventă a Universității București, Facultatea de Istorie-Filosofie (1984) și a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative – Facultatea de Comunicare și Relații Publice (curs postuniversitar – 2003). Arhivist în cadrul Direcției Arhivelor Naționale a Municipiului București (1985–1989) și redactor al publicației periodice „Revista Arhivelor“ (1989–1994). Din august 1994, consilier la Direcția Generală Informare și Relații Publice din Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

Face parte din colectivul de coordonare al volumelor: *Tradiții, educație, cultură* (vol. I – 1996; vol. II – 1998) și *Lege, educație, cultură* (1996). Este coautor al lucrărilor: *Miniștrii de interne ai României. 1862–2000*; *Cartea asistenței religioase* (2001). Îngrijește apariția volumelor *Morala, factor de stabilitate socială* (2002); *Bibliografia heraldicii românești* a prof. univ. dr. Maria Dogaru (2004); *Globalizare și identitate națională* (2006).

Articole și studii de specialitate în: „Revista Arhivelor“, colecția „Pro Patria“, revista „Pentru Patrie“ și „Poliția Română“.

Redactare: Mariana CIOBĂNAȘ
Corectură: Miliana ȘERBU
Culegere și tehnoredactare: Paulina CRĂCIUNESCU
Carmen TUDORACHE
Ilustrații și copertă: Carmen TUDORACHE

Tipărit la Tipografia Ministerului Internelor și Reformei Administrative
